

Gedichten van A. C. W. Staring

<https://hdl.handle.net/1874/236484>

Vak 160

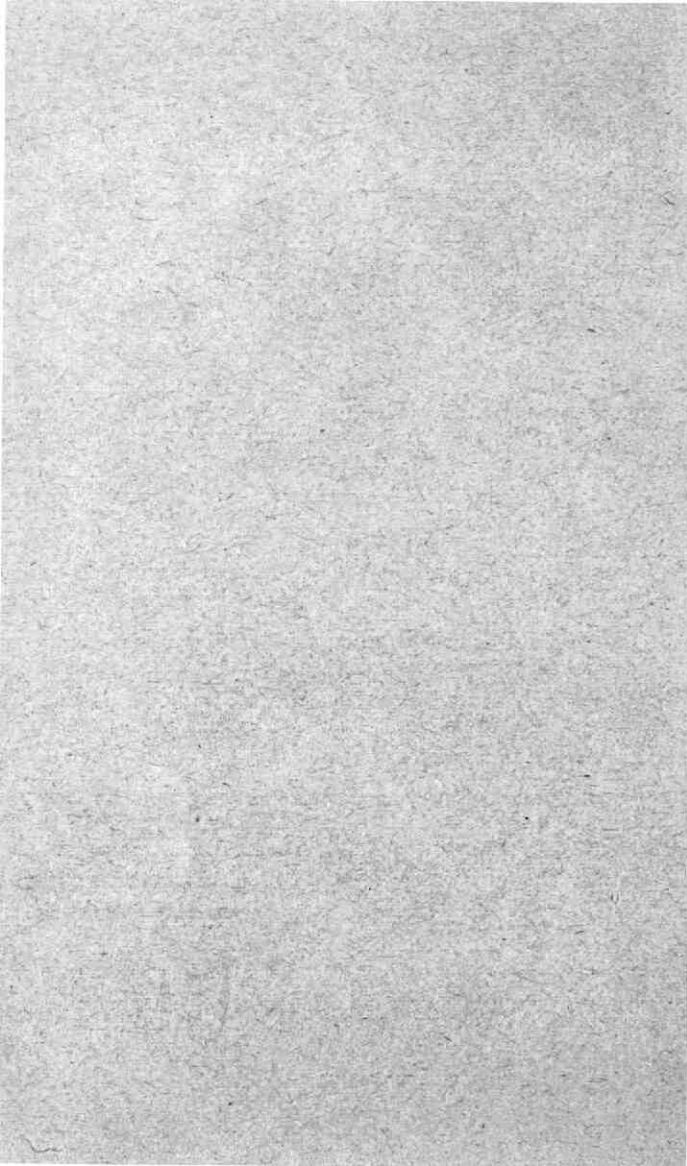
A.C.W. STARING

GEDICHTEN

Zutphen - W. J. Thieme & Cie.

563

mm 13520

Vol 160
563
GEDICHTEN

Handwritten: A. C. W. Staring
VAN

A. C. W. STARING,

MET EENE INLEIDING

UITGEGEVEN DOOR

NICOLAAS BEETS.

VOLKSUITGAVE.

Compleete, zorgvuldig herziene 7e druk.

— 183 —

ZUTPHEN,
W. J. THIEME & Cie.

2. 1.

Gelderland is onder de nederlandsche gewesten in dichters niet vruchtbaar geweest; doch het heeft zijnen Staring gehad, en deze weegt vele anderen op. Geldersman, zoowel door hart en inborst, als door geboorte, inwoning, grondbezit, heeft hy, in menige betrekking en door velerlei arbeid, maar vooral door zijne poëzy, voor de eer van dat gewest uitnemend zorg gedragen.

Zijne geboorte valt in de tweede helft der verleden eeuw. In hetzelfde jaar waarin Jan Frederik Helmers ter wereld kwam, zag ook Antoni Christiaan Wynandt Staring het levenslicht (1767). Zijn eerste optreden als dichter was in het jaar 1786. Bellamy was dat jaar, Lanoy drie jaren vroeger overleden; Bilderdijk was in zijn opgang; Feith in zijn kracht; Tollens een zesjarig kind. Nog klonk de harp van Van Alphen; en op nieuw de lier van Van Haren.

Indien ik zeg dat Starings optreden van het jaar 1786 dateert, reken ik dit van het in 't licht verschijnen zijner *Eerste Proeven in Poëzy*. Een jaar vóór zijne bevordering tot Meester in de Rechten aan de Geldersche hoogeschool, werden deze door den negentienjarigen student uitgegeven. Ik had hooger kunnen opklimmen. Aan baardelooze priesters heeft het den baardeloozen Apol, in spijt van geparuike beoordeelaars, nooit ontbroken. De jonge Staring had reeds in zijn vroegste jeugd latijnsche, en ook nederduitsche gedichten gemaakt; en reeds vóór zijne inschrijving als student, had het Dichtlievend Kunstgenootschap in de Hofstad, onder de zinspreuk: Kunstliefde spaart geen vlijt, den zestienjarigen knaap, niet alleen door het goedkeuren van een paar zijner gedichten, ter plaatsing in de sedert 1775 jaarlijks verschijnende genootschapsbundels, maar ook door zijn benoeming tot Medelid, zijn gunstig welgevallen doen blijken. In dit opzichtspaarde Kunstliefde ook geen Haast. De stukken waren zwak, maar toonden aanleg; inzonderheid dat, hetwelk de *Aardbering te Messina* bezong.

De *Eerste Proeven in Poëzy* verschenen onder het motto:

Qui Pythia cantat

Tibicen, didicit prius, extimuitque magistrum;

en in de bescheidene Voorrede gaf „de Maaker” zich te kennen als „een nauwlyks negentienjarig Jongeling, in eenen kring

levende, waarin hy aanmoediging, goeden raad en berisping miste, en die zijne eerste proeven alleen in het licht gav, om om uit het gunstig of ongunstig oordeel van het publiek te zien wat hem te doen stond." De verzameling was klein en behelsde niet meer dan een veertiental stukjens, waarvan drie Romances, en verscheidene Erotiesch. *Adolf en Emma*, *Ada en Rynoud*; het laatste naar aanleiding van Goldsmith's vermaard *Turn, gentle hermit of the vale*; zijn in hun eersten, ruwen vorm reeds hier te vinden, met menig ander stuk, hetwelk zich de Dichter ook in de laatste verzameling zijner gedichten (1836, 37) niet geschaamd heeft, en daaronder ook de zoo uitnemende coupletten *Na eene zware krankte*. De zachte gewaarwordingen van een jong, rein, godsdienstig en verliefd gestemd gemoed spreken ons van bladzijde op bladzijde toe. Er is weekheid, maar niet naar de mate der *Julia's* en der *Fanny's*. Taal en Dicht, ofschoon onder *Starings* oog en hand, als later gebleken is, voor groote verbetering vatbaar, onderscheiden zich reeds in menig opzicht loffelijk boven vele voortbrengselen van dien tijd. Het bundeltjen wordt besloten met een *Wensch* die nimmer herdrukt is, maar waarvan de Lezer oordeelen mag, in hoever hy vervuld is geworden, terwijl hy hem tevens in de gelegenheid stelt te zien, hoever de negentienjarige het in het behandelen der dichterlijke luit had gebracht, en welk een geest hem bezielde:

Ach, hoort het Lot mijn' wensch, vertederd door mijn smarte,
 Dan biede ik u mijn vlijt, eenvoud'g Landvolk, aan;
 'k Zal dan, in 't vreedzaam veld, voor u alleen mijn harte
 Met zoete zorg belaan.

Daar zal geen schitterende Eer mij blinden met heur stralen, —
 Daar zal geen gloeiend goud mij lokken door zijn' schijn;
 Gij bosschen van mijn erv, gij akkers zult de paalen
 Van mijn begeerte zijn.

Mijn Lier, daar zult ge alleen voor 's Landmans ooren toonen,
 Tot roem van Dien, Die 't ooft den vruchtbren boomgaard schenkt, —
 Van Dien, wiens gunsten 't veld met schuddende afren kroonen, —
 Wiens dauw de velden drinkt.

En zo 'k erkentnis dan zie gloeien op zijn wangen, —
 't Naar God geslagen oog eens heilige traanen schreit, —
 Dan sterv' met mij mijn lied! — dan gun ik andre zangen
 De kroon der eeuwigheid!

Aldus zong de Dichter in 1786. Met groote welwillendheid schijnen zijne *Eerste Proeven* niet opgenomen te zijn geworden. Een der kunstrechtters van die dagen betitelde ze met den naam van „onrijpe vruchten". *Starin*g deed er zijn voordeel mede, en betuigde, als hy vijf jaren later met een nieuw bundeltjen optrad, niet veel van dit harde oordeel te verschillen.

Het nieuwe bundeltjen droeg den titel van *Dichtoeffening* en op den titel het motto:

Die nooit wil kwalijk doen, die slaape nacht en dag.
(HUIDEKOPER).

Dit motto en drie aanhalingen uit J. J. Rousseau, ter *plaatsvulling* op de inhoudsopgave volgende, en welke „sommige lezers vriendelijk verzocht werden niet over te slaan” toonen dat de nu vierentwintigjarige jonge man nog niet geheel over de onvriendelijkheden zijner vroegere berispers heen is. Doch het geheel is eene schoone wrake. Alles getuigt niet alleen van oefening, maar van vordering, aanrijping, uitbreiding van gezichtskring en toeneming in kunstvaardigheid. Inderdaad, geheel de toekomstige *Staring* komt hier te voorschijn; de Dichter, by voorkeur, van *Vertellingen*, *Zangen*, *Punttdichten*; want dit zijn de rubrieken der nieuwe verzameling, die, hoewel grooter dan de vorige, toch; ook dit is karakteristiek; nog altijd klein is. De Verteller dien wy hier zien optreden, heeft ook later de zelfkennis nimmer verloochend, die reeds hier in de keuze van zijn motto van *Jermingham* spreekt:

By others, blest with genius's rays,
Let noble acts be told.
While I, content with humbler praise,
A simple tale unfold!

Hy heet *Cats* gelezen en herlezen, en weet hem meesterlijk in zijn toon en trant, by eigen zout en geest, na te bootsen. Hy heeft van hem geleerd een Smakelijk verteller te worden; maar voor *Cats*iaansche langwijligheid zal hem ten allen tijde die *Starings* natuur behoeden, welke hem, in het *Punttdicht* niet alleen, op dien *Huygens* gelijken doet, wiens

Een kleine Hamer, snelgedreven, heeft meer macht
Dan een zwaar IJzer, dat maar op den bout gelegd wordt,

uit zijne ziel geschreven is.

In de *Zangen* begroet men met vreugde den Nederlander, die, al heeft hy ook in den vreemde gereisd en by vreemden ter school gegaan, geen schade geleden heeft aan zuiverheid van moedertaal of vaderlandslievend gemoed; den Geldersman, die „de bosschen en akkers van zijn erf” thands in bezit heeft genomen en voor geldersche ooren geldersche liederen wenscht aan te heffen: den Muzikalen dichter, wien het niet onbekend is welke schatten van welluidendheid schuilen in de spraak van dat volk, hetwelk, gelijk in de meeste andere opzichten, ook in zang en toonkunst de andere volkeren van Europa is vóór geweest; wiens hoogste eerezucht het altijd geweest is, fransche

en hoogduitsche liederen, door echt nederlandsche van de lippen der natie te verdrijven, en die, zoo hy in zinrijkheid minder van Huygens gehad had, wellicht door zangerigheid de Béranger van Nederland had kunnen worden. Dat hy ook alzoo altijd een Nederlandsche Béranger zou geweest zijn, daarvoor strekt de reine, strengzedelijke geest, uit welken u de hier reeds onder den titel van *Tegen het Equivoque* voorkomende *Jamben* gevloeid zijn, ten nooit verloochenden waarborg.

Doch ook verraadt zich reeds in deze *Dichtoeffening* de zoo hy uitstek *keurige* Staring, dien men later heeft leeren kennen; de man van wien men in de *Nieuwe Gedichten* (1827) lezen zou:

Pegaasjen, hon' eens stil!
Ik ben geen vriend van vitten;
Ik zuiver slechts, uit goeden wil,
Uw schoone manen van de klitten,
En lees de noppen nit uw staart:
Laat Pluto 't haavloos kinhaar zitten,
Apollo scheert zijn baard.

Immers onder menig stukjen komen hier twee jaartallen voor, „waarvan”, zegt de Dichter in zijne voorrede, „het eerste aanduidt wanneer het is opgesteld, het tweede wanneer het overgezien, uitgebreid of wel geheel hergoten is”.

Behalve *Vertellingen*, *Zangen*, *Puntgedichten* en het *Hekeldicht* (of wilt gy met *Bilderdijk* de *Zedelijke Gisping*) tegen het *Equivoque*, in rijmlooze *Jamben*, vindt men in deze *Dichtoeffening*, als proeve van oefening in onlicht, een tweetal *Brieven*. Zy geven ons den indruk van grootendeels, om den wil der ingelaschte fragmenten in dichtmaat, geschreven te zijn, maar zijn, behalve om den geest en luim waarvan zy getuigenis dragen, reeds als *proza van 1787 en 1790* allermerkwaardigst.

Zoo wel als deze *Brieven* zijn, is het meerendeel der *Gedichten* in dit bundeltjen voorkomende, in latere verzamelingen herdrukt. Ten opzichte van andere, welke de Dichter deze eer onwaardig gekeurd heeft, is het ons niet altijd gelukt de overwegingen na te gaan waarin dit vonnis zijn grond had. Wil men een proeve zien van wat onze Dichter reeds vóór 1790 op het punt van dictie en versificatie leveren konde, men sla in de tegenwoordige uitgave de dichtelijke schildering van den Waterval op, die in den Tweeden Brief voorkomt. De herziening van 1836 heeft slechts één, één enkel woord aan haarte veranderen gevonden.

Maar de dichtelijke jongeling had in de *Dichtoeffening* geenszins den gantschen inhoud van zijn portefeuille uitgestort. Meer dan één uitnemend stukjen, dat latere bundels versiert, was in

1790 reeds geschreven, en wachtte op nadere beschaving om de stof te helpen uitmaken voor een „Vervolg” dat in de Voorrede beloofd werd, maar — dertig jaren uitbleef.

Het was niet voor het jaar 1820 dat twee groote octavo boekdeelen, naar den goeden stijl van die dagen „op best schrijf mediaan” en met den gegraveerden titel *Gedichten van A. C. W. Staring*, hun plaats en rang kwamen innemen onder hunne talrijke gelijken van Bilderdijk en Echtgenoot, Feith, Kinker, Tollens, Loots. De Dichter, nu reeds een man van meer dan rijpen leeftijd, drie-en-vijftig jaren oud, had in de dertig jaren die sedert de uitgave zijner *Dichtoeffening* verlopen waren, in veelvuldige betrekking, zijn Vaderland en meer bijzonder het Gewest zijner inwoning door zijn kunde en deugd gediend; hy had zich als man van wetenschap en landhuishoudkundige doen kennen en eeren, maar was als dichter op den achtergrond geraakt. Want een *Lied van Nederland*, op de wijze van het Wilhelmuslied in 1816 in het licht gezonden, en de teksteener *Cantate* by de viering, te Lochem, van het Hervormingsfeest in 1817, door hem geschreven en uitgegeven, waren wel niet voldoende om de aandacht op hem te vestigen in een tijd, waarop ten volle toepasselijk was wat zestien jaren later gezongen werd:

Naauw zijn de persen
Koud van een bundel poëzy.
Daar gaan weér verschen
Ter drukkerij.

De dichter zelf scheen, tegenover dezen overvloed, min of meer door een gevoel van armoede gedrukt te worden. Althands hij gevoelde behoefte om zich in een vierregelig dicht, tevens verklaring van zijn titelvignet, deswegen te verschoonen. Dit titelvignet vertoonde een krans van dennenloof, korenaren en lauwerblad, doorgvlochten van een lint, waarop de woorden *Aan het Vaderland* gelezen werden. Het byschrift luidde aldus:

Is 't weinig Dichterloofs, wat ik te zaam mogt gaaren,
Gij Velden om mij heen, (bedwongen Woestenij!)
Vlecht pijngroen in den krans, en Ceres gouden aren:
Dat hij mijn Vaderland een waardig offer zij.

Trouwens, indien zijne bescheidenheid het had toegelaten, de Dichter had zich op nog andere diensten aan het Vaderland kunnen beroepen dan die hy het door ontginningen en waterafleidingen in den omtrek van zijnen beminden Wildenborch bewezen had; en onder deze niet het minst op de vorming van een viertal zonen, allen bestemd dat Vaderland van nut te zijn en tot eer te verstrekken, maar die daartoe tot op hun veer-

tiende jaar geen andere onderwijzers dan hunne ouders hadden gehad of behoeft. En om de geheele waarheid te zeggen, wy kunnen niet gelooven, dat al hadden deze wettige verschooningen hem ontbroken, de Dichter zoo heel beschaamd zou geweest zijn over zijn „weinig Dichterloofs". Daartoe was hy te zeer de man van het *Non multa sed multum* der Ouden en van zijn eigen epigram *Aan een te zedigen Schrijver*:

Waarom uw Boek aan 't licht onttoogen?
 't Verschijn gerust, al is 't niet groot:
 Wordt Eikenschors bij 't pond gewogen,
 Men weegt Kaneel bij 't lood.

Volgens het „Voorberigt", kwamen de nieuwe Bundels in het licht om de *Eerste Proeven* en de *Dichtoeffening* te vervangen. In de eerste plaats behelsden zy daaruit eene, edoch zeer herziene en dikwijls nog weder geheel „hergotene" bloemlezing, waardoor tevens het vonnis van „onrijpheid" of „geheele verwerpelijkheid" over al het niet opgenomene geveld werd. Het overige, een tachtigtal grootere en kleinere stukken, was de keur der vruchten van een dichterlijken arbeid in dertig jaren, waarvan naauwelyks een enkel in poëzy geheel onvruchtbaar was geweest.

Het *Kerkgezag bij de viering van het derde Eeuwfeest der Hervorming* is in de *Gedichten* niet opgenomen. Alleen vindt men in de inhoudsopgave een enkel couplet van het schoone *Andante*:

Eenvoud siert weêr 't Huis des Heeren.
 Demoed zoekt en vindt daar licht.
 't Oog van die daar troost begeeren
 Is op God alleen gerigt.
 Geen gelofte baart meer rouwe —
 Bijgeloof geen dwaze vrees;
 't Vrij gemoed kweekt vaster trouwe,
 Dan uit dwang en knechtschap rees.
 Eigenkwellings iedel pralen
 Wraakt geen spijs en plengt geen bloed.
 Dien zijn zwakheid af doet dwalen
 Valt met tranen God te voet.

Maar de goede uitvoering dezer Cantate had den voor toonkunst niet minder dan voor dichtkunst blakenden Zanger, en die „de gezamenlijk uitgesprokene godsverheerlijking, gunstafsmeecking, dankzegging of schuldbelijdenis; dat is: het Gezag! voor het plegtigste van de eigenlijke Godsdienst in de kerken der Protestanten hield, tot het schrijven van een viertal andere aangespoord, om by de hooge Kerkfeesten te dienen; en deze vinden hier haar plaats. Ongaarne zou men ze missen, al ware

het alleen om den wil der kernachtige, diepgevoelige regelen, waarmede de van heiligen ernst doordrongen Vader deze stukken aan het Zevental opdraagt, dat, met de verwachting van een achtste pand, zijn vaderhart verblijdt; een „liefdeteekeu” voor dit Kroost niet minder vereerend dan voor den Vader, en waarvan het distychon:

God blijve uw schild! uw paden rigte Hij,
Het dreigend en het lokkend Kwaad voorbij.

onvergetelijk is.

Maar ook, deze *Kerkgezangen* zelve hebben zeer veel schoons. Het *Zangkoor* op het *Kerstfeest*, „Judea slaapt” met de treffende regels

Hij komt; maar, ach! het ijdel zelfbedrog
Vindt Jezus Kribbe, en zoekt den Heiland nog!

is voortreffelijk; maar het echt Vondeliaansche

Gods paleis ontsluit zijn deuren;

in het *Zangstuk voor het Kerkfeest van Jezus Hemelvaart* is verrukkelijk en alleen een bundel waard. Wy moeten de waardeering van gedichten als deze uit een toonkundig oogpunt, aan toonkundigen overlaten. Zy alleen kunnen beoordeelen in hoe verre *Staring* al of niet aanspraak heeft op den lof door *Sismondi* aan *Metastasio* gegeven: „de evenredigheid der gedachten met den zang is zoo kunstig bewaard, dat nimmer een beeld, een gevoel aan den toonkunstenaar aangeboden wordt, hetwelk niet geschikt is om door den zang te worden ontwikkeld, en niet volkomen welluidend”; maar zeker vinden wy by den Italiaan geen heerlijker verzen dan deze, en evenmin komen zy voor in de *Cantate* van den achtenswaardigen vaderland-schen Zanger

die zong »hoe 's Hemels Heir
Zich spiegelde in het effen meir”;

schoon deze ontegenzeggelijk de verdienste heeft in dit vak den weg gewezen en een voorbeeld gegeven te hebben, hetwelk zonder twijfel, reeds in zijn jeugd, op *Staring* indruk had gemaakt. Nog drie ongewijde *Cantaten*, *Ariadne*, *Voor het Natuurkundig gezelschap te Zutphen*, en *De Zee* komen desgelijks in deze dichtverzameling voor; laatstgenoemde hier nog in haar eigenlijken *Cantate* vorm, dien zy onder nadere herziening, by groote veranderingen, ook wat den inhoud betreft, met een oog veeleer op declamatie dan zang, grootendeels verloor.

De rubriek *Verhalen* is in deze bundels rijk. Merkwaardig zijn

onder degenen die hier voor 't eerst voorkomen, om den gekozen Idyllenvorm, *De Vorstin in het dorp* en *De Tuchtiging der Algerijnen*, het laatste in het *Boeren Zutfensch*, en een meesterstuk van naïviteit. Onder de Romanceen schittert de Zutfensche Vertelling *Het Vogelschieten*, waardige, ja my dunkt overtreffende wedergade van Bellamy's vermaarde Zeeuwsche vertelling, uit; doch zeer belangwekkend is ook *De Verjaardag*, onder de leuze „*sermoni propiora*”. Hier werd voor Nederland een nieuw gebied betreden; het gebied eenigermate van de *Louise* van Voss en Göthes *Herman en Dorothea*; het gebied van het heden-daagsche huisselijk tafereel sedert in Messcherts voortreffelijke *Gouden Bruiloft* zoo zeer tot eere gekomen. Staring koos hier echter noch den klassieken Hexameter, noch den rijmenden Alexandrijn, maar de rijmlooze vijfvoetige Jamben, zonder twijfel oordeelende dat hunne soberheid best in overeenstemming was met het zedige van het onderwerp. En voorzeker, hier kon „eene teekening met niet meer dan drie tinten gewasschen” de voorkeur verdienen boven eene kleurige schildery.

In het *Mengeldicht*, dat ongeveer een derde van deze Bundels inneemt, zien wy den gelukkigen Echtgenoot en Vader, den kundigen en bezigen Buitenman, den warmen Vaderlander, gullen Geldersman, vriend van zang en gezellige vreugde, den man van verstand, karakter, algemeene kennis en helder doorzicht, dien de drieëntwintigjarige jongeling beloofd had, zich geheel afspiegelen. Hier zijn vaderlandsche zangen zonder luidruchtigheid of valschen ophef, liefdetonen zonder weekheid, huisselijke liederen zonder gemaaktheid of zoetsappigheid; hier hoort men, van elke bladzijde, den man die voor „zijn leven en zijn lied” geen anderen tooi dan dien der „Eenvoudigheid” begeerd heeft. Het stukjen waarin deze wensch uitgedrukt wordt, en dat reeds van het jaar 1793 dagteekent, is hier een der schoonste (*Aan de Eenvoudigheid*), met *Herdenking*, *Aan mijne Gade*, *De Israëlitische Loooverhut*, *De Winter*. In verzen als *Aan Favonius*, *Zefir* en *Chloris* weet men niet wat meer te bewonderen de onvergelykelijke melodie der klanken, of de fijnheid en bevalligheid der uitdrukking. In het gedicht: *Aan mijne Dennen* zien wy de nauwkeurigste kennis met de dichterlijkste opvatting gepaard. Hetzelfde mag men zeggen van het stukjen getiteld *De Haarrook* (de *Veenrook*); maar om dit geheel te kunnen genieten, heeft de lezer de bygevoegde Aanteekening te veel noodig; een bezwaar hetwelk ook op het volgenot van menige Romance drukt, waarvan het onderwerp aan de oude geschiedenis van Gelderland ontleend is. Niemand heeft ooit den Herfst, tegelijk met lossen, juister en minder trekken,

plastischer voorgesteld dan Staring in het hier voorkomend echt Horatiaansche lied *Aan Spandaw*:

Zie, zie hem op de heuveltoppen,
Omglaansd van tijdig ooft!
De lok, bezwaard met neveldroppen,
Daalt achtloos van zijn hoofd.
Zijn blik daait op de vlakke neder,
Waarover 't veldboen trekt:
Reeds grijpt zijn hand de pijlen weder,
Daar hem de jagtlust wekt.

Ziedaar regels, wel geschikt eenen Phydias of Thorwaldsen te doen grijpen naar den beitel!

De twaalf jaren, welke op de uitgave der twee Deelen *Gedichten* volgden, schijnen voor Staring de vruchtbaarste in poëzy, of althands die levensjaren geweest te zijn, waarin hy zich meer dan vroeger aan hare beoefening wjden kon. Immers leverden zy de stof voor even zoo vele dichtbundels als zijn gantsche vorige leven. Geen wonder. De opvoeding van zijn achttal was voltooid of voltooidde zich; de kring der openbare werkzaamheden begon zich in te krimpen; het Huis en de gronden van den Wildenborch behoeften nog wel steeds het waakzaam oog des meesters, maar vereischten niet meer zooveel werkzaamheid en inspanning als, tot hunne herschepping, vroeger. In het jaar 1827 verscheen een bundel *Nieuwe Gedichten*, in 1832 *Winterloof*, *Poëzy* van A. C. W. Staring. In beiden was de auteur tot het zedig en beknopt formaat zijner eerste *Dichtproeven* teruggekeerd; en inderdaad, dit stemde veel meer met zijne eigenaardigheid overeen. Starings *Gedichten* in 1820 uitgegeven, schijnen geenszins dat onthaal gevonden te hebben, waarop hunne innerlijke voortreffelijkheid ze aanspraak gaf; maar het was waarschijnlijk zijne grootere bedrijvigheid op het gebied der fraaie Letteren, welke hem kort na de uitgave van de *Nieuwe Gedichten*, op zijn zestigste levensjaar, het lidmaatschap van de *Leidsche Maatschappij*, en drie jaren na die van zijn *Winterloof*, den achtenzestigjarigen grijsaart dat van de *Tweede klasse van het Instituut* (voorwaar! vrij wat bedachtzamer dan weleer *Kunstliefde spaart geen vlijt*) deed verwerven! De Redacteur van den Muzenalmanak had zijne beeltenis reeds in 1825, naast die van Kinker, in zijnen Zevenden Jaargang geplaatst.

De *Nieuwe Gedichten* bestonden wederom voor het grootste gedeelte uit nieuwe *Verhalen*, hetzij in den vorm der Romance, hetzij in dien der Vertelling. Onder de eersten muntte *Nichtje Rijk* door Monerische naïviteit, onder de laatsten *De twee Bultenaars* door de geestigste schildering, boeiende trant en luimige

wendingen uit. Misschien hebben wy hier, in dit vak, *Starings* meesterstuk voor ons. De afdeeling *Mengeldicht* is niet zoo rijk en schoon als in de *Gedichten*, doch,

In 't gedruis des winds verloren:
Over 't woelig ruim der zee,
Laat zich Ada's harptoon hooren;

en de laatste vijf coupletten van de zachtweemoedige klacht der vorstelijke achttienjarige, behooren tot het keurigste dat ooit uit de pen van dezen Dichter is gevloeid. En wie heeft aan het graf van Feith een schooner, gevoeliger hulde gebracht dan de nu zestigjarige man, die het niet vergeten heeft dat het de hand van dezen Dichter was die, voor veertig jaren,

de Citer hulprijk spande,
Die 't stil genot van [zijne] Jonkheid was,

en in wiens geest, by dit graf, de tijden weder opkomen dat de Zanger van den Messias hem de grootste der Zangers scheen?

De rubriek *Puntgedichten* heeft in de *Nieuwe Gedichten* meer actualiteit dan in vorige verzamelingen, en de geest van *Staring* raakt hier met dien van *Bilderdijk* in botsing. Die *Op zijn Roemer Visschersch* zijn de minste niet. „De Ster, op de borst van den Braven Man,” doet ons denken hoe wel die op de borst van *Staring* zou gevoegd hebben, en hoe gemakkelijk hy die kon ontberen.

BIANCO IL MENTO TOCHERÒ LE CORDE USATE
(‘k Zal grijs van kin 't versleten snaartuig tokkelen)

stond in een krans van altijd groenen klimop op den titel van *Winterloof* (1832) te lezen. Het motto was van Metastasio, een dichter die om zijn by uitnemendheid muzikaal gevoel aan *Staring* byzonder lief moest zijn, en die, hoewel in de zeventiende eeuw geboren, oud genoeg geworden was om nog vijftien jaar gelijktijdig met hem te leven. Tegen de grijze kin viel ook by Onzen dichter niet te praten, by „een levenskerfstok” die nu zijn „krappen” reeds achter „zes kruisen” te lezen gaf; maar tegen de zedigheid, die ook by hem de snaren versleten noemde mocht men opkomen. De snaren waren nog gaaf en glad, die tonen van zich konden geven zoo malsch en vol als *Adeline verbeid* in het *Mengeldicht*, en hem niet begaven by een Verhaal als *Marco*, eene Romance als *Hertog Arnoud*. Het blijkt uit dezen Bundel dat de Avond des levens den Dichter in de gelegenheid stelt tot nieuwe studie. Beide afdeelingen, *Verhalen* en *Mengeldicht*, behelzen proeven eener meer opzettelijke kennismaking met het gebied der Noordsche Godenleer en de zangen der Skalden, en de eerste ook dit, dat er, meer dan vroeger, tijd en

rust is tot een Lang gedicht. Van langwyligheid blijft echter de grijsaart even ver als de jongeling, en dat het hem, op zijne jaren, nog geenszins aan levendigheid van verbeelding begint te ontbreken, daarvan getuigt, by de groote verscheidenheid van tafereelen en toestanden, in de hier geleverde verhalen, altijd dezelfde frischheid van kleur en juistheid van teekening; het zij een vastende Heilig door de malsche reepjens van een voorgesneden hoen getenteerd wordt, een tooverheks „drie vingren, schraal en krom als kelderspinnebenen” in een zalfbus doopt, een italiaansche cavaliero by zijn bezwijmde schoone nedergeknield „haar koelte met de slippen van zijnen mantel toewuift” of de „losgegierde staart” van den vreeslijken slang Jormungandor, door Thors Vischhoek gevangen, boven water verschijnt. Dat ook nu nog het hart des Dichters, met het zachtste gevoel, herinnering heeft van de schoonste oogenblikken van jeugd en liefde, wat is er meer noodig om het te bewijzen dan de voorstelling, zoo echt hollandsch, zoo kloppende van leven en natuurlijkheid, eener ontmoeting als de volgende?

Hij kwam, na 't derde jaar,
Tot Man gerijpt terug: hiër zocht, hiër vond hij haar!
Maar 't knopje werd ten roos: een Jonkvrouw stond nu daar —
In al den luister van haar schoonheid opgerezen —
En toefde zijnen groet; de vreugd door zedigheid
Getemperd op het blozend wezen.
„Ach, Suze!” meer werd niet gezegd;
Doch, wat de ziel bewoog was uit het oog gelezen! —

Men denkt aan *Das Lied von der Glocke* en aan „die Jungfrau

In der Jugend prangen,
Wie ein Gebild aus Himmelshöhn,
Mit züchtigen, verschämten Wangen” u. s. w.

maar men gevoelt hoeveel dieper nog de poëzy der eenvoudigste werkelijkheid het hart aandoet dan die der min of meer geïdealiseerde.

Onder de epigrammen munten de kernachtige Opschriften voor de begraafplaatsen te Vorden en te Lochem uit.

Na de uitgave van het *Winterloof* in 1832, schijnt toch de grijze Dichter de snaren niet veel meer getokkel te hebben. De nieuwe, volledige Uitgave van zijn dichtarbeid, in 1836 en 1837 in vier stukken in 't licht verschenen, behelst slechts een vijftal Verhalen, een paar Gelegenheidsgedichten, en een negental Puntgedichten, die in geen vroegere bundels voorkwamen, doch waarvan het onzeker is of zy allen na 1832 geschreven zijn.

Deze Uitgave was merkwaardig. Zy verscheen zonder eenig voorbericht, maar de titel verkondigde haar als eene verbeterde. Metterdaad blijkt het dat de Dichter met de grootste zorg al zijn vroegeren en lateren arbeid heeft herzien, en zijn Pegasus van alles willen zuiveren, wat in zijn oog nog min of meer nop of nopsgelijke was. Een paar mengelstukjens en eenige puntgedichten, in de *Gedichten* voorkomende, zijn uitgeschoten. Sommige stukken zijn aanmerkelijk gewijzigd of bekort; by anderen bepaalt zich de verbetering tot het verduidelijken van den zin, het vervangen van eene, dikwijls reeds zeer juiste, uitdrukking door eene nog juistere, of de keuze van een welluidender woord of klank. Van de oudere stukken zijn weinige onaangeroerd gebleven. Wat de voortreffelijke zanger der *Ars Poëtica* van een rechtschapen en scherpziend kunstvriend verwacht, dat heeft hier de kunstenaar met de uiterste gestrengheid van zichzelven gevergd:

versus reprehendet inertes;
Culpabit duros; incomptis allinet atrum
Transverso calamo signum; ambitiosa recidet
Ornamenta; parum claris lucem dare coget;
Arguet ambigue dictum.

Het loont de moeite, en zou als aesthetische oefening groote nuttigheid kunnen hebben, de vroegere en latere uitgaven naast elkander te leggen en den bedachtzamen, sijn gehoorigen, meer en meer geoeffenden dichter in dezen zijnen arbeid op den voet te volgen. Doorgaans, schoon niet altijd met een volkomen hart, kan men zich by zijne verbeteringen nederleggen; dikwijls heeft men reden ze te bewonderen, ook om de zelfverloochening die zy hebben gekost. Verlangt men een enkele proeve, wy kiezen die in de reeds in haar eerste gedaante zoo keurige *Herdenking*, een stukjen dat ook by vergelijking met een ander, in de *Eerste Proeven*, onder hetzelfde opschrift een zelfde oogenblik behandelende, allergeschiktst is om een denkbeeld te geven van de reuzenschreden door den Dichter sedert 1786 gemaakt. De *Herdenking* nu luidt in de *Gedichten* in 1820 uitgegeven letterlijk aldus:

Wij schuilden onder drupplend loover,
Gedoken aan den plas;
De Zwaluw glipte 't weivlak over,
En speelde om 't zilvren gras;
Een koeltjen blies, met geur belaan,
Het leven door de wilgenblaau.

Nu zwegen koelte en lentedroppen:
Geen vogel zwierf meer om:
De dauw trok langs de heuveltoppen,

Waarachter 't westen glom ;
 Daar zong de Mei zijn avendlied !
 Wij hoorden 't, en wij spraken niet.

Ik zag haar aan, en, diep bewogen,
 Smolt ziel met ziel in een.
 O tooverblik der minlijke oogen,
 Wier flonkring op mij scheen !
 O zoet gelispel van dien mond,
 Wiens adem de eerste kus verslond !

Wat was 't, dat in mijn borst ontwaakte,
 Als ze aan de hare joeg ?
 Een kracht, die de arendsvlenglen slaakte,
 En mij ten hemel droeg !
 Een moed, bij ramp noch dood ontzet,
 Klom slechts *haar heil* ! stond *zij* gered.

Ons dekte vreedzaam wilgenloover ;
 De scheemring was voorbij ;
 Het duister toog de velden over ;
 En dralend rezen wij.
 Leef lang in blij herdenken voort,
 Gewijde stond ! geheiligd oord !

Gy hebt geene aanmerkingen, en ik evenmin. Maar als ik zie dat in de nieuwe uitgave de vierde Stanza onbarmhartig gestreken is, dan, ofschoon geen honderd Peerlkampen my zouden bewogen hebben haar als onecht te schrappen, begin ik toch, met het wantrouwen, dat des Dichters correctie my geeft, haar herlezende, min of meer te gevoelen wat hy ook zelf waarschijnlijk gevoeld heeft, namelijk dat zy, hoe schoon ook op zich zelve, de stille, zachte harmonie van het geheel door een zekere heftigheid van uitdrukking stoort, en schoon 't my aan 't hart ga, ik begrijp de beweging van het schrapmes.

Wij schuilden onder drupplend loover,

De regel is onberispelyk : maar in de nieuwe uitgave heeft de *u* in *drupplend* voor eene *o* plaats gemaakt. Zekerlijk, haarklank hielp, in verband met het voorafgegane *onder*, het eentonige der van tijd tot tijd nedervallende regendroppelen beter uitdrukken ; en wy erkennen den man, die in het „Voorberigt” zijner *Gedichten*, eenstemmig met Laharpe, vroeg : „kan men klanken te veel hebben, wanneer men het gehoor streelen wil, en zijn dichters en redenaars ontevreden als zij kiezen mogen ?”

Nog *leéne* verandering onderging het gedicht. In plaats van :

Nu zwegen koelte en lentedroppen,

in den aanvang der tweede stanza, lezen wy nu :

't Werd stiller ; 't groen liet af van droppen.

De uitdrukking is juister; dit bemerkt by vergelyking iederen. Ja; maar het dichterlijk oor gevoelt daarenboven de uitwerking van de twee tempo's, waarin de voorstelling nu verdeeld is, en geheel de beteekenis van het punctcomma.

De *Verbeterde Verzameling* van *Starings* gedichten, in 1836 en 1837 in 't licht verschenen, heeft zonder eenigen twijfel in de tot hiertoe veel te wenschen overlatende waardeering van den Dichter verbetering gebracht; niet zoo zeer als *verbeterde* verzameling, maar door de welkome gelegenheid welke zy den te dienzelfden tijd optredenden *Gids* verstrekte om in een aantal artikelen zijne groote verdiensten in een helder licht te stellen, en uit den volledigen schat de schoonste paarden onder de oogen te brengen van een nieuw geslacht.

Doch ook op de „lauweren, welke de jeugd gaarne in zijn kroon gevlochten had" sliep de Dichter niet in. Een exemplaar zijner *Verbeterde Verzameling* was gedurig in zijne hand; en die hand rustte niet van zuiveren en polijsten, vóór eene korte en zachte dood haar, na een welbesteed driënzeventigjarig leven, voor altijd verstijven deed. Het is naar dit door haar met pen en potlood, vooral wat de eerste drie Stukken betreft, van bladzijde tot bladzijde bewerkt exemplaar dat de Uitgave, welke mitsdezen aan het Algemeen wordt aangeboden, naauwkeurig is afgedrukt. Sedert de vorige is nu wederom een nieuw geslacht opgestaan en ontloken, en wy stellen het in de gelegenheid *Starings* Gedichten te leeren kennen in die gedaante, waarin hy zelf ten laatste wenschelijkst geacht heeft dat de nakomelingschap ze vond en beoordeelde. Zooveel is zeker dat deze tot nog toe het zegel niet drukt op zijne eigene voorspelling in 1815:

MIJN handvol kranke heidebloemen
Zal ras na mij vergaan!

Wat ons betreft, wy gelooven dat de zoo juiste *Starings* zich nimmer onjuister heeft uitgedrukt dan in deze twee regelen. Zijne bloemen zijn niet krank, en het zijn geen bloemen der heide; zy zijn op een goeden, welbereiden grond, in schoone verscheidenheid gegroeid, gekweekt en wel verzorgd. Eigenschappen, welke deze poëzy ongeschikt maken voor de Algemeene toejuiching van haren, van eenigen tijd, waarborgen haar de bewondering van Kenners in alle tijden.

Het eerste dat ons by dezen Dichter treft is zijne *Zelfstandigheid*. Deze is het Zedelijk geheim van die overal tastbare oorspronkelijkheid, die onbekommerde vrijheid van gedachte en uitdrukking, en dat waas van frischheid welke de eigenaardige bekoring van zijne Gedichten uitmaken. *Starings* is onder geen

invloed. Reeds zijne eerste pogingen hebben iets *sui juris*, en gemakkelijk erkent men het werk van den zestien-, zeventien-jarigen jongeling, te midden der *Proeven van poëtische Mengelstoffen* van het Kunstgenootschap, voor het zijne; niet, gelijk die van Bilderdijk, door de ongelijk grootere volkomenheid in den vorm, maar door den eigen toon en geest; en schoon Feith, dien hy hoog acht en bewondert, „zijnen citer hulprijk spant,” het blijft de Zijne, en zonder dat, zou hy „het stil genot zijner jonkheid” niet kunnen uitmaken. Van de Ouden doorvoed, met Horatius vervuld blijft Staring een Nieuwere. Meer dan de meesten in de letterkunde der beschaafde volkeren van Europa, die van de zuidelijke schiereilanden niet uitgesloten, te huis, blijft hy Nederlandsch. Omringd van een drom van vaderlandsche dichters, meer dan hy deelende in de gunst des Volks; tusschen Bilderdijk, volgens hem „onzen dichter by uitnemendheid” en Tollens, wien een weinigjen na te zingen den zekeren en veelbetreden weg tot toejuiching baant, blijft hy Staring. Hy is en blijft het; ook waar hy den trant van Vader Cats of het kreupelrijm der oude Rethorykers en den stijl van Roemer Visscher overneemt, met Bellamy of Borger om den prijs dingt, een zelfde onderwerp met zijn boven velen geliefden Poot (*Vulcanus Wraak*,) bezingt, en rijkelijk zijn voordeel doet met de veelvuldige lezing van Hooft en Huygens. Die op zijn tweeëntwintigste jaar schreef:

Alcest, wilt gij den Zangberg op?
Zoo rijd een eigen paard; geen huurknol haalt den top.

heeft levenslang een eigen paard gereden, en zou metterdaad groot ongelijk gehad hebben een ander te zoeken en groote moeite een beter te vinden.

Starings zelfstandigheid heeft geen nood zich op den doolweg der zonderlingheid in dwaze grillen te verloopen. Zy gaat met *Degelijkheid* gepaard; degelijkheid van karakter, oordeel, kunde, smaak by degelijke vorming en degelijke oefening. Alles wat deze Dichter voortbrengt, ook het kleinste zijner voortbrengselen, is doordacht, doorwrocht, afgewerkt. Van stuk tot stuk, kan hy zoo wel den vorm als den inhoud verandwoorden. Hy waagt zich aan geen vlucht, waarvoor hy geen wieken heeft; hy begeeft zich op geen gebied dan waarop hy te huis is. By Staring geen anachronismen, geen anagrammen, geen van die jammerlijke vergissingen, waarover een man van wetenschap, geen van die dichterlijke vrijheden, waarover het gezond verstand het hoofd schudt. By Staring noch hoogdravende onzin noch week geteem; by Staring noch valsch vernuft, noch nage-

jaagde geestigheid; geen holle klanken, geen praalzieke uitdrukkingen, en eerder te weinig woorden dan een enkel woord te veel. Zijn lied aan de *Eenvoudigheid*, zijne puntdichten *Aan W.*, *Op zijn Roemer Visschersch*, *Aan Pegasus*, *Aan een Beginne Dichter*, drukken beginselen uit, die hy nooit heeft verloochend.

Starings degelijkheid heeft ongetwijfeld hare schaduwzijde; en eene zulke die geheel geschikt is hem van populariteit uit te sluiten. Om geheel gewaardeerd, dadelijk en recht verstaan te worden, onderstellen vele zijner gedichten eene grootere mate van kennis en nadenken dan men aan het Algemeen mag toeschrijven; en wy mogen de weinigheid in woorden vanden zinnen zaakrijksten onzer dichters niet overal van eenige stroefheid en gedwongenheid, de schielijkheid zijner wendingen niet altijd van onduidelijkheid vrijpleiten. Staring is de man niet voor vluchtige, oppervlakkige lezers. Zijne verzen zijn geen muziek om van 't blad te spelen. Zy vereischen eene oplettendheid, die zy ten volle waardig zijn en by elke herlezing met de ontdekking van nieuwe schoonheden beloonen. Maar deze schoonheden zijn schoonheden van détail, waarover de gewone lezer henneglijpt, en die door de verwaarloozing van een rustteeken, de verplaatsing van een accent, het niet acht geven op een hoofdletter verloren gaan of in zoo vele duisterheden veranderen. Over het geheel is hy meer geschikt een geoefenden smaak, dan een alledaagsch gevoel te streelen. Naar den droom zijner jeugd de Zanger van het „eenvouwig Landvolk” te worden, lag zoo min in zijn natuurlijke aanleg, als het door zijne classieke vorming bevorderd werd. Veeleer het „*Odi profanum vulgus et arceo.*”

Staring behoort tot die dichters, die by uitnemendheid gezegd kunnen worden hunne taal meester te zijn. Hy kent haar beide door studie en door gebruik; het is echt, het is zuiver, het is eigenaardig nederduitsch, het is de *Moedertaal* die hy te lezen geeft, en waarmede hy doet wat hy wil. De kring, waarin zijn dichtgeest zich beweegt, vereischt niet dat hy daarin al haar pracht en rijkdom ten toon spreide; maar meer dan by iemand anders, ziet men haar by hem in al haar naauwkeurigheid, netheid, naïveteit. Tooveret *Bilderdijk* met haar woorden-Schat, Staring met hare woord-Voeging. En niet minder dan *Bilderdijk* heeft hy een oor voor hetgeen zy beide aan kracht en welluidendheid bezit. Men heeft in Nederland nooit iets geschreven dat in zoetvloeiendheid zijn *Herdenking*, zijn *Zefir en Chloris*, zijn *Oogstlied*, zijn *Adeline verbeid* overtreft; of in kracht en kern zijne rijmlooze *Jamben tegen het Equivoque*, of zijne gerijmde *Aan de stad Parijs*.

In stukken als deze ziet men dat hy den versbouw niet min-

der dan de taal in zijn macht heeft. Maar dit ziet men overal. Saamgedrongen verzen mag hy geschreven hebben, stootende niet; wanluiddende niet; nog minder krachtelooze.

Over 't geheel schittert *Starling* niet door stoutheid van denkbeelden of vlucht van verbeelding. Zijne gedichten geven nergens den indruk van brandende geestdrift; maar nog veel minder van eenige eerezucht om die voor te doen. *Starling* kent zichzelf. Hy heeft geest, hy heeft smaak, hy heeft luim, by een te gelijk levendig en sterk gevoel; hy heeft het hart, het oog, het oor van een dichter; wat zijne oogen zien, kan zijne dichterlijke teekenpen (zijn houtskool noemt hy het) schetsen.

De wending van zijn geest, de maat zijner gave, zijn muzikale sympathiën, de kring waarin hy leeft en waarvoor hy in de eerste plaats dicht, bepalen hem tot het Epigram, het Lied, het Verhaal. Vooral in het laatste, en het liefst onder zijn eenvoudigste vormen, Romance en Vertelling, kiest hy zijn standpunt. In de Romance is hy overtroffen, maar in de Vertelling blijft hy zonder wedergâ. Hier dient hem de gantsche schat zijner rijke belezenheid en naauwkeurige kennis; hier ontplooit hy al de gaven van geestige scherts en onuitputtelijke luim; hier toont hy hoe rijk eene verbeelding zijn kan, die tot geen hooge vlucht roeping heeft, hoeveel aanschouwlijkheid en juistheid van voorstelling met „losheid van trek en vlakheid van koloriet" kan gepaard gaan. En altijd is hy belangwekkend, en nooit valt hy uit den goeden toon.

Huisselijk geluk, hartelijke liefde voor echtgenoot en kroost, vriendschap en gezellige vreugde, oprechte liefde voor het vaderland, innige vereering van deugd en reine zeden, het belang der godsdienst en de groote oogenblikken der Godsopenbaring in Christus hebben aan *Starlings* lier tonen ontlokt, die zijn hart alle eer aandoen; en geen enkelen regel heeft hy geschreven, die er den geringsten vlek op werpt. Overal ziet men den man van eer, den man van hart, den rechtschapen man. Zijn luim is goedhartig; zijn vernuft, ook in de Puntdichten, van hatelijkheid vrij. De heerschende toon zijner poëzy is die eener zachte, welwillende vrolijkheid. Tragische onderwerpen trekken hem niet by voorkeur aan; en, ofschoon in het laatste gedeelte zijns levens menigmaal zwaar beproefd, van eigen smart zwijgt hy. Toch breekt hier en daar de weemoedige onderstroom zijner gedachten door de kalme, de speelsche oppervlakte heen, en verraaft op aandoenlijke wijze de diepte van een leedgevoel, dat ook door zwijgen welsprekend wezen kan.

VERHALEN.

WICHARD VAN PONT. 1)

800—1000.

I.

Verschrikking heerschte in Zutphens muur;
De bleeke burgerschaar
Lag, weenend bij der priestren zang.
Voor Walburgs kerkaltaar.

»Ach, Heiligste, zoo vast betrouwd!
Met zoo veel danks vereerd!
Wat misdrijf heeft uw waakzaam oog
Dus van uw volk gekeerd?

Waar doolde 't, toen onze eêlste jeugd,
Tot 's Nabuurs hulp gesneld,
Een prooi van 't gruwzaamst Monster werd,
In Ponthis bloedig veld?

Al strijdt de Drakenmuil met vuur;
Zijn klaauw met tijgerkracht;
Uw enkle wil, en 't helsche Dier
Was, als een lam, geslagt!"

Zoo kermt de schaar; zoo jammert zij.
O Wichard, die gij mint!
De jeugdige Erv' van 't Zutphensch land,
Graaf Hermans dierbaar Kind.

Zij ligt... neen, zwakke citer, zwijg
Hoe zij daar biddend lag!
Neen, zwijg, hoe Margareta's oog
Door Englentranen zag!

1) Zie aant. I.

Door tranen, die haars minnaars ziel
Van 't lieflijk aanschijn dronk;
Daar, om hem, volk en heiligdom
In schemernacht verzonk.

Nog wanklend, siddrend van den gloed,
Die hem in 't harte voer,
Beklom hij 't outer; zag op haar;
En vatt'e 't kruis, en zwoer:

»De Hemel wil 't, ik zal 't bestaan!
Geen slaap, die mij verkwikk',
Tot Ponthis Vloek mijn arm beproeft;
En 't Schrikdier sneeft, of ik!»

De Brave zwoer 't, en rent van daar,
Wijl 't nuchter veld nog douwt,
En rust niet, tot het volgend licht
Den grooten kamp aanschouwt.

»Voor God en Haar» is al 't gebed;
Met springt hij stout van 't ros;
't Vizier gaat digt, het slagzwaard uit,
De held op 't monster los.

Hij nadert, door een' eik gedekt,
Waaraan zijn vijand ligt;
Langs beenderstapels nadert hij,
En stuift hem voor 't gezigt.

Geduchte strijd! Gewaagde kans!
Daar klaauw, en tand, en vuur...
Daar 't Vloekdier dubbele wapens voegt
Bij dubbele kracht ten stuur.

Vergeefs dat Wichards ridderkling
De vaart des bliksems tart;
Geen zwaard, of 't stuit van schelpen op,
In 's afgronds poel gehard!

Geen scheidt er van den kronkelstaart
De giftvlijm. tuk op moord;
Terwijl zij, 't harnas doorgedrild,
Tot diep in 't leven boort!

»Zwicht Wichard!» neen! hij grijpt den dolk,
Zijn ongekenen schat,
Die 't al, waaraan de zege hangt,
Naar 's noodlots eisch, bevat;

Een scherp, dat driemaal negenmaal
Vererfde in d' eigen stam;
Dat, nooit het regt ten smaad misbruikt,
Van neef op neven kwam;

Dat Gelder zwaaide, in Varus Slag,
En, bij den Lippevliet,
Gestruikeld aan der Bruktren spits,
Het nakroost overliet.

Hij grijpt dat scherp! Het ijzer dringt
Tot 's vijands ingewand!
Daar spert het Dier zijn kaken op,
Van felle smart vermand!

Het schreeuwt, terwijl in 's Ridders hart
Eene eerste ontzetting rijst;
Het schreeuwt, en 't is een menschenstem,
Die uit zijn gorgel krijscht!

Hoort: »Gelder!» schreeuwt het »Gelder!» hoort,
De heuven galmen 't rond;
Luid klinkt het uit het zwerk terug;
Hol broemt het door den grond.

Zoo spilt de Plaag haar kracht; zij stort;
Zij knakt den eikenstam;
En 't Helspook, dat den romp verlaat,
Keert weêr van waar het kwam.

Doch Wichard zingt geen zegezing;
Zijn palm behoort der min!
Hij slaat het spoor ter naaste burg
Bescheiden zwijgend in.

Ga, edel Krijger! brandt een gift
Verraadlijk in uw wond;
De Hemel hoort het smeekgebed,
Uit der verlost en mond!

Gewis, gij leeft, gij bouwt uw Stad,
Van Wijze en Niers gedrenkt;
Hier, waar zij 's Monsters lesten kreet,
Uws Stamheers Naam, gedenkt!

Een Naam, die ook mijn Vaderland
Aan 't vorstlijk voorhoofd blinkt!
Een Gelder, dat, na duizend jaar,
Nog over de aarde klinkt!

WICHARD VAN PONT.

II.

Wie is die Grijsaard, kloek van leest?
Wie is die frissche Maagd?
Vanwaar dit edel ruiterspaar,
Zoo schittrend opgedaagd?

Ik zie een drom van staatsgevolg,
Van jonkvrouw, heer en knecht;
En wagens, met het Zutphensch schild,
Aan beider spoor gehecht,

De sleep genaakt het gastvrij dak,
Waar, na 's Monsters dood,
De vriendschap, tot de vierde zon,
Mijn Held verpleging bood.

Zij naakt, van wondren voorgegaan!
Die gisteren kwijnend lag.
Rees op, en blonk van manlijk schoon,
Gelijk de vroege dag:

Geheeld, herschapen, brengt hij meê
Het welkom aan den stoet;
En minlijk treedt, op 's Grijsaards wenk,
De Jonkvrouw hem te moet;

De bruid, gekroond met geurend groen,
Dat haar een speelnoot las:
Margrete! of; is 't Margrete niet;
Het waardigst dat zij 't was!

Straal, dichtzon, op dien twijfelnacht!
Triomf! gij straalt! gij straalt!
O aanblik, die, door 't scheemrend oog,
Tot in mijn innigst daalt!

O liefde, die mijn Wichards borst,
Met al uw stroomen drenkt!
O kus, waarin Margretes mond
Hem trouw voor eeuwig schenkt!

»Doch nu dat achtbre zilverhaar?»
't Siert Herman, Zutphens Graaf!
Hij acht zijn Telg, als Wichards loon,
Nog veel te klein een gaaf,

»Verwinnaar, die, in 's Ondiers muil,
Den vuurgloed hebt gedooft;
Wiens redding mij een Hemelstem
Voorzeggend had beloofd;

Ik schenk u, bij uw zegepalm,
Mijn Kind tot gemalin:
Het duurst wat Vorst en Vader heeft;
Doch voor zijn hart te min!"

Dus spreekt hij; ziet omhoog; en stort
Op 't Paar, dat voor hem knielt,
De volheid van zijn zegen uit,
Door heilig vuur beziel.

Onzichtbaar juicht hem Walburg toe;
Gelijk ze onzichtbaar stond,
Als heelster, waar, op 't veege bed,
De smart haar prooi verslond.

Gelijk ze, in Margaretes borst,
De vlam der hoop ontstak,
En troostend, in den droom des nachts,
Tot 's Grijsaards ooren sprak.

Thans raakt wat onder 't slotdak woont
Luidruchtig op de been.
Men slaapt, men draaft voor 't huwlijksfeest;
Men wemelt ondereen.

De burgkapel ontsluit haar koor;
Daar breidt de drakenhuid,
Beglanst van dankbaar offerlicht,
Haar bonte schelpen uit.

Zij vlecht er, om een pijlerschaft,
Als of zij leven had,
Den scherpgepunten kronkelstaart,
Met 's Ridders bloed bespat.

Het wijde land viert meê den dag:
't Komt al, van haard en veld,
De omkranste deuren woelig in-,
De trappen opgesneld.

Doch zie, zie daar die 't Monster sloeg!
Met hem de schoone Maagd,
Wier hart zich beurtlings fier verheft,
En beurtlings weêr versaagt.

Op eenmaal keert de rust: geen klank
Verdooft het plegtig ja.

Margrete spreekt het blozend uit;
Haar minnaar is haar gaà!

Hij is 't! hij is 't! bij cimbelschal;
Bij zang van stem en snaar;
Bij hoornendreun, bij paukebom,
Weêrgalmt de blijde maar!

Een feestrij volgt, op 't maatgeluid,
Het bruidspaar in de zaal,
En schaart zich om den gulden pronk
Van 't vorstlijk eeremaal.

De Huiswaard deelt het paauwgereg;
Zijn nabuur aan den disch,
De wakkre Graaf, heeft andre zorg:
Hem gaat geen beker mis!

Hoe kleurt zijn voorhoofd, als de roos
In Margareta's kroon
Hij zingt, dat ieder weltsel klinkt,
Op groven krijgsmanstoon,

Van daden uit den ouden tijd;
Van strijden, en van min;
En de eedle rijnwijn schuimt alweêr
Ten blanken horen in.

Zoo wordt het heuglijk feest gevierd;
Zoo leidt de middernacht
In 't eind de Liefde naar 't vertrek,
Waar de Onschuld op haar wacht. 1)

1791.

1) [De uitgave van 1836 had: Waar zedige Onschuld wacht.]

LENORA. 1)

Gij eischt een zang , getrouwe Kring ,
Die , aan mijn haard gezeten ,
De vrijheid met een landman deelt ;
De steêzorg wilt vergeten.

Hoor toe ! Hier aan dit vredig oord ,
In deze zelfde muren ,
Zag woester eeuw Lenora's jeugd
Te fel een storm verduren.

Lenora , Hermans liefde ontscheurd ,
Aan 't sterfbed van een Moeder ,
Werd Zweders min ten prooi geslagt ,
En vond , als wees , geen hoeder :

Geen hoeder in dien Bruidegom ,
Uit kindschen pligt ontvangen ;
Geen strijder voor haar maagdenkroon ,
Ten kampprijs opgehangen.

Waar toeft gij , Zweder ? Snood geweld
Begrimt Lenora's wallen :
De voorburg viel voor Diebalds magt ;
De burg kan morgen vallen.

Schiet toe ! Verhul dat glanzig blond ;
Die gladgescheelde lokken :
De helmveêr past bij 't manlijk zwaard ;
Uw pronk bij 't weerloos rokken.

Vergeet ge uw Bruid ! Zij reikt voor 't eerst
Een hand , door dwang verkregen .
Zij reikt ze , in 't prangen van den nood ,
Haar helper willig tegen.

1) Zie aant. 2.

Ai zie haar, hoe ze, in angst en nacht,
Van steile torentransen.

Den blik op 't zilvren heivlak hecht,
Waarin uw schild moest glansen!

Zie, zie, ten veegen slotwal uit,
De noodmijt vonklend smoken!

Eilaas, slechts Diebald merkt de leus;
Zij is voor hem ontstoken.

„Op” roept hij „t geldt de Burgheerin
Wien kan de prijs behagen?

Zij wacht, het oog op hulp gerigt;
De vrees om 't hart geslagen.

Op, wakkre jeugd! Met heldenwerk
Den frisschen dag begonnen!

Die Zweders echtring meester wordt,
Heeft Zweders Bruid gewonnen!”

Zoo roept hij, wijl de dageraad
Aan Barcheims hoogten flonkert,

En voert zijn schaar den slotweg op,
Door grijs geboomt verdonkerd.

Hij dringt, spijt flits en bouten, door;
En huwt beleid aan krachten:

Een woud van rijzers baant zijn pad,
En dempt het naauw der grachten.

Thans helpt geen verre steenworp meer,
Uit hooggeplante slingers

't Verengde perk eischt worstelstrijd,
Van weerders en bespringers.

Er volgt een wilder krijgsgेरucht;
Nu schild aan schilden klettert;

De helbaard op kurassen treft;
De heerknots helmen plettert.

Gewoel, verwarring wijd en zijd!
Hier geldt het logge deuren,
Met moker en rammei gebeukt,
Dat harre en posten scheuren;

Ginds tast een stormleer waggelend om,
Langs digtbezette tinnen;
Daar poogt zij, ij lens opgericht,
Een weerloos ruim te winnen!

Geen nood! Laat vrij oneedle togt
Zijns Vijands moed verhoogen;
De Burgtling heeft het schuttend zwaard
Voor de Onschuld uitgetogen!

Een dankwoord uit dien schoonen mond,
Die nimmer sprak dan zegen;
Een toelach van Lenora's oog
Als trouwheidsloon, verkregen.

Dit sterkt zijn hart, in dood en strijd!
Laat vrij de poorten kraken;
De brandpijl, talloos aangesnord,
Het steile dak doen blaken;

Geen nood! tot eensklaps wanhoop heerscht,
En aller knieën trillen;
En aller arm, door angst verlamd,
Geen wapen meer kan tillen!

Van daar, waar, tegen 't rijzend veld,
De voorburg schijnt te leunen,
Laat onweêrstaanbaar oorlogstuig
Zijn groven donder dreunen!

Een ijzer komt den hollen tromp,
Door sulfer, uitgeschoten;
Botst neêr, en springt, en sist in 't bloed,
Aan 't slotgordijn vergoten!

De Jonkvrouw zwijmt! Maar hoe? de schrik
Viel meê in 's Vijands rangen!

De bleekheid van Lenora's wang
Ontverwt ook Diebalds wangen!

Wat spelt dit? Onschulds zegepraal!
Verderf op 's Roovers benden.

Welhaast met wisser tref bereikt,
In de ongedekte lenden!

Het rustloos krijgstuig vlamt en rookt,
En mengelt slag in slagen!

't Is bliksem, uit een onweërsbui,
Die plotslijk op komt dagen.

Een vale stofwolk rijst bij 't vuur;
Zij vult het heuvelig westen.

En kondigt rassche ruiters aan,
Ontzetters voor de vesten.

De vlugtkreet berst om Diebald uit;
Doch nu grijpt moed: »Gevloden

Neen!» schreeuwt hij »Welkom, dubbele roem,
Mijn' Dappren aangeboden!

Ter Voorburg heen! 't gezameld puin,
Van de onvernielden weren.

Den Helper op de kruin gestort;
Om zeegrijk hier te keeren!"

Zij volgen hem; zij naadren reeds;
Maar 't is te laat geweken!

De Hulptroep jaagt den Voorburg langs,
Om op hen in te breken.

Een fiere Leidsman stuift vooruit,
Aan riddertooi te kennen;

Nog meer aan 't zwaerd, vergeefs weêrstaan,
En door geen vlugt te ontrennen.

Leer, Diebald! leer uw »Dappren" nu
 »Beloofden roem vergaaren!"

O lafheid! 'k zie dien enklen man
 Hun digte spits ontscharen!

Zijn wakkre hoop verruimt de bres,
 Met lossen toom gewonnen!

Niet lang, en 't is geen strijden meer!
 De slagting is begonnen!

De slagting, die, door eeuwen heen;
 Schoon ook, bij spade neven,

De Blokhuismuur 1) een Stulpmuur wordt; 2)
 Het Bloedperk 3) naam zal geven.

't Viel alles! Diebald stort het lest,
 Van 's Ridders vuist verslagen;

En 't juichend slotruim ziet den Held
 Zeeghaftig binnenjagen!

Daar zit hij af, ontbloot van 't zwaerd,
 Op 's Roovers kruin gebroken;

Maar 't schild nog aan den forschen arm,
 En 't helmvizier geloken.

De ontroerde Burgheerin schiet toe;
 Zij drukt hem de ijzren regte:

»Verlosser, die mijn bangen kamp
 Door wonderdaden slechte!

Beschermmer van mijn have en eer,
 Neem, met uw dappre vanen,

Het offer der erkentnis aan,
 In deze vreugdetranen!

1) De Voorburgsmuur.

2) Dit gebeurde in de zestiende eeuw.

3) Doodenkamp.

Verberg u niet! ik voel 't verwijt!
Toon mij 't ontfronste wezen!

De wantrouw had mijn borst doorknaagd,
't Is waar! maar 'k ben genezen!

Vergeet het, Zweder! zoo 'k te lang
Uw dienst, uw prijs miskende;
Zoo vriendschap, die mijn kindschheid sloot,
Mijn zin naar elders wendde!

Vergeef, zoo 'k vaak uw minnend hart
Door stuursche koelheid griede!

Ontvang nu 't mijn, mijn Bruidegom!
Vol dank, berouw, en liefde!"

Zoo stamelt zij. Haar redder toeft,
Maar doet geen antwoord hooren:

Hij slaakt, met matte kracht, den helm,
Waarin zijn zuchten smoren:

't Is Herman! »Herman!" roept Lenoor'.
»Gij, Herman, mijn behouder!

Lig daar dan, boei! mij aangesmeed,
Door een bedrogen ouder!"

Zij roept het; werpt den huwlijksring,
Van Zweders hand ontvangen,

Met smaad in 't slijk, en blijft verbleekt
Aan Hermans boezem hangen.

DE ZWARTE VROUW. 1)

Vervolg der vertelling Lenora.

»O we mir — — — ! nu ist dir doch din schilt
mit swerten niht verhöwen : du bist ermorderot.»

Das Nibelungenlied. Stanz: 4061.

Lenoor' stond , uit haar nood gered ,
Van Hermans arm omvangen ;
Gij juichtet toe ; 't gordijn viel neêr ;
Mijn vrienden ! laat het hangen !

Wat kwelt gij mij , met gullen dwang ,
Om ook dat Lied te zingen ,
Weleer gedicht , aan d' oeverkant ,
Daar 't lest haar paden gingen ;

Daar 't hutje school , op vreemden grond ,
Herbergzaam haar gegeven ! —
Mijn vrienden ! ach , gij eischt dat lied ?
Zoo zij 't dan aangeheven !

1793.

De avond daauwde om Staavrens Burg,
Als , met tragen schred , een Vrouwe
Binnen de ijzren poorten reed ,
Doodschverhuld in weduwrouwe.

Moe van togt en zielsbezwaar,
Trad zij wankend in den toren,
Voor de grijze slotvoogdes ;
Waar zich dus haar klagt liet hooren :

1) Zie aant. 3.

Eedle Vrouw! of past het mij,
 Op genoten gunst te roemen?
 Durft eene arme zwerveling
 U, als eertijds, Moeder noemen?

'k Vraag het gastregt in deez' vest;
 Waar geen leed mijn kindschheid deerde;
 Waar me een Vorst 1) der vonte onthief;
 Een Vorstin 2) haar naam vereerde.

'k Ben Lenoor'; maar bloei en bos
 Zijn, gelijk mijn staat, geweken.
 O, de rozen van 't geluk
 Wist verdriet zoo ras te bleeken!

Moeder! ween, ja, ween om mij:
 Korts met rijken tooi beladen;
 Hermans fiere bruid en gaà;
 Nu zijn weêuw, in treurgewaden!

'k Heb den kelk van 't lot geleege!
 Tot den droesem uitgedronken;
 Als ik, over 't bloedig lijk,
 In mijn jammer, heengezonken.

Bij een laatsten wederkus,
 Bij een blik mijn wensch bepaalde;
 En zijn oog geen blik meer had,
 En 't gevoel zijn lippen faalde!

Weerloos; tot de jagt gerust,
 Was mijn Herman uitgetogen;
 Plotslijk kwam een schelmsch gespuis
 Veldwijks beuvlen omgevlogen!

1) Reinoud, in 1339 eerste Hertog van Gelre; gehuwd met
 2) Eleonora van Engeland.

Zweder voerde 't moordrot aan
Ach! omringd van zijn vassallen;
Zonder roem, als zonder strijd,
Moest de Kroon der Dappren vallen!

Ruglings van een lans doorboord,
Liet hij toom en jagtspriet glippen,
En mijn naam, ten jongsten groet,
Met de ziel zijn borst ontslippen.

Zweder was 't! Door eedler echt
Van mijn hand en erf verstoken,
Brouwde 't onmenssch zwart verraad!
't Heeft te trouw zijn leed gewroken!

'k Zag weldra (geen ander licht
Kon uit zulk een duister klimmen!) —
'k Zag den Moorder voor mijn burg;
Krijg van rondom mij begrimmten.

'k Zag, na tien paar dagen strijds,
't Hongerzwaerd in 't slot gedrongen;
Rassche vlugt, of hard verdrag,
't Moedig dienstvolk afgedwongen.

Schreijend week het van dien grond,
Dien het Lijk bleef aanbevolen;
Diep, aan schaarsbezochten oord,
Tegen Zweders haat verscholen.

'k Moest hen volgen! Bange stond;
Toen ik sluiks terug kwam jagen,
Naar dat graf, met nacht bedekt,
Daar ik Herman heen zag dragen!

Roekloos sprong ik van den zaâl,
Om door 't warlig ruig te naadren,
En, eilaas! een handvol aard'
Aan zijn ruststede op te gaadren!

En nu vlood ik ! Onverzeld ;
Over 't scheemrend ruim der heide ,
 Zwierf mijn spoor ; doch feilde niet ;
Dank mijn Engel , die 't geleidde !

Hier verstomt Lenora's klagt.
In 't geboomte aan Staavrens muren ,
 Schuilt nog puinval van haar kluis ;
Blijft haar naam den tijd verduren.

Op een eiland vond zij daar
't Plekjen , door geen Hoop beschenen ,
 Waar ze , in heilige eenzaamheid ,
Korte dagen weg ging weenen.

't Gras , dat , op LENORA'S POL ,
Aan den krommen oever fluistert ,
 Zucht nog vaak de Droeve na ;
Van den wandlaar bang beluisterd.

Dikmaal ook , bij starrenlicht ,
Komt haar geest , met losse haren ,
 In een slepend weduwkleed ,
Hermans grafplaats ommewaren.

Knielend gaart zij 't zand bijeen
Steeds gedachtig aan haar lijden.
 't Landvolk , spaà van 't veld gekeerd ,
Zoekt de ZWARTE VROUW te mijden.

1787.

1791.

ADOLF EN EMMA. 1)

1160.

't Was vrede in 't eind , en Adolf keerde ,
Van roem verzaad .
Waar Linge en Waal zijn erfgrond dekten ,
Voor Folperts 2) haat.

Hij ziet zijn burg , die 's Vijands woede
Van verre tart ;
Maar 't schuilend dak , in gindsche abeelen ,
Trekt meer zijn hart !

Ach , derwaarts vloog , bij 't zwaerdgekletter ,
Zijn wensch vooruit.
Daar bleef de ontroostbare Emma kwijnen ,
Zijn lieve Bruid.

Hoe snelt , van jeugdig minverlangen
En trouw gespoord ,
Op wegen , door haar voet geheiligd ,
De Ruiter voort !

Genoegen siert met tooverkleuren
Het landtooneel.
Geen schooner werd Milanens velden
Van 't lot ten deel.

Milanen , waar , aan 's Keizers 3) regte .
Graaf Hendrik vocht ;

1) Zie aant. 4.

2) Folpert van Arkel , Heer van Haestrecht , en van Leerdam ,
waarbij zijn slot TerLede gelegen was.

3) Keizer Frederik Barbarossa , welke , in het jaar 1160 , bij de be-
legering van Milanen , vergezeld werd door Hendrik den eersten , Graaf
van Gelder , met zijne Leenmannen , onder welke Adolf gesteld wordt
zich te hebben bevonden.

Waar Adolf tusschen bruiloftsrozen
Den lauwer vlocht.

Hij naakt, en voelt zich meer bewogen,
Op elken schred.
Hier heeft de liefde, aan duizend oorden,
Haar merk gezet.

Een kus, in deze beemd geweigerd,
Werd daar beloofd
En, bij dien heuvel, half geschonken,
En half geroofd.

Maar de eedle beuk, den veldweg nader,
Is hoogst gewijd!
Zijn stam kan Emma's JA getuigen,
En noemt den tijd.

„Haast zal” zoo juicht hij »op zijn schorsen
De trouwdag staan!
De dorpjeugd, onder 't breede lommer,
Ten reije gaan!”

O zoete droom, dien 't bangst ontwaken
Te ras verdreef!
Geen welkom klinkt, daar 's Minnaars harte
Bij 't scheiden bleef!

„Een bode, op Adolfs naam gezonden,
Bedroog de wacht.
Zijn bruid is in TerLedes muren!
In Folperts magt!”

Zoo dreunt de rampmaar hem in de ooren.
Hij vraagt niet meer.
Reeds waadt hij door de Lingeplassen,
Met snellen keer.

Reeds is hij 't volgend oog ontronnen,
Aan 't andre boord;

Als droeg een stormwind, langs de weiden.
Den klepper voort.

De grensdijk 1) zwicht, en Arkels vesten
Beheerschen 't land.

Hier wringt hij, moedig afgesprongen,
Zijn speer in 't zand.

Geen valbrug weert hem door te dringen;
Geen slotgezin.

Hij stapt, de kling ter wraak getogen,
Het roofnest in.

Hij zoekt; hij wacht; hij roept; geen leven,
Dat antwoord geeft!

't Is weêrgalm, momplend omgedreven,
Wat antwoord geeft.

't Gekraak van schorre vensterharren;
Van deur en poort;

't Gestamp, waarmee zijn ros van verre
De stilte stoort;

Meer hoort hij niet, en snelt de zalen
Vast in en uit;

Tot spoor van bloed, bij 't rustloos waren,
Zijn schreden stuit.

Hij volgt het, de enge kronkeltrappen
Eens kerkers af.

De Dood licht voor, waar 't zonlicht nimmer
Zijn schijnsel gaf:

Een dwaalvuur stijgt, uit grafspelonken,
Met valen gloor.

Het komt, en lekt, voor Adolf henen,
Het bloedig spoor.

1) De bekende Diefdijk.

Het stuurt zijn tred, langs nare wegen,
Op hollen grond.

Zijn voetstap bonst de kromme gangen
Verdubbeld rond.

Nu drukt een weltsel, ruig van schimmel,
't Verengde pad;

De vlam drijft trager tusschen wanden,
Door moord bespat!

Zij staat; zij rijst; en lekt niet langer
Het purpre slijk.

Wat ziet hij, bij haar sombre stralen? —
Een Maagdenlijk!

Hij staart het aan, met scheemrende oogen;
Herkent zijn Bruid!

En ademt, op haar koude lippen,
Het leven uit.

F O L P E R T V A N A R K E L. ¹⁾

SAMENHANGEND MET DE BALLADE

A D O L F E N E M M A.

In Haestrechts wal, voor 't grijze slot,

Nabij den lindenstam,

Die 't burgplein, als de middagzon

Den rug der hooge daken won,

In zijn beschutting nam;

In Haestrechts wal zat Folpert aan,

Met menig spiesgezel;

En wat daar op den schenkdisch blonk

1) Zie aant. 5.

Was goud, dat eens de godsvrucht schonk
Aan klooster en kapel.

En 't Maal, den woesten hoop bereid,
Werd met geen jok gekruid:
Bij 't razen van den bekerstrijd
Vaart spot, die 't heilig driest ontwijdt,
Hun ruige lippen uit.

Toch slaakt de tong van Haestrechts Heer
Alleen een spaarzaam woord:
De stuiptrek om zijn bleeken mond
Verraadt, welk beeld weêr voor hem stond;
Welk jammen hij nog hoort.

Maar eindelijk meê door 't vuur ontgloeid,
Waarvan zijn gastrij blaakt,
Herleeft in Arkels ijzren borst
De kracht, die lagchend bloedschuld torscht,
En menschlijkheid verzaakt.

„Hebt dank, Getrouwen!” heft hij aan
„Met wie zoo menig keer
Mijn zwaard een vetten krijgsbuit won,
Dien Priesters-banvloek redden kon’,
Noch Mannen-tegenweer,

Hebt dank, die willig aan mijn disch
Als om mijn vaan verscheent!
Te lang reeds had geen nieuwe togt —
Geens berkemeijers lavend vocht
Ons broedertal vereend.

Ik lag van zwoele minnekoorts
Onroemelijk vermand:
Het grillig Wicht, dat Adolfs trouw
Op 't Geldersch Vreêfeest 1) kroonen zou’,
Was stookster van mijn brand.

1) In 't jaar 1160; na den veldtogt in Italiën.

Zij bood mij trots, en deze dolk
Had haar dien trots betaald:
Ziet daar, van 't uitheemsch oorlogsveld,
Den Bruidegom terug gesneld,
Waar nu de Bruiloft faalt!

Door wraaklust naar Ter Leë genoopt
Rent hij zijn schaar vooruit:
»De Held — wiens naam de Po verkondt! —”
Waagt zich ALLEEN op Arkels grond;
Niets roert zich wat hem stuit!

Zijn pluimtop woei van ver te zien;
Ik veinsde schrik en vlugt.
En volgde 't schuilend burggezin
De donkre kluis eens torens in,
Op 't naadrend hoefgerucht.

Lang dreunt zijn zoeken boven ons;
Nu klonk het ons voorbij;
Wij sluipen achter hem aan 't licht,
En 't staal houdt elken uitgang digt;
Maar vruchtloos waakten wij:

Hij zocht, hij vond het kerkerwelf,
En keerde niet van daar!
De beker schuimt voor HEM niet meer! —
Vul, tot de kim, den mijnen weêr —
En doe 't nog vijftig jaar!

»Vul aan, nog eens!” De schenker draalt,
En Folpert wendt zich om;
En die des schenkers plaats vervult,
Een Onbekende, in zwart gehuld,
Treedt toe, en maakt hem stom.

Zijn kleed is niet ten dienst geschort;
Geen kruik is in zijn hand;
Zijn borstlig haar stijgt woest omhoog;

De norsche wenkbraauw drukt zijn oog,
Dat diep verholen brandt,

Hij komt! het gras welkt voor zijn voet;
Het loof rilt boven hem;
En, als hij nu voor Folpert staat,
Grijnst tijgergrim op zijn gelaat;
Brult hij met holle stem:

„Ik ben 't!“ — Moorddadig klaauwenscherp
Strekt hij naar Arkel uit;
Verscheurend slaat hij 't in zijn leên;
En, door 't ontvlamde luchtruim heen,
Verzwindt hij met zijn buit.

ADA EN RIJNOUD 1)

„Die geboden dienst versmaadt,
Wenscht er wel om, als 't is te laat.“

P. C. HOOFT.

Granida.

Eens leefde er, in den ouden tijd,
Een Meisje, schoon en jong;
Wier zoet gelaat het teeder hart
Des eêlsten Ridders vong.

Reeds had haar Rijnoud, even trouw,
Drie jaren lang bemind;
Doch Ada sloeg, drie jaren lang,
Zijn zuchten in den wind.

Hij bleef haar, als haar schaduw, bij;
Niets trof de wreede Maagd!
Zij zag, met spot, den frisschen bloei
Zijns levens weggeknaagd.

1) Zie aant. 6.

Dat leven, eerst door vrome daàn
Beroemd in 't gansche land.
Sloop ledig weg, en schild en kling
Hong roestend aan den wand.

Het trof haar niet! en Rijnoud vlood,
In 't eind vertwijflend, heen;
En doolde in 't veld, op Gods genaâ;
En niemand wist, waarheen.

Als Ada zulks ter ooren kwam,
Zoo deed haar 't harte zeer;
Zij dacht zijn deugd en trouw terug,
En wenschte Rijnoud weêr.

Zij zingt, zij jukt wel, als voortijds;
Het veinzend aanzigt lacht;
Doch rustloos woelt haar kranke geest,
En maalt op één gedacht.

Haar Balling volgt haar overal;
Zij hoort zijn tred, zijn stem;
Met zoeter toon lokt ieder dag;
Lokt ieder stond tot hem!

»Niet langer, neen!» De fierheid zwicht;
De liefde wint den strijd!
Zij zweert, hem, dien zij trotsch verstiet,
Te zoeken wijd en zijd.

Fluks hult ze, in ijzren wapentuig,
Haar boezem van albast,
En gespt een wigtig oorlogszwaard
Om 't ranke middel vast.

Maar floers verbergt den gulden riem,
En wappert van haar lans;
Haar helm is zonder vederbos;
Haar harnas zonder glans.

En op het doffe ridderschild
Schrijft zij , met treurig zwart :
»Of vond ik , wat ik dolend zoek ;
Of stierf ik aan mijn smart.»

Zoo trok de Maagd , berg op , berg af ;
De wijde waereld in.
Hoe hard het staal haar drukken mogt ,
Onwrikbaar stond haar zin.

Des middags trof haar 't zonnevuur ;
Des nachts de kille douw.
Zij achtte douw noch zonnevuur ;
Zij voelde slechts haar rouw.

Nu had zij , drie paar maanden lang ,
Op vruchtelozen togt ,
Zijn spoor bevraagd en nagerend ,
Gemist en weêrgezocht ;

Wanneer haar ros , om d' avondtijd ,
Een mastwoud binnentrad ;
Daar wolf en beer , de plaag der streek
Zijn nare woonplaats had.

De Schoone , mijmrend voortgesneld ,
Bemerkt haar dwalen niet ,
Tot reeds de zon , ter kim gedaald ,
Een bleeker flikkring schiet —

Het roofgediert' , door 't bosch verspreid ,
Reeds hongrig huilt naar buit ;
En 't pad haar , over zwellend mos ,
Terug wijst noch vooruit.

Doch eer de leste schemering
In vollen nacht verdwijnt ,
Ontwaart ze een vromen kluizenaar ,
Die bij een rots verschijnt.

„O vrome Kluiznaar, hoor mij toch!
Hoor mij meêdoogend aan!
En laat een armen zwerveling
Geen menschenhulp ontgaan!

Zoo smeekt ze. Een stem, die hulp belooft,
Klinkt vrolijk haar te moet.
Hij komt; hij leidt haar schreden voort,
Met jeugdig wakkren spoed.

Zij volgt hem, waar ze in 't klipgewelf
De haardsteê glinstren ziet;
Terwijl een voordak 't moede ros
Beschut en leger biedt.

Een korfjen, aan den hazelaar,
Vol wilde vrucht gegaard;
Een moesgerigt, uit houten kop.
Is 't welkom van den waard.

De honig staat er feestlijk bij,
En zijn begraven schat,
De wijnkruik, die, tot dezen stond,
Geen gast ontzegeld had.

Voor 't rijsvuur, dat hun spaarzaam licht,
Zet hij den kleinen disch;
En vangt nu aan: »Hoe ver uw burg
Van deze wildernis?»

Het antwoord is een diepe zucht.
Wat moet, wat durft de Maagd!
Verloochnen? Waar een heilig man,
Haars levens redder, vraagt?

Bekennen? 't Geen zijn strenge tucht
Slechts laakbren mistred heet!
Als boetling schaamrood voor hem staan
In 't onjonkvrouwlijk kleet!

De zelfstrijd perst haar boezem saam.
Zij wendt het duister oog
Beproevend op den kluizenaar;
Met smeeking weêr omhoog.

In 't lest, vertrouwen slaakt haar tong,
Door kille vrees beklemd;
En 't antwoord breekt de lippen uit,
Terwijl ze in tranen zwemt:

»Ach, Vader, 'k ben niet, wat gij waant!
Vergeef mijn valschen schijn!
Een sluier moest mijn tooi, dit zwaard
Niet aan mijn gordel zijn.

Eilaas, ik ben een zwakke maagd;
Die hooploos ommedwaalt;
Die, treurend om verbeurd geluk,
Door heel de waereld dwaalt!

Te veel geroems, te slaafsch gevele
Bedierf allengs mijn aard:
Het zoet der liefde werd mij niets —
De glorie alles waard!

Een ridder kwam, en bood mij trouw;
Hij was de bloem van 't land!
Maar ik, door ijden trots bedwelmd,
Verwierp ook Rijnouds hand."

»»Hoe, Ada! Ada! zie mij aan!
Wat sloot ons oog en oor!
'k Ben Rijnoud! Dit gefolterd hart
Stond nog zijn wanhoop door.

't Bleef u verpand! Maar gij! hoe smolt
Uw lange afkeerigheid?
Kon 't spot met Rijnouds jammer zijn;
Gij hadt zijn dood bereid!

Gij — mijn?"" Zij prangt hem aan haar borst;
Haar ziel zweeft op haar mond;
„Voor eeuwig!" snikt ze, en de eerste kus
Bezegelt hun verbond.

En nu, gij Meisjes, blond en bruin;
De sier van ONZEN tijd
Ik predik met gebogen knie;
Des hoort mij zonder spijt!
Houdt vast, wanneer een Rijnoud komt
Houdt vast zoo duur een vrind!
Te menig, die met Ada zoekt,
En niet met Ada vindt.

HET VOGELSCHIETEN. ¹⁾

Eene Zutphensche Vertelling.

De Herfstmaand had haar taak voleind;
De vreugd was in TerBorg:
Daar at men koek bij 't kermisbier,
En droomde van geen zorg.

Daar werd het beste doek gespreid,
Op onbekrompen disch;
Geen suiker voor den brij gespaard;
Geen boter tot de visch.

Daar ging de strijkstok hoog en laag;
De jeugd sprong op de maat;
En als een vrijer zoenen wou',
Dan wist de speelman raad.

1) Zie aant. 7.

Daar zwierde 't aardig Mijntje rond;
Een Bruid van achttien jaar!
Een Jager was haar Bruidegom;
Men zag geen schooner paar.

Zij danste, in effen bruin gedost;
Dat staat de blanken goed.
Haar Hendrik pronkte in groen gewaad;
Met pluimen op den hoed.

En ieder, die ter kermis kwam,
Gunt Hendrik 't zoete Kind:
Had elk het aardig Mijntje lief;
Hij werd als zij bemind.

Zijne ouders waren grijs en arm;
Zij leefden van zijn loon:
Als dienaar was de vlijt zijn roem;
De dankbaarheid als zoon.

Dat won zijn brave Bruidjes hart!
Ook zij droeg trouw haar deel:
Zij paste een kranke moeder op;
En 't scheen haar nooit te veel.

Wat bragt zij vaak den winternacht
Aan 't zorglijk leger door!
Maar, las men 't op haar bleek gelaat,
Zij gaf iets anders voor.

De Herfstmaand was haar loop ten eind;
't Was kermis in TerBorg:
Men at, men dronk, men sprong in 't rond;
De speelman had de zorg!

En buiten aan een grazig vlak,
Beperkt van 't IJsselbed,
Werd feestlijk, op een steilen mast,
Een houten duif gezet.

Het jonge manvolk trok daarheen.
Gewapend ging de schaar;
Want, die den vogel nederschoot,
Was Koning voor een jaar;

En zocht dan, in triomf geleid,
Een meisje naar zijn zin;
En voerde 't naar een herberg heen,
Begroet als Koningin.

Zoo trekt dan nu de Jeugd te veld!
De Bruïgom is daarbij:
Geen schutter vond men heinde of veer,
Die wisser trof dan hij.

Een bonte sleep komt woelig na:
't Zijn meisjes uit de steê.
Ook Mijntje ('t was haar moeders wil)
Gaet naar de loopplaats meê.

Het spel begint! De voorste man
Rigt ernstig zijn geweer:
Hij denkt aan vrijster, kroon en roem!
Waar beefde een hart om meer!

Een tweede vat, met lossen zwier,
Het steile doel in 't oog;
Maar de eerste raam viel al te laag;
De leste rees te hoog.

Zoo slippen kans op kans voorbij;
En Hendrik komt te gang.
Straks toont de duif haar kwetsbaarheid:
Zij zwenkt op de ijzren stang.

»Braaf!» roept de Drost hem vrolijk toe
»Dat heet zijn kunst verstaan!
Slechts help de Bruid den Bruïgom zien;
Dan zal 't nog fikscher gaan!»

Met dwingt men 't blozend Meisje voort,
Tot aan haar' Hendriks zij':
De beurten wisslen andermaal;
Die volgen moet, is hij.

Hij loert; zet af; nikt Mijntje toe,
En kust haar op den mond;
Gejoel en lach en handgeklap
Loopt door de kijkers rond.

En nu! . . Noodlottige oogenblik!
Rampzalige ommekeer!
Het roer, zoo menigwerf beproefd,
Verraadt in 't end zijn heer.

Het ijzer wijkt voor 't persend vuur;
Het berst, met fellen slag;
En, uit twee bleeke lippen, volgt
Een zieldoorborend ach!

Verpletterd staat de schaar rondom.
't Gold Mijntjes schuldloos hoofd!
Zij zijgt ter aard, de slaap misverwd;
Het oog van glans beroofd.

De ronde wenkbraauw trok te zaam;
Het wit der kaken blaauwt;
Bij droppen vloeit het kille zweet,
Waarvan haar voorhoofd daauwt.

En houdt het jeugdig aangezigt
Nog spoor van lieflijkheid —
Als 't bloemtje, dat, den stam ontscheurd,
Doch niet vertreden leit —

De klamme hand wordt koud als ijs,
En staakt haar mat getril;
't Gegolf des boezems heeft gedaan;
De pols — het hart — staan stil.

Een zachte snik . . . zij is niet meer !
 Vergeefs zijn kunst en klagt !
 Geen morgen straalt , met wekkend licht ,
 Op 't rustbed , dat haar wacht.

Maar gij , die , aan haar droevig eind ,
 Een traan van deernis wijdt ,
 Gevoelt ook , wat haar Bruidegom ,
 Ach , boven sterven , lijdt !

Ontroostbre wanhoop dreef hem voort ;
 Zijn blik stond flauw en strak ;
 En Mijntjes naam was 't eenig woord ,
 Dat sinds zijn tong nog sprak.

Zoo zwierf hij , tot de ontboeide ziel ,
 Na zijnen jongsten stond ,
 Het hemelsch » Welkom ! » hooren mogt ,
 Uit Mijntjes englenmond.

Een zelfde palmstruik , aan den muur ,
 Beschadwt beider graf.
 De steêjeugd eert den grijzen stam ,
 En plukt geen loovers af.

ELEONORA VAN ENGELAND , ¹⁾

GEMALIN VAN REINOUD DEN TWEEDEN ,

EERST GRAAF, DAARNA HERTOG VAN GELDERLAND.

1332—1342.

» Steek vanen uit van iedren top ,
 Gij Burgstad aan de Waal !
 Reeds flonkert , langs uw heuveln rij ,
 De Hoogtijds morgenstraal.

1) Zie aant. 8.

Het waslicht in uw Slotkapel ,
Met d'ochtendglans vereend ,
Blink' , weêrgekaatst van de altaarpracht ,
Op 't grijze muurgesteent' !

Tooi' frissche palm de Ridderzaal ,
Die Cezars voetstap heugt !
Verkondig' helder klokgeklep
Uws Graven Bruiloftsvreugd !

De schoone Eleonora komt ;
Aan Reinouds min verpand :
De Koningszuster — Koningstelg !
De trots van Engeland !"

Zoo klonk het ! en de stoet verscheen ,
O Burgstad , voor uw wal :
Door 't poortwelf opwaart , toog hij in ,
Begroet van blij geschal !

Het Valkhof juicht ; de Looverzaal
Hernieuwt het wellekome ;
Van grover feestklokgalmen dreunt
Sint Stevens Heiligdom ;

En murmlend baauwt de Slotkapel
Het toongedommel na ,
Tot zegen volgt , aan 't Echtaltaar ,
Op 't onherroeplijk Ja.

Nu draalt de Jonglinschap niet meer !
Met schutterlijken pronk ,
Verzelt hun Schaar den Eerewijn —
Des Graven Bruiloftsdronk.

En achter hen , den Burgtweg langs ,
Volgt tromgeraas en fluit :
Ontelbaar krielt een kindsche jeugd
Met vlaggenzwier vooruit.

De Gild-os zet, in 't woelig spoor,
Zijn loomen waggeltrat,
Aan hoof en hoornen siert het goud
De Huldegift der Stad;
Der Stad, die haars Gebieders vreugd
Als eigen vreugd geniet;
En de Armoede ook, het Paar ter eer,
Geen laafnis derven liet.
FEEST was 't in Reinouds Hofzaal! FEEST
Was 't onder schamel dak
't Gejoel ging op, bij fakkelglans,
Toen 't hemellicht ontbrak.
Het zwerk, met nieuwen avondgloed
Bepurperd door dien schijn,
Gaf Leonora's bruiloftspraal
Te zien aan Maas en Rijn.
En tweemaal kroonde 't wisslend jaar
Den onvergeetbren Dag;
Daar tweemaal in den moederschoot
Een Zoon van Gelder lag.
En tienwerf spreidde een andre Mei
't Herboren gras ten toon;
En Reinoud, vriend van Lodewijk,¹⁾
Droeg nu een trotscher kroon:
Als Hertog zat hij in zijn Burg;
Om hem zijn grijze Raad;
Het peinzen in den strengen blik
Den rimpel op 't gelaat.
En, zie! daar kwam — (den voorhof op;
Ter burgt waar Reinoud zat)

1) Lodewijk van Beijeren, keizer van Duitschland.

Een moeder kwam, wie te elker hand
Een Kind — een Zoontje trad,

Zij, die — met nieuwen blos gesierd —
Van 't bed der smart ontboeid —
Versmaad werd door een wuften gaâ,
Wiens hart van sluikmin gloeit.

Ach — zij! op wie een lasterpijl
Te schaamtloos was gewet:
„Als heelde ze onder 't boezemkleed
Een ongeneesbre smet.”

Zij kwam daar met haar Telgenpaar
Ter hooge raadzaal in —
De Moeder! schooner door haar smart!
's Lands eedle Hertogin!

Verward springt Vorst en Raadskring op!
Eleonoor houdt stand:
Ze onttrekt, van spraakloos wee geschokt
Zich aan der Kindren hand;

Zij rukt het hullend sluijerkleed,
Met fieren smaad in 't oog,
Ten ongevleken boezem af,
Dien lastertaal beloog!

Straks dekt verdubbeld floers haar weêr,
En de angst van 't hart breekt uit,
Als nu haar bleekbestorven mond
Ter Godspraak zich ontsluit.

„Hoor” spreekt zij „wispelturig Man,
Die mij zoo wreed verstiet!
Mijn woord tot u verkondigt straf! —
't Is God, die 't mij gebiedt!

Hoor, Gelder! Met uw Tweetal gaat
Die Naam, die Stam voorbij.

Wier voortduur hing aan 't Meerdertal,
Dat gij verwierpt! in Mij!

Hoor, Gelder! 't snoer der Liefde brak
Uw trouwvergeetle hand;
Dit Kroost, bij huistwist opgewiegd,
Scheurt eens den Broederband.

In dubble heerschaar staat het Volk
Naast hen ten strijd onteend;
En 't jammer, dat al 't Land vervult,
Gaart vloek op uw gebeent'!

Zoo DREIGT Gods roê! Maar gij... ons Bloed!...
Bidt mèt ons! bidt genaà!
Aan 't smeeken van uwe onschuld hangt,
Dat zij meêdoogend sla."

Hier zweeg ze, en ging. Den Hertog vloeit
Het doodzweet van 't gezigt;
En siddrend buigt zijn knie voor Hem,
Die slaaf en koning rigt.

A R N H E M V E R R A S T ; 1)

DEN 21sten MAART 1514.

De Molenkar kwam Arnhem in,
Doch bragt er thans geen graan:
»Leev' Gelder!» bromt de man bij 't paard,
En spoedt zijn vracht te ontlân.

Wat sleepte in 't witte doek verstopt
De kroesbol naar de stad?
Ruw volk, dat, zweetend saamgehurkt,
Elk tot zijn Heilig bad;

1) Zie aant. 9.

Maar, naauw van zak en angst verlost,
Geen boon geeft om den Sant,
En 't »kortaf!» op de lippen heeft —
Het toeslaan in de hand.

't Werd nacht: Bourgonjes knechten staan
Op ravelijn en wal —
Vergeefs! vanbinnen is 't bereid
Wat d' Arend 1) vangen zal.

Dàar, waar de Beek, ten vestmuur in,
Door ijzren spijlen vloeit —
Vanbinnen! dreigt te meer gevaars,
Hoe meer het duister groeit;

Hoe meer, om 't vierde morgenuur,
Het luchtruim wolken gaart,
En 't noorden over 't walgeboomt
Onstuimig henenvaart.

Dàar komt de kar-vol sture Maats
Met naakte zool getreên;
Van 't wapen dat een krijgsman voert
Bleef hun de Dolk alleen.

De riem, waarin hun schoeisel klemt,
Voor d'uittocht afgelegd,
Verheelt een witte roos, als Leus
Op 's kolders bruin gehecht.

Het kleine Rot genaakt het Diep,
Met breektuig in de vuist;
Klimt af; en waadt naar 't spijlwerk voort,
Van ijskil nat ombruist.

Het rilt, en hijgt, en kleppertandt;
Maar, onverkleumd van hart,

1) Het wapen van Arnhem is een Arend.

Bestookt het ras het ijzren schut,
Met ijzren boom verspard!

Intusschen voerde 't snellend zwerk
Na vlagen vlagen aan.
En liet, bij 't hachlijk stuk, zijn hulp
Den Dappren niet ontstaan:

De koevoet knars', de hamer bonz',
Nog luider giert de wind,
Die schor geknars en hol gebons
Voor 's wachters oor verslindt!

Slechts buiten, in de bolwerksgracht,
Volgt, door 't gekreukte lisch,
Een Tweede schaar het dof gerucht,
En dwaalt heur doel niet mis!

De witte Roos is meê haar Leus;
Doch grooter is haar tal;
En 't hoofd des Aanslags gaat haar voor,
Ten ondermuurden wal.

Thans paart de dubble schaar heur kracht;
Rondom hen dreunt de kluis!
Wat buigen kan geeft krommend na;
Wat brijzlen kan wordt gruis!

»Tsa, Makkers!» is het woord weldra
»Den lesten torn gewaagd;
Terwijl 't nog buldert boven ons,
En 't aan de kim niet daagt.

Den lesten torn!» — Men zwoegt op nieuw;
Men ramt en rukt vereend;
En 't schut laat met zijn harren los
Van 't brokkelig booggesteent!

Verweldigd is het! Hand in hand
Staan weêr de krijgers saam,

Wie nooit een naam zoo vorstlijk klonk ,
Als Hertog Karels naam ;

Wier koenheid Venloos wal behield ,
Voor Gelders heerschappij ;
Wier kloekheid Muydens slotvoogd bleek ,
En Weesops Burgerij.

Ze ontstijgen 't Wed. Langs Anholts Hof
Streeft alles zwijgend voort.
Niet lang ! hun loopplaats is bereikt :
De Viersprong aan den Oord.

Nu schikt men ze ij lens op een reeks ,
En telt ze in hoopen af ;
Wat vindt men ? ... één man staat er meer
Dan 't Krijgshoofd Leuzen gaf !

Hij zelf komt — telt — hertelt — en draaft
Al momplend op en neêr ;
Doch , of hij tell' , hertelle , en draav' ,
Die ééne blijft er meer !

»Een spie verbergt zich in den troep !"
» »Een spie ? .. wie kon ? ... wie dorst ? ..."
Tien stemmen roepen 't — tien met een :
» »Bij God ! waar schuilt de borst ?"
»

»Hier !" schatert Hertog Karel uit !
Hier ! galmt de Janspoort weêr !
Mèt breekt het zwerk — 't is dag — zij zien 't !
Held Karel is 't ! hun Heer !

»Op , Burgers , zege ! Burgers op !
Jaagt voort de vreemde pest !
Bourgonjen onder ! Gelder leev' !
Held Karel won de vest !"

Zoo gilt nu 't krijgsvolk door de stad !
Zoo juicht men wijd en zijd.

't Raakt al in roer; Bourgonje zwicht,
En Arnhem is bevrijd.

HET SCHIP VAN BOMMEL. 1)

1511.

Heft dolle Tuimelzucht de Miltvaan op —
Ontvlamd, voor 't geen zij morgen weër verschopp' —
Zoo grijpt het zwaard, gij Goden onder God:
Bedwingt met strengen arm het smaadlijk Rot!

Maar! gordt een Heldenschaar zich aan, ten pleit
Om wettig erf, te wrevel haar ontzeid,
Dan vlei geen iedle trots den Dwingeland;
Het Zwaard des Regts blinkt vruchtloos in zijn hand!

Hij, die zijns boezems inspraak schuldloos kent —
Die 't oog naar grooter goed dan 't leven wendt —
Die tart dat zwaard — voor hem geen Regtzwaard meer!
En vat gelaten 't zijn, ter tegenweer.

Getuigt het vijftig jaar van onheilsnacht,
Toen Gelder, kampend met Bourgonjes Magt,
Vertrapt lag, wijl 't aan Eigen Heldenbloed
Het trouwe hart schonk, bij den Vorstenhoed!

O achtbaar Hoofd van Heusden! terging was 't —
Geen afschrik! dat ge, aan 't steile schandhout vast,
Van Bommels Slotmuur neêrzaagt in die stad,
Die in uw wijsheid eens haar steun bezat.

»Wraak!» roept van de Burgmuurtinnen
Heusdens bleeke mond.

Wraak! die Bommels Poortren zweren,
Met al 't Land in 't rond.

1) Zie aant. 10.

„Zou' 't Bourgonjesch Kruis nog pronken,
Naast dat eerlijk Hoofd!
Zou' 't nog zwieren van die wallen,
Aan hun Heer ontroofd?

Neen! Voor 't uitheemsch Wachtwoord, dreune
Karels Veldgeschreeuw!
Voor dat Kruis, met schand beladen,
Wappre Gelders Leeuw!”

Haeften dacht het — Haeften zwoer het —
Maar in 't innig hart
't Kalm gelaat geeft niets te lezen,
Wat een vijand sart.

Groet zijn Blik een Medestander —
Haefkens Woord is koel.
Onuitvorschlijk zijn zijn gangen,
Ten verborgen doel.

Luttel Volks (genoeg ter zege! —
Helden, één van ziel!)
Koos hij uit zijn Dorpelingen —
Bood hem 't strijdbaar Tiel.

Naar een schip, aan Waalstroms oever,
Slopen paar bij paar.
Rijshout werd omhoog geladen —
Onder zat de schaar.

Haeften, in een pij gedoken,
Sloeg de hand aan 't roer;
Lustig fluitend, lustig zingend;
Of hij spelevoer.

Over Echtelds Burgtin zuisde
't Oosten langs het vlak.
Vòòr hem blaauwde, op lager zoomen
Balvrens gastvrij dak.¹⁾

1) Bij Dreumel, op oude kaarten.

Die stroomaf wedijvrig volgen,
Biedt hij gullen kout,
Tot hij, lijwaarts, tusschen de olmen,
Rossems Vest aanschouwt.

Die hem worstlend tegenloeven,
Roept hij kortswijl toe;
Tot hij landt aan Bommels muren —
Pij en helmstok moê.

„Holla! hei! 't Klinket ontsloten!
'k Breng bestelde vracht.”
En de Steêman is verschenen,
Waar de Schipper wacht.

„Vriend, wat brengt gij?” „Rijs!” roept Haefden.
Plotslijk *rijst* zijn Vracht!
Hek- en Poortslot geeft de Vrager
Siddrend in hun magt:

Voor de sleutels — die vanbuiten —
Zorgden achter hem, —
Voor de sleutels koopt hij 't leven; —
En ontsnapt den klem!

Vrij is Bommel, dat de handen
Aan zijn Redders biedt;
Daar 't, met hen, den Burg 1) omsingelt,
Die de stad bespiedt!

Vruchtloos dreigt het roer van boven,
Op hun schaar gerigt:
Zaag en aks begint te sloopen.
Waar de Veldbrug ligt.

't Geldt den afweg, die ten zuiden
Helpren ingang schonk;
Of den Burgtling uit zou' laten,
Als hem 't hart ontzong.

1) Het Blokhuis.

Hoort het rustloos ijzer klinken !
Juichtoon, wijd en zijd
Op 't gedaver aangeheven,
Tot Bourgonjes spijt !

Hoort het bruggebindte kraken !
Ziet het neêrgerukt !
Hulp en vlugt werd afgesneden ;
En de Vijand bukt !

Maar, de Feestklok moog het galmen,
Langs de ontboeide Waal,
Haeften treedt den slotmuur binnen,
Zonder wapenpraal.

Om hem trotst geen pluimgewemel ;
Spreidt het staal geen gloed :
Needrige Eenvoud gaf haar sluijer
Aan zijn kleinen stoet ;

Priesters zijn 't ! Uw Hoofd, o Heusden,
Daalt van 't smaadhout af !
Zwijgend wacht van ver 't Geleide ;
Gaaf de togt naar 't Graf.

Gelders Vaan voorop ! Bourgonjes
Komt, gesleept in 't stof,
Waar het Koor, dat Nassau wijdde,
Dreunt van 's Heeren lof.

Onder Karels Leeuwbaniere —
Voor het Hoogaltaar,
Ligt nu op fluweel de schedel
Van den Martelaar.

„Dat hem rust na 't strijden loone,”
Smeekt der zangren stem :
Diepe weemoed paart zijn snikken
Aan het *requiem*.

EDUARD VAN GELDER, ¹⁾
BRUIDEGOM VAN CATHARINA VAN BEIJEREN.
1371.

't Is vreugde aan Ruwaard Albrechts Hof;
In Hollands palen vreugd,
Hoogfeestlijk staat de zaal gesierd,
Waar Catharijn heur huwlijk viert,
Omstuwd van eedle jeugd.

Zij, 't eelste bloemtjen dat daar prijkt,
Wies op voor Eduard:
Een vorstlijk echtsnoer knoopt den naam
Van Beij'ren en van Gelder saam';
Naar wensch van Albrechts hart.

»De Leeuw van Holland staart niet meer
Vergramd naar 't Veluwsch woud!
Waar Broeder tegen Broeder stond,
Verkeert dit heuglijk Trouwverbond
Een ijzren tijd in goud!

De roofpest is uit stad en dorp —
Uit burgt en stulp gevloën.
Van Guliks rijzende akkers aan,
Tot daar de zilte baren gaan,
Oogst vreedzame arbeid loon!"

Dit spelt de Hoop aan 't juichend volk!
Maar met zijn jubelgalm
Vermengt zich aaklig wangeluid,
Dat krijschend op gewelven stuit,
Vervuld met kerkerwalm.

Wie is 't, die daar de stonde vloekt,
Waar Eduard naar haakt —

1) Zie aant. 11.

De Vrouw, die hem haar moorder heet —
Nu diep gebukt zit onder 't leed —
Nu weêr van woede blaakt?

't Is Hezes jeugdige Echtgenoot;
Het oog van 't Arnhemsch. hof
Tot pronk haar effen tooi verving —
Tot ze aan Verleiders lippen hing,
Gelokt door valschen lof —

Die eindelijk pligt en eed vergat, —
Een buit van Eduard! —
Zijn afzijn liet haar weerloos staan;
Daar greep de wraak des Mans haar aan,
Zoo wuft tot wraak gesard!

Hij stiet haar, onder kloosterdak,
Ten diepen kerker af.
Het knagen van heur zielenwond —
De wroeging, die haar bloei verslond,
Acht hij te min een straf.

»O leven, dra ten eind gesneld,
Wat blonk uw morgen schoon!
'k Genoot tevreên de gunst des lots:
't Bezit van Heze was mijn trots!
Hij zag in mij zijn kroon! —

Ons Dorpje gold me een Koningserf.
'k Had aan geen hoogheid lust.
Tot weldoen was mijn hand gereed.
Mijn dag was steeds naar pligt besteed —
Mijn nacht verdiende rust.

En 'k heb dat heil voor ù verzaakt,
Wiens staf een roofgoed is!
Die d'oproerstander hebt geplant,
En greept, met een bebloede hand,
Uws Broeders erfenis!

En STRAFLOOS had me uw snood gevei
Geluk en eer ontruk! —
Op rozen ging uw weg ten Trouw;
Terwijl uw offer jamm'ren zou',
In 't stof der smaad gedrukt!"

Zoo kermt zij nog, met flauwe stem,
Heur derden, laatsten nacht.
Zij roerde aan waterkelk noch brood:
't Is naar den beker van de Dood,
Dat zij verlangend smacht.

Dien dronk ze! — En aan dat woelig strand —
Tooneel van vreugde en praal —
Waar Hollands schittrende Adelstoet
Des Ruwaards Telg als Bruid begroet,
In Floris Ridderzaal —

Daar landt een ruiter spoorlags aan!
Hij naakt den Bruidegom:
»Heer Hertog, red uws Zwagers erf!
De magt van Braband spreidt verderf,
Door 't Guliksch Vorstendom!"

Dit fluistert hij. — Naar 't strak gelaat
Des Hertogs oogt de Bruid;
Oogt Albrecht met zijn gastenschaar:
Hun oor verneemt de ontvangen maar;
En 't feestgewoel heeft uit.

De bruiloftsdisch wacht vruchteloos,
Hem die ten zadel springt;
Dien ras, bij wild trompetgeschal,
Een roembegeerig heldental
Op Guliks grens omringt.

Niet lang! de grens week achter hen:
De Landzaat, aan hun zij',
Toog welgemoed ten strijde voort;

Gehinnik werd door 't bosch gehoord;
De Vijand was nabij!

Niet lang! vermengeld veldgeschreeuw
Klonk langs de heuvels weêr:
De schaal, aan 't zwaard gehangen, woog;
En steeg voor Willem 1) naar omhoog,
En zonk voor Wentsel 2) neêr!

Maar, zwichtte, in 't bloedig worstelperk,
De Vorst van 't Guliksch Land,
Zijn HELPER 3) week, maar zwichtte niet!
Hij wrong, waar 't bosch aan 't slagveld stiet,
De heervaan weêr in 't zand.

„Terug nu!” dreunt zijn roep „terug,
Met scherper kling en speer!
Geen WOERINGEN — geen oude blaam
Kleev' morgen nog op Gelders naam!
Geen EERSCHULD drukke ons meer!”

En zie! van nieuws geschaard, in 't woud,
Dat knecht en ros verborg,
Hervatten zij op eens 't gevecht! —
En Braband waande 't pleit beslecht,
En joelde, zonder zorg:

Men snoefde, bij den vollen kroes
Te saamgeschoold in 't wild;
Men spot met Gulik, spot met Hem —
Die plotslijk aanstormt! op wiens stem
De schrik een antwoord gilt!

Het krijgsvolk, bij den wijn verrast,
Grijpt noode weêr zijn zwaard:
Ontbloot van hulp, schiet Kuyk te kort —
Ligt Brussels Steêvoogd neêrgestort —
Zijgt ook Sint Pol ter aard'!

1) Gulik. 2) Braband. 3) Gelder.

Vergeefs houdt Brabands Hertog moed,
 Waar zulk een Drietal faalt!
 Aan 't eind van te ongelijk een strijd,
 Is Wenceslas de vrijheid kwijt —
 DE SCHULD VAN EER BETAALD.

Geen vijand meer! 't Werd al verstrooid,
 Of wentelt in zijn bloed.
 En Eduard treedt af van 't ros;
 Zit neêr, en gespt den helmriem los,
 Door 't vuur des kamps in gloed.

Zijn manschap is ver achter hem:
 Zij draalt nog bij den buit.
 Hèm lokte met haar groenend dak
 De haageik, die, alleen op 't vlak,
 Het zonneblaakren stuit.

En HJ, wiens loerend oog hem volgt,
 Komt plotsling vòòr hem staan:
 Hij vonnisde een trouwlooze Gaà —
 Vloog herwaarts heur Verleider na —
 Staat dààr — en blikte hem aan!

Een heerknots trilt in Hezes vuist:
 „Echtbreker, sterf!” is 't woord!
 De knots vaart neder, als hij 't spreekt;
 En strafbren vorstenmoedwil wreekt
 Een strafbre vorstenmoord.

HERTOG ARNOUD, IN DEN KERKER. ¹⁾
 1469.

De herfstnacht luistert ademloos,
 Om 't hooge slot Te Buren:
 Drie grachten over, klinkt een stem;
 Men antwoordt van zijn muren.

1) Zie aant. 12.

Zij riep de derde wachtpoort uit,
Die Arnoud in zijn kerker sluit.

Gij, Arnouds Zoon en onderdaan,
En dubbel pligtvergeten!
En gij, naast Gelders Hertogsstoel,
Als Hertogin, gezeten!

Wat sloegt ge uw handen, al te snood,
Aan Vader, Vorst, en Echtgenoot!

Wat hitstet ge eël en oneël saam',
Dat, van de Zwalmstroomboorden,
'Tot daar 't verdragend IJsselnat
Zijn loopbaan rigt op 't noorden,
Al 't Land van zijnen Meester week;
Roermonde alleen standvastig bleek!

De nachtlamp spreidt een flauwend licht
In Burens Kerkertoren:
Daar laat de grijze Kloostervrouw
Gods Woord aan Arnoud hooren.
Daar leest zij »van dat klippig pad,
Dat DAVID eens als HIJ betrad.»

»Zij leest »van 't zwaard, op Jesse's Telg
Tot zijn verderf getogen;
Was Michals trouw, was Jonathans
Niet reddend toegevoegen.» 1)
En, als ze ontroerd de lippen sluit,
Berst Arnouds innig lijden uit:

»Ach!» klinkt zijn jammren »bittre wrok
Sloeg mij nog dieper wonden;
En 'k heb geen Michal, in mijn druk —
Geen Jonathan gevonden!
Mijn BOELJEN braken list noch kracht,
Schoon 't vierde jaar zijn loop volbragt;

1) 1 Samuel XIX.

Het vierde! sinds dat schriklijk uur,
 Toen maan- en starlicht faalde;
 Alleen de toorts het spieglen*d* ijs
 Met doffen gloed bestraalde,
 En, 't Maaswed òver, voor mijn treèn,
 Langs 't pad . . . naar dezen kerker! scheen."

Zoo klaagt hij luid. De Non rijst op:
 Zij spreekt met zacht gefluister;
 Dat welselreet, noch holle wand,
 Verraadlijk haar beluister':
 »Uw dienstmaagd, Heer; hoe zwak in schijn;
 Zal Jonathan, zal Michal zijn.

Vlie! strekke u deze kloosterdosch
 Ten schuts voorbij den wachter;
 Ik blijf, met ongesluijerd hoofd
 Hier voor u biddend, achter.
 Al dreigde doodstraf in zijn blik,
 Uw Absalon baart mij geen schrik."

»O, meer dan Michal! loone u God
 Wat Hij alleen kan loonen! —
 Maar — Bruid des Heilands! 't eergroen waard
 Der paradijspalmkroonen! —
 Maar — wat me uw trouw te hopen gaf,
 Wijst deze handdruk dankend af.

Stond DAAR de pligt van GADE EN VRIEND —
 MIJN pligt staat HIER te lezen: 1)
 Die David, mij in lot gelijk,
 Moet ook mijn voorbeeld wezen!
 Hij was 't »die 't Nat voor God vergoot,
 Toen Bethlêms Put hem laafnis bood."

Hem volg ik na! DEN KELK DER HOOP
 Zal ik den Heere wijden: —
 Ik stort hem uit! Gij kocht te duur

1) 2 Samuel XXIII: 15, 16 en 17.

Mijn slaking voor uw lijden,
En laaddet nieuwe schuld op 't hoofd,
Van die mij staf en vrijheid rooft.
Doch, breekt, wie alle kluisters breekt.
De Dood haast deze banden,
Mijn graf zij, waar gij 't aardsch gewoel
Ontvloodt in Kloosterwanden;
Waar Geertes 1) oor zich luistrend nijgt,
Als 't offer van uw lippen stijgt.
Laat daar uw heilig overschot
Zijn rust naast mij erlangen,
En sluimren, tot het Groot Gerigt
Vergeldend aan zal vangen;
Gods Engel met bazuingeschal
Het dor gebeente wekken zal!
Heeft dan, helaas! mijn oog geen Zoon —
Geen Zoon! — of Gaà! — te ontmoeten;
U, Edelhartige! u zal 't zien;
Mijn juichstem zal u groeten;
Den duizenden, die om mij staan,
Verkendend: dit heeft zij gedaan:
Toen ik, van Kroost en Echtgenoot
En trouwlooze Onderzaten —
Ik, Grijzaard! — smaadlijk voortgesleurd,
Geboeid was, en verlaten,
Toen sprak ze: »ik zal, hoe zwak in schijn,
Een Jonathan, een Michal zijn!»
Zoo antwoordt Arnoud, Schoone strijd
Van weigren en van dringen,
Moge eenmaal u een ander lied
Dan 't mijn naar waarde zingen!
En zij, bij 't laatste nageslacht,
Dien strijd verdiende roem gebragt!

1) St. Geertruid; de Patrones van haar Klooster.

GERARD VAN MIEROP, 1)

IN HET BLOKHUIS, TE IJPESLOOT

BEGONNEN AAN TE LEGGEN VÓór, EN VOLTOOID Nà DAT AMSTER-
DAM, DOOR EEN' PRIESTER, NAMENS HERTOG KAREL
VAN GELDER WAS OPGEEISCHT.

1507.

»Ter regte Diemens golvend Meer;
Ter linke 't bruischend IJ;
Een Blokhuis, dat den scheidam spert;
Een dubble Kielenrij; —

Genoeg beschuts voor de Amstelvest!" —
» »Keer' nu, wie toegang vraag' —
Wiens vossenkruin een monnikskap,
Of blanken stormhoed draag'.

Kome andermaal de Geldersman
Met bidkrans of trompet.
Als boodschapbrenger van zijn Heer,
Die Weseps wal bezet.

Verschijn' de kreegle Hertog zelf!
Vermeestre WOEST GEWELD
Den Voorburgsleutel, in de vuist
Van Mierop vastgekneeld." "

Dus klonk het, elke dag en uur;
Nog bitser menigwerf!
En eindlijk rende, dolgesard,
De Vijand in 't verderf!

Zijn WOEST GEWELD bestond den kamp!
Doch Mierop wenkt: de lont
Drijft van rondom hun 't welkom toe.
Uit ijsren mond bij mond.

1) Zie aant. 13.

Verpletterd tuimelt heel een schaar
Den smallen dijkrug af;
Ten prooi van 't bloedig wed! beroofd
Van leven en van graf.

Maar stort verderf, ten Blokhuis uit,
Op hunnen schedel neêr; —
Maar vlamt en treft het scheepsgeschut
Om beurt, uit ij en Meer; —

Vergeefs! hun rijen dringen aan:
Hoe vaak van nieuws gesloopt,
Eerst wijkend bij den derden roep,
Die hen ten aftogt noopt.

Naar 't ledig Wesep keerden zij,
Als wolven naar hun kuil!
En of men 't weêr ten strijde daag',
Thans houdt het broed zich schuil:

't Veinst onmoed; tot de zomernacht
Met dubbel nevelkleed
De baren dekt, en 't zwerkgordijn
Zich voor de maan verbreedt.

Nu wordt een andre kans beproefd;
Een andre baan gezocht:
»Misschien dat snege list verschalkt,
Dien kracht niet overmocht!»

Een smaldeel bootjes volgt elkaâr,
Bemand uit Weseps muur.
De ligte roeischup klieft het nat,
En strekt voor riem en stuur.

In 't eigen enge kielzog vaart
Een roekloos krijgertal,
Waarvan het koeltjen over 't Meer
De leidsman wezen zal.

Zij kronklen langs den duistren plas
Bedachtzaam sluipend voort:
Geen klotsend golfslaan voor den boeg;
Geen rinklend staal aan boord.

Zoo zweeft, met schaarsbewogen vlerk,
De stootvalk jagend om.
Zoo is de leeuw, die 't hert bespiedt,
Tot hij zijn buit grijpt, stom.

Zij komen onbemerkt geroeid;
Al nader, nader bij;
Waar IJpesloot aan 't water paalt,
Met onbeveste zij'.

Het windje, dat hun koers bestiert,
Verflaauwt niet onder 't land;
En leidt hen, door de schepen heen,
Ten steilen oeverkant.

Doch hij, wien 't nogmaal gelden zal,
Hoeft andermaal geen spoor:
Hij waakt! Zijn hand is aan 't musket —
Aan 't open luik zijn oor.

Zocht vruchteloos zijn vlammend oog
Wat hem 't gerucht verried,
Als 't ritslend langs de ruigte schoof —
Als 't op de schoeijing STIET —

Nog tuurt dat oog: en 't rond der maan
Vertoont zich weêr in 't blaauw;
En 't flikkrend spits van helm bij helm
Doorboort den neveldaauw.

De brave Mierop telt ze niet!
»Bourgonje!» roept hij luid.
»Bourgonje!» schreeuwt hij naar omlaag,
Ten Blokhuisvenster uit.

Straks berst een dondrende echo los!
 Een dubbele vlugt van lood
 Kruist achter 't Blokhuis door elkaâr: —
 Wie voortdringt ijlt ter dood!

Ter dood! door weêrwraak niet verzoet!
 En, wie de dood ontgaat,
 Geen pad meer langs het sinokend diep,
 Dat voor hem openstaat!

De kerker toeft den Vluchteling,
 Onredbaar afgesneên!
 Men loert van Weseps torentrans;
 Maar derwaart keert er geen.

TEN GELEIDE.

AAN MIJNEN BEHUWDBROEDER M^r. I. N. J. VAN MIEROP, LID
 VAN DEN STEDELIJKEN RAAD VAN ROTTERDAM.

't Zij Vrede tusschen ons! 'k Had Rossems daàn vermeld,
 En 't Muyder Slot, met Wesep in 't geweld
 Van Gelders legermagt gevallen;
 Maar 't bloed van BROEDERS vloot in 't roemloos oorlogsveld,
 En 'k liet geen honend io schallen.

Een angel had nogtans uw Hollandsch hart gewond,
 Dat Poederoijens Grijp, aan 't kustduin neêrgestreken,
 Zoo straffeloos zijn prooi verslond!
 Dat HERTOG Karels zegeteeken
 Zoo ver op KONING Karels grond —
 Zoo digt bij d'Amsteloever stond!

Neem des den Balsem, u in Vriendschap aangeboden;
 'k Vertoonde, als Tegenstuk, de kans des krijgs gekeerd;
 Door uwen Stamgenoot de Plunderschaar geweerd;
 En Gelder, op zijn roep, gevloten!

DE VORSTIN IN HET DORP ¹⁾.

„'Αλλ' ἴθι, τω'μπέχουου — λκζεῦ.

B̃xμεz — θασόμευκι — — τὰν βασιλισσαυ.”

ΘΕΟΚΡ. Εἰδουλλ. ιε.

HENDRIK.

Kom, Albert, span vast aan; de Vrouw is in de kleêren;
't Wordt tijd!

Wel, Zwaan, wel, Kind! Dat hiet den feestdag eeren!

Gij ziet er kostelijk van top tot teenen uit,

En, ongelogen, nog zoo jeugdig als een bruid.

Wanneer de goê Vorstin ons Dorpjes in komt trekken,

Zal ze onder 't volk de Vrouw van 't Zuidbosch ras
ontdekken;

Zij knikt u mogelijk toe, maar droomt er wis niet van,

Dat Zwaan vier spruiten om haar disch vertoonen kan;

Noch, dat ze twintig jaar met Hein het juk moest dragen,

Zoo 't onze koster noemde, als hij zijn nood kwam klagen;

Gestreeld van Jakomijn. Hij oogstte, naar de vrucht,

Die hij had uitgezaaid! God dank, dat ons geen zucht

Naar geld en goed den knoop van onze trouw liet sluiten!

De vrede woonde in huis en de onvreê stond er buiten.

Het reikte krapjes om, te met! Een enkel paard;

Twee koeijen; 't akkertuig geen twintig daalders waard,

En mij door Tijs-oom van zijne armoê meêgegeven!

(De brokken borg ik weg, uit dank) maar, wat wij dreven

Had eendragt tot begin; Gods gunst zag op de vlijt;

En 's Landheers voordeel ging het mijne staag ter zijd'.

ZWAANTJE.

En, Hein! Die zoo veel goeds ons mildlijk zond van boven,
Verschoonde ook 't Zwakke Vat, dat wankelde in 't gelooven.

1) Zie aant. 14.

Bij vroeger kommer: toen mijn Eerstling hooploos lag,
 In 't schamel wiegje; 't zaad, geknikt door hagelslag,
 Geen derde gaf, en ons, als 't jaar ten einde neigde,
 De kleine huurschuld maande, en dan de honger dreigde.
 Zoo stond het toenmaals! — thans! — wij overzien het niet!
 Heel 't Zuidbosch, met de Dreef, die langs de pachthoef
 [schiet,

Zijn 't onze: en in den stal vijf Vriezen, puik van loopers!
 Ons Horenvee, wat slag! 'k Heb voor mijn anfok koopers,
 Te kust en keur; veeltijds het ronde jaar vooruit,
 En denk ons Kindertal, dat, schoon 't de som besluit,
 Aan mijn hart en aan 't uw het dierst is! Buigzaam, zedig,
 Goedhartig, en opregt; van 't spelboek af nooit ledig.
 De Jongens als een wolk! Ons Stijntje net een roos!
 Maar Ida . . . ! ('k durf het u bekennen, Hein) ik bloos
 Somwijl van stille vreugd, wanneer mij 't englenwezen
 Van 't vleijend Wicht zoo treft.

Doch hoor! . . . ik zou haast vreezen
 Dat Albert

HENDRIK.

Ja, hij wacht, en Bles, gelijk gij weet,
 Staat niet geduldig stil.

ZWAANTJE

Wel aan; ik ben gereed.

HENDRIK.

Nu, Albert, zoo gezeid! Blijf gij het huis bewaren,
 Gij hoort, van a tot z, geheel ons wedervaren.
 En — als de Vrouw misschien den Joodschen kramer sprak —
 Zij kent dien halsdoek, die u lest in de oogen stak —
 Wie weet! . . .

Ho, Bruintje-maat! Wij gaan geen houtvracht halen!
 De koers leit regts, naar 't Dorp. Daar zal 't aan voer
 Tsa, spoed u wakker! [niet falen!

ZWAANTJE.

Lieve Hendrik, wat gejoel,
 Daar langs den hoogen weg! Ik weet niet wat ik voel,

Als ik zoo velen zich om ééne zie verblij'en!

HENDRIK.

't Gaat mij daarmee als u; maar 'k liet me ook nooit ontstrij'en,
Door boeken of door praat, dat hij, die Eerste hiet.
Spijt al zijn ZORGEN, toch een deeglijk lot geniet;
En, zoo 'k geen Bouwman was, ik wou' wel de Eerste wezen;
Kreeg ik verstand met een! Die zorg? — 'k Weet ook van
[vreezen!

Denkt mij aan oorlog, ik heb angst voor hagelslag.
Maar 't ons bereide loon scheelt meer dan nacht en dag,
Wanneer het goede lukt, waarnaar wij beide streven!
Mij danken, naast mijn deur, een brave ziel, zes, zeven;
HEM honderdduizenden, verplicht door èéne daad!
Hoe draagt hij toch de vreugd? Ik gun hem pronk en staat;
Maar, ja! zijn magt! . . daar valt een hemel meê te winnen;
Dat 's MIJN dunk.

Zachter, Bles! zoo dol het Dorp niet binnen.
Een weinig stemmigheid voegt mij, als Ouderling.
Wat zegt gij, Zwaan? Die naam klinkt tegen Vorst gering.
't Schoolmeesterlijke bloed, dat mij en u door de aders
Kwam vloeijen, wederzijds, door moeders en door vaders,
Maakt dit alleen wat goed — niet waar?

Nu afgestapt!

HIER maar, voor d'eersten stal; daar Alberts zwager tapt.
't Loopt ginder voor de Zon te drok.

Wel, dàs een leven!

Daar is geen ploeg te gang, geen schup aan 't werk gebleven.
En Meisjes, groot en klein! Maar 'k zocht naar onze Twee?

ZWAANTJE.

Die vond ik al: zij staan voor 't raam bij Domenee;
En daar de Jongens; met hun snaphaan zou' ik meenen!

HENDRIK.

Manhafte schutters, Kind!

Gaan wij nu deez' zij' henen,
Door 't achterwegje naar 't Kasteel; (de Landvrouw heeft
Ons gistren nog op nieuw doen nooden, zoo beleeld
Of ze ons gelijke was) dan kunnen we, aan de trappen,

Haar Hoogheid van dichtbij den wagen uit zien stappen.
 Hoort gij de klokken! Welk gejuich! Zij nadert vast!
 Gelukkig zijn we aan honk, Het had ons haast verrascht.

ZWAANTJE.

Nu, dat is kostlijk! Dat staat heerlijk, moet ik zeggen!
 Die eerboog ginder aan de straat, en aan de heggen,
 Den huisweg langs, die bloemenslingers, links en regts!
 En dat portaal hier voor de stoep is meê wat echts!
 Als hardsteen gansch en al. En daar omhoog! hoe zwaaijen
 De vendels, die den top en elken hoek verfraaijen!

DE LANDHEER.

Weest welkom, Vrienden. Reeds verloren wij den moed,
 Zoo laat kwaamt ge opgedaagd; maar 't overleg was goed:
 't Is juist tijd!

DE LANDVROUW.

Welkom, Zwaan! Nu, gij volgt meê naar binnen,
 Haar Hoogheid na. Zij weet eens ieders hart te winnen,
 Zoo vriendlijk is ze, en gul; dat ziet eens van nabij.
 Tot straks!

HENDRIK.

Hm! — Zwaantje, regts! Die met heur star is Zij.
 Al minzaamheid! 'k erken 't! —

Hoezee! Hoezee! Gods zegen
 Op onze Landsvorstin!

ZWAANTJE.

'k Heb hier een plaats gekregen;
 Ga maar niet verder, Hein; het bragt mij van mijn stuk,
 Als zij ons aankeek.

Wel, wat heeft ze 't danig druk
 Met onze Landvrouw! Doch zij schijnt daar iets te ontdekken,
 Nabij het venster, dat hare aandacht af komt trekken?
 Och, onzen Invalid! Zij merkt, hoe de oude bloed
 Het bevend ligchaam met zijn krukjen schragen moet,
 En wijst hem, uit de vert', den leunstoel aan zijn zijde!

HENDRIK.

Gelukkig Volk, dat God met een Vorstin verblijdde,
Die op het grijze haar een blik van eerbied slaat!

ZWAANTJE.

En stemmig is zij ook! — Dat mensch, zoo krom van praat,
Hier vòòr ons, welk een zwier bij HAAR! hoe weinig kwikken
Heeft zij op 't hoofd; en aan haar kleed geen bonte strikken.
Maar net en kostbaar is ze, en dàs de regte trant.
Met ligte vodden sluipt het geld maar uit het Land.
't Wordt in dit huis ook voor de Kindren dus begrepen;
Dat lieve Drietal, nu, zoo 'k gis, van angst benepen,
Om 't hier verschijnen! Ameli' wordt vijftien jaar;
Die zal zich redden; kan de zoete Stans het maar;
Zij is eerst zes! Alix behoeft niet veel te wijken
Voor de oudste, doch heur aard laat meerder schroomte
Zijn zij dat daar? [blijken.

HENDRIK.

Zij zijn 't! En... houd uw hart maar vast!
Zij brengen makkers meê; waarbij een kleine gast,
Die ons raakt....

ZWAANTJE.

Ida? Ja, onze Ida, al haar leven!
Maar zulk een pronk? Dien heeft de Landvrouw haar gege-
Wie anders toch? En wij zijn daarom hier genood. [ven!
't Is of een daauw van schoon op d' Engel nedervloot!
Ook Stansje gluurt haar aan, met innig welbehagen;
Terwijl zij, 'k weet niet wat, dat blinkt, te zamen dragen.

HENDRIK.

't Scheen haast een zilveren mand, waarin een ruiker lei'.

ZWAANTJE.

Alix en Ameli', die voorgaan, allebei'
Een speeltuig in den arm! En zoo veel blonde kopjes,
Die volgen; welgeschaard, en in haar beste nopjes;
Met maagdepalm bekranst!

Zij naadren de Vorstin.

Hoe flonkert haar gelaat! Men leest er spoedig in,
Dat zij ook Moeder is.

't Hangt rondom aan hare oogen;
Die onschuld! — Ida staat, in 't kleine hart bewogen,
Niet anders of ze bidt; zij knielde uit ootmoed neêr;
Indien zij dorst.

Zie gij; ik kan 't slechts duister meer;
Zoo roert het mij de ziel.

HENDRIK.

De bloemen zijn ontvangen,
En met een kus betaald.

ZWAANTJE.

Dat klappen Ida's wangen!
Nu tinkt een speeltuig. Arme Alixe, houd nu moed!
Zij glimlacht; 'k ben gerust; zij maakt het zeker goed.

AMELIA EN ALIX (zingend).

Ontvang uit kinderlijke hand,
Vorstin, dit needrig liefdepand!
Neem aller heilgroet aan!
En juicht, na 't schaatrend volkshoezee,
De weêrklank onzer citers meê,
Ach, wil ze niet versmaân!

Uw naam, op moeders schoot geleerd,
Wordt hier van 't staamlend wicht vereerd; —
Klinkt in zijns vaders lied;
Als 't vrolijk veld de halmen gaâr,
Weldadig door den staf bewaard,
Die ons in rust gebiedt.

Geen bloed bevlekt dien herdersstaf!
Gij dwongt geen kroost den oudren af,
En dreeft het naar den strijd.
Geen gaâ, die aan uwe eerzuil treurt.

De weezen hebt gij opgebeurd;
De droeve weêuw verblijd.

Eilaas, als eens die Sterke naakt,
Die 't snoer van liefde en leven slaakt! —

Wij zwichten; — oogst uw loon! —
Maar zie op ons, bij 't afscheid, neêr,
En geef uw volk uzelve weêr,
Verjongd in uwen zoon!

ZWAANTJE.

Ja, lieve Zangsters, ja! Wie zou dien wensch niet deelen,
En kan zijn tranen bij uw zoeten galm verhelen!

Zij glippen der Vorstin als ons ten oogen uit,
Terwijl zij beurtelings u in hare armen sluit!

Doch, Hendrik, volgen wij de kleinen nu. 't Verlangen,
Om Ida even zoo aan 't moederhart te prangen,
Weêrsta ik langer niet! Ook las ik 't zoete Wicht
Begeert' naar mij en u, in 't heengaan, op 't gezigt.

DE VERJAARDAG. ¹⁾

„*Sermoni propiora.*”

Een telg, vol jonge vrucht, bood Edeldard
Zijn schaduw. 't Hofvertrek hield achter hem,
Met dubbele deur en nederhangend doek,
Het licht nog buiten; dat geen middaggloed
De zeekaart trof, die, aan den effen wand,
Veelverwig pronkte: Wilhelmines zorg!
Haars Vaders oogenlust. De Grijzaard had
Met eigen hand de baan daarop gestipt,
Die vaak zijn Houtschip hield. Een zilvren punt
Begon en sloot de lijn. 't Penseel had ook

1) Zie aant. 15.

Naast leerrijk schrift, elk open ruim vervuld:
Het perk der golven lag wijd uitgebreid,
Voor Neêrlands Wapendaden. Zegerijk
Heesch Tromp zijn wimpel op, in Duins. Het bloed
Des achtsten Evertsens — ook 't uwe vloot,
Gij „Held der Maas!” in gruwzaam schutgevaart!
Zoo sprak het *Diep* van *Ons*. Des *Vreemdlings* was
Het *Droog*. Waar lucht en grond Keerweêr 1) gebiën,
Stond heel het Noorden om een klip geschaard:
Mensch, dier, en plant. Daar wees de vinger heen,
Bij 't reisverhaal; wanneer de Dorpsbailluw,
Met Schout en Doctor, onzen Edelard
Het lengend uur des avends korten hielp.
Nu zat hij peinzend, aan den appelboom,
Dien eens zijn Martha plantte. 't Boonenbed
Zond hem zijn geuren uit de verte toe,
Wedijfrig met de rozen; zeisenklank
Liep vrolijk in het naaste hooiveld om;
En op den voetweg ging de schel des rams,
Aan 't hoofd zijns harems stappend; wijd vermaard,
Door Spaanschen afkomst, en beproefden moed.

En droomen van 't verleedne zweefden hem
In scheemring voor den geest: zijn blijde jeugd,
Zoo snel gewelkt! zijn jonglingschap, al ras,
Bij harde tucht, gerijpt tot manlijkheid.
't Gevaar van storm, en rots, en klemmend ijs,
Door wondren op zijn kiel gestuit. De dag,
Die hem met Martha paarde. 't Loonend zoet,
Na zoo veel bitters, aan die hand gesmaakt,
Die op zijn levensweg geen distels liet.
't Vaarwel, hier toegeroepen, aan 't gewoel
Der steden, als het eerste jaar den hof
Zijn tooi had afgeborgd, en weêrgebragt,
En steeds Tevredenheid hun slaaplied zong.

1) Een naam op de westkust van Groenland.

Maar ook de smart der scheiding : als zij nu,
 Die hem reeds engel scheen, een engel werd !
 Het bange zwijgen om de legersteê,
 Waarop haar doods-kamp eindde ; 't kindsch gevele,
 Dat hem uit wanhoops mijmren wakker riep.
 De naam van vader, die zijn morrend hart
 Weêr danken leerde. »Ja ! U dankt mijn ziel !»
 Verzucht de grijsaard, onbewust, dat hij
 De handen samenvouwt »U dank ik, God !
 Gelijk uw zon, daagt ook de blijdschap weêr,
 Na 't ondergaan ; en, in den holsten nacht,
 Straalt toch de Maan der Hoop den stervling toe.»
 Zoo fluistert hij ; en glans van hemelvree
 Ligt op zijn aangezigt, terwijl hij rijst ;
 Indachtig aan zijn huiswet, en aan 't uur,
 Dat hem ter tafel noodt. Doch eensklaps, zie,
 De deur naar buiten springt, aan 't hofvertrek,
 Luidkrakend open, 't Neêrgelaten web
 Stijgt teffens langs de breede ramen op ;
 En van den drempel komt de Dorpsbailluw,
 In statig ambtsgewaad hem tegentreên :
 »Het feestlijk maal wordt koud !» Zoo vangt hij aan
 »En Schout en Doctor ; deze, voorgelicht
 Door zijn ervaren Huisbezorgster ; die,
 Door 't jeugdigst Moedertjen uit onze buurt ;
 Zien, wachtend, reeds de beste stukken uit,
 Verlies geen tijd !»

Bevreemd ging Edelard
 Den spotter na, en staarde 't vijftal rond ,
 Met vragende oogen ; tot het hoofdgereg
 Zijne aandacht trof : een baksel, uit de bloem
 Van tarw, door Wilhelmines hand gevormd !
 De ronde boord omgaf het kroonswijs ; vlak
 Was 't middelperk, dat 's Grijsaards jarental
 En naam vermeldde. Lagchend riep hij toen :
 »Wee ieder, die op Eva's dogtren bouwt !
 Der vroomsten zelfs kleeft wat bedrieglijks aan !

Neem dit tot troost. Bailluw, wanneer u 't kruis
 Der huisbestiering drukt; of 't eenzaam dons
 Vaak al te koud schijnt, om driekoningen.
 'k Roep heden ochtend, uit mijn schrijfel: » » Kind!
 Is 't niet de zesde?''' » » 't Moet de vijfde zijn!'''
 Kucht Wilhelmine; mijn geboortedag
 Met snel bezin verloochnend. Niet genoeg!
 Zij troont mij; om haar gasten en haar taart
 Hier heen te sluiken; naar mijn appelboom.
 Een bloemstruik, dien haar Volkertschonk (zoo 'k meen,
 Nahusia gedoopt) was juist ter hand,
 Tot lokaas! Maar, onze Ondeugd faalt hier nog? —
 Zij komt!" Zij kwam; heurs Volkerts gezellin;
 En dartle vreugd gaf nieuwe tooverkracht
 Aan haar bevalligheid. Doch, als de Maagd
 Den Grijsaard nader trad; zijn zeegnend oog —
 Het toeven van zijne open armen zag;
 Zoo wischte de ernst een korte poos den gloed
 Van beide wangen weg; haar mond vergat
 Zijn voorbereiden heilwensch; zwijgend zonk
 Zij aan haars vaders borst, en hooger taal
 Sprak daar haar zielsgebed door tranen uit.

Hoe waardig was zij, dat, op 's levensbaan,
 Die Jongeling eens haar leidsman wierd', die nu,
 Bij 't kussen van haar hand, het natbeschreid
 Gelaat van zijn vriendin verborg! Op Hem
 Als vlekloos voorbeeld, wezen vaders hun
 Gestruikeld kroost. Van Volkert tuigden zij,
 Wier grijze ervarenis hem 't heiligdom
 Van wetenschap en wijsheid opensloot.
 Ach! al te vroeg stond hij, van schuts beroofd,
 Aan 't ouderlijke graf! Zijn erfdeel, straks
 Met valsche list hebzuchtig aangerand,
 Werd Themis gouden zorg vertrouwd, en bleef
 Als kampprijs hangen voor den registerstoel.
 Maar de eedle Wees, door 't lot beproefd; vergeefs

Naar 't opgaan hakend van zijn bruiloftsdag,
Zoolang hij niet aan eigen haardsteê zat;
Verborg zijn smarten, en vergat ze hier;
Geen vreugdestoorder, in den trouwen kring.
Thans sloot de meikers, bij 't gevorderd maal,
Met de aardbes en den tros van struik geplukt,
Een cirkel om 't bespaarde hoofdgeregt.
Het Jonge Vrouwten had (bij 't warm gesprek
Der mannen, over krijg en peis) verteld:
Hoe reeds haar zuigeling op moeders stem
Opmerksaam was, en lagchend, uit de wieg,
Zijns vaders beeldtenis had aangestaard,
Huishoudelijk bragt haar Vriendin daarna
Het tuingewas ter baan; zijn frisschen groei,
Na 't milde droppen van een enklen nacht,
Tevrede schildrend, Wilhelmine vlocht
Op 't laatst de bloemen in 't gesprek, en kwam
Tot heur Nahusia, wanneer onze Arts
Haar plotslijk stoorde! »Regts gezien, lief Kind!
Het geldt uw handenwerk, dat smakelijk
Zijn binnenst door getrokken letters toont!
Doch eer 't vernielend mes dit kunstgewrocht
Waagt aan te tasten, zij mijn arm gestrekt!
Of leeft het schoone glas niet meer, verguld
Aan voet en deksel? En de Bremerwijn?
Is die, te kwistig, ook op minder feest
Verbruikt?» Hij sprak nog, toen bokaal en wijn,
Den wakkren Schout, als ganimeed, gereikt,
Zijn woord reeds volgden; en nu klonk weldra
Het luide vivat, na een gullen wensch,
Den Grijsaard toegebragt. Maar als het glas,
Bij 't omgaan, den Bailluw werd aangeboèn,
Begon hij dus: »Mijn Vrienden, naar de maat
Van deze teug, en van al 't goede, dat
Op mijn gebed dit huis verhull', dient meer
Gesproken dan mijn schorgehoeste keel
Verdragen zou'. Ik bie' den Gastheer dies

Voor woorden schrift aan." Hier ontvouwde hij 't Gestempeld blad, dat hem, een wijl geleên. Zijn dienaar bragt. De Grijsaard nam, en las; En zag, met schittrende oogen, nu zijn Vriend, Dan Wilhelmine, dan weêr Volkert aan, In 't einde sprak hij dezen toe: »Geluk, Gij brave Telg eens Vaders, die veelligt Nu zeggend uit den hoogen op ons ziet! Verscheurd is 't weefsel van bedrog; ontmomd De snoode hebzucht: door zich zelv' verraân, Erkende zij haar wanbedrijf, uw regt! Het lange Pleit heeft uit! geluk, mijn Zoon! Aanvaard met dankbaarheid uw oudererf; En klaag niet, dat de dag zoo spaà verschijnt! Een Wijze Hand heeft, in beproevings perk, Uw jeugd gevormd. Met zorg en leed bekend, Zoo naauw! zoo vroeg! zal u eens broeders ramp Steeds heilig zijn. En, Wilhelmine, gij! Nu deelgenoot van zijn vreugd, als eens Van zijn bekommernis; wat toeft mijn mond Het woord te spreken! 'k zag dit uur vooruit! Der waereld hoort gij toe, niet mij alleen, Uw taak reikt verder, dan de kleine kring Van 't ouderlijke dak. Zou' eigenbaat Mijn hart verkoelen, dat ik treurig zweeg, Daar, aan den scheiweg, u een ruim verschiet Blij tegenlacht? Gij zijt mij dierbaar. Kind! Mijne eenige! Mijn alles, sinds de dag Dier Brave kwam, wier levend beeld gij zijt! Uw stem was mij de weêrklank van dien toon, Die eens elk oproer in mijn borst bedwong. En nu! — Doch gaat, mijn Kindren! 'k wil van ver Mij zonnen, in de stralen van uw heil! Verheugnis, boven al 't gesmaakte goed, Zal nog uw liefde voor mijn grijsheid zijn! Zoo hoor' de Algoedheid, wat een vader smeekt! Zij geve u, wat de trouwste Gaà, voor mij.

Ten hoogen afbad; — meerder schenk' zij u.
 Dan ons gewerd: vereenden ouderdom!
 En slaat gij, moegeleefd, het wenschend oog
 Daarhenen, waar de Hoop aanschouwen zal.
 Zij spare u 't best geschenk: in d' eigen stond
 Haar oproep!" Hier, van beider arm omkneld.
 Gedankt door beider staamlén, brak hij af;
 En Gods nabijheid drong door aller ziel.

DE HOOFDIGE BOER. ¹⁾

Eene Zutphensche Vertelling.

"—swerving from our father's rules
 Is calling all our fathers fools."

Elk weet, waar 't Almensch Kerkje staat,
 En kent de laan, die derwaart gaat.
 Een duiker perst daar, onder 't spoor,
 Zijn schuim tot in de Berkel door:
 Al golft rondom de wintervloed,
 Men komt ter preek met droogen voet.

Eens was het anders hier ter steê,
 Wanneer een voord ²⁾ den weg doorsneê.
 En 't brugje, naast die voord geleid.
 Den smaad droeg van zijn nieuwigheid.
 Ik vond een boek, dat meldt daarvan.
 Wat volgen moet, zoo 't rijmen kan.

De voord, dan min dan meerder diep,
 Naar sloot en scheigrep stond of liep.
 Was Almens gansche tempelschaar —
 Vooral de Meisjes! tot bezwaar:
 Met schade aan dure feestkleedij
 Kwam menig aardig kind niet vrij;
 Men raakte in 't zweet op 't lange pad;
 Men vatt'e koude in 't modderbad;

1) Zie aant. 16.

2) Waadbare plaats.

En de ijver om ter kerk te gaan
Bragt buikpijn en geen stichting aan.
Kortom die voord was elks verdriet,
In Almens needrig dorpsgebied;
Van toen de Meid, ¹⁾ *per* bezemstok,
Den schoorsteen uit daar overtrok,
Tot, na verloop van eeuw en dag,
De Tooverkunst begraven lag;
Wanneer een Kerkedienaar kwam,
Die 't oud gebrek ter harte nam,
En, op een morgen, na 't sermoen,
Zijn woord aldus begon te doen:

“Mijn Vrienden, in mijn prillen tijd,
Ten herder van dit oord gewijd,
Zwom ik, met onbezweken trouw,
Mijn kudde voor, naar 't kerkgebouw.
Ook heden nog, hoe grijs van kin,
Schoot ik getroost den slibkuil in;
Maar 't wil niet meer, en blijft het dus,
Zoo heet ik ras emeritus.
Met droogen hoest en jicht bezocht,
Verlaat mij kracht en ademtogt.
Nog tweemaal als van daag doorweekt,
Eilaas, dan heb ik uitgespreekt!

Een Brug, op 't smalste, naast de voord,
Uit planken van 't geringste soort,
Ziet daar mijn wensch! Vergeet toch niet,
Wat ge in dien poel al schoenen liet!
Denkt aan uw kostlijk zondagsgoed,
Bedorven door dien moddervloed!
Ligt vindt gij, eer het werk verjaart,
Uw uitschot dubbel ingespaard;
En ik behoef dan baai noch drop,
En luik weêr als een arend op!”

1) “Des papen maget van Almen” om tooverij verbrand, in 1472.
G. van Hasselt, Geld. Maandwerk, deel I. blz. 480.

Hier zweeg de Man. Zijn aanspraak had
De luidjes bij hun zwak gevat.
Het stuk kwam ernstig op 't tapijt;
En wat men hoorde, wijd en zijd,
Was, viermaal dertig dagen lank,
Slechts palen, balken, rib en plank;
En, driemaal dertig andermaal,
Slechts planken, ribben, balk en paal!
Ja, 't scheen, zoo ver de Berkel vloeit,
Zou' ieder boord met hout beschoeid;
Of dat een reuzenzoldering
Den ganschen stroom verdekken ging.
Doch, met Aprilmaands lesten dag,
Moest blind zijn, die de brug niet zag!
Nog blinder, die met Julij kwam,
En niets van 't groen portaal vernam,
Ter dankbetoonende offerrand,
Door 't Maagdengild daarop geplant!
't Had reden! want, hoe kerksch men was,
De vlierpot bleef nu in de kas;
Kalmink noch sergie liep gevaar;
En schoenloos werd geen wandelaar.
Zoo groeide een wijsgegeven raad
Ten milden oogst van zegenzaad!
En toch, dat werk, met roem bedekt,
Had Scholte Stugginks gal gewekt!
Daar kwam hij! Zonder ba of boe;
Gelaarsd, tot aan de heupen toe;
Een knubbelstok in iedre hand,
Kwam onze Paai, en stak van land,
Zoo vaak de preekklok werd gehoord,
De brug bezijden, in de voord!
Het vroegre kerkvolk, droog daarnaast,
Was van dit vreemd bedrijf verbaasd,
En 't vragen keek uit elk gezigt;
Doch ieder hield zich wijslijk digt:

De troep kwam later op het pad,
Waar Scholte Stuggink praat voor had :
Zijn makkers, uit den gulden tijd,
Dien vlieger, tol en bal verblijdt.

't Waarom en 't hoe bleef dus gespaard,
Tot Wolter, naar den eisch bejaard,
Door gunstig toeval, juist van pas
Getuige van 't spektakel was.

»In Goës naam, zeg ons, Scholtebuur»
Hief Wolter aan »wat raarder kuur!
Hoe plompt gij ons zoo dol voorbij?
Geloof, de brug draagt *u* en *mij*?»

»Ja» klonk het uit de modderzee
»De Scholtebuur en gij zijn twee!
Gelooft hij niet wat gij gelooft:
Zoo menig mensch, zoo menig hoofd,

Zie daar! al werd uw brug van steen,
Toch zal ze Stuggink nooit betreên!
Wie eere geeft krijgt eer weêrom;
Onze ouders waren ook niet dom!
Een brug valt ligt in een te slaan;
Onze ouders hebben 't nooit gedaan;
Zij gingen, waar nu Stuggink gaat,
Eeuw in eeuw uit, de modderstraat.
Al weten wij de reden niet;
't Is vast op goeden grond geschied;
En hebt gij hier een brug gemaakt,
Zoo hebt ge uw' ouders eer geraakt!
Laat dit genoeg zijn, Wolterbuur;
De klok houdt op; 't is negen uur.
Bouwt gij een BRUG om droog te gaan?
Ik kom er ook, met LAARZEN aan!»

HET VERSCHIJNSEL. 1)

„Ibant obscuri, sola sub nocte, per umbram.”
VIRGILIUS.

't Werd nacht; de kim betrok; geen vogel zong aan 't pad
Waar langs een Reizend Man het wijde woud doortrad.
Holrommlend komt het oost het westen tegenrukken;
Een bui schijnt, zaamgepakt, der eiken top te drukken;
Zij scheurt; het luchtruim brandt; en, onder stormgeluid,
Berst gure regen over dal en heuveln uit.

Waar zal de Wandelaar, waar zal hij redding vinden!
De hemel gloeit alleen, om hem nog meer te blinden!
Verbijsterd tast hij rond, naar zijn verloren baan;
Dan spoort de hoop zijn treên, dan houdt hem wan-
hoop staan;

Zie daar op eens een lamp, die in de diepte flikkert.
En, over zwalpend nat, met breeder stralen blikkert!
Omringd van puinval schraagt een toren, bij den vloed.
De kluis der needrigheid, het hutjen aan zijn voet.
Hier kwam de helle glans verrassend uitgeschenen.

Hoe moedig worstelt nu, door kreupelruig en steenen.
De vreemdling naar de stulp, als naar een haven, voort!
Doch hij bereikt ze naauw, of ziet zijn vreugd verstoord!
Hij vindt het klein gezin, met doodsverw op de kaken.
Een muurhol ingevlugt, het dwarlend licht bewaken;
De schaamle rietkap aan 't geknakte bint ontroofd.
En de overstelpte vlam der haardstede uitgedoofd.

O al te harde keus uit even bange nooden!
't Gevaar hier binnen grimt hem toe, gelijk 't ontvloden!
Of zal hij, ligt te stout! niet luistren naar 't vermaan
Van huiswaard en waardin, en wagen 't op te gaan,
Langs de enge kronkeltrap; vernachten in den toren;
In 't zwarte slaapvertrek, waar 't Spooksel zich laat hooren?

Het leger staat bereid, wyl 't vaak hun heer gelust,
Dat hij den burg bezoekt, en daar van 't jagen rust;

1) Zie aant. 17.

Maar 't strekt bij dag alleen; het duister doet hem vlugten;
Dan krijgt de Geest hier magt! Men hoort een treurig zuchten;

Een vreemd gestommel, dat onrustig gaat en komt,

En eindigt met een galm, die onder de aarde broemt,
Als rouwgelui. Een steen, vol schrift uit vroeger dagen,
Draagt heugnis van een Gast, in 't oud kasteel verslagen;

Meldt, hoe zijn gouden pronk de roofzucht had bekoord;

En noemt den burgheer zelv' als dader van den moord.
De nacht verborg het feit; de helle dag zou 't wreken!

Hij rees! de stroom zwol bruizend aan; de dammen weken;

Het land vloot weg, en 't slot, dat om den toren stond,

Begroef den onverlaat, die 't heilig gastregt schond!"

Zoo spreekt het grijze paar, en laat, in 't eerlijk wezen,
Den angst voor 't spookrumoer, ten borg der waarheid, lezen.

De vreemdling, na 't verhaal, peinst lang, en blijkt ontzet.

Doch nooddrang werkt als moed: hij zoekt, met rasschen
Het eenzaam leger op; strekt afgemat zijn leden; [schred,
En slaapt ten lesten in, bij 't momplen van gebeden.

En, 'smiddernachts, wordt voor den slaper 't stormgerucht
Grafstil. Doch nu... wat komt—staàn nader!—Zucht op zucht
Komt hartdoorsnijdend uit den zwarten muur gevaren,

Waaraan het lamplicht blaauwt. Als fluistering van blaàren,

Door herfstwind saamgejaagd, is 't ridslen in den wand.

Hij loert er angstig heen, en eene ontvleeschde hand
Breekt uit den steen, en wenkt, met opgestoken vinger.

Zij wenkt nog eens; nog eens! Daar zwiert, met wild geslinger,

De lamp ter aarde, en straalt op bloed, aan 't bed geplengd!

Een Doodsrif staat er bij! »Rijs, dien mij 't noodlot brengt,
Om aan mijn dor gebeent', vermoeid van om te zweven,
Een beter grafplaats in gewijden grond te geven!

Eens lag ik daar, als gij; maar een verrader hield

Meêdoogloos staal bereid; 'k sliep in, en was ontzield!
Dit bloed, op de aard gestort, zal, voor ik rust, niet droogen,
Rijs op! mijn stonde vliedt!" Hier grijpt met alvermogen

Het spook den hoorder aan, en laat niet los, en dwingt

Hem dreigend naar den muur, die voor hen open springt.

Hij volgt, onmagtig om de beenderhand te ontsnappen,
 Zijn leidster in den nacht, van trappen voort tot trappen,
 Den sluipweg af, dien 't leest de Moordenaar, alleen
 Met zijn geweten, ging. Een akelig gesteen
 Steent uit de diepten op, waarin zij nederdalen,
 'tWordt klank! 't zijn galmen, met geen woorden af te malen!
 't Is 't rouwgelui, de schrik van dit verlaten oord,
 Dat, om hen zwoegend, door het sombre donker boort,

Doch eindlijk heeft het Paar, 't gedreun der burgtontronnen,
 Langs afgestorte bres, het open veld gewonnen.

De vloed rolt achter hen zijn nevel tusschen 't riet.
 Het perk der akkers is doorloopen; het gebied
 Der wouden ingetreên. De braambosch dringt de reten
 Eens hoogen steenwands uit. De schuifuil knert, gezeten
 In 't riekend groen. Nu daalt de smalle holweg af,
 Naar laagten, die 't geruisch der popels leven gaf,
 Met eenmaal klimt hij weêr, door nederhangend loover,
 De steile schuinte van een heuvel glibbrig over.

Zoo voert hen 't wisslend pad tot aan 't geheime dal,
 Waar, midden op een beemd, hun loopbaan einden zal.
 Intusschen klaarde 't zwerk; de maan verving het duister;
 En 't hol geraamt houdt stand, doorschenen van haar luister.

»Hier is 't! Ga heen, en slaap. Maar, als de morgen licht,
 Gedenk mijn langen nood, en uwen duren pligt!"
 Dus spreekt het, en verzinkt. Met wildgerezen haren,
 Blijft nog zijn Togtgezel op 't effen grasveld staren:
 »Hoe teekent hij den plek, voor 't hem bevolen werk?
 't Ontberelijkst gewaad verstrekk' hem tot een merk!"
 Hij legt het af; met een is ook zijn DROOM geweken;
 Het grasveld wordt de vloer; 't gevallen dek zijn teeken.

HOOP VERLOREN; TROUW BEWAARD. 1)

(De trant van Cats gevolgd.)

Daar rijst, uit Veluws zand, omtrent de Zuiderbaren.

1) Zie aant. 18.

Een stad, vol rappe maats, die t zilte diep bevaren ;
All' Peters Gildebroërs, de schrik van 't stom gediert',
Dat, sinds den vijfden dag, in 't ruim der golven tiert.
Hier was nog 't vensterglas, ook zonder luiken, veilig ;
De huishaan, op zijn rek, voor linksche grippers heilig ;
Geen ander nachtruinoer dan 't buldren van Eool' ;
En waarom meer gezeid ? hier was geen Hooge School.
En nogtans evenwel was hier de Bloem der Maagden ;
Een brein, vol wetenschap, waarvan geen scholen waagden !
En wat geen spits vernuft met zuren arbeid vond,
Dat kwam het schoone Kind gevallen uit den mond.
Zij wist van oud en nieuw ; zij wist, uit alle talen —
Zij wist, uit ernst en jok, het innigst merg te halen ;
En bragt het zonder dwang, als zonder trots, te pas ;
En won 't den sneegsten af, of 't enkel speelwerk was.
Maar leert hier, wie gij zijt ; leert hier, hoe wijze boeken,
Noch strafgezinde tucht de looze Min verkloeken !
Het Boefje kwam in 't spel, en ziet, een zoete smart
Drong, uit Leanders oog, tot in Jozindes hart !
Zij voedde stil die vlam. Haar Vader had voordezen,
Op hooger echt bedacht, den Vrijer afgewezen,
En meende, slecht beraàn, als lag de liefdebrand,
Op zijnen wenk alleen, in beider hart vermand.
Nogtans 't inwendig vuur en liet niet af te blaken ;
Arglistigheid zag kans, om toch haar doel te raken :
Een taal van teekens bood haar hulp aan sluikerij,
En stond de drokke pen met vreemde knepen bij.
Zoo groeiden evenstaåg uit vonden nieuwe vonden ;
Tot schele nijd verried, hoe hier de zaken stonden ;
Hoe kwaad tot erger werd, en de ongefnuikte lust
Ook zonder tonge spreekt, ook zonder lippen kust.

Alardus gloeit van spijt : Jozinde moet te wagen !
Hij zendt haar onvoorziens naar ver verhuisde Magen ;
En als nu 't arme Wicht vast schreijend henen spoedt,
Zoo is het, dat hij fluks Leander komen doet.
»Wat drijft u, jonge Laf, mijn grijze kruin te honen ?

Wat zoekt gij 't waardste pand een Vader af te troonen;
En slaat zijn streng bevel versmadend in den wind;
En hengelt, hem ten trots, omtrent zijn Eenig Kind?
Wil vrij met aâr bejag uw wulpsche driften vieren;
't En past geen vale tor, om geestig ooft te zwieren;
Haar aas is 't slechte gras; ga, zoek dat in het slijk;
Mijn dogter is geen spijs voor u en uws gelijk!’
Zoo dondert over hem Jozindes gramme Vader,
En weidt nog verder uit, en komt zijn harte nader,
En zweert: hoe nooit zijn Kind zal keeren in de steê,
Voor dat Leander zij geweken over zee;
Of dat een wakkren Man, tot hoogen staat geboren,
Jozindes regterhand mag wettig aangehooren;
En, op haar prijs geschat, de paerel zich vertoon’,
Niet in een schaamlen krans, maar in een gulden kroon.

Denkt, hoe de Minnaar stond, als hem die raauwe woorden,
Als hem dit droeve slot het innigst merg doorboorden!
O al te bittre nood! o al te linksch beleid,
Dat door de Liefde selv’ de teêre Lieven scheidt!
De jongling moest van daar; hij moest als balling leven,
Om van zijn zuivre min een regte blijk te geven;
Hij moest van haard en erf, en lijden 't zwaarste kruis,
Opdat de zoete Maagd mogt keeren tot haar huis.
Na vier paar dagen tijds, zoo ging Leander dolen,
En, waar hij henen voer, dat bleef zijn lief verholen,
Vermits de wakkre Alard’, die op den handel past,
De wegen heeft versperd, de boden heeft verrast.
Doch wat de Grijsaard zocht, dat mogt hem niet gelukken!
Waar regte liefde zaait, daar spruiten wondre nukken;
Daar is het Lief de zon, in haren zomerstand,
Die, hoe zij verre week, hoe zij geduchter brandt.
Jozinde kwijnt en smelt; zij is niet, die voor dezen
Gelijk een milde bron van zoetheid plagt te wezen:
Haar vinding faalt de kracht; haar oordeel 't overleg;
Ook 't purper van haar wang vloot in haar tranen weg.
Wat dat de Droeve denk’, zijn beeld staat voor haar ziele;

Het zij ze sluimrend ligge , of biddend nederkniele ,
Het beeld , het treurig beeld houdt haren geest bezet ,
En wekt haar uit den slaap , en stoort haar in 't gebed .
Wat dat de Droeve schrijv' , den naam van haar Beminde
Dien zet zij op 't papier ; dien snijdt zij op de linde ;
Dien maalt zij op 't paneel ; dien grift zij in den wand ;
Dien stikt zij in het doek ; dien trekt zij in het zand .
En is er soms een lied nog uit haar mond gekomen ,
En heeft zij , als voorheen , de citer opgenomen ,
't En had geen regten aard , maar , met een doffen klank ,
Zoo kwam er meerder niet dan deze tortelzank :

Gij Bloemtjes , in een woud gegroeid ,
Waar nooit de dartle jonkheid stoeit ;
Die daar uw zuivre kelken
Geeft , ongeplukt , terug aan 't slijk ;
Mijn leven zij uw bloei gelijk !
Mijn sterven uw verwelken !

Het roerde Alardus niet ! hij kwam haar alle dagen ;
Hij kwam haar evenstaâg met schampre reden plagen ;
En wat er in het land van eedle jonkheid is ,
Dat trekt hij aan zijn huis , dat noodt hij aan zijn disch .
Zij hunkren om de Maagd , met honderd wulpsche zwieren ,
En , mits 't haar Vader wil , zij moet de lekkers vieren ;
Moet hooren hun geklap , en zien hun laf gebaar ,
Als of zoo dom een spel haar innig wenschen waar .
Doch even als de Zwaan , gereed haar aâm te geven ,
En aan Meanders boord allengskens aangedreven ,
Niet luistert naar 't gekwak der vorschen in den vliet ,
Terwijl ze een sterfsteê zoekt , en peinst op 't laatste lied ,
Zoo deed haar eedle geest ! Ook ziet Alard' in 't ende ,
Hoe niets de trouwe ziel van haar Leander wendde ;
Hij ziet , hoe staâge dwang haar jeugdig leven bluscht ,
En laat de vrijers gaan , en geeft der vrijster rust .
Dit baat de teêre Duif , en nu ze vrij mag zuchten ,
Zoo schijnt de felle Dood weêr van haar af te vlugten ;
Het roosjen evenzelf , dat op haar wang verschoot ,

Herwon met elken dag iet van zijn eerste rood.
 Haar boezem lijkewel en liet de trouw niet varen:
 Zij bleef dezelfde nog, na zeven bange jaren;
 En schoon zij vake schertst, of ook bijwijlen lacht,
 't En is maar vliegend vuur; een weêrlicht in den nacht!

Het was nu om den tijd, waarin de dagen lengen,
 Als, aan Alardus huis, een buur de maar kwam brengen:
 »Dat, in zijn gulden koets, de Fransche Staatsgezant
 Van uit het Hofverblijf ter steê was aangeland.”
 Hij sprak 't, en spoedde weg, toen, zonder pronkvertooning,
 De Haagsche Gast verscheen omtrent Alardus woning,
 En, door een edelknaap den Huisheer aangediend,
 Straks minzaam binnentrad, als tot een ouden vriend.

„Alardus, waardig man!” dus klinkt zijn heusche rede
 „Wat mij hier henen brengt en is geen slechte bede;
 Doch zoo een stout verzoek uw toeslag hopen dorst,
 Gij wont er eere door, ik gunste bij mijn Vorst,
 Ik heb in mijn gevolg de Kroon der Edelingen.
 Die, in het groot Parijs, mijns Heeren troon omringen.
 Het manvolk prijst zijn moed, de jufferschap zijn leest;
 Doch wat hem 't schoonste siert, dat is zijn wakkre geest!
 Dat is zijn blanke trouw, in een gevecht gebleken,
 Toen 's Konings ruitervacht lafhartig was geweken,
 Wanneer Renalde alleen, in spijt van slag en schoot,
 Het dierbaar Vorstenhoofd ging redden uit den nood!
 Het is de riddersnaam; het zijn de gulden orden,
 Door 's Prinsen milden dank den Held ten loon geworden;
 Het is zijn needrig hart, dat, in den adelstand,
 Geen stugge nukken voedt, geen oude heuschheid bant.

Doch, hoor een zeldzaam werk! Die geest, vol wondre schat-
 Dat hart, waarop nog nooit verdoolde lusten vatt'en; [ten;
 Dat harte, naar den schijn, te kloek voor 't mingeweld,
 Is, sinds hij herwaarts kwam, te bijster vreemd ontsteld!
 t En is geen aardig wit, geen gloor van roode wangen;
 t En zijn de strikken niet, die losse wulpen vangen,

Wat 's Ridders zin verwart: een ziel, een schoone ziel,
 Al kent hij 't ligchaam niet, is 't, wat Renald' geviel!
 Een Dicht, aan 't Haagsche Hof ter tafel opgelezen;
 Een vrucht uit maagdenbrein, voor mannenwerk geprezen;
 Een zoet geslingerd schrift, een vlugge vedersprong,
 Die vongen 't rap Vernuft, dat nog geen schoonheid vong.
 Want, zie, van stonden aan als hij de verzen raakte,
 Zoo scheen het, of een vuur uit killige asch ontwaakte;
 Zoo kwam een vreemde zucht gerezen in zijn bloed,
 Die als het felst venijn omtrent zijn harte woedt.

Ik zag zijn lijden aan; ik zag hem stil verkwijnen;
 Ik peilde tot den grond de bronwel van zijn pijnen;
 'k Verraste 't vreemd geheim, dat in zijn boezem was,
 En zocht de Heelster op, die zijne kwaal genas.

Uw Dogter, achtbaar Man; want waar toe meer gesproken;
 Jozinde heeft dien brand in 's Ridders borst ontstoken!
 Het pogen sta hem vrij, dat hij haar gunst gewinn',
 En fiere maagdelijkheid doe zwichten voor de min.
 Dit is 't waarom ik taal." »O Pronk van Frankrijks staten!"
 Begon Alard' daarop „Wat kan uw gunst mij baten!
 Mijn Dogters dwaas bedrijf; Jozindes stug gemoed
 Treedt, met haars Vaders roem, haar eigen met den voet.
 Zij waar Renald' gegund; een Zoon, zoo uitgelezen,
 Door zulk een hand geboën, door zulk een mond geprezen,
 Waar 't siersel van mijn huis en van dit grijze hoofd;
 Was slechts Jozindes oor niet voor mijn stem verdoofd!
 Eilaas, 't is zeven jaar..."

Hier bleef zijn klagte steken,
 Want, ziet, Jozinde zelf' kwam in de zaal gestreken;
 Het oog vol zoete vreugde, al blijkt de wang beschreid;
 En 't is... Leander is 't, die 't schoone Kind geleidt!
 RENALDE en hij zijn èèn! Geen waarheid heeft ontbroken,
 Aan wat er tot zijn roem door Vriendschap werd gesproken:
 Verdichting had niets meer haar in den mond gelegd,
 Dan 't geen van 't Haagsche Hof misleidend werd gezegd.

Nog eens: LEANDER is 't! De Held, zoo hoog geprezen,
 En door Alardus selv' ten schoonzoon uitgelezen;
 De Redder van een Vorst; het schild van Frankrijks eer
 Knielt, aan Jozindes hand, in haar LEANDER neêr.

Lig hier, mijn radde Pen! wat hoeft er meer beschreven?
 't Gescheiden is hervoege; mijn taak is afgewezen.
 Wie maalde 's Vaders vreugd! wie maalde 't blijde Feest!
 Die hier het diepste zwijgt, die zegt het allermeest.

Doch Gij nog, zoete Jeugd! in de eigen Vest geboren,
 Waarin dit loflijk Paar het leven was beschoren,
 Wees trotsch op de eedle Twee, en roem voor Harderwijk:
 Waar had een Zusterstad Gelieven, die gelijk?

En ziet gij Veluws Baak omtrent het Kerkhof rijzen,
 Daar kan een grijze steen u nog hun grafplaats wijzen.
 Hij duidt op beider Trouw, een *spiegel* eventhans;
 Een *spiegel*, in de min, voor vrouwen ende mans.

1787.

1790.

DE SCHAT. ¹⁾

»Il n'est rien qu'on ne conte en diverses façons.«

DE LA FONTAINE.

In zeker Hol, (men twist nog, waar)
 Sloot zeker oude Tooveraar
 Zijn spaarbuil weg. Het rammlen van de schijven
 Kon slecht verborgen blijven:
 Geld klinkt te luid! en niet te min,
 Het was in 't hol, en 't bleef er in;

1) Zie aant. 19.

Dank aan den bolster , die het kostlijk pit omkleedde :
 Een Kei !
 Zoo rees er uit de Drentsche hei'
 Geen tweede !

Ten leste toch , het puik der Ridders kwam ,
 Om deze noot te kraken ,
 En dan , op nieuw krediet , weêr nieuwe schuld te maken ,
 Naar 't erfgebruik bij zijn doorluchten stam.
 Verheven boven mindre stervelingen —
 Vijf trappen hoog — hield eens de Bankroetier .
 Met onvoldane rekeningen ,
 Het vuur te gang , waarvoor een sprot , drie , vier .
 Gespit aan zijn rapier ,
 Te braden hingen.

Wat wil 't geval ! De nieuwe stadscourant
 Beschreef de zaak , en kwam , sinds weinig dagen ,
 Door lezers en door spellers voortgedragen ,
 In 't naaste winkelhuis te land.
 Hier werd zij om de visch gewikkeld ,
 En steeg trapop.

Schoon vrij nieuwsgierig van natuur ,
 Voelt onze Man , in 't etensuur ,
 Zijn weetlust doorgaans min geprikkeld ;
 Doch , zie ! het weggeworpen blad
 Vertoont van ver , met grooter letter ,
 Het woordken SCHAT !

»Wat staat daar !« roept de Kok , en zet er
 Zijn spit bij af »een Schat ! dien zocht ik juist ! —
 Een Tooveraar ; — een Steen , waarin een Spaarpot
 [huist ; —
 Geen Reus ! geen Lindworm ! — neen ! De kans is dus
 [te wagen !

En, wat mij regt geeft... » »om, met ridderlijke hand,
Die prooi te ontvoeren, aan een boozen Nekromant? « «
Zoo heil'g een roof...? hielp mij Sint Stoffel dragen! «

Genoeg! de werfstrom raakt te werk.

Een bende, zeven gasten sterk,

Wordt, onder valschen naam, in 's Ridders dienst genomen;

Met hamers toegerust; ter wandling g'equipeerd;

Voorts... »Hou'« roept iemand »dit zijn droomen!

Waar kreeg hij 't Geld? « Het Geld — zou' uit den
[Spaarbuil komen:

Daarop was alles ge'assigneerd.

Maak plaats! zij gaan.

Hoe, vaak, in woeste velden,

't Onzeker spoor

Hen voor moerassen bragt — zich tusschen 't ruig
[verloor;

Hoe, beurteling, hen dorst en honger kwelden;

Hoe, soms, op 't looverbed, in 't onherbergzaam diep

Van 't woud gespreid, de storm hen wakker riep;

Hoe lang de weg hun viel; hoe zij de dagen telden;

Daar zwijg ik van; wij zien de Grot; met een

Den Troep, verzameld om den steen!

Hun Leidsman schijnt zoo half en half te hopen,

Dat, wat ten koffer strekt, als koffer is te sloopen.

Gewapend met zijn bril, draait hij om 't keiblok heen.

Hij tuurt omhoog, omlaag; hij krabt, aan alle hoeken,

Naar voeg of reet; maar, ziet, hij vindt er geen!

Een wig drong nergens in; de moker dient te zoeken,

Waar 't bersten wil, door blind geweld alleen.

Het dolst rumoer doet nu de bergkluis trillen!

Moog vrij

De Held, met zijn Cyclopenrij,

Den tijd op diamant verspillen,

Hun moed houdt vol! 't Uitzinnig razen groeit

Al aan, al aan! Een stroom van zweet besproeit
Elk rimplend voorhoofd; de adem gloeit
In iedre borst; tot . na tien duizendtallen
Van slagen, de eerste slag 't verborgen teeken raakt,
Welks deugd den steen onkwetsbaar maakt!

Victoria! de hamers vallen
Van stonden aan niet vruchtloos meer!
Een regenbui van gruis komt neêr!
Victoria! dat hol en veld weêrschallen!

Het lijkt wel, naar den dunk van onzen Paladijn,
Met dezen drup geen enkle jok te zijn; —
't Lijkt ernst, wat, op zijn kruin, den scherpsten keizelregen
Juist aan dien oord te samen drijft.
Waar Doctor Gall de kwade zestien¹ schrijft:
Doch ernst of jok, dit maakt hem niet verlegen;
Hij heeft den Schat, en nog iets toe gekregen.

Eerst wordt de spaarbeurs onderzocht: —
Rond afgepast, in gladde pistoletten,
De kosten van den Togt!
En, wat voor Toegaaf strekt, een pint Schiedammer
Om schramp en kneuzing meê te betten. (vocht,

't Mislukt veeltijds, door onbezuisde kracht
Fortuin haar gaven af te dwingen.

Waar stille vlijt geduldig op haar wacht,
Kiest zij haar gunstelingen.

1) De welving van de steelzucht wordt door dat nommer aangeduid, op de bekende cranioskopische gipshoofden.

VULCANUS WRAAK. 1) 2)

*“Mars en Venus ick nomen sal —
Ghevangen in Vulcane net.”*

Liedeken van ANDRIES CRIJNEN VERVEEN,
Prince der Goudtsbloemen; ten jare 1620.

Viel 't Mulciber wat zuur .
voor 't vuur .

In Lemnos winkelholen .
Zoo liet hij vaak , op rust bedacht ,
Het korten van Vrouw Venus nacht
Den Droomgod aanbevolen .

Zijn Wederhelft verbeet
haar leed .
Getroost om stil te bukken .
Slechts had zij , in een dennenwoud ,
Naar stijl , der Maan iets toebetrouwd .
Van Manliefs wondre nukken .

En jonkvrouw Maan verried
haar niet .
Zij kon van oudsher zwijgen . 3)
Dat Mars haar snood beluisterd had ,
Toen ze in zich zelv' te praten zat ,
Was haar niet aan te tijgen .

Veel minder wat de Guit
hier uit ,
Ten eigen onheil , brouwde ;

1) Uit hoofde van Lidmaatschap, ingezonden ter Kamer van Rhetorica, genaamd DE GOUDSBLOEMEN, *daar men schrijft*: UIT JONSTE BEGREPEN.

2) Zie aant. 20.

3) Silentia Lunae.

Doch Jovis breng' wat vuurwerk meê:
De schemering bij Cythereê
Heeft ligt die hulp van nooden."

Sol ging. Nu gordt Vulkaan
zich aan! —
Hij toont zijn kunstvermogen:
Uit smedig ijzer wrocht zijn hand
Een Net, voor Herkles kracht bestand —
Te fijn voor Lynceus oogen!

"Op, Mavors! op! Rijs, Pa-
phia!" —
Zij luistren niet! Zij slapen! —
Dien hen zal WEKKEN is niet ver:
Sleepvoetend nadert Mulciber,
Met zijn verraadlijk wapen.

Vergeefs weêrstaat het slot
een God;
Vergeefs is 't nacht daar binnen:
De Visscher komt, bedaard en koel;
Vischt; vischt; onmerkbaar voor 't gevoel;
En 't Paar beweegt geen vinnen.

Daar schiet het, met een zet,
in 't net;
Van tusschen dons en deken!
De treklijn, om de vleet gesjord,
Is fluks ten dubblen knoop geschort;
Hun leste kans verkeken!

Zoo wordt de dartle lust
gebluscht!
Wat schrik! wat jammerstemmen!
"Twee Goôn" roept Mars, met lange lip.
"Twee Goôn, als baarzen in den knip;
En, ach, gedoscht tot zwemmen!

TOELICHTING.

VOOR HET VOLGEND STUKJE.

ā en ō, in dāār, gelōgen, enz. spreke men in dit stukjen uit als de fransche au, in Paul; ö, in völle; enz. gelijk de hoogduitsche ö, in töpfe, door een' Nedersaksch wordt uitgesproken; ae, in waerglas, enz. als de fransche è in père; ū, in smūt, enz. als de fransche i, in lit; ūū, in ūūt, enz. als de fransche u, in lut. Men zal dan, ten naastbij, goed lezen. Als klemteeken gebruik ik (').

De spelling van het Westphaalsche Bovenschrift vond ik min verkieslijk, en de aardigheid van het oude Boekje, waaruit ik hetzelfde genomen heb, te grof, om den algemeenen titel te noemen.

De ineensmelting of samentrekking van woorden, en wegwerping van lettergrepen en letters heb ik, op het voorbeeld van onze Ouden, onaangeduid laten blijven; ten einde het oog niet door de menigte der teekens te verbijsteren; want de Zutphenaar, plat sprekende, is een groote vriend van verkorten.

De Algemeene Nederlandsche Taal tegenover den bijzonderen Tongval geplaatst, zijnde, worden daar door de duisterheden (al moest het dan ook door eene ongelijke en stijve overbrenging geschieden) voldoende opgehelderd.

„Smūt oe dale” (ook smūt oe van de benen) is een boertige zegswijze, voor „ga zitten.” Dale is neder, in 't algemeen; ook in 't Platduitsch: b. v. „settet ju daal” zet u neder.

Opzigtelijk de Uitspraak, had ik, bij den eersten druk van de Tuchtiging der Algerijnen, te veel toegegeven aan een' Criticus, in het Zutphensche wonende, maar een stedeling, en daarenboven in Overrijssel geboren en groot geworden; van daar de tegenwoordige afwijking van het vroeger uitgegevene.

Het plat, door mij gebezigd, heeft de meeste overeenkomst met hetgeen omstreeks Vorden en Lochem wordt gehoord. Doch eene enkele Spreektaal, gelijk deze, weifelt zoo zeer op de tongen, dat men, dezelve Schrijvende, uit den aard der zaak, Niemand Volkomen kan voldoen.

DE TUCHTING

DER

ALGERIJNEN,

OP DEN 27 VAN OOGSTMAAND 1816.

In Boeren-Zutphensch.

*„Sau diepe Waurde suntet nicht, dat die Koster —
daurum behoive toe kommen.“*

VOJAGIE van een Westpheelschen
Buerensoon. Bldz. 20.

ENGBERT, GARTJAN,

ENGBERT. (*buiten deurs*)

Heila !

GARTJAN. (*binnen 's huis*)

Komt r in!

ENGBERT. (*binnentredend*)

Goen dag! Dāār buk weer.

GARTJAN.

Engbert, zun i dat! wel noe volg er meer!
„Schepers Engbert is veur Algiers EBLEVEN”
Ston, zo de praāt gink, in de Krante beschreven.

ENGBERT.

In den Almenak vin i de waarheid, Gartjan!
De Krante en 't Waerglas bedrug alleman.
Kans hawwi van BLIVEN; das ongelogen!
Dāār het kogels genogt deur de locht evlōgen;
(Te Algiers, wik zeggen) en èèn ũūt den hoop...
Zo hak al te vōlle! Māār k zun er goekoop
Afekommen.

GARTJAN.

Dat bōi! smūt oe dale;
Vertel mi wat van oelu dāden; ik male

DE TUCHTING ¹⁾
DER
ALGERIJNEN,
OP DEN 27 VAN OOGSTMAAND 1816.
—
OVERZETTING
VAN HET HIERNAAST STAANDE
Boeren-Zutphensch.

—
EGBERT, GERRIT-JAN.

EGBERT, (*buiten deurs*)

Heila !

GERRIT-JAN, (*binnen's huis*)

Kom binnen !

EGBERT, (*binnentredend*)

Goeden dag ! Daar ben ik weêr.

GERRIT-JAN.

Egbert, ben' *ji* dat ! wel nu volgen er meer !
„Egbert, de zoon van Scheper, is voor Algiers GEBLEVEN”
Werd, zoo de spraak ging, in de Courant geschreven.

EGBERT.

In den Almanak vindt ge de waarheid, Gerrit Jan !
De Courant en 't Weerglas bedriegen alle menschen.
Kans hadden wij van BLIJVEN ; dat is ongelogen !
Daar zijn kogels genoeg door de lucht gevlogen ;
(Te Algiers wil ik zeggen) en èèn uit den hoop ...
Zoo had ik al te veel ! Maar ik ben er goedkoop
Afgekomen.

GERRIT-JAN.

Dat ben' je ! Plak je daar neêr ;
Vertel mij wat van uwlieders daden ; ik maal

—
¹⁾ Zie aant. 21.

Op niks anders. Et zit er nog in, dat ik mee
An den bak scheepskost heb egetten, en jjaar of twee.

ENGBERT.

Noe dan ; heur toe !

Die Algierse venters

Had sestig . . . (k leuf meer!) kristemensen an flenters
Ehakt, ũt baren meudwil; ook gink
Eur olde staelen weer an; ze gaf um gèen dink!
En onzen Könnink dorst ze òòk an te blekken!
Den was dat, kõi denken, in den krop bliven stekken.
Ook duurde 't niet lãnge, of dāār hait! de Ammerāal
Van de Capellen mos tot um. »Miinhaer de Ammerāal»
Zei de Könnink »ik mot oe es vrāgen :
Zol dat Dievengespũs van Algiers os plāgen,
Noe het Franse, met Gods hulpe, klein is emaaht?
Dan waar 't Land ũt den raegen in den drup eraakt!»
»Reg zo, Oe Hoogheid!» zei de Ammerāal »en geen viven
En zessen meer mèt eur! — 't help ze māār stiven.
In eur kwāā nukken; dāārũm — kort en goed:
Schaf i kogels, wi — schiet ze eur rāāk op de hoet.»
»Genogt» zei de Könnink.

Klāār was 't! wi mos VECHTEN;

Met den Engelsman saam; die zol 't alles beregten,
Nā wize en tīd.

VEUR ALGIERS trok Lort Eximouth veurũt:

En schip as en kärke! En een Miinschip vol krũt:
Hawwe òòk; en bomkettels zatter; en neimoodsche pilen,
Met hels tuug, om 't Nest tot den grond te vernielen.

Daar rāasde 't hen; of et Jongste Gerigte begost!

An wal doch ze vast, dat wi niks en kost,

En bleef, op en hoop, as ezels stāān kiken,

Tot et lösbarstte. Doe wist de Heiens van striken!

(Die de ribben nog heel had, verstāāt zik.) De Stad

Gaf van klinktem bescheid; en, bi dit en dat,

Op niets anders. Het zit er nog in, dat ik meê
Aan den bak scheepskost heb gegeten, een jaar of twee.

EGBERT.

Nu dan; hoor toe!

Die Algiersche karels

Hadden zestig (ik geloof meer!) christemensen aan
Gehakt, uit enkel goedwil; ook ging [flenters
Hun oude stelen weêr aan; zij gaven om niets!
En onzen Koning dorsten ze ook aan te blaffen.
Dien was dat, kunt ge denken, in den krop blijven steken.
Ook duurde 't niet lang, of daar had ge 't! de Admiraal
Van de Capellen moest bij hem komen. «Mijnheer de Ad-
Zei' de Koning «ik moet u eens vragen: (miraal"
Zal dat Dievengespuis van Algiers ons plagen,
Nu het Fransche, met Gods hulp, klein gemaakt is?
Dan was het Land uit den regen in den drop geraakt!"
«Juist, Uw Hoogheid!" zei' de Admiraal «en geen vijven
En zessen meer met hen! — het helpt ze maar stijven
In hunne kwade nukken; daarom — kort en goed:
Bezorg gij kogels, wij — schieten ze hun raak op de huid!"
«Genoeg!" zei' de Koning.

Klaar was het! wij moesten VECHTEN;
Met den Engelschman samen, die zou 't alles beschikken,
Naar wijze en tijd.

Voor ALGIERS, trok Lord Exmouth vooruit:
Een schip als een kerk! En een Mijschip vol kruid
Hadden we ook; en bomketels in menigte; en nieuwmoo-
(dische pijlen,
Met helsch tuig, om het Nest tot den grond toe te vernielen.
Daar raasde 't heen: of het Laatste Oordeel begon!
Aan den wal meenden zij zeker, dat wij niets konden;
En bleven, op een hoop, als ezels staan kijken,
Tot het losberstte. Toen wisten de Heidenen van loopen!
(Die de ribben nog heel hadden, begrijpt zich.) De Stad
Gaf van klink bescheid; en, bij dit en dat,

Heit ze t HELDEN, et zunt geen MENSEN,
 Die zoone praek niet an den nāzegen wensen
 Ook knikten de knieën mi allebot,
 Of mi de kolde in de benen schot.
 Dat duurde, zo k denke, goe tien minuten
 Māar de haze, in miin harte, stak geèn òòr der buten :
 k Brog miin stuk in de rigting, met al miin verstand ;
 En den negensten kogel akkrāāt te land
 Nāast en schietgat : kabaaf ! de muur van mekander !
 Twee kanons ūt de rige ! en en moorse stander
 Die er bi ston, mee deur de puun rondumme geflaerd !
 «Geluk — geen wiisheid !» zei k, «t Is en daalder waard !»
 Riep ons Kaptein «dāār heim !» en he wol niet lūstren,
 Wak prāatte.

Van toeversan begos t noe te dūstren,
 Deur den damp, en wi klāard ons wark op de gis.
 Wol 't niet best raken ? geduld ! dan was t mis.
 Māar, ik wil t oe belōven ! al vlōgg ze in den blinden,
 Mannig kogel wis ziin weg te vinden ;
 En kostte t heurlu, t kostte ook oslu bloed ! —
 Et slimste toch vergink t et Morenbroed :
 De vonken weid ūt de Stad nābōven,
 Van eersten af an : ze brien, krek as en ōven !
 Eure Vlote in korten nie minder. En noe sloeg
 t Krūtschip an spāanders ! Hol klokte os de zee veur de
 [boeg ;
 De vlamme schot torenslank op ! Māar, die 't zoog gebeuren
 Kon , in 't groezaam rumoer , van den slag niks heuren.

Zo gink t er af , Man ! zes uur an EEN stuk ! Eur Nest
 Was schooneglōid as ne pipe ; — al de pest
 Jog de locht in. Dat liet we os deftig betalen ,
 En de Kristenslaven te hope halen ,
 Das ze , vri van ransoen , met os gink. En bult geld
 Het ze os ook, veur de Napelsen, toeëteld,
 Wie dat nog toekwam. Ook wordde er beschreven,

Heeten zij 't HELDEN, het zijn geen MENSCHEN,
 Die zulk een preek niet aan den nazegen wenschen.
 Ook knikten de knieën mij telkens,
 Als of mij de koorts in de beenen schoot.
 Dat duurde, zoo ik denk, een goede tien minuten;
 Maar de haas, in mijn hartschuilend, stak er geëen oòr buiten:
 Ik bragt mijn stuk in de rigting, met alle zorgvuldigheid
 En den negenden kogel net afgepast te land
 Naast een schietgat. Paf! de muur uit malkander!
 Twee kanonnen uit de rij! en een moorsche stander
 Die er bij stond, meê door de puin omgesmeten!
 »Geluk — geen wijsheid!» zeide ik. »'t Is een daalder waard!»
 Riep onze Kaptein »daar hebt ge hem!» en hij wilde niet
 Wát ik praatte. (luisteren,

Allengs begon het nu duister te worden,
 Door den damp, en wij klaarden ons werk op de gis.
 Wilde 't niet te best raken? geduld! dan was 't mis.
 Maar, ik verzeker u! al vlogen ze in den blinde,
 Menig kogel wist zijn' weg te vinden;
 En, kostte 't hunlieden, 't kostte aan ons ook bloed! —
 Het ergst nogtans verging 't het Moorenbroed:
 De vonken woeijen uit de Stad naar boven,
 Van eersten aan: zij brandde, even als een oven!
 Hunne Vloot weldra niet minder. En nu sloeg (den boeg;
 Het Kruidschip aan spaanders! Hol klotste ons de zee voor
 De vlam schoot torenshoog op! Maar, die 't zagen gebeuren,
 Konden, in 't gruwzaam rumoer, niets van den slag hooren.

Zoo ging het er toe. Man! zes uur achter een! Hun Nest
 Was schoon uitgebrand als een tabakspijp; — al de pest
 Joeg de lucht in. Dat lieten we ons deftig betalen,
 En de Christenslaven te samen halen,
 Dat zij, vrij van rantsoen, met ons gingen. Een hoop geld
 Hebben zij ons ook voor de Napelschen uitgeteld,
 Welken dat nog toekwam. Ook werd er bepaald,

Zwart op wit, dasze veurtāā niks en bedreven
Tegen t reg van de vólke (zo t heit; māār dāār hek
Geen verstand af). Genogt, dat de schoelies eur nek
Mos bugen, EN (prakkezeer et es nā!) dat onz schepen
Mee bi DEN dans waar!

Hoe hield ze os beknepen,
Die lelleke Fransen; pas twee jāār verleen!
Hoe wist eure dartig miljoen os ūt te kleen —
Os! handvol mensen! t Lans geld, amnisie, tugazie.
Schepen, matrozen, soldāten mos weg! De koerazie
Liet ze os allenig, om, wasze, in eur euvermoed schond
En vernieldet, in Goos naam, van nīis, ūt den grond
Weer op te halen. Ook hield wi, diep in onz zakken
En spāārpennink vast: of he neer mog smakken,
Die dāār, op t hoogste van t rad van fortuun
Ston te kreien!

In t end lag he dale; en et gruu
Van d Oranjenboom sloeg, as de Lelies dāār ginter
Hier ūt den wortel op, nāā n twintigjārigen winter.
Knap spronk ze toe, die wat kost en wat had!
Waterloo liet onze KRIIGSHAER zien vechten — de Stad
Algiers onze vLOTE! En — meug ze andren ook prijzen
Van onz Provincies — wi durf op Gelderland wizen!
Viif Lanslu hawwe, bi t zeuvental opperste, an boord
Van de Melampes!

GARTJAN.

Ik wet wel! en zei et al voort:
»De onZEN zunt met!« Onder Zoutman hewwi de moppen
Ook niet ontzeen!

Kom an! noe mowwi es stoppen.
t Is goen tabak, maar de ZILVEREN deuze is vòrt! —
k Wol mee onz GEKWESTEN bedenken... en kwam te kort!
Weg gink de deuze, om miin schat te vermeeren.

ENGBERT.

Bazig! oe harte, miin Vrind, zol en könnink eren.

Zwart op wit, dat zij voortaan niets zouden bedrijven
Tegen 't regt van de volken (zoo 't heet; maar daar heb ik
Geen verstand van). Genoeg, dat de schoeljes hun nek
Moesten buigen, EN (denk het eens na!) dat onze schepen
Mede bij DIEN dans waren!

Hoe hielden ze ons benepen,
Die lelijke Franschen; pas twee jaar geleden!
Hoe wisten hunne dertig Millioenen ons uit te kleeden —
Ons! handjenvol menschen! 's Lands geld, ammunitie,
[tuigaadje,

Schepen, matrozen, soldaten moesten weg! De koeragie
Lieten ze ons alleen, om, wat zij, in hunnen overmoed,
[schonden

En vernielden, in Gods naam, van voren afaan, uit den grond
Weêr op te halen. Ook hielden wij, diep in onze zakken
Een' spaarpenning vast: of hij neêr mogt smakken,
Die daar, op het hoogste van 't rad van fortuin
Stond te kraaijen!

In 't eind lag hij ter neder; en het groen
Van den Oranjeboom sloeg, als de Lelies daar ginder.
Hier uit den wortel weêr op, na een' twintigjarigen winter.
Knap sprongen zij toe, die wat konden en wat hadden!
Waterloo heeft onze ARMEE zien vechten — de Stad
Algiers onze VLOOT! En — mag men ook andere prijzen
Van onze Provinciën — wij durven op Gelderland wijzen!
Vijf Landsluiden hadden wij, bij het zevental Officieren.
Van de Melampus! [aan boord

GERRIT-JAN.

Dat weet ik wel! en zei' het aanstonds:
„De ONZEN zijn er bij!” Onder Zoutman hebben wij de kogels
Ook niet ontzien!

Kom aan! nu moeten wij eens stoppen.
't Is goede tabak, maar de ZILVEREN doos is weg! —
Ik wou' de GEKWETSTEN mede bedenken... en kwam te kort!
Weg ging de doos, om mijn gaaf te verneederen.

EGBERT.

[eer zijn.

Braaf gedaan! uw hart, mijn Vriend, zou' een' koning tot

EMMA VAN OUD-HAARLEM. 1)

EEN VERTELSSEL UIT DE MIDDELEEUEWEN.

Aan een Meisje.

'k Beloofde, voor mijn Pand, een Sprookje te vertellen;
De tekstbepaling stond u vrij; —
Ik vroeg daarom; — een Raadsel zondt ge mij:
»HET HAARLEMSCH MAATJE!» — Meendet gij,
Alweër dien KLEINEN VRIEND te kwellen —
Zoo onafscheidlijk als de werkbuil, u ter zij'? —
Dat lukt u niet, Stout Kind! ik spring zijn kleinheid bij;
Door u, wat Emma deed, ten spiegel voor te stellen.
Kort zal mijn sprookje zijn: wie mij gebiedt te snellen,
Verlangt een schets, geen schilderij.

Oud-Haarlems Heer was bijster klein van stuk;
Hij dorst nogtans de rijzige Emma vragen:
't Scheen jok — 't was ernst! en goed geluk
Bekroonde 't roekloos wagen.

Geen jaar verliep, of Emma zat
Gekluisterd aan de bakermat.
Maar toen ze, als zoogster, van haar diensten was ontslagen,
En nu de Jonge Vrouw
Ten derde maal, na 't vieren van haar trouw,
Den boomgaard rijpe vrucht zag dragen,
Kwam dolle strijdzucht, onverwacht,
Oud-Haarlems vredig erf belagen.
Een vijand dringt, bij middernacht,
Tot aan de slotbrug door! — 't wordt ochtend: pijlen
Vuur dwarrelt zuizend door de lucht, (snorren;
En steenen bersten, vlugt op vlugt,
Uit schrikbaar krijgstuig.

1) Zie aant. 22.

Om de zijnen aan te porren,
Is kleine Koenraad overal:

Wat scheure, of waggel, of krakend nedervall',
Men ziet zijn helmpluim langs te tinnen
Haar ronde steeds van nieuws beginnen!

Door hem bezielde, staan zòdè de zijnen pal —
Drie bange dagen. Maar de krachten

Des Burgtlings flauwen meer en meer:

Hij moet ze kwisten, en geen rust herstelt ze weêr.
De slaap drukt, zwaar als lood, het oog der wachten.
En, schoon geen wond hem trof, zijgt vaak een strijder
[neêr.

Inmiddels gaart de Vijand, onverdroten,

Wat, bij 't bestormen, hem de baan

Tot aan den muurvoet oopne. Treurig gaan,

Daarbinnen, hand in hand, de jeugdige Echtgenooten;

En rondom grimmen hen de bressen dreigend aan.

„Helaas! de schaar ligt moedloos afgestreden,

Die 't veege slot bescherm'! die 't saamgedragen puin

Ten wapen keere en slingre op 's Vijands kruin!»

Zoo zuchtte Koenraad, en hij volgt met loome schreden

Zijne Emma, waar de krib van hunnen Eerstling staat.

Weemoedig zien ze op hem bij weêr gepleegden raad;

Daar stoort hen een trompet! zij neigen luistrende ooren,

En een Heraut laat deze boodschap hooren:

„Vrouwe Emma, met haar spruit, verlate 't slot in vreê.

En drage een korfvol van haar kostbaarst veilig meê.

Sint Aagtens¹ Kapellaan heeft deze gunst verkregen,

Voor haar, die 't outer steeds pligtvaardig heeft bedacht.

Zij gà! — wie blijft, zie, voor den tweeden nacht.

Storm van rondom op deze Veste tegen.»

Hij spreekt het, en spoedt heen.

Door Emma's tranen lacht
Een schalksche blik, langs Koenraad afgezeggen,

Terwijl zij roept: „Gelukt mijn daad,

¹ Aagtenkerk, thans de Beverwijk.

Oud-Haarlem, en de Man, voor wiens beknopte maat,
Mijn Draagkorf ruimte had, blijft lang nog onvergeten.
Ik wil voor niets geen Emma heeten!

Droeg mijn Genant¹ haar Eginhard — mijn Koen
Draag ik — en zal 't dit gastjen teffens doen. — —
Spijt uw gestribbel, Koen, ~~VRIJ~~ wordt gij! deze muren —
Niet langer houbaar door uw moed —
Redt uw beleid, in weinig uren,

Als Assendelft hier met u henen spoedt; —
'k Betrouw zijn broederhart!

Heur woord — vaak afgebroken
Bij zoeten twist — had Emma dus gedaan,
En won het pleit.

In vrouwentooi verstoken,
Wordt haar de Sluikvracht opgelaân;
Het wicht heeft in haar arm zijne oogjes toegeloken;
De brug daalt; en zij gaat.

Wie onder 't welf bleef staan,
Was Hans, de Dwerg. Zijns Meesters dosch vermomde
Den guit. Hij hield zijns Meesters rol,
Ook na 't gebaarspel van een treurig scheiden, vol,
En zag, tot Emma's weg zich tusschen puinen kromde,
Haar van den drempel na.

Zij treedt het leger uit,
Door hand noch tong gekrenkt, maar houdt niet op te sagen,
Om 't Pand, als roof den Burg ont dragen,
En stolt tot ijs, op 't minst geluid.

In 't eind nogtans bereikt zij de Elzendreven —
De haven van haar hoop! Het groen heeft haar omgeven;
Haar kostbre Last is neêrgezet; —
Haar Koenraad is gered! —

Zij bukt zich tot zijn kus; en, schoon 't getrappel nader'
Van vlugge hoeven — schoon het flonkre door 't geblader,
Van laus en schild — hen dreigt geen nieuw gevaar! —

¹ De mandragende Maagd van Vader Cats.

Neen! welkom, welkom zijn de tuigen,
 Ter regter stond verzaamd, waar zich de takken buigen
 En mede siddren, als van vreugde, boven 't Paar!

Groothartige Assendelft, met zijn Vasallenschaar,
 Kwam beider bede voor!

De Vijand kent zijn Stander,
 Van ver: het middaglicht bestraalde 't zilveren paard,
 Op 'twapprend karmozijn! 't werd doodbleek aangestaard;
 En straks, in èene vlugt gemengeld door elkander,
 Bergt hopman zich en knecht. Het toebeide maal
 Blijft, wie 't begeert, ten prooi gelaten!

De Burgtling spaart dien buit, zijn Gasten tot Onthaal.
 Geen matheid drukt hem meer: door juichende onderzaten
 Ziet Koenraad Emma's baan met eerepalm gespreid.
 Naar tent bij tent, tot disch bij disch geleid,
 Zit alles aan, en laat zijn blijdschap hooren,
 In steê van schorren wapenklank.

Rondom galmt Emma's Naam! Rondom 't gezang der koren,
 Wier lof zich paart aan Koenraads stillen dank!

DE ZITBANK. ¹⁾

Anekdote.

Het landvolk trad, belust op zeeke pacht,
 Ter herberg in. Een disch en schrijftuig zijn gebragt;
 De Schrijver komt; Hans Gurgel volgt, wien 't kraaijen
 Bij 't afslaan toestaat; maar de spil, die 't al moet draaijen,
 Gaat stroef! 't is de Intendant, Herr Grob.
 (Wij staan op Duitschen grond, merkt ge in 't voorbij-
 (gaan op.)

Grob wist zijn naadje met zijn Jonkers zij' te naaijen,
 En toonde, waar hij kon', het klimmen van zijn moed,
 Bij 't meerdren van zijn goed.

1) Zie aant. 23.

Ook heden deed hij zulks! Het peinzend oog naar boven —
De uhlanermuts op 't linker oor geschoven —

De lippen met een pijp, als een mortier, bezwaard —

Gesteveld en gespoord (voor zijn toekomstig paard) —
Spanseert hij op en af, en schijnt een wandlende oven.

En, zie, daar stapt een Boertjen op hem aan:

„Heer Intendant, ik kom wat ver gegaan;

Is hier geen zitbank voor vermoeide lui' te krijgen?”

Het antwoord was een smaadtijk zwijgen.

En 't Boertje wendde zich met schoudertrekken om:

Op 't eigen pas bewijst Herr Grob hem, dat hij stom,
Maar geenszins lend'loos, is, door een gevoelig teeken —

Een schop! juist aangelegd op 't wit.

En treffend, waar den mensch, die zit,

Een bloedvin smartlijk pleegt te steken.

„Ga dàar op zitten, vlegel!” klinkt het woord.

Dat na den schop volgt — en Herr Grob spanseert weêr voort.

Het werk ving eindlijk aan; 't liep af; het volk druipt henen;

En 't Boertjen is, in de atmosfeer

Van Grobs pijp, andermaal maar achterbaks — verschenen:

„Hou' daar uw zitbank weêr,

Herr Grob!” zegt Klaus — en schopt hem van de beenen.

S I N T N I K O L A A S.

Een Sprookje.

Komt hier eens, Kinders, en let op;

'k Vertel van Sinter-Klaas,

En van een braven Ambachtsman,

Den armen Huibert-baas.

De goede Sinterklaas was oud;

Hij droeg een witten baard;

En aan zijn witten mantel was

Het laken niet gespaard.

En als hij van zijn hooge stoep
Den weg nam door de stad,
En dan zoo deftig met dien baard
En met dien mantel trad.

Dan wisten ook de kinders al,
Naar welken kant hij ging.
En waarom weêr dat breede zeil
Hem van de schouders hing:

Dan hield de goede man een pak
Voor 't volk op straat verstopt,
En bragt het naar eene arme buurt,
Met kinders opgepropt.

Daar sloeg hij dan zijn mantel los,
En 't was: »Dit is voor Jan,
Die daaglijks, als de meester roemt,
Zijn les het beste kan.

Dit is voor Keetje, die zoo vroeg
Het breijen al verstaat;
En dit voor Hein, die niet meer dwingt,
En zich gezeggen laat.

En hier komt, voor dien zieken bloed,
Daar ginder in den hoek,
Een peperhuis met vijgen aan,
En — kijk! — een prenteboek.”

Zoo stapte hij, deur in, deur uit,
Van steeg tot steegje voort;
Maar als hij op zijn schimmel zat,
Dan ging het uit de poort!

Dan reed hij naar de buitenlui?
En schimmel had zijn vracht,
Want ieder kind, een uur in 't rond,
Dat arm was, werd bedacht.

Maar in de stad van Sinter-Klaas
Was ook een Ambachtsman,
Die at droog brood, en schaamde 't zich,
En sprak er niemand van.

Hij maakte schoenen al zijn best;
Hij werkte laat en vroeg,
En voor tien kinders en een vrouw
Was 't nog al niet genoeg.

Doch Sinter-Klaas vernam in 't lest,
Wat hij niet weten wou':
Hij zoekt, bij nacht, zijn woning op,
Spijt duisternis en kou'.

Hij trekt het winkelvenster los.
Dat met geen grendel sluit;
En 't glasraam laat zijn goudbeurs in,
Door een gebroken ruit.

En 's andrendaags zet Huibert-baas
(Gij weet — die Ambachtsman!)
Zich bij de lamp reeds aan zijn taak,
Zoo wakker als hij kan:

Daar valt hem, van den driestel, juist
Een kleine schoen in 't oog;
En, zie, die schoen bewaarde 't geld
Getuimeld van omhoog!

Nu denkt, wat vreugd bij man en vrouw,
En kindren alle tien! —
Wie, om een hoekjen, van nabij
Hun vreugde eens had gezien! —

Nogtans hun vreugd was kort van duur,
Want Huibert riep: »Houdt stil!
't Gevondene is geen oortje waard,
Voor die niet stelen wil!

't Hoort zeker aan dien vreemden Heer,
Van gisteren avond laat :
Hij stond, toen hij zijn riemen kocht,
Omtrent waar Antje staat ;

En, naast haar, in die kinderschoe,
Lag net de beurs met goud ! —
De Burgemeester weet misschien,
Waar zich die Heer onthoudt :

Daar is mijn schort ! ik moet er heen !
'k Wil loopen wat ik kan !
Zoo sprak Huib, en, gelijk hij sprak,
Zoo deed de brave man.

Maar — wat de Burgemeester deed ? —
Hij ging naar Sinter-Klaas ;
Want die toch schonk, naar mij 't begreep,
Het geld aan Huibert-baas.

Ras haalt men Huibert. Huibert komt —
Zijn meettuig in de hand :
De goede ziel kreeg Sinter-Klaas
(Gelijk hij dacht) tot klant.

Maar Sinter-Klaas sprak : »Huibert-baas,
Ik ben de man van 't geld :
Het vond zijn weg door 't vensterglas,
En hoefde geen geweld.

De beurs is in een kinderschoe
Gevallen, naar ik hoor ?
Breng mij het paar, en hou' de beurs ;
Ik geef ze er gaarne voor."

En Huibert wischte met de mouw
De tranen uit zijn oog,
Zei snikkend dank, en ging, en trad
Zoo luchtig of hij vloog.

En, als nu vrouw en kind het wist,
 Liep Huib weêr op een draf —
 Kocht leêr in, bij zijn broeders weêuw —
 En dong de sloof niet af.

En spoedig wist de gansche stad,
 Hoe braaf baas Huibert was,
 En praatte van de kinderschoe,
 Waar 't geld in viel, door 't glas :

»Een kinderschoe bragt Huib geluk :
 Dat blijv' zoo !» riep elk een ;
 »k Bestel er bij geen ander meer —
 Baas Huibert maak' ze alleen.»

En Huib nam, van zijn jongenstroep,
 Twee gasten tot zijn hulp.
 En brak naar grooter woning op,
 Van uit zijn enge stulp ;

Maar 't raam aan straat verhuisde meê,
 Voor alle schaà bewaard ;
 En 't bleef, ter eer van Sinter-Klaas,
 Bij 't kleinkind nog gespaard.

LOCHEM BEHOUDEN, ¹⁾

IN 1590.

PORTIERS JAN voerde daags de jongens aan,
 Naar Lochems school, en naar de kegelbaan.
 's Nachts was het stroopens tijd ! Als beurteling
 Zijn weg, dan oost, dan west, door 't jagtveld ging.
 Draafde onze Nimrod voort, op 't scheemrig pad,
 Of 't Molen- of Bagijnstraat, in de stad,
 Bij klare zon was.

1) Zie aant. 24.

Doch, om haas noch hoen,
Slechts om 't gevaarlijk spel was 't hèm te doen!
Een spreekw, een uil te ontnestlen, in den muur
Van 't leëgstaand klooster, was geen avontuur
Zijns moeijens waard! zijn weg ging steiler op:
Den raaf na, in een mossig' eikentop.

Maar nù was Jan verbluft! De Spanjaard zat
En loerde uit Zutphens wal; Jans Moederstad
Vroeg angstig hulp; Ballochi bragt ze; en, ziet,
Zijn strengheid duldt het nachtljik zwerven niet;
Het krijgsvolk speelt den meester op de baan;
Uit heeft de jagt! het keeglen is gedaan!

«Eilaas, wat raad! — Korts ook, van school, volleerd
Naar huis gestuurd! — hoe leëggaans last geweerd!»
Zoo zucht Jan, en hij druilt den Berkelkant
Diepmijnrend langs:

«Ik neem de spaà ter hand!»
Staat eindlijk bij hem vast. Zijns vaders hof
Ligt woest; daar zet hij 't werk op, om den lof
Van Baas-Tuinier te winnen; hem genoeg
Niets kleins! Ook drijft hij 't spitten, dat hij zwoegt;
En vangt steeds met »Wilhelmus», in de vroegt',
Luidruchtig aan.

Zoo deed hij zeekren dag,
En had, van voor de poort die bergwaart zag,
D'ontheinden weg in 't oog. En, breedgelaàn
Kwam, door de kloof des bergs, een hooivracht aan.
Nog een! nog een! — «Hooi! hooi!» roept onze gast;
«Hier dient op 't voordeel van de koe gepast:
Het plukken is een regt, dat bij de poort,
In oorlogstij'en als in vree, behoort.
Dat handhaaft Jan! Kijkt toe!»

De wagen kwam;
Die, 't voorst van driën, den weg naar 't stadje nam,
En wrikt het valhek binnen.

Jan is klaar :

Hij plukt — hij plukt — vijf, zes keer na elkaâr —
En vat in 't lest twee VOETEN ! en « Verraad !
Moord ! Spanjaards ! Spanjaards ! » gilt hij door de straat.

En snel, als jong en oud te wapen rent,
Stuift ook de vijand krijschend overend —
De wagens af — de wacht in — en de Dood
Hen na ! — Geen ponjaard mist zijn doel — geen lood. —

Toch staat de kleine hoop der weerders pal.
Wond wordt met wond vergolden — val kost val.
Maar 't ruime veld in klonk het strijdgedruis ;
Te steêwaart vliegt, wat nog van snood gespuis
Zich achterhield, en hukte in grebbe en haag !
Zij komen ! 't rot der helpers groeit gestaâg
Aan 's vijands zij ! Of leeuwenmoed de schaal
Des worstelkamp in wanhoop effen haal' —
Ze ontsnapt weldra aan te ongelijk een magt —
De strijd houdt op — de dappren zijn geslagt !

Nu schiet, van bloed verzadigd — niet van buit !
Des toelegs Hoofd en Raadsman 't moordhol uit.
Het spoor langs, dat naar 't hart der vest geleidt,
Naakt hij, waar 't krommend zich ten tweesprong scheidt.
Slechts èèn, wiens spaà zijn krijgstuig werd, schuilt dàar
De Jongling ziet en kent hem, den barbaar :
Zijns namaags beul, toen Alva's zoon gebod,
En 't ijs voor Zutphens poorters zich ontsloot. 1)
Hij kent hem, en roept grimmig : » Lig daar, schelm ! »
En plettert hem de breinschaal met den helm !

Verbijsterd stààn zijn volgers in hun loop,
Als achter hen Ballochis wakkre hoop
Aanstormt ! Pansier en pijrok, bijl en zwaard,
Lansknecht en burger, jong en oud gepaard !

1) De Moord van Zutphen, in 1572.

De vijand scheurt een open in dien drom,
 Maar wrekend staal valt op hem van rondom :
 Wat doorbreekt waagt geen rugtred ! Alles vliedt,
 Tot waar de poort een weerbare engte biedt
 Aan de ingeslonken schaar. Hier vastgeperst,
 Wendt zij haar spits. Te koen ! het lontroer berst
 Verdelgend los ! 't geschut, eens bolwerks kruin
 In wed-ren afgesleept, bestelpt met puin,
 Wat door geen ijzer valt ! zijn kracht beslist !

Triomf ! triomf ! de laatste kogel sist
 Den vijand na ! de feestklok en de stem
 Des orgels roept het juichend volk tot HEM
 Die uitkomst gaf !

Ballochi zoekt den Held,
 Wiens regte den verrader heeft geveld,
 En gespt hem, voor elks oog, den degen om ;
 En VAANDRIG JAN trekt op naar 't Heiligdom.

DE LEERLING VAN PANKRATES. 1)

De Kunst ten halve slechts aan Meesters af te zien,
 En voor volleerd zich in hun rij te zetten,
 Loopt op beschaming uit ! Zoo een bewijs of tien
 Te weinig scheen, zou' niets mij letten,
 Dat ik er twintig gaf.
 Vertrouw dit op mijn zeggen af,
 En houd u, om u zelv' en mij den tijd te sparen,
 Bescheidenlijk met èèn,
 Geboekt door Luciaan', te vreên.

Na Trismegist ; het blijkt niet hoeveel jaren ;
 Was al de wijsheid van Egypte saamgevaren

1) Zie aant. 25.

In 't kale hoofd van Pankrates,

Professor Hyperphysices

Te Memphis. Doch alleen die reeds ADEPTEN waren
Bragt Pankrates op Kennis hooger baan :

Den grenspaal ver voorbij, waar *Lavoisier* bleef stuiten,
Ving HIJ zijn *cursus* jaarlijks aan ;

De Kleine Sleutel van den grooten Majorkaan 1)
Behoeft ZIJN jongrental geen Voorhof meer te ontsluiten ;

De ZILVREN poorten zijn zij door ;

Maar hier verslindt de nacht het minbetreden spoor,
Tot dat de Leeraar wenk'. Hij wenkt! een vloed van stralen
Spreidt glans, waarbij geen zon kan halen ;

Wat Paracels', wat Helmont nimmer zag,

De Tempel van 't Geheim staat flikkend in dien dag,
En goud is 't breed portaal! Goud zijn de binnenzalen!

't Was niet genoeg! Wie, drie jaar achtereen,

Met zijn *Minerval* 2) ter bepaalde stond verscheen,
En (wat den leerling, onder 't kwalmen der retorten,
Vaak zuur viel!) nooit zijn hulp bij 't onderwijs liet schorten;

Dien gaf Professor Pankrates

Iets van de Tooverkunst ten beste, in de afscheidsles.

„De Tooverkunst!” Hier spitst Ergdenkendheid hare ooren!

Doch laat geen valsch begrip haar zielenrust verstoren:

Ik meen de Kunst 3), door Adam uitgedacht ;

In Noachs Ark gered, voor 't late nageslacht;

Door grijze Magiërs, door Salomo gedreven ;

Maar thans, helaas, niet meer in leven!

Kort was het onderwijs: „Twee enkle woorden maar,
Op zijn toon puntlijk nagesproken,

Zoo bondt gij en onthondt de Geestenschaar!

Gesteld: een taak viel u te zwaar;

Gij wenschtet hulp; wel nu! een stok, in 't lang gestoken

1) De *clavicula* van den Alchymist Raymundus Lulius van Majorka.

2) Schoolgeld. 3) Cabbala.

Door 't buisjen van een slaaf, en *abracà* gezeid:
 Men zag als knecht te voorschijn springen.
 Die stok en buisje was. En, bleef de magerheid
 Van 't hout hem bij, gevat op alle dingen,
 Stond hij tot iedre dienst bereid."

Dus sprak Professor. Een student, Eukraat geheten,
 Noteert dit half recept; «Meer heb ik niet te weten»
 Denkt hij; ontsluit het *auditorium*,
 En speelt straks, bij een huislijk *publicum*.
 Den wonderman. Juist bleek zijn *hospita* verlegen,
 Om water voor een badkuip: «Anders niet! — —
 In Isis ¹⁾ onbeperkt gebied,
 Komt alle kracht den wenk des Wijzen tegen.
 Een wandelstaf, en slavenkleed,
 Zijn 't eenigst hier vereischt." Men brengt ze hem, hij
 Een tred zes zeven aan een zijde; (treedt
 Verbiedt, na magistraal gehem,
 Met rimpels op 't gelaat, en met vergroofde stem,
 Het luistren elken ongewijde;
 Bromt *abracà*; en 't lukt! de Pop, die voor hem staat,
 Wordt Mensch! «Draag water in die badkuip, kameraad!"
 De Kameraad vat straks twee emmers op, en gaat —
 Brengt water — gaat — keert — gaat; de kuip zou over-
 (stroomen,
 Bij meer. «Houd op, vriend!" zegt Eukraat.
 De Vriend . . werkt voort. «Een rare potentaat!
 Hij schijnt van 't soort dat wandlend pleegt te droomen.
 Vent, hoor je niet? houd op!" De Vent... werkt voort.
 Een molenbeek stort klettrend van den boord
 Der badkuip. Alles drijft. — Men poogt hem weg te jagen,
 Die 't onheil sticht; met schoppen en met slagen
 Begroet men hem; — vergeefs! — Daar valt Eukraat een
 (bijl
 Omtrent den haard in 't oog; hij grijpt die in der ijl:

1) De Natuur.

«Voor 't lest; laat blijven, doove kinkel!»
 Vergeefs! — — Krak vliegt de schareminkel
 Doormidden! En wat volgt? — O wee!
 Verdubbeld springt hij op; de Draggers zijn nu Twee!
 Vier emmers vullen zich, en lozen
 Hun vloeibren inhoud! 't wordt een zee;
 Een zee; en springtij zonder poozen!
 Het schuimt de woning uit — de straat op; — zitbank.
 (disch.
 Kas, kist raakt vlot! — De Huisbestierster is
 Voorlang gevlugt; Eukraat op 't punt van vlugten;
 Wanneer PROFESSOR komt! «Wat speelt men hier voor
 (kluchten?»
 Roept hij — bromt «*acarbà*» en, ziet.
 Een stok, in tweën gekapt, ligt daar; geen emmer giet
 Meer water uit, de zundvloed is verloopen;
 En, met een langen neus, Eukraat naar honk gedropen.

HET GENEZEND MAAL.

't Zat Klaas in d' onderbuik: hij wou' gedurig sterven!
 Maar 't liep in 't achtste jaar,
 Hij kwam er niet meê klaar,
 En Neefje niet aan 't erven.
 Zijn vrienden lagchen: ongestoord
 Gaat hij terwijl met sterven voort;
 Tot eindelijk slaagt (voor 't minst naar zijn gedachten).
 Waarop hij ze al zoo lang liet wachten.
 Eens ochtends luijert hij; men komt aan 't bed: »Wel, Man,
 Hoe is 't?» »Gedaan! — 'k ben dood!» »Dit van uzelv'
 (te hooren
 Geeft troost! — ge ontbijt toch meê? — Een lijk.
 (dat spreken kan,
 Heeft wis ook de eetlust niet verloren!»
 »Ontbijt! — toen 'k leefde, had ik boeken, vol van 't geen
 De Dooden spraken! 1) — dat zij eten? noem er een

1) De sprekende Dooden.

Waarin dat staat! MIJ kwam het nooit te voren.

Dus — weg, Verleider! 'k wil een Doò met eere zijn.”
Hij zegt het; houdt het vol; hiet Vrind en Doctor zwijgen;

En kost, noch drank, noch medecijn
Is onzen Klaas in 't lijf te krijgen.

Begraven moet men hem; dit eischt hij met geweld.

Wat zou' men doen? een klein vertrek werd toegesteld,
Gelijk een Grafgewelf. Drie Kisten langs de wanden,

Waarop men naam en sterfdag leest,
Verkonden, wie er eerder zijn geweest
En sluimren, bij den schijn van lampen die daar branden.

Intusschen was, met een bedeesd gezigt,

De droeve mare aan Klaas berigt,

Dat vroeger reeds de Dood naar andere offers tastte,

En elk onthutst is van het plotslijk sterfgeval

Dier tafelvrienden, drie in tal,

Waarmeê hij zich, een week voor hem zijn eind verraste.

Nog op een Mosseltjen, in 't Zecuwsche Jagt, vergastte.

»Die Mossels! ja! daar hebje 't al!

Die deden 't ons!”

»Het kon' ligt wezen!

Wij gisten 't meê, en spraken af,

Dat, daar u 't zelfde Lot hier wegnam, ook nadezen

Eenzelfde Graf

U saam vereenen zou'. Gij maakt dus nog op heden

Het Viertal vol, met hen, die u zijn voorgetreden.”

De nacht kwam aan, en Klaas werd, naar zijn wensch,
gebragt,

Waar reeds in iedre Kist een Levende op hem wacht.

Stil was 't, een klein half uur; daar slaat de stadsklok negen;

Met èèn begint Vriend Dirk zich te bewegen:

»'t Is etenstijd; waar of de Koster blijft!”

Gromt hij, als in zichzelf. Een echo volgt — van woorden

Uit Heins en Jaspers Kist: »Ik wed, Sint Velten drijft

Hem weêr zijn kroegen langs!" »De Grafprovisors 'hoorden
Zoôn lap te ontzetten, als hij Dooden hongren laat!"

»Vergiffnis, Heeren!" spreekt hijzelf, die binnen staat.
Hij brengt een tafeltjen; hij dekt het: uit den oven
Snikheet geland, zendt een Pastei haar walm naar boven —
Haar geur in 't rond; een smaaklijk Toebehoor
Omringt ze, en, wekt zij dorst, daar staat de Lankhals voor.

Dirk, Hein en Jas hun Kist uit! »Welkom, Klaasje!
Gij òòk hier, na die Mossels? — 'k drink een glaasje
Te meer deez' avond, op ons weêrzien, oude Vrind! —
Maar hoe zoo roerloos? toch niet blind? —
Kijk! ik ben Dirk — die Hein — en die Jas! — Op de beenen!
Uit ùw maag zijn de Mossels vast verdwenen,
Gelijk uit de ònze, toen wij, boven, zijn gekist.
Het Maal wacht; kom!"

»Dat 's meerder dan ik wist"
Zegt Klaas »dat Dooden eten!
Maar, als het zijn moet, 'k heb het kaauwen niet vergeten,
En, bleef ik weigerig, om 't, na mijn eind, te doen,
Ik hield, als Doò, zoo 'k meende, mijn fatsoen."

Zij zitten aan; zij legen bord en beker;
En 't einde spreekt vanzelf: voor Klaas was door d'apteker
Een *spiritus* bezorgd, die, in zijn glas geplengd
Met handigheid, hem tot bezinning brengt — —
En radikaal geneest! — Helpt Eskulaap de zieken
Prozaïsch traag — zijns Vaders 1) hulp heeft wiken!

DE TWEE BULTENAARS. 1)

EEN VERHAAL,

in de eerste helft der vijftiende eeuw geplaatst.

Twee wakkre Bultenaars; Graaf Ot, die 't pak van voren,

1) Apollo's.

2) Zie aant. 26.

Graaf Freedrik, die 't van achtren droeg;
 Begeerden Klara's hand, en vrijden drok genoeg,
 Maar Jonkvrouw Klara had geen ooren.

Eergierigheid hing juist met Liefde in evenwigt,
 Bij Ot; en die, op 't zien van zijn volhardend jagen,
 Begrepen, dat de minneschicht
 Hem erg trof, keken mis!

Dorst Freedrik zacht te klagen.
 Dan was 't van dieper smart. Hetzij een klein gedicht,
 Haar in de hand gespeeld, de Maagd zijn trouw bleef toonen;
 Hetzij, naar oudren wijs, bij nacht,
 Zijn stem en luit haar, onder 't venster, hulde bragt.
 Ots wierook brandde voor de schoonste van de schoonen;
 Op wie de vreemdling, 't hof, de stad,
 Bij ieder feest, de blikken had.

Frits bidt het Meisjen aan, dat, in den kring gevangen,
 Waarbinnen 't ledig volk naar schijnvermaken rent,
 Het oog onwrikbaar houdt gewend,
 Naar vreugd van echter keur. Dat in geen strik blijft hangen,
 Dien vleijerij den hoogmoed spant;
 En, uit den dwang van Arnheims pronk, naar 't land
 Terughaakt; tot de nachtegaal zijn zangen
 Herhaalt; de boord der Grift 1) haar weêr 't genot bereidt
 Van hof- en veldbestier; na bezigheid.

Wat Ot van Freedrik onderscheidt
 Ontsnapt het Meisje niet. Ja! in haar binnenst fluistert
 De vriendschap vaak een meêgaand woord,
 Voor die, als Dichter, die, als Zanger, haar bekoort;
 Naar wien de Jeugd zoo gretig hoort.
 En die, waar Grijsheid spreekt, zelf luistert.
 Maar 't licht van hooger gunst wordt staàg voor hem
 (verduisterd;

1) Aan de oostzijde der Veluwe, in gelijke rigting met den IJssel vloeijende.

Bij wijze van eklips! — naauw gaat het op, of 't schuilt
Weêr achter 't bultgeberg, dat uit zijn ruggraat puilt.

»Vrouw van een Graaf te zijn?» »Al kwamen dubbele
(Graven;

Al kwamen Prinsen; en zij stalden zoo veel gaven
Als titels uit, en daverden van 't goud;
Met een misbakken Man wordt Klara nooit getrouwd!"

Dit was, verzacht, het slot, toen Klara, moê gedrongen,
Gesmeekt, gedicht, geciterd, en gezongen,
In 't eind baloorig werd.

Daar zat nu 't Vrijerpaar;
Bijzonder Frits; de hand in 't haar!

Maar grijze Roël, de trouwe Achaat van dezen;
Die zoo zijn Heer en Pleegkind zitten zag;
Begon, op zoekren dag:

»Graaf Fritsje, kan het wezen,
Vertrouw mij dan, waar 't schort;
Eer 't erger wordt!

Gij zwijgt? Welnu, dan ga ik weêr aan 't raden; —
Soms lukt mij dat!

Was Jonkvrouw Klara niet

Zoo regt, zoo scheutig als een riet;
Of — beter! — waren wij ontladen

Van dat verwenscht teveel; (dat hij toch naauwlijks ziet,
Die ons als kind op de armen heeft gedragen!)

Misschien dat dan... zich - van den tijd - iets hopen liet! —
Dit dènt gij, Fritsje, Ik zèg: dan had het uur geslagen —

Zoo dadelijk! — Gij meent, dat ze ons niet lijden mag? —
Verkeerd! Al word ik oud, ik heb dat waargenomen;
Niet eens, maar meermaals; dag op dag:

Haar stemmigheid sprak even duidelijk als haar lach.
Wij — zorgen slechts, om van de toemaat af te komen,
Die ons postuur ontving! De kans daartoe staat schoon!"

»Voorzeker, Rudolf! en de Meester eischt geen loon

Die mij cureeren zal — de Dood !”

„Zacht ! zacht ! wij steken ,
Indien gij 't waagt, van land , niet op een lijkbaar aan,
Maar op de Bruidkoets.

Hoor ! zit onze Kapellaan

Bij u , hij zal van geen mirakels spreken ,

Want daadlijk komt gij met spitsvindigheid ter baan.
Doch , wat hij mij vertelde , die mijn oordeel ,
Zoo 't past, gevangen geef, verneem dat, tot uw voordeel.

Geen sprookjes zijn 't , die ik verhalen zal ;

Behalve man en paard , noem ik u huis en stal.

Hoor ! Wil uw twijflarij van wondren doen niets weten ,
Te Hedel aan de Maas leeft een eerwaardig Man ,
Die u beschamen kan.

Die Man hiet Wolf ; hij woont, naar 't oog gemeten ,
Vier kruisboogscheuten ver van 't Dorp ; links af.

Hij droeg zijn zoon en vrouw naar 't graf ;

Maar wat hem („Kort , Roel , kort !”) ... wat, in zijne
Hem overschoot , [oude dagen ,

Dat is een Dochter , als geen oogen schooner zagen.

(„Al verder !”) Van jongs af was Wolfs devotie groot,
Voor Kufus , die de martelstraf moest lijden ,

Bij 't volk van Bacherach , in Keizer Nero's tijden.

Hij werd ... de Man werd in een wijnpers doodgeplet ,
Omdat hij 't outer van God Bachus had geschonden.

(„Wel foei ! en Wolf ?”) Lag eens te bed

Graaf Fritsje ? Een amerij uw drift nog ingebonden ! —

Wolf lag , en sliep ; een maand geleên ;

Wanneer de Martelaar hem in een droom verscheen ;

En sinds ... geef acht nu ! sinds ... vermag Wolf vleesch
[en been ,

Gelijk week was, in elken vorm te kneden !

Geentwee-, geen drietal, neen ! voor 't minst een twaleftal
Ervoer 't ! Een sukkel , overal

Bij boer en hond bekend , als bedelaar ; van leden
Verdraaid genoeg , om voor een schildpad door te gaan,
Kwam gistren , regter dan een outerkaars , hier aan.

Een die hem kruipen zag, den tijd van dertig jaren,
Vond hem, sprak hem, en zal 't verklaren!

Daar is hij juist — de Kapellaan!"

En nu, mijn Lezer, dat Frits ging is ligt te ramen,
Mogt u, bij wintertij, een springtogt over Rijn
En Waal, zoo min als hem en mij, bedenkelijk zijn,
Welaan, dan gaan wij allen samen.

't Begin wekt, dunkt mij, hoop: 't aartsvaderlijk gelaat
Van Wolf heeft niets, dat naar 't bedriegen staat.
Geen boetmom hangt hij vòór; zijn kost en drank verstreken
Daar tuigen van. De wijn van Bacherach,
Geschonken uit een kruik, waarop het staal de trekken
Graveerde van den Man, die onder 't persblok lag.
Is alles wat den Droom, en 's grijsaards Wondergaven
Gedenkt. Hij vraagt naar 't hof — naar 't heer; — hij
(weet van 's Graven

Geplukte lauwers. »Die den angst der zee ontkwam»
Zegt hij »beschouwt nog graag heur tuimling uit de haven.»

Zoo rekt hun kout, terwijl de haardsteëvlam
Verkwikking spreidt. De Hof lacht, door de vensterstaven.
Schoon arm aan bloei, toch met zijn palmrandgroen,
Het rood koraal der hulshaag, en 't festoen
Van klimmer langs den muur, den Gast toe. Doch naar
('t wezen

Van Haar, wier weefstoel ginds heur kunst getuigt en vlijt.
Keert staag zijne aandacht: »Neen! 't werd niet te hoog
(geprezen

Dat schoon gelaat, waarop, in zoeten strijd,
Gevoel en geest om beurt met tooverlachjes zweven!
Gelukkig Vader, wien dat Pand nog is gebleven!

Gelukkig ik! als zòò, die mij verstiet,
Haar stille zorg voor mij eens waken liet;
Met zachte hand dat huis bestierde,
Waarin ik eenzaam treuren moet!
Daar met bescheiden toor 't geen enkel goed was sierde;
Daar Orde schonk aan d' Overvloed."

De Minnaar dacht het, en verzuchtte. Rudolfs oogen
 Had vriendentrouw gescherpt; van elders kwam 't vermogen.
 Dat Wolf den boezem van zijn Gast
 Doorzien liet. Ernstig rijst de Grijsaard, en betast
 Zijn schouderblaân, terwijl een heimlijk trillen
 Hem door 't gebeente vaart. »Neem, edel Jongeling.
 Wat zij, wier beeld, als engel, met u ging,
 U willig schenken zou', was haar de magt bij 't willen
 Verleend, die mij gewerd!"

De Grijsaard sprak, en 't hoofd
 Des Graven rigt zich op. Zijn blonde lokken zweven
 Langs effen rug; geen moedeloosheid dooft
 Zijn blikken meer; zijn borst wordt krachtvol opgeheven.

Niet eedler schiep, o Gabriël,
 Uw beitel; schooner niet uw kunstpenseel, Apell'
 Van Bree, den Argonaut, het doel zijns togt's genaderd.
 En 't vlokkig Goud bereikend in 't gebladert'.

Niet schooner en niet eedler dan hij staat:
 De traan der vreugd op 't mannelijk gelaat!
 Ik maal zijn dank niet af; dit waar een ijdel pogen!
 Wij volgen hem, die, in gepeinzen opgetogen,
 Na korte nachtrust, langs den vloed
 Der Waal, weêr huiswaart henenspoedt.

Doch wie komt ginder als een wervelwind gevlogen!
 Geen ander dan Graaf Otto. Wat voert mij
 In 't schild? — Om dit te ontraadslen keeren wij.
 En gaan zijn gangen na.

Ei ziet! op Hedels toren
 Is 't meê bij hem gemunt. Ook Otto had twee ooren
 (Zoo 't schijnt) voor 't Nieuws, dat Arnhem op deed hooren
 Met Velp en Oosterbeek. De kromme Bedelaar
 Verkneet te Hedel, bragt den Tweeden Bultenaar
 Als d'Eersten op zijn hengst.

Hij landt aan 's Grijsaards woning.
 Doch vindt den Huisheer niet; een winterzonneshijn
 Heeft hem naar 't veld gelokt.

Met gulle pligtbetooning

Vervangt, terwijl hij toeft, zijn Dochter hem. Den Wijn
Van Bacherach genaakt zij met de lippen.

En biedt zij haren Gast. Hij vindt dien meer dan goed;
Ook stolde 't guur noordwest zijn bloed;

Hij laat dies andermaal een kroesvol binnenslippen.

Maar, ras doortinteld van verraderlijken gloed,
Begint de Vlinder nu om 't Roosjen heen te zweven,

Dat schuldloos lokkend vòòr hem staat;

En heeft straks toornende ernst het maagdelijk zacht ver-
(dreden,

En vonkelt fierheid uit Agnetes schoon gelaat,
Te schooner dunkt zij hem!

»O, die de purperboorden

Van dezen mond..." Een knellende arm omsluit

Haar middel, als deze aanhef wordt gestuit;

Daar Wolf komt!

Lijkbleek, zonder woorden,

Vast in den vloer geworteld, staart Graaf Ot
Hem aan!

Op 's Grijsaard wezen straalde

Door gramschaps donkren nacht een flikkerschijn van
»Heer Graaf" zegt hij »wie zòò vooruit betaalde, (spot :

Wat ik te geven heb, dient niet gelijk gesteld

Met andren! zwaar gewigt weegt hem, voor 't ligte geld,
Mijn hand toe." Deze hand vaart Otto, onder 't spreken,

Langs beide schoudren; 't vleesch komt op, gelijk door
't weeken

Een spons, of meelbeslag door kracht van gisting, zwelt.
Klaar is de Paddestoel! vòòr kogelrond en achter.

De Lijder blijft geboeid aan voeten en aan tong:

Dat hij de ontbarsting van zijn grimmigheid bedwong,
Was dus geen wonderdaad.

Iets zachter,

Vervolgt nu Wolf: »Ga heen, Graaf Ot, en keer

Een jaar na dezen (doch, let wel, gebeterd!) weêr.
Graaf Fredrik — krèèg hulp, — ù mag ik ze dàn verkonden."

Ots voeten laten los. Zijn paard staat aangebonden,
 Nabij de huisdeur, maar 't herkent zijn Meester niet;
 Ook had de Ruiter nog den stand niet uitgevonden,
 Waar thans zijn bovenvracht zich best in dragen liet!
 Hij wurmt dies vruchtloos om den wildvang te beschrijven,
 Tot Agnes — (meent gij, dat hem 't Meisje niet bespiedt?)
 Tot Agnes eindelijk geen langer weêrstand biedt,
 Aan de inspraak van haar medelijden.
 Zij komt en helpt, waar, zonder hulp, de Bloed
 Het vliegen even ligt gedaen kreeg als het rijden.
 Heeft ze (eer de Graaf met beugelvasten voet
 Op Beyaart zat) heur lagchen slecht verbeter —
 't Ging achter 't scherm; hij kwam het niet te weten:
 Geen wrange druppel viel in 't zoet,
 Dat haar meêdogendheid hem troostend gaf te smaken;
 Doch waar zijn tóng van zwijgen moet;
 Deeze liet zich nog, hoezeer hij wrong, niet slaken!

En wat vangt Ot nu aan, dat hij den spot ontduik',
 Die zijn postuur bedreigt, zoodra 't zich durft vertoonen
 Bij maag of kennis?

In 't gebergt', niet ver van Luik,
 Bezit hij een kasteel; daar beëvaart hij, ter sluik,
 Woud in woud uit heen, om er 't strafjaar te verwonen.
 Hij kan niets beters doen, en blijf' dus in balans
 Daar hukken. Wij gaan zien, wat Freedrik heeft gewonnen
 Bij 't Hedelsch Reisje.

Veel! naar 't flonkren van den glans
 Der gunst uit Klara's »tweelingszonnen."
 Ook is, in steê, 't gesnap der moeizucht al begonnen:
 Na veertien dagen, meldt u 't kleinste kind op straat
 Wanneer zij trouwen. Met der daad,
 Acht weken later... heeft de Maagd haar woord gegeven.
 Nu heet het: »Plotslijk is de sluijer opgeheven!
 Aanstaaenden herfst zal 't in Sint Maartens Kerk 1)

1) Sedert 1453 St. Sebis.

Hier te Arnhem wezen ; met een zwier om van te beven.

De kantemaaksters zijn te Brussel drok aan 't werk ;
Te Gent is 't laken voor de staatsielivereijen
Besteld." Maar , wat gebeurt ? De wei'en

Aan 't bed der Grift zijn met haar lentegroen

Na Klara's komst gesierd ; daar wordt , in 't needrig Oen ,
De kleine Kerk van Dionys ontsloten ;

De priester stapt er heen ; de heldre dorpklok luidt ;
Nieuwsgierig komt het landvolk aangeschoten ;

En nu ! een Stoet genaakt : 't is Klara ! 't is de Bruid !
Zij steunt op Freedriksarm , en heeft dien steun van nooden :
Haar knieën trillen , en haar adem schijnt gevloten.

Maar als de Man-Gods vraagt ; als 't lotverbindend Ja
Luid klinkt uit Freedriks mond , spreekt Zij het moedig na.

Zij zijn gepaard , en 'k geef u in bedenken ,

Gij Schoonen , die mij leest , om thans

Het goede Meisje daar te Hedel òòk den Krans ,
Die 't hoofd der Bruiden siert , te schenken ?

Gij gunt haar zulks (vertrouw ik) even graag ,
Als ge aan uzelv' den mirtentooi zoudt gunnen !

Zij huwt dus ; dit gaat vast ! wij staan slechts voor de vraag :
Aan wien wij Agnes geven kunnen ?

Een Ridders-dochter aan een lompen boerenkloen ,

Te Heël ? 'k pluis niet te naauw , maar dit had geen fatsoen !
»Een Ridders-dochter ! » vraagt ge — ik antwoord : trots
[de beste !

Geboren in een slot , aan Hollands oeverduin ,
Sleet Wolf zijn Kindschheid daar . Hij hield , als Man , zijn Veste
Te leen van Oostervant 1). Den ondoorbreekbren Tuin
Om 't sterke Hagestein vlocht hij meê 2), toen een bode
Van ramp hem huiswaart dreef : » dezelfde krankheid doodde
Den eigen dag zijn Gade , met den Zoon ,

1) Willem de VI , in 1405 Graaf van Holland.

2) Wagenaar , V. H. 3 D. 373.

Op wien, naast hem, alleen de naam zijns stams berustte."

Een Dochter hield hij nog als paerel aan zijn kroon;
Zij was 't, wier zoet gevelel zijn eerste wanhoop suste,
En van zijn bleeke wang de spade tranen kustte.

Maar deze Burgt in rouw, hièr van een woeste zee
Omsingeld — dààr van barre klingen,

Wekt, staàg op nieuw en steeds verscherpt, zijn wee!
Hij voelt door vaderpligt tot zelfbehoud zich dringen;
Ontruikt zich dezen oord vol doodsche mijmeringen;

En rèdt zich, voor zijn Kind! Waar, op heur korte baan,

De Maas en Dieze, pas versmolten, samengaan;

In 't luw van Hedels popeldreven;

Wijdt hij aan hààr zijn diepverborgen leven.

De jaren vlieden, en zijn smarten zijn verzacht;
De zorg vervangt ze! »Wie, ach wie, na mijn verscheiden,
Beschermt mijn Wees! Wie zal haar jonkheid leiden!"

Zoo denkt hij vaak; zoo had hij weèr gedacht,

En hèrdacht, duizend — duizend werven;

Tot dit jaar òòk allengs zijn tooisel stond te derven;

Tot nu, . . (triomf! wij zijn, waar uw geduld ons bragt!)

De Bruilofskroon van verre onze Agnes tegenlacht.

De Herfst is dus in 't land; daar komt, met matte schreden,

Een oude Pelgrim. Wolf laat daadlijk, ongebeden,

Hem binnengaan, maar leest op zijn gelaat,

Terwijl 's Mans oog een blik in 't ronde slaat;

Nog meer, zoo ras het opgeheven

Den Hof doorloopt, en Agnes aan komt zweven;

Verbazing: »Is het waarheid? Is 't een droom?

'k Zag dit Vertrek, dien Hof, ter plaats vanwaar ik koom;

In 't Luiksch gebergt'. Daar koos een Jonge Graaf zijn woning:

Voor allen omgang schuw. Men gist van tweeën èèn:

Hij kwijne aan zielsverdriet, of schaam' zich der vertooning

Van zijn wanstalligheid. Een jaar op 't hoogst geleèn,

Schiep hij, wat ik hier weèrvinde, om zich heen,

En gij; in een tafreel aldaar Agniet geheeten;

In wit gewaad bij een wit lam gezeten;
 Volschoone Maagd, versiert, door zijn bestel,
 Het altaar van de nieuwe burgkapel."

De Pelgrim sprak. Hij heeft den leliebloei in rozen
 Verkeerd op 't voorhoofd van zijn Hoordster; en de lach
 Haars Vaders wekt van nieuws haar blozen.

"Dat zocht de Reiziger" ('t wordt Agnes heldre dag!)
 "Dien ze op haar weg, dien ze in de dorpkerk zag.
 Hij kwam, voor zijn paneel, haar wezenstrekken stelen.
 Den Graaf selv' kon' dit Huis ligt in 't geheugen spelen:
 Het Huis, waar hij een feil beging,
 Die strenge straf van rassche hand ontving!"

Dit denkt Agneet; en ('t blijft tot ù gesproken,
 Gij Schoonen) zoude uw toren gloed,
 Hoe billijk en hoe fel hij was ontstoken.
 Niet dooven, had een Man zijn misgreep zòò geboet.
 Als onze Kluizenaar? en badt gij dien geen goed
 Uit vollen boezem toe, al zat zijn hoofd verzonken
 In kemelboghchels, die uw beeld
 Een plaats op 't Outer had geschonken;
 Daàr, waar 't ingulden glans, van wierookwalm omspeeld.
 Den neêrgeknielden trof, dat hij de ontsloten lippen
 Bewondrend stilhield, en geen bidkraal meer liet slippen.
 Gewis, gij werdt verzoend; gij boodt hem welverdiend,
 Als Agnes deed, ten minste rang van Vriend.

Doch, wat bragt Otto's geest aan 't malen,
 En liet hem Heël, zoo 't leefde, en groende, en stond,
 Naar zijn Kasteel, in 't Luiksch gebergte halen?

Erinnert u, hoe Wolf den Lijder henenzond,
 En deez', ter sluik, bosch in bosch uit ging dwalen.
 Dit traag laveeren gaf tot dweepig mijnmren tijd!
 De Schrap (ontvangen, toen hem 't kusje niet gebeurde)
 Werd tot een Wond, die Ot al dieper scheurde.
 Frits is zijn Bult, en hij is Klara kwijt:

De plaats van Klare aan Agnes te verschenken...

Beminlijk boven Klara zelv'!... zijn spijt

Alleen had straks aan zòd iets kunnen denken!

Doch spijt behoeft hier niet: de zoete zedigheid.

Gelijk een sluier over Agnes schoon verbreid;

Heur eedle trots; heur hart, dat zich onthulde.

Terwijl zij bijstand gaf, aan die 't met smart vervulde:

Ziedaar wat reeds genoeg Agneets triomf bereid!

Wolf—schenkt vergiffenis, van 't geen Graaf Ot verschuldde!

„Dit loon” zei' Wolf „is den Bekeerling weggelegd.”

Ots Pak wordt dus, zoo ras zijn faaltree zal verjaren.

Hem afgeligt; daarna geen hand hem meer ontzegd.

Om zijn misvormd postuur; — en 't eindigt met een Echt!

Maar! — Wolf? — is Wolf! — en Ot, wiens Vaadren, ging 't
(naar regt.

Zoo goed als Gulik 1), reeds een eeuw lang Vorsten waren...

Ot — Schoonzoon van dien Man?

Laat alles mooglijk zijn, 't is klaar dat dit niet kan!

Doch even min kan Ot Agnete laten varen!

De Liefde en Hoogmoed, in zijn borst,

Staan weêrzijs even schrap!

Wat beider tweekamp schorst.

Is eindelijk dit ontwerp: Ot zal Platonisch minnen:

„De hand van Klara moog de blonde Freedrik winnen;

Een schoon, waarbij zelfs Klara's achterstaat,

Zal mij aanbidden! 't slijk ontzezen,

Gelijk Vaocluses Zwaan 2) — door Agnes lieflijk wezen

Van ver bestraald smaakt mij wat grove lust

Niet geven kan!”

Nu was zijn Graaflijkheid gerust.

1) Reinoud de vierde, sedert 1402 Hertog van Gelder, uit den stam van Gulik.

2) Petrarca.

Zoo wel 't penseel als schup en hamer streefde
 Wedijvrig hem ten dienst; een Pellegrim lei' aan,
 Waar Plato bij de sfeeren zweefde;
 Vertrok weêr; klapte; en, als de zilvren maan
 Sinds voor de tweede maal haar kring was rondgegaan,
 Brak Otto, met een hart, dat meer aan 't stofflijk kleefde
 Dan hij zelf wist, naar 't regtdoend Hedel op.

Hij volgt de sporen van zijne eerste kronkelgangen;
 Maar 't eindigt stapvoets wat begon met een galop:
 't Beslissend uur genaakt! en Otto voelt zich prangen,
 Door vrees, dat Wolf misschien geen echte beetring ziet,
 In de offers, die zijn hart thans aan Agnete biedt
 (De Vaders zijn wat raar!) — dat dan zijn pak blijft hangen,
 Op rug en borst! of, liep dit gunstig meê,
 Dat bij Agnete geen vergeving is te erlangen!

Zoo plaagt hij zich, tot Heël toe; waar hem vreê
 Op Wolfs gelaat ontvangt! Wat voorviel schijnt vergeten.
 Uit andre Kruik, dan die van Kufus, vliet
 Een teug, die hem 't verschoonend welkom biedt.
 Alleen de schenkster faalt!

Ot dūrst en kàn niet vragen.
 Hij zucht naar Agnes, en hij siddert dat zij koom'!
 Dan scheen hem plotslijk vuur, dan eenslags weêr
 [een stroom
 Van ijskoud nat, door de aders rond te jagen.

Zijn Bult vergat hij gansch! Maar, die de wond geslagen
 En heeling had beloofd, Wolf dacht er om: hij schonk
 Aan Otto dubble gaaf. Zijn mijterheuvel slonk;
 En, waar geen Fredrik was, kon' Otto, bij de mannen,
 Voortaan de kroon der schoonheid spannen.
 Zoo ziet hij zich in 't spiegeland metaal.
 Waarmeê de huiswand pronkt. Dat uit Agnetes oogen
 Thans ook een blik verholen op hem daal',
 Wiens betering zich zwijgend laat betoogen;

Op hem, die nu veelligt, instee
Van afkeer of van mededoogen,

Een zoet verwondren wekt! en zij dan binnentree —
Dezelfde als toen zij hem groothartig hulp kwam geven —
Dit wenscht geheel zijn ziel, terwijl ze, in eens ontheven
Van 't geen haar twalef maanden drukt,

Besluit: »De Bloem wordt mijn! geen ander die haar plukt!
Tot welk een razernij had trotschheid mij gedreven!

De glorie van een Heilig siert het hoofd
Diens Vaders, dien ik zinloos dorst verachten!

Het schitteren van mijn Stamboom wordt verdoofd
Van dezen glans! —”

Dat steil beklimmen Ots gedachten!
Inmiddels laat zijn Dank den grijzen Wolf niet wachten:

Hij tuigt, met handdruk en met mond —

Uit de allerdiepste diept' van zijnen hartengrond —
Erkentlijkheid; en — (Wolf drong op geen toeven)

En — 't oogenblik van afscheid is nu daar! —
Is — zonder Agnes daar! Geen plettrend martelschroeven
Heeft Kufus zoo gefolterd! Ieder haar
Van d'armen Ot hangt met een droppel zweet beladen.

»Uw Graaf is mal! 'k Wil hem ten beste raden:”

Spreekt iemand hier »hij zij beleefd; hij vraag
Naar Agnes, bij Papa. Hij zeg hem, dat hij graag,
Berouwend wat hij deed, voor haar zijn knie zou' buigen,
En, nu hij 't kan, haar zijnen dank betuigen.
Zoo loopt het los!”

Gij hebt gelijk, goê Vrind,
En kondt, in Ots geval, zoo spreken,

Want gij hebt nooit, of niet als Ot, bemind.
Zijn liefde maakt hem blooder dan een kind,
En 't woordjen Agnes blijft, bij hem, geweërhaakt steken!

In 't lange leste wordt, met blozen en met bleeken,
Dat woordje toch geslaakt, en om de hand der Maagd

In forma door Graaf Ot gevraagd.

Maar onmeêdoogend kwelt het nederig bedenken

Haars Vaders hem: »Zou' Ot een Meisje zonder naam
Den Grafelijken Trouwring schenken?

Het Geitje woont niet met het eedle Hert te saam;
De Sperwer is op 't nest des Arends niet te vinden;
Gelijken moet het Echtsnoer binden!

Zoo werd het bij Natuur en Maatschappij verstaan!"

Wolf sprak het. Niets kreeg Ot te weten

Van 's Grijsaards Ridderstand, en vrome wapendaan.
Bedreven toen 's Mans jeugd in 't harnas werd gesleten;

Hij vangt zijn répliek dus, als pleiter, deftig aan,
Met Vader Wolf een Sant te heeten,
En hem, voor 't minst, den rang van Koning toe te meten.

Vergeefs wordt de aanspraak op een plaats in d' almanak
Door Wolf beleefdlijk afgewezen;

Vergeefs zet hij 't gezigt, bij nieuwen aandrang, strak:
»'t Is louter needrigheid!" Ot laat zich niet belezen.

Dat hij de stralenkroon van Wolf verloren geev':

»Sint Kufus groet hem, of hij wil of NIET wil, Neef;
En, waardig, door haar Deugd, om op een Troon te prijken.
Hoest Agnes, in Geboorte, ook geen Vorstin te wijken!

Dit staat onwrikbaar vast!"

Gij — of ik langer schreef —

Gij, wier opmerkzaamheid mij nog ter zijde bleef,
Hebt reeds *access* VERLEEND!

Wolf GAF het ook. De lippen

Van minlijke Agnes spraken uit,
Wat, vòòr haar, Klara's mond liet glippen;
En Heël zag nooit een schooner Bruid.

NICHTJE RIJK. 1)

EEN VERTELLING VOOR VRIEND EYTSE,
DIE, REEDS BEJAARD, NOG AAN HUWEN DACHT.

»Dy Reyn kin dy eack bedrippe»
GIJSB. JAPIKS Nysgier. Jolle.

Wop schonk aan Luitske, jong van jaren,
Zijn dorre hand.
En bragt ze, uit vrees voor Stadsgevaren,
Naar 't eenzaam Land.

»Geen Bal zou' daar heur bloed ontsteken;
Romanslektuur
Geen sprankels bij haar uit doen breken
Van zorglijk vuur.

Daar gaf haar de omslag der bestiering
Een heilzaam drok:
De pot, de melkerij, de vliering,
Het hoenderhok."

Zoo dacht Wop, en hij zwoegde Buiten,
Aan Luitskes zij;
En hield, op beenen, dun als fluiten,
Haar schred niet bij;

En, na drie weken huwlijksleven,
Kreeg Wop een brief!
Hij moest van honk — zijn post begeben
Bij Luitskelief.

»GIJ heengaan? — IK alleenig blijven? —
Onmogelijk!"
Roept Luitske »Wat ik doe? 'k wil schrijven
Aan Nichtje Rijk.

1) Zie aant. 27.

Die was , op school , mijn best Kornuitje ;
 Wij sliepen saam ;
 En 'k heb beloofd , ons eerste spruitje
 Kreeg vast haar naam."

" «Fiat!" " Wop ging ; men schrijft ; de wagen
 Met Nicht komt aan ;
 En elk ontwaart , dat beide Magen
 Zich wèl verstaan.

Zij hokken saam , van vroeg tot spade —
 Van spaà tot vroeg.
 Blijft Manlief uit , zijn Jonge Gade
 Heeft troost genoeg.

Zij is , gestrekt aan Rijkjes zijde ,
 Bij nacht niet bang ,
 En vindt , of 't weèr geen uitgaan lijde ,
 Den dag nooit lang.

Ook houdt zij 't woord aan Wop gegeven :
 "Wie toegang vraagt ,
 Niet t'huis !" is ernstig voorgeschreven
 Aan knecht en maagd.

Wop nogtans , na beredde zaken ,
 Trof HAAR alleen :
 "Het NICHTJEN , om hem plaats te maken ,
 Reed 's morgens heen."

" «Zoo had ik Lieuwerd , op mijn reisjen ,
 Vergeefs bezocht ;
 En nog een Kanten Muts voor 't Meisjen
 In haast gekocht ?

Dat niet ! gij moet ze straks weèr vragen ,
 Al ben ik hier.
 't Logeerbed zal nu opgeslagen ,
 Voor MIJN plezier !" "

Wop sprak het; maar de Huismeid fluistert
Haar Heer in 't oor:

„Mijn Heer, graag had ik, onbeluisterd,
Een kort gehoor.

Uw Nicht, Mijn Heer, — schoor alle dagen
Heur koonen glad —

En heeft... bij nacht... geen muts gedragen,
Die strooken had!”

Dit Liedjen hoorde een Kaalkruin zingen,
Miswaard als Wop;

Hij kon' zijn zuchten slecht bedwingen,
En zei' er op:

Wie zonder Vrouw weet huis te hou'en
Mijdt veel verdriets:

De Onnoozelste is maar half te trouwen; —
Een slimme niets!

HERTOG WILLEMS BEDEVAART ¹⁾ IN 1389.

Is 't Guliks Erfgenaam, is 't Gelders Heer,
Die daar, als Pelgrim, zwerft aan 't Baltisch Meer?
Hij is 't! hij trekt door 't wilde Pommerland,
En nam voor 't Zwaard den Beêvaartstaf ter hand.

Een klein Gevolg trekt meê, in de eigen mom;
Stad, dorp, en slot, maar nooit een herberg om.
Mits, onder 't voordak, zich haar uithangkroon
(Het teeken van nieuw brouwsel) frisch vertoon'.

Die zeilsteen werkt; de kan klept; lustig schuimt
De berkemeijer; teug op teug verruimt

1) Zie aant. 28.

Allengs het hart; de Vreugde dringt er in;
't Vertrouwen sluipt haar na! Bij waard, waardin,
En drinkgezel herkaauwt men weêr dien Togt,
»Toen, aan de Barnsteenkust, Held Eylar vocht;
Toen 't Biland deed, voor 't zwartgekruste Gild 1),
Dat ridderlijk de Heidnen doopt en drilt! —
Nû zal 't de Pool misgelden!» Iedereen
Is van 't geheim. Nogtans beklapt er geen,
Dat, onder Willems dosch, zich 't Hermelijn
Verbergt. Als Pommrens Hertog vraagt, wie 't zijn,
Waarvan 't gerucht spreekt? »Vreemden» is het woord —
Niets meer! Maar 't is, voor hem, genoeg gehoord!
De schuts des Grondheers door een uitheemsch broed
Versmaad te zien; — Door dollen overmoed
Zijn grens ontheilgd! — Schroomlijk bruist de gal
Van Wratisslaw: »*Glick in den Hunnestal*
Met eer» 2) gebiedt hij; doch bedenkt daarna,
Dat best het vatten vòòr het straffen ga;
En »Eggard 3) zal ze vatten.»

» »Als hij kan.» »

Bedingt de Heer van Demewold — een man
Van overleg: dit blijkt! Hij brengt een troep
Van helpers samen, of er moordgeroep
Uit ieder huis klonk. Weg en onweg staan
Vol wachten; kar en kruikar houdt hij aan;
De leêgen meê! Elk scheurtjen, elke reet
Beneuzelt hij: »Een Fin kruipt in een spleet»
Meent hij »waarin geen vlieg kan; en wie weet!
Ligt dat het Finnen zijn!»

Drie dagen ging 't
Dien gang; de kreits van Eggards jagers dringt
Al voorwaarts; wordt àl enger; — plots! ziedaar

1) De Orde der Duitsche Heeren (vroeger Broeders); Kruisheeren;
Porte-Croix; Ridders van de Maagd Maria.

2) »Terstond in 't hondengat met hen.» *Platduitsch*.

3) Eggard van Demewold.

Het wild verschalkt! omsingeld heel de Schaar!

Een pelgrimshoed, bij rozenkrans en stok,
Kleedt Willem even weinig als zijn rok
Van grove pij; — elk zag dat; niet te min
Wou' 't Eylars kregel hoofd, noch Bilands in,
En 't Kluchttooneel raakt, door den driesten moed
Van 't krijgerpaar, te tragisch roodbebloed!

Barsch NOEMEN zij hun Hertog; maar de schijn
Wekt ongeloof: »Een schooijer mag hij zijn
Dien gij zoo heet!»

Naauw was het Pommersch woord
Geslaakt, of beider staf vaart in akkoord
Den schendtong op den kop; — en, ach! — 't geweer
Van twintig Wrekers treft! — Het Paar zijgt neêr! —
Wond, val, en dood, in d'eigen oogenblik!

Men staart elkander aan; verstomd van schrik —
En als nog luistrend naar hun jongsten snik;
Tot Willem roept: »Kent, laffe Moorders! kent
En èert me, als Gelders Hertog! — Die u zendt
Is niet meer Vorst dan ik!»

Terwijl hij spreekt,
Getuigt de traan, die van zijn wangen leekt
Op 't aanzigt der Verslaagnen, dat bedrog
Ver van zijn lippen is.

't Blijft Eggard toch
Bedenkelyk: »Heer Hertog» vangt hij aan
»Als 't Hertog zijn moet! èenen weg te gaan;
Tot ons Stettijn hier wijsheid doe verstaan;
Is raadzaamst voor ons allen.

Deze Twee
Gaan — tot mijn spijt — in uw gevolg niet meê;
Maar ik bezorg hun plaats in gindsche kerk,
En maak van doodkist, klok, en zielmis werk.
Gij, en de rest van deze brave liên,
Komt ons Kasteel van Valkenborch bezien,
Het is er stil; verwacht dus aan dien oord

Geen straatgerucht, dat uw devotie stoort,
 Vindt gij er ligt de keuken wat te schraal,
 'k Acht, dat aan Gelders Vorst het Geld niet faal';
 En dààr, als elders, heeft, wie Geld bezit,
 Bij echte Malvasie Gebraad aan 't spit."
 Met dezen kwinkslag breekt hij af."

Het eind —

Is zeilen, naar de sterkre voorman seint!

't Werd avond; Valkenborch hief statig voor hunne oogen
 Zijn torens op, die 't mos, sinds eeuwen, had betogen.
 Een dubble kring van grachten sluit het ruim
 Der muren in. Bedekt met drabbig schuim
 Kromt zich haar gapende afgrond. Aan haar boorden
 Ontzegt geboomte en struik zijn schutsel tegen 't Noorden.
 Dat over paalloos vlak alhier zijn geesel zwiert,
 En slechts de heistruik duldt, die op den veengrond tiert.

Bij 't naadren van de schaar, dringt uit de voorpoorttinnen
 Een heesche horenklank. De grendel knarst daarbinnen.
 Geraas van ketens volgt. Nu bonst de valbrug neêr.
 En 't open burgplein galmt met hollen nadreun weêr.
 Noch slotvoogd, noch gezin, treedt toe met eerbetooning.
 Geen eedle Jonkvrouw biedt den Gasten, in deez' woning.
 Een welkomstteug. De huisdienst wordt verrigt
 Door grijze krijgslieën. Traag ten langontwenden pligt
 Verschijnen zij, en oopen doodsche zalen,
 Slechts spaarzaam, aan 't gewelf, beglansd van daglicht-
(stralen:)

Het naakt verblijf, onwaardig hem bereid,
 Wien, bij zijne eene kroon, de tweede nog verbeidt.

Hoe zweeft gij daar voor zijn gedachten.
 Op 't slaaploos bed, in lange kerkernachten,
 O weêr zien, daar zijn hart naar brandt,
 Van 't bloeiend Rozendaal — van Gelders Lustwarand!

Gij Bergen! . . . Heuvels acht de Faam ,
Bij vriend en vreemd , te klein een naam ,
Voor Heerschers over meer verschiet ,
Dan eigen erf den landzaat biedt ! —
Gij Bergen ! van 't gewolde vee
Beweid , en van 't gehorend ree !

Gij vruchtbre Dalen , waar de zon
Haar schichten koelt in bron aan bron ;
Waar 't veldgebloemte vroegst ontluikt ,
En langst aan winters magt ontduikt ;
Waar Echo , als de meimaand keert ,
Den zang van duizend vogels leert !

Gij Bosschen , die daar tusschen 't graan ,
Wanneer de sikkels veldwaarts gaan ,
Op nieuw versierd met lenteblad ,
Smaragd gelijkt , in goud gevat !

Gij Beken : eeuwigvloeiend glas ,
Dat snelt naar Rijn- en IJsselplas ,
Maar toeft , aan 't scheipunt van hun val ,
Onzeker wien het volgen zal ,
En , beurt om beurt , door 't schoon verleid ,
Zoo mild langs ieders boord gespreid !

Gij Paradijs ! van 't morgenland
Naar 't golventemmend west verplant ;
Hoe kwelt hem daar uw tooverbeeld ,
Als 't vriendlijkklonkend vóór hem speelt !

En, ach, waarheen gestaard, om reddingslicht te ontdekken !
Gespt, tusschen Roer en Zee 1) de heerlooze onderdaan
Misschien het zwaard tot zijn bevrijding aan ?
Zal, hem tot hulp, een Vader 't lemmer trekken —
Een gramme Vader, wiens vermaan
Hij wuftlijk heeft gesmaad ? Rukt uit Aleides banden

1) De Zuiderzee.

De Graaf van Holland zich met krijgers fierheid los,
 En zet zich, voor een Schoonzoon, weêr te ros?
 Zou Wentsels Majesteit ontbranden
 In ijver, voor een roekeloozen Maag:
 De Duitsche Sultan van zijn Praag,
 Zijn Tafel en zijn Harem scheiden,
 Om de aadlaarsvlugt voor Willem uit te breiden?

De Pelgrim — thans door nooddwang kloosterling —
 Zat maanden lang vergeefs op dezer hulp te beiden!
 Doch, eer de wanhoop hem beving
 Riep, nog van pas, Sint Jan zijn Helden 1)
 In Slages muren op. Ze ontcijfren, wien de zorg
 Van Demewold verstak in 't eenzaam Valkenborch,
 En ijlen Willems ramp naar 't Pruissenland te melden.

Maria's Ridders 2) zijn niet flauw
 In 't handlen tot zijn best! Een brief aan Wratislaw
 Dringt vriendnaburelijk. Een tweede maant wat luider.
 Een derde spreekt op 't mes, en hoeft geen raadselduider! —
 Nu zwicht de Pommersman. Al doet hij 't met een graauw,
 Hij geeft tot slaking last.

Dra ziet de Beêvaartganger

De grendels wijken aan de stramgeroeste poort;
 En binnen 't uur is heel 't gezelschap voort....
 Zoo 't gaat naar Eggards wensch! — maar 't afscheid duurt
 (iets langer:
 »Op Willems eerkwetsuur zal Eggards eigen hand
 Een pleister leggen, ten vaarwel uit Pommerland;
 En, wijl de Patiënt voor knoeiwerk schijnt te vreezen,
 Moet Pruissens Ridderdom hierbij getuige wezen.”
 Dit eischt de Hertog — die nu 't Zwaard
 Weêr voor den Palster heeft aanvaard!

1) De Orde van Sint Jan Baptist van Jeruzalem.

2) De, bij den aanvang, genoemde Duitsche Heeren.

De Heer van Demewold is pijnlijk verlegen!

»'t Omvatten van een knie''— met stillen wensch gepaard,
Dat, die 't hem vergt, den Droes op weg bejegen' —
Dit pleistren stond hem minder tegen:

Hij kwam, zoo doende, van 't verwenscht cipieren vrij!
Was maar zijn ergernis — het Kruisvolk! — daar niet bij!

Doch met geen praat, hoe schoon, blijkt Willem te bewegen:

»Het moet!'' en 't zal dan ook! nadat

Op 't vorstlijk hart door Eggard werd verkregen,

Wat hem voor leed beschut: »Slechts tot aan't breede Wad'

In 't bed der Grensrivier, zal hij den troep geleiden,

En 't zeer daar zalven, binnen 't Pommersch grondgebied:

Al blijft de Stroom hem van de Ridders scheiden,

Op meerder afstand zelfs ontging 't hun blikken niet,

Wanneer hij soms aan 't Werk iets haapren liet!''

Nu steeg men in den zaal. De togt — blij aangevangen —

Werd vrolijk voortgezet; — en tot het Wad volbragt; —

Dat heet: tot zwaarigheid, niet bij 't akkoord bedacht,

Zich opdeed!

Een gelei' van Ridders staat en wacht

Aan d'overkant; maar wilde struiken hangen

Omlaag, omhoog, langs 't enge kronkelpad;

En, schoon men arendsoogen had,

En reigerhalzen uit kon' rekken,

Men zag de Pruissen niet, noch was door hèn te ontdekken!

Hoe gaat het nu met de afgesproken cuur

Van Hertog Willems eerkwetsuur?

Wat hier ten goede van den Pommer uit kan groeijen

Doorziet zijn brein, en straks heeft hij een voorstel reê:

»De Hertog zal naar d'andren oever spoeijen;

Daar wacht hij, aan een open steê,

Tien pas ver, van zijn Ridderstoet omgeven,

Tot Eggard, boven 't ruig op deze Wilg verheven,

(Hij wijst ze, en klimt al!) in 't vizier der kijkers zij;

Dat hij zich kwijte van den pligt hem voorgeschreven,
Door handgebaar."

» » Hij kwam wat 'maklijk vrij; —
't Was waar! — maar zat paraat"" — men lachte — en
['t bleef er bij.

Mijn Lezer merkt, de Cuur werd nu magnetiseeren!
Zoodra de Hertog ginds verscheen,
Deed Eggard met gesticuleeren
Geen klein geweld; de Aanschouwer was tevreên.
En wendde 't oost-, gelijk hij westwaart heen.

DE BIECHT. 1)

Anekdoten.

't Werd Paschen; alles ging ter biecht,
In, 'k weet niet welke, stad;
Waar Pater, 'k weet niet wie, den trek
Der meeste Meisjes had.

»Mijn Vader" hief Thereesjen aan
»Ik draag nu 't haar gekapt,
En heb mij sedert, dag aan dag,
Op de eigen fout betrapt.

'k Hoor overal hoe schoon ik ben!
Dit brengt mijn hoofd op hol;
't Weêrstond den hoogmoed vruchteloos,
En draait mij als een tol."

» »Foei, foei! Maar, zeg eens: bent ge rijk?" "
»Och neen; als ieder weet.
Mijn jonger zuster is 't allèèn;
Die erfde van haar Peet."

1) Zie aant. 29.

„ Wel nu, zoo heb geen zorgen meer :
 Uw hoogmoed zal vergaan ,
 Wanneer men om uw Zuster komt,
 En U, schoon Kind, laat staan.” ”

HET MYSTIEKE TESTAMENT ¹⁾.

EEN VERHAAL UIT

PITAVALS „CAUSES CÉLÈBRES” (T. 3, p. 376),

VRIJ BEHANDELD.

De Louwmaand had de Mei getrouwd :
 Een Fransche Markgraaf, leelijk, oud,
 En gierig als het graf, het puikje van de Schoonen.
 Verdiende zij 't ook zeventvoud,
 Geluk kon zulken echt niet kroonen !
 De scherts, die op haar lippen plagt te wonen,
 Zwond, voor het jaar ten eind liep, heen ;
 De schittervonk in 't geestig oog verdween ;
 Een doodlijk gif kwam door heure aadren sluipen ;
 En 't Roosje liet weldra zijn leste blaadjes druipen.

Daar trad de Vrek aan 't eenzaam bed,
 Waarop zijn offer lag : »Mevrouw, bezorg uw zaken !”
 Spreekt hij »Gij bukt weldra voor de algemeene wet,
 En dient een Testament (het best *Mystiek*) te maken.
 Uw boeltje dus, zoo gij uw plicht bevroedt,
 Wordt mij.”

„Het kom” zucht zij »aan die het erven móet !
 'k Zal, door gemisbruikt Regt, een Zuster niet ontrooven
 't Geen billijkheid haar geeft, en haar mijn liefde gunt.”

1) Zie aant. 30.

Eer ze uitheeft, staan (gelijk gij denken kunt)
 Reeds Manliefs knevels, als een Turksche maan, naar boven;
 En een orkaan barst los! — waarvoor dan ook, in 't laast,
 De Kranke zwicht.

Haar Beul roept, met der haast,
 Zijne acht Vertrouwd en in. Beklonken naar de wetten,
 Lag, sinds een maand, het Testament gereed,
 En met *dateeren* was 't kompleet:
 Die zijlings toezag, had alleen haar naam te zetten.

Zij schrijft, bij 't flauwe licht, dat voor haar leger brandt;
 Vouwt; zegelt; stelt het Blad den Ambtenaar ter hand;
 En sterft.

Een regtzaak bragt de Tabbaardsliên te samen:
 't Ontzeeglen toefde kort!

De droeve zuster komt,
 (Waar reeds de Markgraaf — waar zijne acht Vertrouwd en
 kwamen)

En tegenover hâar, die, onder 't leed gekromd,
 Elks mededoogen wekt, zou' schijn van rouw betamen!

Alleen, de Weduwan blijft schaamtloos onvermomd!
 Zijn tergend lagchen — 't hoofd, trotsch in den nek
 gesmeten,

Laat daadlijk aan de onterfde weten:
 »Ik erf!»

gedroeven Zij droogt nogtans haar bittre tranen niet!

Het zusterhart, gebroken door 't verdriet,
 Is, tot zijn jongsten slag, met haar vereend gebleven!
 Daaraan heeft zij genoeg — het andre schenkt zij hem.

Thans werd, wat heimlijk binnen 't roofhol was geschreven,
 Door een Griffier aan elk met klare stem
 Verkondigd: los en vast blijkt aan den Man gegeven;
 Plaats, dag en uur zijn juist; het naamschrift onder 't stuk
 Is de eigen hand der Markizin; — men spelde

Slechts , waar 't hèr naam moest zijn , een àndren! —
 (Vruchtloos kwelde
 De Lezer zich; daar stond, en bleef staan . . . »Habakuk.»

DE MARKIES.

»Wat! — Habakuk? — Help meê zien, Heer Notaris!»

DE GRIFFIER.

»»Zie, Heer Markies, door EIGEN oog, of 't waar is:
 Het Stuk is nul!'''

DE MARKIES.

»En 't Goed?!»

DE GRIFFIER.

»»Mejuffrouw vaardt het aan.'''

Den Heer Markies laat mijn Auteur nu gaan —
 Heelhuids — als was er niet misdaan! —
 Hij zal, bij MIJ, verdiende straf ontvangen!
 Ik jaag hem, in zijn wanhoop, naar een bosch;
 Daar laat ik hem zich aan een boom verhangen;
 En — zeker snijdt geen Vrouw hem los.

DE VERJONGINGS-CUUR. 1)

Annet was beeldmooi — zei' haar spiegel; en Mama
 Zei' 't met Màmzel, den spiegel vlijtig na.
 Geen haatlijk Buiten hield de Schoone meer verborgen:
 Zij spilde aan 't jagervolk niet langer haar *toilet*
 En geestigheid; een afgebeden morgen
 Rees uit de kim; de Puikbloem werd verzet
 In 't luw der Stedelijke Muren;

1) Zie aant. 31.

Het kennersoog kwam haar begluren :

En jonkvrouw Faam stak lustig haar trompet.

Verscheen voor de eerste maal Annet ,

Als Dorpeling , met hooggekleurde wangen

Op 't *Cercle*, en zat ze er stom — na weinig zuchten werd

Haar keursje ruim genoeg ; haar tong vrij. Op 't *Concert*
De week daaraan was Blootheid reeds vervangen

Door Spraakzaamheid. En op een *Thé* ,

Dat volgde was het Babblen , zonder ende.

Ook kreeg elk Pronkertje vandaag een schampstoot meê,
Terwijl zij, regts en links, heur naaldscherp nebjewendde.

Hun Strooijenhoedskostum leed last! — Het Hielbeslag —
't Lorgnetglas aan een koord (schijnblindheids ridder-
[teeken !) —

De Snuifdoos — geen der Kwikken van den dag ,
Waarin geen pijlspits van Annets vernuft bleef steken !

Zoo was een ieglijk nu haar klein Talent gebleken.

Doch , wat men niet betwijflen zal :

Tot haar Vervolgspreek liep een telkens mindrend tal ;
't Planetencorps , door haar , als zon , beschenen ,
Zwierde uit d'attraktiekreits ; en.. 'twas in 't ruim verdwenen !

Het derde wintertij had sinds den herfst verjaagd ;

De wick des Tijds had uitgevaagd ,

Wat , bij de waereld , van Annet stond aangeschreven ;
En , als voordeze , kwam een Hofstoet haar omgeven.

Maar thans was 't rijper Jeugd , aan 't schip van staat vertuid ,
Door ambtszorg ; door de zucht gedreven ,
Om onder eigen dak te leven ;

En op een Huisbestierster uit.

Thans vond Annet ook raadzaam om te zwijgen.

Hoe dringend eene *Amie* bad ,

(Die graag , bij vakatuur , haar troon bestegen had !)
Aan 't recenseeren was Annet niet meer te krijgen.

Maar wijslijk wikken bij haarzelve mogt ze toch !
Dat mogt ze ! en zat , op Kersdag , te bedenken ;

En, op Sint Nikolaas daarna, bedacht ze nog,
 Hoeveel er schortte aan elk van die zij 't Jazou'schenken,—
 A? was Klein Duimpje; B? de Sparewouwer Reus 1);
 C? was een jool; D? had een scheeve neus.
 Dus liep zij 't alphabet dòòr en wèèr dòòr — en wou niet! —
 Of, wou ze dan — tòch — wèl!
 Dan was het gistren I, vandaag K, morgen L.

L zou' het eindlijk zijn! — Maar . . . „Neen, Heer L!
 Wij hebben tijd!” (zoo gouw niet
 Bij slot: (want, om regtuit te spreken.
 De walg begint me, als u, van dit getalm te steken!)
 Vokaal en Konzonant — zij raakte 't alles kwijt;
 En, zelve vriend, sloot, die eertijds werd gevrijd,
 Haar vijf en vijftigst jaar! Toen . . . »Ging zij zeker trouwen.
 Met Hans, haar Lijfknecht?” Neen! »Dan liet ze een Hofje
 Betrok het zelve, met een oude best (bouwen —
 Of wat? . . .” Neen! Nèèn alweèr! het lest
 Zoo min als 't eerst. »Wat dan?” Ja, lieve Vrinden,
 Gij zult het ongelooflijk vinden!

Toen! reisde een hooggeleerd Dokter,
 Van Jemen 2) uit, de waereld door.
 Waar hij kwam, vloten alle kwalen:
 De exkreuplen dansten, in de leêge hospitalen!
 Ontbrak er ligchaamsschoon? zelfs dààr was middel voor
 Bij onzen Eskulaap te halen:
 Zijn Kosmetiek liet blankheid aan den Moor
 Noch gladheid aan de Pokputtronies falen.
 Tot Haarzalf toe verkocht men in zijn kraam:
 Werd daar een Munnikskruin naar 't voorschrift meê ge-
 Eer ge om kondt zien, was Pater Steven (wreven,
 Prins Absalon!

1) Klaas van Kieten, van Spaarnewoude. *Vondels Gijsbr. v. Amstel.*

2) Gelukkig Arabië.

Doch, wat Alhamis naam
 Ten hoogen hemel droeg! hij wist een geest te trekken
 Uit Krekclmcrgr 1); hiervan iets op de tong
 Van een krom grootje, zoo begon 't zich regt te strekken,
 Sliep — en ontwaakte Jong!

De Middelzee voorbij, was nog geen proef genomen
 Van 's Arabiers Verjongingscuur:
 Alhamis hield zijn waar te duur!
 Doch bij Erf tante Annet was naauw berigt gekomen,
 Dat hem de buurt wacht, of haar paerels liggen klaar
 Zij leent er geld op, bij een rijken schagcheraar;
 En 't lukt haar, vòòr den nacht, dat zij een dubble dozis
 Van 's Mans *Arcauun*, met een zegen, die niet voos is,
 Naar huis brengt.

„Knap mijn slaapjak aan,
 Francijn, en dit goed uit!” Zoo spreekt zij. Een vermaan
 Volgt, onder 't werk: „Lief Kind, uw dienst ware overbodig.
 Zoo lang mijn rust duurt. Gij begrijpt toch, wat ik meen?
 Mijne Oudejufferschap vare onbekeken heen!
 Als 't morgen wordt, en eer niet, zij ge er noodig.
 Welaan, de Druppels! —

„»ELF” ” juist elf? — iets min pedant
 Hiet dit een Lepeltjen, in 't Kristenland!”

Zij slikt haar Lepeltjen; zij slaapt; en 't Kameniertje
 Verdwijnt. Het voelde wel een ziertje
 Nieuwsgierigheid; maar neemt, dat Cijna keek,
 En dat haar Jullrouws slaap voor een sekonde week,
 En zij betrapt werd? Neen! zij durft het niet te wagen!
 Reeds zit zij in haar cel, waar 't martlend ongeduld
 Haar zelfs geen dutje gunt! Daar zit ze, en telt de slagen
 Der klok, van uur tot uur. Den tusschentijd vervult
 Een overslag van haar profijten, als het Vrijers,
 Gelijk zij vast stelt, bij Schoone Antje reegnen zal:

1) De Fabel kent eeuwige Jeugd aan den Krekcl toe.

Kommissies en zesthalven zonder tal;
 Van 't eerste Bod aan, tot de luide Toeslag vall',
 En nu de zegen stroomt met halve en heele rij'ers!

Inmiddels is 't zoo ver nog niet!
 Het werd vooreerst maar dag, en Cijntje komt — en ziet!
 Zij ziet! — Wat ziet zij? — Raad eens even
 Voor de aardigheid;
 Tenware u, 't geen zij zag, door andren was gezeid?
 Zij ziet... hier hulp vandoen, die zij niet weet te geven;
 Ziet.. geen schraal oortje meer, waarvan haar knipbeurs
 (zwelt;
 En, ach! als Kamenier zich haar ontslag voorspeld!

» »Elf droppen" » stond op 't etiket geschreven;
 De Lepelmaat... was rijklijk tweemaal zeven!
 En Droppels gòlden, bij de Krekelmergstinktuur!
 Slechts veertig jaren wou Annette jonger wezen;
 Van vijftien jaren mèer bevond zij zich genezen; —
 En lag, als Zuigeling, te wachten naar een Luur!

Hier kon' het punctum staan! maar gins verneem ik ooren,
 Die, na het laatste woord, graag nog een laatster hooren!
 Annet zòòg bèst! Annet wies op;
 En eer de Ring haar weèr ontsnapte,
 Ging nu het vrijen in galop;
 De Vischhoek lokte — 't Vischje hapte!
 Zij schonk blind weg een Zot haar trouw,
 En stierf aan haar berouw.

IVO. 1)

OF AKEN VERMEESTERD,

DOOR WILLEM DEN TWEEDEN, GRAAF VAN HOLLAND, VERKOREN
ROOMSCH-KONING.

1248.

Vond Ivo, sinds een jaar, zijn eenzaam huis te ruim,
Ten leste scheen hem ook de lucht, bij 't ademen.
Te zwaar in Vrieslands vochte dalen. (verzuim."

Hij dacht: »k heb vrouw noch kind, noch zaken, die 'k
En liet zijn moorkop tot een uitlandsch togtje zaalen.

De lente te gemoet, zou 't regt op 't zuiden aan,
Vooreerst naar Akens veste gaan:
Daar wou' de Jonge Vries den Held zijn dank betalen,
Die 't Vriesche Volk de Vrijheid gaf,
En waslicht offren aan het Keizerlijke Graf.

Wat taal den weg langs werd gesproken,
Hij sprak zijn snitsch; maar bragt, den geldbuil in de hand,
Elk, tot in Aken toe, zijn meening aan 't verstand.
Hier had hij nu een kaars voor Charlemagne ontstoken;
Twee vaâmen lang, en dik naar advenant;
Tot Vrieslands eer was zij allengs verbrand,
En de Offeraar thans opgebroken,
Had niet de Min een plan gesmeed,
Waar tegen 't reisplan schipbreuk leed.

In Juta's oog, dat Ivo's hart doorstraalde,
Las en herlas hij wat hem faalde,
Toen hem zijn huis zoo doodsch, de vaderlandsche LUCHT
Zoo drukkend scheen: 't was liefde! — Smartlijk zucht
De Jongling naar dat huis te keeren;
Weêr, in die LUCHT, de koelte, langs de Meren
Van 't groenend Westergoo, te smaken: — doch met haâr!

1) Zie aant. 32.

Met haar — en anders niet! — »Al waren ook de weiden,
 En 't graanveld, en 't geboomte, en heel de stinzenschaar,
 Van 't Roode-klif aan tot het Bilt toe, hem bescheiden;
 Mits dan een ander haar ten outer zou' geleiden!

Al moest hem, aan haar zij', een stulp in 't Gaasterland,
 En 't karig deel eens akkermans verbeiden;
 Hij greep den ploeg, en Juta's hand!"

Zoo ernstig meende hij 't! en 't puik van Akens schoonen
 Weêrstaat den flukschen Ruiter niet —

Op 't kitteloorig paerd, waar 't volk zijn lust aan ziet!
 Hij zet den mond naar 't RIJNSCH; zij buigt, om dit te loonen.
 De tong weldra naar 't VRIESCH. Als 't vaak te krom
 (geschiedt,

Is 't moedwil! 't Oolijk Meisje biedt
 De munt, waarin zij weêr haar strafgeld moet betalen.
 Gedwee in kusjes aan, terwijl de nachtegalen
 Een io zingen, uit het wieglend lenteloof,
 Dat voor 't geheim der min een dunnen voorhang schoof.

Gelukkig Paar! drink, drink, met volle teugen,
 Het rein genot uit Liefdes eersten kelk!
 Of ook de jeugd verga, of ook de schoonheid welk',
 Zijn laafnis zal uw ouderdom nog heugen.

Keer weg den blik van 's waerelds dwaas gewoel.
 Vergeet dat Rijn en Donau zich bekrijgen:
 Dat Willems eierzucht staat naar Duitschlands Keizerstoel,
 Dien Freedrik weigert af te stijgen.

Vergeet het, Ivo! — Sluit het oor!

Dat niets den hemelvree, waarin gij ademt, stoor'!

Doch moogt gij dit? — een Vries! dit, zonder pligtverzaken? —
 Helaas, gij moogt het nièt! — De krijgstrompetten slaken

Een toon van raauw bevel. Uw Landsheer, Hollands Graaf,
 Graaf Willem eischt uw dienst, en 't geldt het moedig Aken,
 Dat volhoudt, hem ten trots, met schild en zwaard te waken,

Voor Romes Koningskroon: »Voor de onverbeurde gaaf,
 Die 't Regt aan Freedriks Zoon, aan Koenraad, heeft gegeven:

Een Kroon, die schittren måg, noch zàl, op Willems hoofd!"
 Hij, van den Koningsnaam beroofd,
 Heet, wat zijn glorie snuikt, rebellig wederstreven.
 Hij heeft de strafroede opgeheven; —
 't Geldt Aken, Ivo! en de trouwring u beloofd . . .
 »Durft de uwe niet meer zijn!» (Laat zich een Moeder hooren)
 »Wat Vriendschap won, heeft Vijandschap verloren!"

O, al te wrang een proef van 's Noodlots onbestand!
 Het uur der scheiding slaat, en Jutta reikt de hand
 Voor 't laatst aan Ivo toe. Zij eert zijn dure pligten!
 Maar wijst haar linke hem, waarheen geen huwlijksband
 Haar mèt hem henen trekt! beveelt haar mond het zwichten
 Voor ijzren dwang; haar regte ontslipt de zijne niet!
 Haar schreiend oog verzacht het wreede »vlied!"
 Het straalt hem enkel liefde en trouw toe, door de tranen,
 Die vloeijen op haar bleek gelaat,
 Als nu, den kreet der smart bedwingend, vóór haar staat,
 En spreekt: »Het morgenlicht moog tanen;
 Mijn Jutta, dat zoo blij voor onze min verrees;
 De wolk verzwindt weldra!.. maar bleef ze ook eeuwig
 Moest nooit mijn trouw haar prijs erlangen; (hangen;
 Deze arm u nooit als Gade omvangen,
 Mijn Jutta! boven hoop en vrees
 Bezweer ik ons verbond! de Dood alleen zal 't breken!"
 Hij zegt het, scheurt zich los, en is haar oog ontweken.

De maan heeft sinds ten vijfde maal
 Haar zilvren schijf gerond. 't Is krijg om Akens wallen.
 KRIJG is 't doch zonder STRIJ; geen poorters zijn gevallen;
 Het werptuig rust, gelijk het snijdend staal;
 Op Veldheer Willems last: dat niet zijn Koningspraal
 Door rouw ontlusterd zich der volken oog vertoone!

Maar, of het oorlogszwaard de omschanste Vest verschoone,
 Daarbinnen groeit allengs de nood!
 De Honger nadert vast! Ze ontruikt het laatste brood

Weldra den zwakkre; en schuift de wet, die 't wraakt, met
voeten!

En toch, onbuigbaar blijft — èèn met haar overheid —
De Burgerij, door valsche hoop misleid,
Dat ze eerlang Koenraad als ontzetter zal begroeten.

Het hart vol kommer, zwerft intusschen Ivo rond;
De paden langs, zoo vaak aan Jutta's zij' betreden;
Toen alles groende en geurde, en uit haar rozenmond
Een lied hem voorsmaak gaf van 's hemels zaligheden.
Waar bosch en haag nu staan geplunderd van sieraad;
Het dorgetrapte veld geen groen weêr spruiten laat,
En 't legervolk zijn schorre zangen
Ten spot zingt, van die 't hoofd in stomme smart laat hangen.

Hij straft, hij merkt het niet! Zijn ziel zweeft om den schat.
Dien hij te spade vond, te kort als zijn bezat!
»Die . . . Hemel, neen! gij kondt dit jammerniet gedoogen!
Die schat wordt de aarde niet onttogen!

't Verderf, als 't Jutta's huis genaakt,
Zal zwichten, op den wenk eens Helpers uit den hoogen,
Die voor zijn Zuster — hier aan 't stof gekluisterd — waakt!"

»Doch moest Zij . . . moest Zij eens van zijn hand uitkomst
(wachten,
Naar 's Hoogsten raad bestel?" Hij antwoordt op de stem.
Die 't in zijn binnenst spreekt: »O, schenk mij licht en
(krachten,

Dat ik haar redding breng!" Hij smeekte, en 't was of hem
Een vinger wees op 't nat, ten vestmuur uitgevloten,
En, door een heuvelkloof, naar 't lagere afgeschoten.

Hij ziet den milden stroom in enge sleuf geprangd;
Hij ziet den kleiboord, die er topzwaar over hangt,
Door eene onzichtbre kracht in 't schuimend diep gestooten;
Peinst na op wat zijn oogen boeit;
En Jutta's redding is besloten!

Terwijl 't gestuwde wed ten breeden spiegel groeit,
Eer 't ruischend van de klonters neder vloeit,

Is Vrieslands Kust voor Ivo's geest verschenen :

Een Kust vergeefs door d'ocean begrimd ,

Wanneer hij boven 't land met zwarte golven klimt ,
En voor de dammen stuit , die 't veiligheid verleenen.

„'t Past ù ook” is zijn woord , „'t past ù ook , kleine Vliet ,
Te staan , als u een Vries het verder gaan verbiedt ! —
Doe meer ! Als hij uw waterwellen

Leert tegen 't ijlen van haar afloop in te zwellen ,

Worde uit uw stroom een zee ! dat Aken , op 't gezigt ,

Door vrees bezwijkte , en niet door honger zwicht’.”

Hij sprak ; en ging ; maar keert , voor 't avonddonker ,
Aan Veldheer Willems zij' ; en als het stargeflonker

Des andren uchtends flauwt , roert zich het gansche heer :

Houweel en schup en spade zijn 't geweer ;

't Hoog breidt zich uit naar 't hoog , door snelgerezen wallen .
Op 't overschot van bosch en hage vallen

Meêdoogloos honderd bijlen aan ,

Gespitste palen , rijs , en schans- bij schansbos hoopen
Zich saam' , waar 't woelig nat in 't loopen

Nog van de brokkling stort . De bodem dreunt , bij 't slaan
En stampen ; hièr om 't ruw der kluiten glad te slechten ;
Daàr om op 't naakte schuin een twijgen dek te hechten .

Reeds is de laatste vonk van 't zonnevuur gesmoord .

En de arbeid , niet te min , gloeit voort .

In even digte drommen rukken

De dijkers aan en af : de nacht

Vat straks de taak op , waar het nijvre licht haar bragt !
Zoo wisslen beurt met beurt ; tot grootsch gelukken

Het zwoegen loont ! tot nu op eens 't geweld
Van duizend armen met onwrikbren dam de baren
Pal zet , en plots terug doet varen —

Den stroom te moet , die door de Vesten afwaart snelt !

Zij klimmen ! staâg al breeder , tegen 't hangen

Des rijsberms ; waar 't Beleid den vloed heeft opgevangen ,

En bij zijn teugel dwingt te stijgen uit zijn kil!
 Straks wentlen ze over 't veld, naar eigen, woesten wil,
 Dofbruischend voort! Het Raadsel, drie paar dagen
 Vergeefs erkaauwd, is aan de steêliën uitgelegd:
 Het drooge wordt allengs een zee, die 't strand bevecht.
 Door Ivo's zorg onkwetsbaar voor haar slagen.

Ten prooi aan 't martlend ongeduld,
 Telt hij voortaan de slepende uren;
 Zet hij zijn wacht nog voort, al ligt de plas verhuld
 In duister; sinds tot Akens muren
 Met dreigend evenhoog de vloên zijn voortgerukt.

Maar eindelijk is het uur dat hem vergeldt; gekomen!
 De Burgerschaar, van dubblen angst gedrukt,
 Riep luid om dadiging. Door Ivo 't vroegst vernomen,
 Waagt zich, ten vesten uit, een bootjen op de stroomen.
 Dat grijzen Otbert draagt — den Steêvoogd.

Waar hij landt,

Is Willems vaan op 't hoog des dijks geplant;
 Hijzelf niet ver. Een krijgshoop, fluks vergaderd,
 Neemt, in een dubbele kreits, terwijl de Grijsaard nadert,
 Om 't beidend Legerhoofd zijn stand;
 En — »Leeft Zij!» vraagden 's Minnaars oogden;
 Daar hem, in 'tstaatsgevolg, 't ontzag de spraak verbood.

Het antwoord heeft zijn geest ten hemel opgetogen!
 Die 't voor hem eischte was de Graaf, als deelgenoot
 Van Ivo's mingeheim. Hij, zelf een jongling, sloot
 Zijn boezem niet voor 's Jonglings teedre zorgen;
 En hij bereidt, bij Otbert, in 't verborgen, (woord,
 Vreugd aan den trouwen Vries, door een GEFLUISTERD
 Waarbij 't genoeg en op den wang des Steêmans gloort.

Luid klonk het, wat vooraf de kring, in 't veld geslagen,
 Tesaam met Otbert had gehoord:
 »Den Krans, dient 't Overwinnaars voegt te dragen,
 Biede Aken mij ter zoengave aan,

Eer 't Romes Kroon mij op het hoofd zie staan."
 Dus klonk het LUID BEVEL, dat, binnenstents vervangen
 Door heusche minzaamheid, geen wrok het hart laat prangen
 Des Grijsaards, als hij vestwaart keert.

Men joelt en wuift hem na, terwijl reeds elk zich weert,
 Dat de uitgestroomde Vliet terugsnelle in zijn palen.

Hier mogten Ivo's raad en Ivo's hulp niet falen!

Zijn drift vervroegt de stond, waarop het schuimend nat
 Met hol gerommel door 't gesloopte rijswerk spat,
 En voor zich heen zijn losgereten boeijen

Ontwaardigd tuimlen doet, en bed en oever scheurt.

En als het naaste hoog zich uit de golven beurt—
 Als 't bloemgewas, dat nog de herfst liet groeijen,

Ten steêmuur af gestrooid, op 't hellend watervlak
 Veelkleurig drijft, en kronklend aan komt spoeijen,

En vreugdetuigend landt, waar 't meir den stuwdam brak;
 Als iedre tong daar zwijgt, maar alle harten gloeijen

Met Ivo's hart, treedt Willem toe: »Wat loon,

O Ivo, wát kon' u mijn gouden armoë geven! —

Geen rouwklagt paart zich ginds met onzen zegetoon!

Halssterrigheid is 't lot des hongerdoods ontvloën,

Uit schrik voor nader nood; en uw naam blijft geschreven

In der geredden borst! — Doch worde u deze stond

Herinnerd; worde uw Daad verkond

Aan 't nageslacht, door deze Ridderketen!

Zij was mijns dappren Vaders toel,

Als de ijverzucht hem op 't Corbijsch tornooi

Het leven nam; zij week, na hem door mij bezeten,

Nooit van mijn hals voor andren pronk."

Hij sprak; omarmt hem, op wiens borst nu 't Kleinood
 (blonk,

Voor 't oog van duizenden; en 't oog van geen benijder
 Misgunt de welverworven eer

Den Jongeling; en daar hij, naast zijn Heer,

De Vesten binnentoog — alleen in naam BESTRIJDER,
 BEHOUDER met de daad! — zag jong en oud slechts HEM;
 Thans Ivo's ros niet meer! tot, in zijn marmeren wanden,
 't Paleis den sleep ontving.

Toen hier de verre stem
 Der menigte gedooft — toen in de handen
 Des Graven de eed van trouw gezworen was, zie daar
 Een achtbaar tal genaakt! de keur der Burgerschaar!
 Een Maagd is aan hun spits, met moederlijk geleide,
 En speelgenooten — neven haar
 Steeds waard, dat ook een blik in hare schoonheid weide!

't Is Jutta! Lieflijker blaakt zij van schaamtegloed,
 Terwijl een citergalm gedempt haar welkom groet.

Ja, Ivo! ja, zij is 't! Zoo zagen Edens dreven,
 Bij maatgevang uit hooger trans
 Soms Englen, aangestruald van 't rood des avonds, zweven!
 Gesierd met heilig' onschuldglans
 Komt zij, en draagt, op purpren spreij, een Krans,
 Van Lauwerloof, dat paerels samenstrikken.

Onafgewend houdt zij de schuchtre blikken
 Gehecht aan 't haar betrouwde Pand.
 Toch nadert zij den Vorst, te midden zijner grooten:
 Haar stuur en steunsel is de trouwe moederhand,
 Die zacht de lokken drukt, op haren gordelband
 Van de elpen schouders neêrgevloten.

Graaf Willem draaft niet meer; hij grijpt met gullen lach,
 Zijns Ivo's regte; leidt hem de eedle Jonkvrouw tegen;
 En vat de Kroon! en als, die ze aanbod, op hem zag,
 En zag op Ivo! daar, bij 't innig zielsbewegen,
 Haar hoofd zich weder neigt, bekranst hij 't!

»Draag, als BRUD'»

Spreekt hij »Volschoone! draag den Lauwer mij gegeven!
 Dat zinnebeeldig zich de wensch mijns boezems uit'!

De Krans der EERE zij voor 't Feest der TROUW geweven,
En 't hart des Volks, geen Oorlogsroem, mijn buit!"

Hier voegt hij Juta's hand met Ivo's hand te samen.
Geen Moederzegen faalt; en alles fluistert amen.

D E V A M P Y R. 1)

Een Landhuis stond aan de Arn'. 2) Het mag er nòg
(wel staan!

Een Brug lag daar drie honderd pas vandaan,
Verscholen achter 't wilgenloover.

Op korte scharrelbeenen ging
De Heer van 't Huis, Pandolf, meest elken dag daarover.
Nadat hij eerst zijn middaguiltjen ving.

Wat derwaarts heen zijn wandeling
Bepaalde, was een Wei', met runders, wier gelijken
In heel den omtrek niemand had.

Zijn lust was naar dat vee te kijken,

Terwijl hij op een heuvel zat,
Tot dat het licht begon te wijken.

En stapte een reizend man voorbij —
Ontdekte hij

Den kogelronden DWERG, in bruine dorpskleedij
Gezeten op zijn troon — hij dacht, bij die vertooning
In d'avondschijn,

Voor 't naast: het moest de Koning

Der Egelvarkens zijn.

Pandolf dan was een DWERG! — Van 't slag, uit ridderboeken
Bekend, waarbij men niets dan ondeugd heeft te zoeken.

Zoo taamlijk in gelijke maat
Verdraaid naar ligchaam en naar ziel! voorts opgegeten

Van jalcezie, sinds hij een weinig laat
Bedacht had, om Papa te willen heeten;

1) Zie aant. 33.

2) De Arno in Italië; niet de Arne in Walcheren.

En, spijt zijn kale kruin, een piepjong Vrouwtje nam:
De Koop, waaraan hij voor zijn oude schijven kwam.

Iets vroeger dan Pandolf zich meldde,
Had Carlo zich bij Nichtjen Izabel
Om 't ja vervoegd. Zijn zaken stonden wèl
In 't boek der Schoone; alleen heurs Vaders »holla!« stelde
Zich tusschenbeide, met onwrikbren eigenzin.

Slechts èèn gebrek was 't, maar alle andre sloot het in,
't Gebrek dat Carlo had! Fortuin liet hem ontberen,
Wat schooijers uit het slijk verheft tot heeren —
Wat, zonder krijgsrumoer, Gibraltars nemen kan!
Vier letters spreken 't uit: Geld! Geld ontbrak den Man.

GELD had PANDOLF; en dat zou' Bella krijgen:
»Mits hij verkoos vòòr hààr in Charons boot te stijgen."»
Zoo wou' 't Natuur! doch wat de Kunst vermogt
Deed onze Dwerg, om 't blad te keeren,
En, vroeger dan de Zeisman hem bezocht,
De Martlares zichzelf' door leed te doen verteren.

Heur Carlo was ontroostbaar weggevloèn:
»Bij 't leger, dat voor Piza's wallen
Verzameld stond, had hij zich aangeboèn,
En 't zwaard deed hem met eere vallen,"
Naar 't zeggen van de faam.
Maar onvergankelijk bleef zijn naam
In Izabella's hart geschreven.
Dat wist Pandolfo al te goed!
En 't werd haar straks, bij 't koken van zijn bloed,
Met giftschuim op de lippen toegedreven —
Scheen slechts heur peinzend oog
Voor een minuut in 't leêg te staren,
Of welde iets uit haar borst omhoog,
Dat naar een zucht leek! — Geen bedaren
Was dan aan zulk een storm!

Die blies weêr zeekren dag,
 Terwijl de middagsprei nog op de tafel lag.
 Pandolf was in gevaar van smoren,
 Zoo perste gramschap hem de kloppende aders vol.
 Hij stuift de huisdeur uit, als dol;
 En 't uur van zijn *siesta* gaat verloren,
 Eer hij tot adem keert. De reis ter weide heen
 Wordt des op heden zonder slaapjen aangetreên.

Druilloorig gaat het voort; maar eindlijk, in de boomen
 Verzwonden, heeft Pandolf zijn brug
 Berekenbaar een eindweegs in den rug,
 Als een paar Speellui', om het bosch naar 't Huis gekomen,
 Zich melden, met gitaar en tamborijn.

Laurette heeft ze 't eerst vernomen —
 De Kamenier. Het Kwikje meent te droomen.
 Als 't hen ontwaart: gestalte en kleeding zijn
 Pandolfo op een haar! Dra berst zij uit met lagchen,
 Ijlt heen, en weet zoo goed bij haar Meestres te pragchel.
 Dat deze, in 't laatst, met schoudertrekken zwijgt.
 En zij haar Dwergen binnenkrijgt.

Hun spel vangt aan, en uit Laurettes oogen
 Schiet dartle vreugde schicht op schicht;
 Maar Izabella houdt een blik vol ernst gerigt,
 Te brugwaart; en heur hart werd niet bedrogen,
 Door ijdel voorgevoel: Pandolf komt aangetogen!
 Hij keerde halverwegs.

En waar de Dwergen nu
 Voor 't spiedend oog des Huistirans verstoken?
 De nood dringt! —
 Lezer, ja! — doch nimmer bleek het u,
 Dat, in den nood, BEZIN aan VROUWEN heeft ontbroken!
 Laurettes vindinggeest betoont zich ook niet zoek!
 Twee kleederkisten, in een hoek
 Nabij het bed van haar Meestres, bewaarden
 Op dit pas niets dan kleinigheid:

Dus was de schuilplaats voor het Dwergenpaar bereid.

In iedre kruipt er èèn, en als 't de broeders klaarden
 Verschijnt Pandolf! Op harde kost,
 Tot wier verduwing hem het uurtjen slaap bleef falen,
 Zoo ver te gaan, vond hij te zwaar een post.
 Hij keerde des naar huis, om nog de rust te halen
 Die hem ontbrak,
 En sluit in 't voorvertrek van Bella's slaapgemaak
 Zich daadlijk af.

Wie kon' hier de angsten malen

Van Izabelle en van Laurette! — Maar
 Door luid gesnork werd spoedig openbaar,
 Dat haar vooreerst nog geen gevaar
 Van nazoek dreigt. Toch zaten zij op kolen;
 Tot Hij, die van de lont, hem zoo nabij verscholen,
 Geen reuk vernam, de koers weêr derwaart zet,
 Waarheen te steevnen hem zijn loomheid had belet.

Straks vliegt Laurette naar heur kisten! — zij gaan open —
 En wat ontdekt het Kind, terwijl haar tong verstijft! —
 DOORKISTEN zijn 't geworden! lang ontlijfd
 Door luchtgebrek zijn beide Speellui'! paarsbeloopen
 Vertoont zich hun gezigt! —
 Op geen herwekken van 't gebluschte levenslicht,
 Door wrijfdoek of lancet, is blijkbaar meer te hopen!
 't Geen hier nog dienst kan doen is enkel goede raad:
 Hoe, in der ijl, het Meisje zich ontslaat
 Van 't Gastenpaar; waarbij, helaas, geen nopen
 Tot afscheidnemen baat!

„Weg moeten zij!” roept ze uit; doch voelt zich 't hart
 En krijgt een kouden ril; (versagen,
 Becijfrend, wat het zeggen wil,
 Die Vracht ten huize uit — en waarheen? waarheen? te
 (dragen!
 Het wordt haar onder 't boezemgaas te bang.

Zij staat met neêrgeslagen oogen —

Een groote traan op elke ronde wang —
En wekt in 't eind het Lot tot mededoogen.

Een knuppel zwaaijend ; zijn bonnet naar èene zij'
Geschoven ; komt een Vreemdling 't huis voorbij ,
En draagt , als bandelier , een leëgen zak.

't Bedenken

Was bij Laurette kort. Hij nadert op haar wenken :
»Goê Vriend !» zoo spreekt ze »uw uitkijk zegt het mij,
Dat gij de man waarnaar ik zoek moet wezen ! —

Voor twee sekijnen had men graag iets prompt verrigt :
Een Doò — al is hij zoo beknopt als mooglijk — ligt
Ons hier tot hinder ; men verlangde hem geborgen
In 't wed der Arno — niet in de AARD' !

Hij kleurt te veel als een VAMPYR ; wij zorgen ,
Dat hem geen Graf sekuur genoeg bewaart."

»Ik ben uw man !"" is 't antwoord »juist geraden ! —
'k Vraag op de hand maar èen sekijn.

Mijn Zak komt als besteld , om in te laden
Dien 'k op uw woord vertrouwen GOLIATH te zijn."

Hij bleek KLEIN DAVIDJEN ; het geld werd aangenomen ;
En nu de Dwerg gezakt ,
Geschouderd , en in de Arno neêrgesmaakt.

Maar toen de Sjouwer , bij Laurette weêrgekomen ,
Haar thans om de andre helft van 't loon vroeg. keek
(zij hem

Verlcgen aan , en zei' met een bedeesde stem :
»Hij bleef toch dood ?" »»Wel ja !"" »En zonk hij ?"
(»»Dat zou 'k meenen !""

»Mirakel ! — Dààr ter steê is hij dus NAT verdwenen —
En hiêr ! — Al zag ik met geen oog

Hoe 't ging — hier wist de schelm KURKDROOG
Weêr binnenshuis te raken ,
En speelt de rol van Lijk op nieuw , met stijve kaken !"

Zij brengt den Man , terwijl zij 't zegt ,

Waar zij den Tweeden Dwerg paraat heeft neêrgelegd.
Onthutst bij 't eerst gezigt, maar straks daarop van 't blaken

Der gramschap vuurrood , staat de knecht :

»Wat!» schreeuwt hij »een Vampyr durft zulke kluchten
(spelen ,

Eer 't middernacht sloeg?— — Hoor! Hij duikt nog eens!
en dan —

Indien hij 't weêr ontloopt—meen ik hem zò te streelen,
Dat hij 't de derde reis niet kan.”

Hij sprak ; en Krielhaan Twee werd in den zak geschoven,
En weggetorscht , als flus zijn Kameraad.

Slechts keert nu , die hem droeg , vrij laat.

Hij is er eindlijk : »Mijn sekijn ! en daarenboven
Een zoen , lief Kind— dien 'k *extra* heb verdiend !”

Zoo roept hij »Denk maar eens! ik slinger onzen vriend
De brug af in den stroom ; ben honderd stappen

Of daaromtrent teruggegaan ,

En blijf een poosjen staan ,

Om naar wat frissche lucht te snappen ,

Vermoeid van mijn karwei; wat zie ik daar? weêr grappen!

De brug af komt Signor heel deftig aan ,

Als was er niets gebeurd ! maar ik ... met beide handen

Leg ik hem , van ter zij , mijn knuppel op den kop!

Bof valt de Bromtol ! en ik stop ,

Niet lui ! ten derde maal hem in mijn zak — de banden

Wàt stevig knopend ! Keert hij nu —

Ofschoon , met zak met al, in grondloos diep gesmeten—

Zoo heeft de Heer Vampyr , daaronder , lang gezeten ,

Om eerst mijn werk te ontfutslèn ; zweer ik u !”

Welk licht ging op , bij deze woorden ;

Eerst voor Laurette , en toen voor Izabell' ! —

Pandolf is dood ! het Vrouwtjen uit de knel !

Maar onder hen , die 't voorval hoorden ,

Had niemand scherper oor, dan Hij, van wien 't gerucht

Geen waarheid sprak ; Neef Carlo ! Mettervlugt
Kwam hij springlevend aan. De Paus gaf dispensatie,
En , na elf maanden, zag het Huis een Bruiloftstatie.

T H O R .
ALS VISSCHER. 1)

Nog zwierf de Godenschaar van 't Noorden ,

Tot strijd gerust of jagend , om.

De visscherij vermaakte 't Reuzendom ,
Gehuisd aan Thules woeste boorden ;

Maar Jormungandur , in den afgrond van den plas ,
Lag werkeloos , zoo lang en log hij was.

Een slang heeft dezen naam gedragen ,

Die ('k weet niet hoe) een Wolf tot Broeder had.

Met dezen Broeder wolf zal ik u thans niet plagen ;

Van Broeder slang vertel ik wat.

Hij lag daar , als een hoep om d' aardbol heengebogen :

VAN ONZEN KANT , West-Groenlands kust voorbij —

Kaap Horen langs , VAN DE ANDRE ZIJ' ;

En had zich , jaar en dag , min dan een lijk bewogen :

Op eens slaat hij de tanden in zijn staart ;

Hij trekt dien aan zich ; en wat volgde ? Met een vaart

Begint de sneeuw der polen neêr te storten ;

Daar 't valsche Dier , bij 't wringen van zijn leên ,

De waereldspil acht mijlen ruim deed korten !

Hoe slonken , boven als beneên ,

Tot gruiuzeling verbrokkeld , ijs en steen !

Wat magt van waatren kwam op ieder Aspunt horten .

Wier kapgewelf sinds plat verscheen.

De kregelste der Goôn—Thor—sliep , als dit gebeurde ,

En 't kraken van onze As zijn trommelvliezen scheurde.

Een runenspreuk 2) maakt snel zijn Godenstand

1) Zie aant. 34.

2) Tooverwoorden.

Onkennlijk voor elks oog , en hij betreedt het strand .

Reus Hymer , in zijn vischschild , peurde

Hier flûs , op zijn gemak ; nû heeft hij iedre hand
Vol werks bij 't slingrend stuur , zoo roeren zich de baren!

Maar 't keerend evenwigt brengt alles tot bedaren .

En Thor schreeuwt : »Hei — — Heer Reus , leg even
Ik breng den Puitaal , daar beneden , aan! —
Eer hij van nieuws begint , tot reden :

't Is met een kleinigheid gedaan !

Vergun mij slechts als Visscher meê te gaan.

De Reus kwam. Juist had ook een dwalende os zijn treden

Naar d'oever heengewend. Thor knot hem, met een ruk.
Het hoofd van 't lijf, en slaat, in Hymers boot gezeten,
Dit brokjen aan zijn HOEK: een Dregge, moet gij weten
Verstrekt daarvoor.

Weldra laat nu, met goed geluk.

De Hengelaar 't gehorend lokaas dalen :

't Wekt Jormungandurs lust; hij bijt; en Thor aan 't halen! —

De Slang nogtans (geen PUITAAL bleek de kwant!) —

De Slang daar tegen in! Kracht tegen kracht gekant!
Een nieuw rumoer begint! en — moog de kunst mij falen.

Die boven 't schetsen gaat — dit eischt een tafereel —
Eischt verwengloed, om 't af te malen !

'k Leg des mijn houtskool neêr , en waag mij aan 't
penseel.

Zie! zie! ten bodem toe beweegt zich 't ongemeten

Des oceaans: de losgegierde staat

Der Slang verschijnt! Rots wordt naast rots gespleten ,

Bij iedren kronkelslag. Luidsissend in heur vaart,

Schiet nû de vlijmspits hemelwaart

En kleurt met bloedig schuim de wolken ;

Nû boort zij weêr in de eeuwig donkre kolken.

Een heir gedrochten, uit d'onpeilbren kloof verjaagd,
Komt wild dooreen naar boven dringen;

Is langs de klippen opgedaagd;
En poogt (elkaâr ten schuw!) haar kruinen te bespringen.

Maar Thor gaat voort het Monster te bedwingen;

't Afgrijslijkst wat de holle nacht
Des dieps verborg! — Als of, bij Heekla's donder,

De klipgrond voor der dampen overmagt
Te bersten scheurde, en rommlend rees, van onder
Het ziedend meer, zoo stijgt de ongure kop
Van Jormungandur op.

Hij stijgt! en dreigt vergeefs met vlammig rollende oogen;
Snuift vruchtloos pestwalm naar den hoogen;

Thor grijpt zijn Hamer!¹ Een gehuil,
Gelijk het huilen van hyeenen, vaart den muil
Des Ondiers uit. Daar komt de Reus gevlogen!
Doodbleek van schrik
Snelt Hymer toe!..

En ik

Vat hier mijn houtskool weêr: hij komt; den dolk getogen;
Springt Thor voorbij; en snijdt de vischlijn af! —
Zijn straf volgt! maar wat hielp zijn straf!
De hoop des Visschers bleef bedrogen.

DE NOORDSCHE GODEN 2)

EN HUN BOUWMEESTER.

Slaat Hooge magten gaà: 't zijn zeldzaam goede Buren!
Dat kon' in Vader Odins tijd

1) Zijnen strijdhamer: *Mjolner*.

2) Zie aant. 35.

Alreeds niet anders zijn: men zag, om Asgards Muren,
 't Geslacht der Reuzen met het Godendom in strijd.

De Goden leden last! Al gaf de Twist respijt,
 Die voortging onder 't Kroost van Bergelmer te branden.
 Zij raakten 't heft, bij slot, gelijk zij vreesden, kwijt.
 Nogtans behielden Zij 't in handen!

Een Architect bood juist van pas zich aan.
 Hij vroeg drie maanden slechts, om hun een Burcht te
 »Wat oorlogsmagt daar vòòr kwam staan, [stichten:
 Zij zou' voor geène zwichten!''

»En wyl ter dezer uur misschien''
 Zoo gaat hij voort »een leger arbeidsliên
 Bekommring bij u op mogt wekken:
 Of 't ook ten voorhoede aan een Reuzenheir kon' strekken!

Terwijl uw Hoogheên boven dien
 Verlangen zullen, om hun Vesting te betrekken,
 Staat dit paalvast: door mij en door mijn Paard —
 Uitsluitend door ons tweên — wordt deez' karwei aan-
 vaard.

Zoo ras de Schutter zich verbergt voor 't Steenboksteeken
 Is onverwijd de schijf van 't werk gesnaard;
 En, als dan voor den Ram de Visschen zijn geweken,
 Staat, met den klokslag, ook de kroon
 Op ons voltooid Gebouw, of ik verbeur mijn loon.

Maar nu dat loon? — dat loon — zij uwer waard, Mijn'
 Heeren!

Gaaf dient men 't geen ik eisch mij te accordeeren:

Weet, dat ik kou'lijk ben; en toch, voor 't guur seizoen
 Het noodig Brandhout op te doen,
 Verzuimde ik menigmaal! Om nu, een jaar na dezen,
 Op 't stuk van Warmte uit alle zorg te wezen,
 Krijg ik van u — DE ZON.

Dâs *primo*. Ik eisch meer!
 'k Ben vaak, om Walvischtraan voor 't Lamplicht, even zeer

Als om den Winterbrand verlegen :

Secundo krijg ik des — DE MAAN.

Voorts randt mij, soms, bij nacht, het spook Vervelingaan:
Gij geeft mij, *tertio*, daar ook een Middel tegen :

Dat appelrond Gezigtje daar ;

'k Meen Freya, met heur krullend haar ;

Dreef zeker, door mijn Maan op 't zachte dons beschenen,
Het nare Spooksels daadlijk henen.

Ik vraag daarom, gij Heeren Goðn,

De blonde Freya tot een Toebaat bij mijn Loon."

Hij sprak ; hij ging ; en beidde in 't voorvertrek gezeten,
Tot dat de Godenraad hem NEEN of JA liet weten.

De MAN zat wachtend ; om hun tafel zaten ZIJ :

Zoo veel beteuterden als neuzen in de rij :

Eèn neus niet meê geteld, die Kemphaan Thor behoorde!
Tot tweemaal toe begon hij ; tweemaal smoorde

De grimmigheid zijn stem, eer ze uitborst: »Welk een
schand!

De Zon, de Maan, en Freya eischt de kwant!

En wij! naar 't heet nog Goden! overleggen,

Wat ons tot antwoord past te zeggen!

Ik wil hem..." »Blijf!" roept Loke »niet te ras!

Het is der Goden zaak, min fiere taal te voeren,

Terwijl zich 't Reuzendom zoo onversaagd durft roeren.

Thans komt er zeemanschap te pas.

Dien Timmerbaas voor 't hoofd te stooten,

Ontraad ik u. 't Kontrakt zij veeleer fluks gesloten,

En 't Loon met handslag — eed — met wat hij wil,
verborgd.

Rooit hij 't op dag en uur — die dan leeft, die dan zorgt —"

Men deed naar Loke sprak. 't Werd Wintermaand ; en
('t bouwen

Begon. Maar welk een Paard verscheen,

En bood zijn rug, om ijzer, hout, en steen,

Bij ladingen als bergen, aan te sjouwen!

't Bedrieglijk Paard van Ilion

('t Gevaart', dat door geen poorten kon')

Was voor een ezeltjen te hou'en,

Geleek men 't bij den Hengst, die onzen Architect

Ten Helper strekt!

En deez' betoonde zich zoo braaf een helper waardig!

Met bonken, trots de klip waarop Czaar Peter staat,

Vervordert hij zijn arbeid vroeg en laat.

Men kon' 't met klinkers niet zoo vaardig!

Dit bleek ter zijner tijd. De Lente meldt zich aan;

't Beslissend uur, op èèn na, hoort men slaan;

Maar ook! men ziet de Burgt in volle glorie staan!

Aan 't geen haar sterkte geeft is nergens faal te ontdekken.

Moet hier of ginds nog wat voor 't Uiterlijk gedaan,

Een klein half uur kan 't gansche Werk voltrekken:

Vaarwel dan, Freya! en vaarwel dan, Zon en Maan!

»O wee!» beginnen thans de Goden

»O wee! hoe zal 't nu gaan!» En Loke wordt ontboden.

»Hoe 't nu zal gaan,

Is mijn zaak. Laat uw brein zich, bid ik, niet verhitten.

Elk blijf' bedaardelijk bij kroes en schaakbord zitten»

Zei' Loke, en trok weêr heen. En wat verzon de fielt?

Hij dreef het Merriepaard, dat zich, in zeeke weide,

Niet ver van 't nieuw Kasteel, onthield,

De bergscheur in, die tot aan 't mastbosch leidde,

Waar langs de Werkhengst nog een vracht —

Zijn laatste! — naar de bouwsteê bragt.

Als kwam een nevelwolk, ziet deze door de boomen
De Zilverwitte Lokster komen:

Hij geeft met schel gehinnik acht;

Het bloed vangt aan te koken in zijne aadren;

En rommlend stort zijn last ter aard'.

Terwijl hij — wàt hem keer' — haar hittig poogt te naadren!

De MERRIE wendt heur pijlgezwinde vaart
 Inmiddels weêr van 't hooge nederwaart.
 Ter steenklove uit is HIJ ze nagedrongen;
 Maar Lokes tooverkunst heeft ze, in gestalte en sprongen
 Den HENGST gelijk gemaakt: zet DEZE 't sleuf en vliet
 En hagen over, ZIJ verliest den wedloop niet.
 Heel de omkring siddert van den hoefslag, tot, verloren
 In 't paalloos ruim, 't gedaver zweeg voor de ooren
 Des Armen Architekts, die, beurtling, hijgend liep,
 En luistrend aâm schepte, en vergeefs den vlugtling
 Vergeefs, ten einde toe! — (riep —

Daarmee was 't uur verstreken;
 Zijn Burg staat onvoltooid; en spottend wordt hem 't loon
 Geweigerd bij de Goôn!

»Aan mijn drie maanden vlijts bleef èene stonde ontbreken:
 De Kroon faält op het Werk! — — doch ligt de schuld
 (aan mij —

Spreekt!» brult DE REUS. (Een Reus werd Hij
 Die vòòr hen trad, en plots de grove leden
 Van schijn ontdeed!) »Vervult gij dus uwe eeden?
 Is dit regtschapenheid? Durft gij de Menschen nog
 Bestrafen? Gij! om meineed? om bedrog? —
 Spreekt!»

»Spreken? — Ik doe meer!» scheeuwt Thor
 «Baas Paardenvanger,
 'k Heb u verschoond, maar doe het nu niet langer!
 Ga! zoek in HELA'S POEL het LOON, u HIER beloofd!
 Thors Hamer treft bij 't woord, en plet den Reus het hoofd.

Een *bravo* schaterde, als hij neêrviel, door de zalen
 Van Gladheim; Maar! zou' strafloos 't Godendom
 Verdienst met zulk een munt betalen? —

Dat zou' het niet! Een onweêr, van rondom,
 Hoe trager zoo geduchter, saamgedreven,

Berst eindlijk boven Odins troon
 Vergeldend los, en Thor, en al de Goën
 Met hem en Loke sneven.

D E S C H A K I N G. 1)

Was heinde en veer Scheich Ibrahim vermaard.
 Hij dankte 't enkel aan zijn Dogter en zijn paard.
 Arabiën had niets, daarmee te vergelijken;
 Van Tor tot Bassora!

De Kooplui' kwamen kijken;
 De Vrijers trokken op, als tot een bedevaart;
 Maar vruchtloos werd er geld voor 't edel Ros geboden;
 De Scheich was rijk, en had geen geld van nooden.
 En vruchtloos gaf de schoone Jemima
 Den flinken Zohar in heur hart het willig ja;
 De Scheich had eenslags uitgevonden.
 Dat Zohars over-bestevaâr
 En zijn Heer Grootpapa, voor *circa* honderd jaar,
 Malkander niet te best verstonden;
 En harde scheiding trof het welgevoegde Paar!

Een maand — een dag kroop, na die scheiding, henen —
Plus nog een trage nacht: diens uchtendlicht brak door:
 Daar drong een kreet den Scheich in 't oor:
 »Op, Ibrahim! uw Merrie is verdwenen!»

Verdwenen was ze! en 't bleef bij dezen onspoed niet:
 Gelijk bij ons, zoo loopt de wereld allerwegen!
 Hebt ge éénen ramp in 't huis gekregen,
 Zijn broeder klopt reeds aan!

Den derden morgen, ziet!
 Een Ruiter komt! snel afgestegen
 Omvat hij Jemima, die voor heurs Vaders tent

1) Zie aant. 36.

Een kuijer doet; beurt haar te zaal; en rent
Woestijnwaart, met geslaakten teugel.

Zijn klepper heeft, door stem en beugel

Genoopt, het ranke lijf gestrekt,

Dat 's Meisjes hangend kleeft een spoor door 't zandmul
trekt; —

Hij heeft den afstand tot het klippig hoog verzwolgen,

En, onverlaan van dubbele vracht,

Haar tegen 't bergsteil opgebracht;

Als Ibrahim zich omkeert van 't vervolgen.

Luid klaagt hij; daar hij moedloos zwicht,

Maar nog een blik terug naar 't hooge rigt:

„Bij Allah!” klaagt hij „die mijn Jemima kwam rooven,

Zat op MIJN MERRIEPAARD of op den Boozen Geest!”

Gelukkig voor den Scheich! 't was op HET PAARD geweest:

Men wou' 't den Ruiter graag gelooven,

Toen 's andren daags zijn bood verscheen:

De Dief, van 't Paard en Jemima, bleek een

Met Zohar. Buiten pijn en banden.

Erkende hij 't. Van nieuws vroeg hij den naam van zoon;

Teruggaaf van het PAARD werd daarvoor aangeboon;

En Ibrahim greep toe, met beide handen.

I.

JAROMIR TE PRAAG. 1)

Een Oud-Student, dien 'k Jaromir zal noemen:

Een Theoloog; befaamd aan Karels 2) School te Praag,

Voor twee paar eeuwen; mogt zich roemen

Van een gezonde MAAG;

Maar, ach zijn BEURS lag ziek! De Wissel veertien daag

Ontbrekend, was 't crediet verdwenen,

Bij Schagcher-Ephraïm, zijn welbeklanten buur;

Het, anders lokkend, etensuur

1) Zie aant. 37.

2) Keizer Karel IV, in 1348 derzelver stichter.

Dreef Jaromir 't Boheemsche Athenen

Als een verstootling uit; en bergwaart sloop hij voort;
Op 't eenzaam pad in de overlegging niet gestoord:
Hoe met een platten buil een maaltijd te vereenen.

De reiszak, dien hij wandlend droeg,

Was ligt genoeg,

En kon' hem weinig hinder baren:

Een Plautus en 't Studenten-zangboek waren

Het meest omslagtig deel van 't pak,

Dat in 't herbergzaam juchtleer stak.

Hij zweette niet te min!—de rommlende ingewanden,

Schoon bol van enkel wind,

Bezwaarden onzen Vrind! . . . *ten*

In 't lest tot flauwens toe! als, over de akkerlanden,

Zich 't avondkoeltje, net van pas, vermeijen ging,

En hij 't, met open borst, op dorre lippen ving.

Dus nieuwgesterkt, jaagt weër zijn blik, den kring
Rondom hem, zoekend af.

Een Dorp verheft zijn daken,
Regts, tusschen ooftgeboomt'. Links, breidt zich aan den
Een perk uit, voor de leuze omsingeld meteen heg: (weg,
Die hier zijn handwerk drijft, vaart best, wanneer de zaken
Der boeren slechter gaan, en droes of runderpest
Haar zetel in hun stallen heeft gevest.

Dan is hij daaglijks hier als anatoom te vinden,
En pleegt de kraaijen aan zijn mildheid te verbinden.

Hier valt thans Jaromir, nabij de heg, in 't oog
Wat fluks het radertuig van zijnen geest bewoog,
En zijn verbeelding spande: »O schat, waarmede een
Mij redding biedt! (Heilig

Gespijsd, gelaafd voor niet! voor niet
Gekoesterd als een prins, rust ik, den nacht door, veilig,
In gindsche herberg!" riep hij uit.

»Wat vond hij dan?»

Iets wat, bij u of mij, de hebzucht niet zou' tergen!

Twee Paardenvoeten en een Koestaard vond de Man.
Hij spoedt ze bij zijn Plautus weg te bergen.

En stapt nu, trotscher dan een haan,

Op 't uithangbord der »Zeven Slapers» aan.

»Heer waard, een goede schotel eten!

Maar geen getalm! ik val wat haastig, moet ge weten.

De wijn — van 't beste vat — begrijpt gij!»

In dien toon

Houdt Jaromir het vol; eet, drinkt, dat elk zich wondert;

Schimpt, scheldt er tusschen, met een basstem of het

En snaauwt nu: »Wijst me een bed.» (dondert;

Het loon

Van die, bij 't nachttoilet, zich naar zijn laarzen bukte.

Voorkwam het MIENSTBEWIJS: een treê.

Van klink! waarmee

De ongere Gast, wiens zool zijn lenden drukte.

Te kooi sprong.

't Magtwoord; »Grijp!» besloot hierop de klucht,

Terwijl de laarzen, als twee zwaluwen, de lucht

Doorscheerden; en 't gordijn viel neder.

Den andren morgen rees het weder,

Met d'aangebroken dag. Een schrikkelijk rumoer

Van trapplend klossen op den vloer;

En »Laarzen! laarzen!» tot men aâmloos komt geloopen.

»Gaan de ezelsooren hier te negen uur eerst open?»

Die vraag gold d'eigen hals van gistren. Wit als krijt.

Staat hij, en gaapt, met mond en oogen even wijd.

De laarzen laat hij slippen: uit de deken

Van 't veldbed, waar de bulderbas,

Na zijn gemaakt alarm weêr ingedoken was.

Zag Jochem een ontzettend voorwerp steken!

En keerde, in 't volle zweet dat hij van angst vergoot.

»Helpe ons Sint Nepomuk! wat is mij wedervaren!»

Berst hij in 't einde los. »Ik kom, . daar kijkt een poot—
Een paardenpoot, met lange, zwarte haren,
Kijkt uit het bed van onzen Gast!»

»»Loop naar de pomp, en drink u nuchtren, kwast!""
Voegt hem zijn Meester toe; maar naadrend, om de kamer
Van Belzebub, op zijn beurt, in te gaan,
Vergeet hij niet, een kruis te slaan;
En, bleef hij op den drempel roerloos staan;
Begon hem óók het hart te kloppen als een hamer;
't Had dubblen grond! Niet één—twéé hoeven staken 't bed
Thans uit! — Hij komt terug, onmagtig dat hij stamer'
Van 't geen hij zag, en zwijgt geheel verplet.

Toch moest een Derde nog gaan kijken!

Een Invalid, naar 't land in rust verzet, /
Zijn knevels streek hij op; zijn kuif rees, zonder strijken,
Van zelve omhoog, zoodra hij binnenkwam,
En, bij twee hoeven, nog een langen staart vernam,
Die kwispelend heen en weder speelde.

Weg liep ook nommer drie! en 't scheelde

De Waard alleen, zoo liep het huis leëg. Voor 't ontbijt
Bezorgd, laat Jaromir aan hem geen vlugtenstijd.

Met huivrende angst gediend, roert deze nu zijn kaken
Van nieuws; tot hij beveelt, de reekning op te maken.

De Waard, bij dit gebod, voelt zijn bevrozen bloed
Straks weder tintlend slaan in de aären:

Daar 't blijkt, dat, zonder hem, de Vijand heen zal varen.
Hij wil erkentlijk zijn; ook valt hem in: 't Was goed
Zich daar beneden, voor den nood, wat gunst te sparen."

Dus antwoordt hij: »Genadig Heer!
Dat kost en drank alhier tot uw beschikking waren
Is pligt geweest; en 't strekte mij tot eer,
Bleef deze kleinigheid de vriendschap onderhou'en."

„Goed !”” spreekt de Gast „het zij. — — Dit zal u
 (ééns niet rouwen,
 Heer Waard ! Wij zien elkander weêr.””

II.

JAROMIR TE LOCHEM. 1)

De kennis werd gemaakt ; gij kondt een beetre maken
 Dan met Vriend Jaromir , maar, Lezer, 't was voor mij
 De beste : ik kom daardoor van een Prefatie vrij ,
 En heb een NAAM , waaraan 't geen volgt is vast te haken ,

Of Jaromir zijn rol van Lucifer
 Meer speelde , bleek mij niet ; doch, na zijn Onheilster,
 Was Voorspoeds Daglicht op den horizon verschenen :
 Gehuld in Sint Franciscus dos ,

Zat, die eens WANDLEN moest , parmantig op een ros,
 En spaarde dus , bij 't Missiewerk , zijn beenen ,
 't Was reizen links en regts ! noord ; zuid ; en oost ; — in
 Ook west ; ('t lest

Dwars over 't Munstersch heivlak henen ;
 Tot daar , op Gelders grond ,
 Thans nog de dubble stoel van Graaf en Hertog stond ,

Hoe had een monnikspij den Prager Borst herschapen !
 Wat kracht deed in den Man 't aldwingend kwispelwapen ,

Sinds jaren, door zijn hand, ten schrik der hel gezwaaid ;
 De naam van Heilig , hem bij groot en klein geschonken ;
 De Biechtstoel, die zijn heersch-gelijk zijn hebzucht paait !
 Doch , Onbeproefden , zoo gij soms hier zege kraait ,
 Ziet toe ! ons zwaklijk hoofd wordt vaak van minder dronken .

De Klucht , gespeeld in zijn studententijd ,
 Met koeijenstaart en paardenpooten ,

Was Jaromir voorlang uit zijn geheugen kwijt .
 DAT LIGT DEZE APERIJ DEN ZWARTEN HAD VERDROTEN ,

1) Zie aant. 38.

Zulks kwam hem nimmer in den zin!

DIE ANGEL ZAT ER NIET TE MIN,
En werd steeds giftiger, als, bij 't exorciseeren.
Een Geest, van 't nonnenplagend slag.
Zich onvoorwaardlijk moest verneëren,
Voor Jaromirs gezag.

Summa summarum: Heintje Pik lag op zijn luimen,
Om, met acht vingers en twee duimen,
De kans, hem vroeg of laat geboën.
Krachtdadig bij haar vlecht te pakken,
En onzen driesten Muzenzoon
Een kool te bakken.

Deze, onbewust van 't hem bedreigend kwaad,
(Den os gelijk: »weldra, voor APIS, aangebeden»
Gelijk hij droomt! maar die aan 't slagthuis staat!)
Was Lochems poorten ingereden,
En blikte hoogwaardig van den zadel naar beneden.

Op eens! de straat loopt vol; men joelt; de klokken gaan!
»Ter eer van zulk een Gast!» vertelt hem de Eigenwaan.
En 'tplooit zijn mond nog meer in 't deftige; als een jongen.
Van uit de herberg, naar den Ruiter komt gesprongen;
»Net afgepast, Heer Pater! Hoor
Die NIEUWE KLOKKEN eens! niet waar? dàs trant! Zij hongen,
Daar veertien dagen lang doodstom: bij d'ou' Pastoor
Van Lochem, mogt er zelfs geen pover KLEPPEN door!
»Waartoe ze omhoog gehijst, vòòr 't wij'en?
Dat wordt alnog vereischt, eer ik 't geweld zal lij'en.»
Zoo zei Pastoor — en ging van honk —
En — 'tjonge volk zijn gang! Maar, nu 'tzoo deftig klonk,
Moest dat de zondaars toch van penitentie vrij'en?"

»Hoe, deugniet! Welk schandaal! Is dit een Christenland
Neen, de Antichrist heeft hier zijn oproervaan geplant! —
En de aarde splijt nog niet?! Nog valt geen zwavelregen?!"
Dus stortte zich de galblaas van den Sant,
(Zijn ruïn inmiddels afgestegen)

Op dit gekakel uit. 'Mans hevig blaken is
 Min ijvergloed, meer ergernis,
 Om d'al te slinkschen trek, dien hem de hoogmoed speelde.
 Hij stapt, als of hij meê in 't Erf van Petrus deelde,
 En Schepterdragers ZONEN hiet,
 Te midden van een schaar, die naar 't gebombam luistert;
 En schreeuwt: »Heeft razernij hier ieders brein verduisterd!
 Daar 't Kerkwet en Pastoor verbiedt,
 Met Ongedoopte Klokken benglen!
 Bij Sint Michjel en zijn tienduizend englen,
 Geen PRIESTER zou' hij zijn, die zoo iets glippen liet!
 Vloek treff' dat Kloppenpaar, dat onbevoegd durft klinken!
 Wat hòdg steeg zal te låger zinken:
 Ik geef ze beiden in Satans magt!"

Daar had de Booze hem gewacht!
 Zijn Klokken nam hij beet: ten leidak uitgebroken,
 Verschijnen ze in de lucht, met klagend nagebrom.
 Maar — van de KLEPELS had de Schenker niet gesproken.
 En Heintjen wil voortaan geen Kerkeneigendom
 Dan met bewijslijk regt verkrijgen!
 Hij rukt de Klepels, onder 't pijsnel opwaart stijgen,
 De Klokken uit, en smakt ze naar beneên! —
 Op welk een hoofd? — helaas, op een . . .
 Geschoren kruin! — de tong des Strafprofeets moet zwijgen!
 Dood! — of 't is minder erg — dan schier
 Zoo goed als dood ligt Pater Jaromir!
 De Klokken middlerwijl voltrekken
 Haar aangevangen reis. Twee Waterpoelen strekken
 (Een kuijer ver van Lochems Veldgemeent')
 Ten badplaats aan de snaatrende eend —
 Ten spiegel aan de bonte wolken:
 't Was derwaarts dat ons tweetal trok;
 In elk der Kolken plompt een Klok —
 En 't zijn voortaan de DUIVELSKOLKEN.
 Zoo vaak het jaar weêr Kerstijd bragt,
 Kwam, sedert, *puncto* middernacht,

De Helvoogd op zijn Klokken trommen;
 Of hier een stoute vrijgeest lacht,
 Wie scherp van oor is, hoort ze brommen.

III.

JAROMIR TE ZUTPHEN. 1)

„Alweêr van Jaromir?” Ik kan 't niet helpen, Lezer!

Hij liep, ten derde maal, mij klakloos voor den voet;
 En of mijn Held aan Moldau of aan Wezer

Gefokt zij; of hij mij de derde reis ontmoet,
 Of de eerste, en Monnik zij of Heiden;

Hij is mij onbekeken goed:

Verstaat hij slechts, wanneer mijn rijmkoorts woedt,
 De ziektestof genezend af te leiden.

Laat Jaromir u dus zijn platgeschoren bol
 Nog eens zien, heb geduld! het zal aan mij niet schorten.
 Dat hij uw leêgen tijd naar krachten poog' te korten,
 Bij 't spelen van zijn nieuwe rol.

Welaan dan, ik begin! „Hou' slechts uwe aandacht vol!

Heeft iemand van den Booze wat te vreezen,

Hij ga niet ver om hulp; zijn man is Sint Michiel.

Kort voor het tweetal Klepels viel,

Met Lochems Klokken eerst ten hoogen opgerezen,

Moest Jaromir hem juist indachtig wezen.

„Bij Sint Michiel!” roept met ontplooiden mond

De Pater, dat het kerkhof dreunt in 't rond

De Heilig hoort; kijkt uit; ziet slingrend zich verheffen

Wat straks verraderlijk hem die daar schreeuwt zal treffen;

En staat reeds, maar verhuld voor 't menschlijk oog,
 beneên.

Het schild is aan zijn arm; niet voor den pronk alleen:

't Heeft, met een zwenk, op weg de vaart gebroken

Van 't neêrgesmaakt metaal — des niet te min vrij zwaar

Op 's Monniks hoofd beland! Vriend Jaromir ligt daar,

1) Zie aant. 39.

Als had de Dood zijne oogen reeds geloken.

Zijn longen zijn van ademtogt verstoken ,

Terwijl het bloed hem langs de slapen vliet.

Nogtans de levensvonk ontsnapt het ligchaam niet !

Een arm — een been , dat aanvangt zich te rekken —

Doen blijken, dat Michiel geen lijk heeft op te wekken.

Het kost hem slechts een schrupeltjen bewijs

Van Balsem uit het paradijs

Om, binnen weeks verloop, wat gaapt weêr dicht te kleven ;

En Hij , wien 't in een droom is g'openbaard ,

Wat Heilig hem onzienlijk heeft bewaard ,

Verspreekt , door pligtbeseff gedreven ,

»Eên dingsdag van de twee te vasten , hem ter eer .

Tot zijn Getij de aanstaande herfstmaand keer' .»

Dit woord was tusschen hem en zijn Patroon gebleven :

In petto gaf hij 't , op 't bedaarde ros geheven ,

Dat , als *convalescent* , hem aan vervelingspest

Ontdraagt , en redt naar Zutphens grijze vest.

Daar wil hij bij de Wijsheid les gaan nemen ,

Die , in een Kerkgewelf , befaamder dan te Bremen

De Grafcel , eeuwen tijds aan boei gelegen heeft ,

En — Proteus wedergaâ — geketend antwoord geeft.

Zijn ijver baarde gunst ! men laat hem niet verlegen ,

Schoon hij ter scheemring toe zijn drokke studies rekk' :

Een dubble Sleutel wordt van Kerk en Boekvertrek

Hem toebetrouwd ; de Koster hoeft zijn wegen

Slechts hulpzaam over dag, maar niet, bij 't henengaan.

Des avonds , gaâ te slaan.

Wat , onder 't werk , 's namiddags onzen Pater

Tot sterking dient, daar waakt een oud Begijntje voor.

Pas opent hij de deur , of 't hengelmandje staat er :

De Custos komt er meê ; hij zet het aan een schoor

Van 't welf , eerbiedig groetend , neder ,

En gaat.

Zoo kwam en ging , wie hem verzorgde , weder.

't Was de eerste keer 's Mans EXTRA-FASTENDAG ;

Doch had de Non , die in zijn Vesperbrood voorzag ,
Van zijn Gelofte niets vernomen ;

En toen zijn spijsuur was gekomen ,

En 't korfjen openging , bleek , wat het bovenst lag ,
EEN HOEN te zijn. 't Vereischte geen ontleden ;
Reeds was het , naar de kunst , den eter voorgesneden.

Zijn tarden waatren ! Evenwel hij doet zijn pligt .

En dwingt het afgewend gezigt

Op Vader Augustijns Confessies neêr te kijken.

Dit middel geeft allengskens baat !

Hij vat steeds meer en meer den zin van 't geen er staat —
Peinst op 't geleezne — en voelt de kwaâ begeerte wijken ;
Als... hoor! — daar valt iets! »klink! — klinkklank!» Wat
(mag het zijn? —

De Sleutels waren 't der twee deuren. Augustijn

Of de elleboog had schuld ; ten minste naar den schijn.
Snel bukt de Lezer , zonder zien , om ze op te rapen ,
Maar de open hand — dwaalt af — en vindt het Hoen! —

En nu die hand niet toe te doen ;

't Gegrepen Boutje , plots , gelijk een schorpioen
Te laten vallen ; of druilloorig aan te gapen ,

Als waar' het uit een knol gesneên !

Het niet te proeven ! — Van die reepjes òòk geen èèn —
Geen twèè ! tot ongemerkt het halve Hoen verdween !

Hadt gij 't gekund ? Indien gij ja zegt , ik zeg nèèn !
Ik had , helaas . met Jaromir gegeten ;
Maar 't had mij ook , met hèm , tot in mijn hart gespeten.

Daar zit hij nu , en schudt het diepgebogen hoofd.

Zijn DINGSDAGSVASTEN was den Heilig duur beloofd.
Ondankbare als hij is ! »Waar zal ik uitkomst vinden !
Wie kan mij van mijn schuld ontbinden !»

Zoo kermt hij ; en te valscher smuilend loert
Zijn oude Vijand , die , wat hij een toeval waande ,
Met schelmschen klauw heeft uitgevoerd .

En door verzoeking hem den weg tot struiklen baande !
 Te meerder kittelt zich die Onverlaat , die daar
 De Sleutels van den lessenaar
 Geworpen heeft , als korts de Klepels uit de wolken :
 De Klokkenist van Lochems Waterkolken ;
 Wiens keelgat thans het uiterst van zijn kracht
 In wondren doende werking bragt ,
 Om Jaromirs provisies op te slokken ;
 Waartusschen , als bedeesd , het halve Hoen nog schuilt !—
 Het masker van een hond is door hem aangetrokken ,
 Dit voegt bij zijn exploot .

De Pater hoort hem schrokken —
 En ziet hem nu ! zijne oogen uitgepuild ,
 Door 't langzaam glijden van de grof gekaauwde brokken ;
 De haren piekregt langs den rug omhoog gezet ! —
 Zoo ziet hij hem , en springt te been ! een tred
 Terzij' ; doch onderwijl zich pogend te bezinnen
 Op 't kwaad latijn , dat ieder Helspook kan verwinnen .
 Zijn GAST , die 't argwaant , hapt , eer 't hem de Ban belet ,
 De SLEUTELS weg ; is door den wand gevlogen ,
 En staat , een mijl vandaar , aan elk gevaar onttoegen .

»Maar zijn die SLEUTELS min dan KLEPELS Kerkengoed ?
 En waarom die genaast , en dèze weggesmeten ?"
 Zoo vraagt gij . Lucifer , gelieft gij des te weten ,
 Kweet met de Sleutels , op hun beurt , zijn teêr gemoed :
 Hij bragt ze weder . Die de Boekcel kwam ontsluiten ,
 Vond ze aan den ring der deur . Daar hingen zij , VANBUITEN ;
 En , ach , VANBINNEN , zat , tot aan de Vroege Mis ,
 De Zondaar in 't *cachot* .

Eerst meent hij nog te droomen :
 Alleen , uit deze Spijsben is --
 Zulks voelt hij al te zeer ! — niets in zijn maag gekomen ,
 Dan 't halve Hoen ; en leêg is zij !
 't Verdwijnen van de Sleutels komt daar bij ;
 En , eindelijk spreekt te luid dat SPOOR VAN HONDENSTAPPEN ,

Waarmee de Vloer 't gebeurde aan 't nageslacht zal klappen.

In werkelooze wanhoop gaat
Het licht voor hem te bed; en , eer van Walburgs toren
De wachter driemaal zijn getoet heeft laten hooren ,

Brengt hem de nacht geen goeden raad.

Kwam deze traag genoeg, 't was toch niet al te spaad.
Ook luistert hij daarna , met bei' zijn hangende ooren :

De Rozekrans wordt straks zijn toeverlaat.
Het honderdste amen sluit het honderdst paternoster ,
Als zijn bevrijder komt — de Koster.

Thans is zijn eenigst wit , dat hij , door boete doen ,
Den Heilig weêr verzoen'.

Hoe streng kastijdt hij zich, om vrij te zijn van 't prangen
Des zelfverwijts ! Waar trekt hij , met gebeên
En litanijen , niet al heen ,

En biedt zijn holgevaste wangen
Te schouw, aan Sint Michiels, op doek ten toon gehangen —
Aan Sint Michiels van hout en steen.

Hem na te reizen zult ge intusschen niet verlangen ,
Gij, die dit geeuwend leest, en geeuwend lezen hoort;
Ik spoed mij daarom eindwaarts voort;
Laat Jaromir zijn schuld in zak en asch berouwen ,
En zeg , tot slot , dit enkel woord :
Zich buiten VIJANDS scheut te hou'en
Is raadzaam; raadzaam ook, dat gij geen VRIEND verstoort.

IV.

JAROMIR GEWROKEN. 4)

't Werd geeuwen links en regts ! en de arme Jaromir.
Op dit signaal , moest , half gejaagd , gaan dwalen ,
Om over d' Apennijn , driehonderd mijl van hier ,
Pardon bij Sint Michiel te halen.

1) Zie aant. 40.

'k Zeg over d' Apennijn! van beê- tot bedehuis
 Laveerend; vaak in 't scherpe keizelgruis
 Een bloedig merk met naakte voetzool drukkend;
 Vaak, afgemarteld, onder 't kruis
 Van honger, koude of hitte bukkend.

Dat zeg ik! en mijn vraag is nu:
 Gesteld eens, Vrienden, dat ik u
 Niets meer van onzen Man berigte?
 Dat ik den Leelijkert, die zoo veel onheil stichtte —
 Den Klepelsmijter! — den Verleider! — zonder iet
 Wat naar correctie leek victorie PAUKEN liet?
 Kon' dat misschien ontknooping heeten?
 Was dat het Regt bediend, naar 't Wetboek der Poëten?
 Gij stemt mij toe: dat kòn' — dat wàs het niet!
 En, praat ik weder, zulks aan keuvelzucht te wijten
 Misbillijkt gij: van 't geen mij dubbele pligt gebiedt
 Moet ik mij, blijkbaar, PRATEND kwijten.

Daar, waar Garganus bergkruin ziet
 Naar 't golvend zuid, geviel 't, voor lange jaren,
 Michiel, d' Archangel, zich een Heilig te verklaren.
 't Luidt vreemd; maar voor dengeen, wien 't aan geloof
 (ontbreekt,
 Bestaat de Grot, waaruit de Heilig spreekt —
 EERTIJDs ten minste SPRAK! als nu, voor 's Pelgrims ooren,
 De schuldvergift'nis, na de boete, zich liet hooren.

Zij galmde nog door 't vreêverkendend Hol,
 Toen, om 't mirakel te voltooijen,
 De fletse wang des Boetlings eenslags bol
 En rood werd, als voorheen; zijn buik weêr uit de plooiën
 Ten statelijken cirkel zwol.

Hij KEERT dus; maar volhardt, uit demoed, in 't voeteeren;
 En, stapt hij, ook, om zijn herkregeven vet
 Niet, roekloos, weêr door zweeten te verteren,
 Met priesterlijk bedaarden wandeltred,

Toch daagt, ter zijner tijd, de stompgedakte toren
Van 't Stadjē op, waar thans
Een onverwelkbare lauwerkrans
Zijn schedel toeft, die daar tevoren
Een bluts ontving.

Doch, eer hij verder stapt, is 't noodig dat wij hooren,
Wat, aan dien oord, sinds hij ter beëvaart ging,
Sjeur Tenterkwaad begon.

't Was straks na 't medevieren
Der Kersnacht, op zijn wijs, dat hij *incognito*,
Vermomd als katuil, boven Lochem rond kwam zwieren.

't Hoog spaandak naast de kerk doorborend, loerde zoo
Zijn blik ten leste ook in een slaapsteê. Die daar woelde —
De Kapellaan, gehuisd bij d' ou' Pastoor —
Smeet, of een mierenschaar hem over 't lijf krioelde,
Zich, onder diep gezucht, van 't een op 't ander oor.

Wie had de schuld? De frissche Leonoor!
Doch zonder dat zij 't wist. De goê Begijntjes noemden
Het Meisje Zuster, en beroemden,

Van afgunst vrij, zich op den kostbren schat,
Dien 't arm Konvent in 't vlijtig Kind bezat.
Maar, wat haar binnensmuurs een eerkroon had geschonken,
Stond op de cedel der verdiensten niet gemeld,
Die onzen Kapellaan te klaar in de oogen blonken.

Hij had de Non, zelfs in verbeelding, nooit verzeld,
Als haar de huisorde of de Mater riep tot pligten,
Waarvoor straks eigen wil bij Leonoor moest zwichten;
Doch naarstig had hij ze, uit zijn vliering-cel, bespied,
Wen ze in den moestuin zich somwijlen kwam vertreden.

Was effen Grijs heur dragt, HAAR bleek een dragt te kleeden,
Die 't zachte van heur bos onoverschitterd liet.
De zwarte Keuveltimp, zich op heur voorhoofd krullend,
Verhief heur blank nog meer. Twee spelden (naar de wet,
Door zuster Hill' — van kuif wat hooë blond — ingezet),
Heur bruine vlecht in lijnwaadplooisel hullend,

Verwekten spijt; maar 't schoon van Nora's voetjes wox,
 Bij 't streng gebod, dat hun den schoepronk 1) van die dagen
 Ontberen liet. En op die voetjes werd de Non
 Zoo zwevend ligt daarheen gedragen,
 Of ze, als 't gewed was, vliegen kon'.

Steeds koortsiger, nam uit zijn sterretoren
 De Vriend dit alles waar; ook klonk, te middernacht,
 Hem weër, bij 't Kersgezag, die tooverstem in de ooren,
 Waarmeê het lieve Kind elk hart in oproer bragt!

»Ach, had geen beulenhand mijn schedel plat geschoren!
 En stond mij 't vrijen vrij! en dat ik uit de borst
 Haar wat mij pijnigt klagen dorst! —
 Dat Zij, bewogen door mijn beden,
 Mij kroonde met haar gunst!"

Hier was het jammrend »ach"
 Des aanhefs ook het slot; en, die naar onder zag,
 Door 't steile huisdak, schiet, ontkatuild, naar beneden! —

»Help, Heerroom, help!" — Eilaas! al 't helpen kwam te laat:
 De Kapellaan blijft — overheerd door Tenterkwaad —
 Een voorwerp om in 't gasthuis te besteden!

Hij kruipt te negen uur de dekens preevlend uit,
 Geen VADERONZE, waar zijn mond zich mede ontsluit:
 Hålschijnt het de ENGELGROET; doch, eer men 't voluit hoore,
 Is 't beter doof te zijn! MARIA groet hij NIET;
 Maar »Ave, ave, Leonore!"

Herhaalt hij, tot gebrek aan asem 't hem verbiedt,
 Geknield voor 't venstertjen, dat in den Moestuin ziet.

Ten laatste, hij kwam af; slof — slof; het hoofd gebogen,
 Als of hij langs den Berg naar Diamanten zocht.
 Lenoor, met licht bekleed, stond voor zijn BREIX; omtogen
 Met digten nevel stond al 't andre voor zijne OOGEN.

1) Hoog opstaande Snebben, genoeg in oude boeken, en bepaald in
 Cats, als zottenuitrusting, mét en zónder bellen afgebeeld.

Hoe luid een strafpreek op zijn oorvlies trommelen mogt.
Doof bleef hij! slechts vernam zijn geest het stadig weemlen
Van 't Kersnachtlied, dat hem verrukt deed heemlen.

En 't kluchtspel, dus vertoond, was niet met èens gedaan:
Zijn kwaal liet door reliek noch klysma zich verjagen!
Zelfs teelde 't voorjaar nog bij de oude nieuwe plagen.

De buurten rond zwierf thans de Kapellaan —

Keek stijf in zijn brevier — en hief een deuntje aan:
»Leonoret, schoon rozekijn» begon het.

Wanneer 't een jongenstroep, van ver hem nagegaan,
Meê blaarde, zijn *crescendo* won het

En zong 't alleen ten einde — tot den dag.

Dat Jaromir hem hoorde en zag.

Straks werd hij stom! en hukkende in de struiken
Dacht hij de naadrende, als het hoen den wouwte ontduiken.

Bedrogen hoop! 't instinct, gescherpt door wraaklust, had
Den Pelgrim reeds gediend! Het leidt regtweegs zijn schreden
Naar 't boschje; en wààrom hem, met sidderende leden.

De Liedjeszanger tegentrad? —

Die in hem siddert heeft den aanvang reeds vernomen
Van d'onweêrstaانبren Ban! den Ban, dien hij ontkwam.

Toen hij zijn vlugt door Zutphens kerkmuur nam,
Doch, in dit uur, niet zou' ontkomen!

Het magtig Formulier werd des van woord tot woord,
Al tandeknersend door den Booswicht aangehoord;

En, uit den Kapellaan met huid en haar geweken,

Steeg hij (afschuwlijk in zijn helgestalt) naar 't hoog;

Toen dààr de Schildwacht Sint Michiel hem tegenvloog!

Plots heeft de luchtreis uit; zijn spierkracht is bezweken;

Hij tuimelt neêr, en boort nu, 't hoofd omlaag, in de aard;

Maar de Exorcist, die hiêr den pas bewaart,

Grijpt toe; houdt bij den slingerstaart

Het halve lijf terug; en 't koord, dat om 's Mans lenden
Geknoopt hangt, weet zijn vuist kastijdend aan te wenden,

Met zulk een klem, als nimmer menschen vleesch

Verduren moest, van knoet of bullepees.

De Lijder slaat, zijn molgat in, aan 't huilen,
Dat de antipoden zich ontzetten! dat de zuilen

Van 't Pandemonium als zwakke rieten staan
Te beven. Jaromir geeft weinig om dat piepen!

VERGEEFS vangt klaauw en horen staåg weêr aan
Met wroeten, om den weg naar 't onderaardsch te diepen!

De pestkwalm, van den Schreeuwer uitgegaan,
Spreidt vruchtloos een bedrieglijk duister:

Geen slag die misvalt, van tweehonderd, wel geteld;
Waarmeê bediend, de Guit werd vrijgesteld.

Zòò stapt de Pater, overstraald van zegeluister,
Door Lochems Poort! Zòò lag voor onzen Held
Zijn trotsche Weêrpartij geveld!

De Strafplaats heet, van dien dag af tot dezen,

Naar dat gestaarte deel, waarop het gordeltouw
De wraak van Jaromir in striemen gaf te lezen.

„En nu de Kapellaan? —” Die keek sinds naar geen
Of 't moest een bes van tachtig wezen. [Vrouw,

DE TOOVERWIJNSTOK. 1)

Albertus Magnus — (was hij 't niet,
Dan was 't een ander, dien 'k zoo hiet:
Oòk Tooveraar van zijn bedrijf;
En oòk dood, sinds een eeuw. vier, vijf) —
Albertus, of die andre, zat

Eens meê aan, waar de Duitsche Keizer at.

Ter regter zij' van 't Eergestoelte praaft
Hofmaarschalk Max, die naast zijn Heer nooit faalt;
Behalve daar, waar man staat tegen man,

1) Zie aant. 41.

En 't bloote zwaard moet toonen wat men kan.
Staâg krom van rug; van hart en kuitens valsch;
Groot in 't salet; in 't raadvertrek een hals.

Onrustig waart zijn oog thans om den disch :
Dat 's Vorsten mond geen smaaklijk beetje miss!
Het keuren valt hem zwaar! de tafel zucht,
Belaân met cijns van water, aarde en lucht;
Met wat Germanje, uit zegenvollen schoot,
Van Maas tot Sau aan zijn Beheerscher bood!

Toch flauwt 's Mans ijver niet! terwijl de vreugd'
Allengskens groeit; daar Bachus 't hart verheugt,
De luitsnaar trilt, en 't schaatren der trompet
Heel d'omtrek meê in vrolijk oproer zet.

Nu treên de Spelers binnen: snaaksche klucht
Bereidt de schaar der Gasten nieuw genucht.
Hun Heer alleen zit (al te vaak gestreeld!)
Aan 't oor van ligchaam en van geest vereelt.
En smaakt geen vreugd'.

Hofmaarschalk Max weet raad :

Hij nikkt, als 't Kamerspel ten einde gaat,
Albertus toe: »Op, Meester! dat uw Kunst
Den Keizer EER bewijze — ons allen GUNST.»

Albertus is gereed. Hij zwaait den staf,
Dien een onzichtbre hand hem vliemens gaf:
Eên — tweemaal deed hij 't; bij de derde keer
Verscheen een wolk; gebloemde en loof zeeg neêr;
De balsemgeur der lente faalde niet;
En, met geruisch, gelijk van wieglend riet,
Verzwond het dischsieraad in 't glanzig blad,
Gehuwd aan keur uit Flora's bonten schat.

En traliwerk van zilver sloeg een kring,
Die, wijdstrekt, het lustig perk omving;
En harpklank jubelde; en, door 't schittrend blank

Van 't eël metaal, vlocht zich een Wijngaardrank;
Maar, voor den Keizer, breidde een Perzikspruit.
Op 't maatgetoon, haar purpre loten uit.

Niet lang, of bloeisel pronkt, aan rank en lot;
't Wordt ooft; 't wint verw! Mèt klinkt het luid gebod
Des Meesters door de zaal: »Aan elken gast
Behoort een tros: alsamen toegetast.
En 't mes gevat! — doch wacht een nader woord;
En blijft de druif verschoonen, tot gij 't hoort!»

Hij sprak. Den steel van elken tros bedreigt
Het scherp; als, zie! de perzikspruit zich neigt.
En de appelvrucht, aan 't buigend rijs gehecht.
Zich willig in de hand des Keizers legt.

Terwijl beloert de Hoovling Max zijn tros:
»Waar wacht ik naar? hij heeft zijn vollen bos!
Ik bie' hem staandevoets den Keizer aan.
En laat den eersten dank mij niet ontgaan!»

Hier snijdt hij toe ... en schendt hij zijn gezigt! —
Hoe? blijkt terstond! De zinsbegoochling zwicht:
Ver van den wijngaardrank houdt ieder gast
Zijn eigen neus met spitse vingers vast.
En 't mes daarop! — Max heeft verdiende straf;
De Keizer lacht hem uit; en hij trekt af.

DE RADJA'S DOGTER. 1)

»ALLA-OED-DIEN" Een stroeve Koningsnaam.
Vriend Lezer! maar ik zorg, voor u en mij tesaam,
Dat ons dit hottentotsch niet verder zal bezwaren.

De Koning, dus genoemd, hield, op de Paawentroon
Van Dehli, zijn gemak. Ofschoon

1) Zie aant. 42.

Bij 't kaauwen van zijn pinang, sedert jaren,
Ontwerpen van veel doen's Mans geestvermoeijing waren.

Thans stond er evenwel èèn plan uit honderd vast!
Dat zou' volvoerd! Tweeledig was 't:
Het krijgswaard in de vuist de waereld te overwinnen;
En dan de Leer van Mahomet
Daar uit te bonzen, door een nagelnieuwe Wet,
Die met een Vrijbrief voor de Drinkers zou' beginnen.

Maar onontberelijk, bij de Alexandersrol,
Scheen hem, aan de eerste plaats, een Thaïs, blank van
Tot fakkelzwaai, waar hij 't branden (handen,
Meer grootsch dan 't sloopen vond. Hij had een Harem vol
Puiks puik; tesaamgezocht tot in de verste landen;
Zijn Thaïs-ideaal was nogtans daar niet bij:
Dat was een Radja's Kind; ten minste meende hij,
Op hooren zeggen af, geen ander kon' het wezen.

Alleen — wie ondernam 't, den Vader te belezen,
Dat hij zijn Dogter gaf, tot honderd vijfde vrouw
Aan ALL... *et cetera*? — Den appel zijner oogen,
Dat hij dien goedschiks geven zou' —
Hij! Prins, naar rang, en Koning, naar vermogen;
Die daar in 't rotsgebergte een VEST
Ten zetel had, gelijk een AREDSNEST! —
Wie zoo iets hopen dorst vond zich gewis bedrogen!

Wat raad? ja! GOEDE is duur; maar KWADE — inzonderheid
Aan 't hof -- kost niets, gelijk men zeit;
En naar een KWADEN vroeg de Dehliche Alexander!
Ook bleek de botste domoor schrande,
In dit *cas*; even als de traagste talm bereid,
Zich met het plegen van een snoodheid te belasten.

De Radja, wist men, dreef het valken-wei-spel graag
In 't vlak: gewapenden, die op zijn gangen pasten,
Besprongen hem, van uit hun hinderlaag;

En, ziet, de Jager kreeg — „edoch met leedbetooning.
 Dat zorg voor 's Rijks belang den Koning
 Tot dit *extreem* gedwongen had” —
 In Dehli's welbemuurde stad
 Een welgegend huis tot woning.

Straks ging er nu een hooge kemelvracht
 Geschenken naar 't gebergte, en door twee Eergezanten
 Werd, na 't ontpakken van hun paerels, diamanten,
 En goudstof en borduurselpracht.
 Het Huwlijksvoorstel bij het Meisjen aangebragt.
 »Ontving zij 't met genegen ooren,
 Zoo werd haar vrijheid voor den Radja toegezworen.”

Na woord en wederwoord, die 'k u niet verg te hooren.
 Nam 't lieve Kind hun Boodschap in beraad;
 En wat verstaanbaar uit haar rozenlippen gaat,
 Als 't uur van wilsbepaling slaat,
 Komt neder, op voldoen aan 't vorstelijk verlangen;
 »Mits” klinkt het slot, in vasten toon,
 »Mits, door haar Vader zelv' den Koning aangeboon.
 De Dogter plegtig worde ontvangen.”

Ten vierde male was de dag sinds aangelicht:
 Hij ziet, terwijl in 't west zijn laatste flikkring zwicht.
 Een langen sleep van bonte palankijnen
 Met 's Konings Bruid voor Dehli's muur verschijnen.

Slavinnen, Dienaars, op wier pronk
 Een gloed van honderd fakkels blonk
 Die de avondschaduw deed verdwijnen
 (Het talrijk Staatsgevolg dat zijn Meestres omgaf),
 Treên met haar onder 't dak van 's Radja's woning af.

En 's andren daags. . . was 't Bruiloft, zoudt gij meenen!
 Doch gluur, mijn vinger langs, eens naar dien bergtop henen:
 Wat wemelt daar? — 't Zijn Paarden, in den nacht,
 Uit 's Radja's ARENDSNEST tot voor de Stad gebragt!
 De Maagd — de Radja zijn 't! van dat Gevolg omgeven.

Waarop het toortslicht blonk, Alleen, Slavinnendragt
 Vermomt geen Krijger meer, en wapenloos gebleven
 Is slechts de Maagd. Het zwijgend uur der rust
 Had Dehlis vest in diepen slaap gesust;
 Daar traden ze uit! het staal geheven,
 Dat onder spreijen schulde, of 't kostbre lijfstooi waar';
 Aan deur, noch poort, weêrstond de wachterschaar;
 En, ijlens vast in zaal en beugel,
 Ging 't bergwaart met gevierden teugel!

Maar een, die, 't hoofd op zij', zich achter de ooren krabt.
 Is de Alexander, wien zijn Thaïs daar ontsnapt:
 Van spijt verzeft hij 't nu, de waereld te overwinnen.
 En zet het Wetboek uit zijn zinnen.

SIGNOR ANELLO. 1)

Urocha, Nanicht van Lodippe 2), nam de wijk
 Naar 't bloeiend Napels, toen Ioniën verschraalde,
 En dààr, als in Schach Abbas Rijk,
 Het volkjen al te deun haar Zwarte Kunst betaalde.

Eens zat ze, in 't nieuwe Hol, dat zij tot woning had,
 Bij 't heksen-keukenwerk met klevig roet bedropen;
 En »aller padden moêr" 2) de onsterfelijke Pad!
 Zat op haar schoot. Daar ging de deur zacht open:
 Signor Anello kwam. Hij ziet het schriklijk Wijf
 (Na snellen oogslag weêr verdiept in haar bedrijf).
 En groet en boodschap blijven steken;
 Tot eindlijk, als de Kol zich vragend hemwaart keert,
 Het stomme beeld begint te spreken.

Jaloersheid is 't, wat onzen Gekskap deert!
 Op zijn Francesca's deugd verklaart hij vast te bouwen;

1) Zie aant. 43

2) Cats, Spookliefde.

Nogtans! wanneer zij eens door andren wordt gekust,
 (Of 't ooms of zwagers zijn) het stoort hem in zijn rust:
 Haar ZOENTJES wenscht hij ook voor zich alleen te hou'en.
 Vervulling van dien wensch was alles wat hij vroeg.

»'t Gaat moeilijk» zegt de Feeks »hier mouwen aan te
 (zetten! —
 'k Beschenk uw weêrhelft, om dit zoenen te beletten,
 Voor vijftig scudis, met een Neus-tip, lang genoeg,
 Dat de opgekromde Kin zich daarmee samenvoeg';
 Alleen, zoòn Hangslot — zou' 't een gragen lekker stuiten —
 Sloot u niet min dan andren buiten!
 Gij geeft des HONDERD, en ik vraag den Geest om raad,
 Die mijn' geboèn ten dienste staat:
 Hij zal mij 't geen u helpt in dezen Spiegel toonen,

»SJED BARSJAMOOT» begon 't nu; maar 't verschoonen
 Van uw oor, en mijn long,
 Vriend Lezer, eischt alhier een sprong;
 Het raauw Hebreuewsch voorbij, dat ze uit haar gor-
 (gel wrong.

De Heks heeft dus met haar Bezweren
 Gedaan, en zit nu in 't kristal te speculeeren.

Doch als ten laatste Vriend Anell'
 Zich weêr haar tronie toe ziet keeren,
 Strekt, eer zij spreekt, een wenk hem tot bevel
 Dat hij haar *jura* voor den spiegel nedertell',
 Daarna vangt ze aan:

»Mijn Zoon, ga onbekommerd henen!
 Is van de naaste nacht de leste schaâuw verdwenen,
 Dan vindt zich aan uw pink een BLOEDKORALEN RING:
 Hij blijve er aan, en u rest niets te vreezen!
 Wie stroopend in uw jagtveld dring',
 Francesca's mond zal niet te kussen wezen.»
 Dus sprak zij; en Anello ging,

Hij slaapt een hazenslaap aan zijn Francesca's zijde;
 Staâg hopend, dat de Ring hem aan den vinger glijde;
 Een Droom (Urocha's werk!) bedwelmt hem, met den dag;
 Onrustig woelt de droomende op zijn sponde;
 Zijn hand vaart uit het dek; hij tast er meê in 't ronde;
 Voelt... voelt den Ring! — en roept straks wee en ach!

Wat was die Ring? Wat deed Anello schreeuwen?

Zijn Bedgenoot lag neven hem te geeuwen,
 Nog van geen dag bewust; in 't eigen oogenblik
 Zweeft boven haar DE HAND; die hand genaakt haar LIPPEN;
 Plots komt DE PINK er binnen slippen!
 En Vrouwttjelijef bijt toe van schrik.

M A R C O. 1)

I.

Jong, welgemaakt, van edel bloed, schatrijk,
 Vond Marco niemand zijns gelijk
 Bij Napels Jeugd. Hij kon' het puikje vragen
 Uit heel de maagdenrij,
 Die Koning Manfreds 2) heerschappij
 Ten sieraad bloeide, en wierd niet afgeslagen:
 Hij zelf, aan de eerste plaats, was daar verzekerd van,
 En scheen toch ongezind om Hymens juk te dragen.
 Te veel voorkomendheid, zoo 't gaat! bedierf den Man,
 Dat hij! — het eenig doel, op 't welk zich honderd
 Uit honderd oogen vlammen rigten, (schichten
 Als Parthenopes 3) Dogtrenschaar
 Bij hofteest of tornooi elkaâr
 Den voet wedijvrig poogt te ligten; —
 Dat hij zijn jonge hersens daar
 Voor duizlen zou' behoên, was naauwlijks te verwachten.

1) Zie aant. 44.

2) Manfred zat in de dertiende eeuw op den troon van Napels.

3) Napels.

Ook deed hij 't niet! De Ridder werd alras
 Verliefd op zijn persoon, nog meer dan 't iemand was.
 Gelijk het rad draait om den as.

Zoo draaijen rustloos zijn gedachten
 Om 't *centrum* van zijn dierbaar ik :

Waar Marco gaat of staat, hij heeft, elk oogenblik,
 Met Marco iets te doen. Een spiegel moge ontbreken,
 Waarin hij gluur', geen nood! de baard wordt gladgestreken;
 Het net beloop van kuit en voet bekeken;

Het mantelsnoer verknoopt! een scheefgevallen plooi —
 Een 'k weet niet wat verholpen aan zijn tooi.

Kortom: Narcissus Geest; die als een spook bleef waren.
 Nadat zijn lijf, in 't stille nat,

Aan eigen mooi zich doodgekeken had;
 Narcis, met spot geweerd uit de elizeesche scharen.
 Was in 't Bedorven-Kind der Meisjes komen varen:

De schaapjes braken nu te laat
 Het hangend hoofd met meerbezonnen raad!

Haar Sekse nogtans werd, ten zoen van 't Regt, gewroken.
 Door Julia, een bloem op 'teenzaam veld ontloken.

Als gast genood bij 't winter-stadsvermaak,
 Landt zij in Napels aan. Wat oogen heeft roept wonder!
 Geen harten, of zij brengt ze, als door betoovring, te onder;

En dat men, voor haar schoon, naar ridderwijze, blaak'
 Verklaart de Jonglingschap een staatswet, niet te schenden.

Door wie voortaan nog man van smaak
 Wil heeten, in den kring van zijn bekenden.

Vriend Marco neemt dus meê de leus aan van Galant.

Maar, als hij merkt, dat zijn vereerende offerand
 Het Kind niet meer tot wedergunst doet nijgen,

Dan zulks een mindre doet; en, steeds in vaste hand,
 Heur waagschaal tusschen dalen blijft en stijgen; —

Als hij, bekwikt, bestrikt, ontdekt.

Dat zich een glimlach om haar aardig mondje trekt.
 Die eer kritiek dan approbatie teekent,

Wordt zulks het Nufje streng in *debet* aangerekend!

Zij zal er aan! »Geen man, van mijn figuur,
Van mijn rang, van mijn geld, wanneer hij 't schijnt te
(meenen.

En op den trouwring, wijst, valt de overwinning zuur.
Sint Januarius heeft hier geen hulp te leenen;

Het loopt van zélf los! — — En!

Wanneer het wespje nu omsponnen

Hangt in mijn web, als ik nu koning ben.

En zij slavin is; als, in 't heimelijk' begonnen,

De toestel tot haar bruidgewaad

Bij dag, bij nacht, voor haar verbeelding staat.

Dan laat zich misverstand uit de eerste stroowisch draaijen.

En 'k treê gebelgd terug, met tranen niet te paaijen."

De Ridder, na dit zelfgesprek,

Tijt fluks aan 't werk. Hoe? blijf' hier onbeschreven.

Genoeg: geen enkle wezenstrek

Van Julia verraadt, dat zij hem voet wil geven.

Hoe welbedacht hij 't spel hebbe aangeleid,

Men laat het jegens hem bij heusche minzaamheid.

Als jegens elk. Het onderscheid

Misschien, ja, bij naauw toezien, op te merken.

Is dit: dat haar kritiek; somwijl onschampren jok

Bij 't lachje voegend, dat weêr schalks haar mond ver-

Alleen tot hem zich blijft beperken. (trok;

Zoo was het; hij zag wêl; en let nu wat gebeurt

Stond Marco eens van gramschap rood gekleurd,

Wanneer Miss Julia hem — d'Afgod van de schoonen! —

Als was hij nog een kind, met kouden spot dorst honen.

Thans kleurt genoeg zijn gelaat.

Dat Julia hem blijikbaar gade slaat:

Genoegen, dat uit zuivre bronaâr vloeide!

Geen booze treek, waarop zijn gramschap langer broeide!

De boog, die sluiks op 't wild gspannen stond.

Had, dwalend met haar pijl, den jager zelv' gewond.

En van die pijl — van zorg, die al zijn rust verslond,

Gefolterd, gaat nu Marco dolen;

Of liever, rijdt hij in' gepeinzen over 't veld.
 Het nijdig lot heeft hem zijn Dulcinee ontstolen!
 Een oude Moeder »door wat jicht, zoo 't heet, gekweld!»
 Heeft onvoorziens haar Julia bevolen,
 Dat ze uit het vrolijk stadsgedruisch
 Terugkeere, en bij haar zich opsluite in een kluis.
 Deez' eigen morgen is de flonkerster verdwenen,
 Die aan den trans van Napels heeft geschenen! —
 »Helaas!»

Bij dit helaas voelt Marco's rosinant
 Den scherpen prikkel van zijn sporen
 Zich onverdiend aan iedren kant
 Een halven duim in 't weeke boren —
 WORDT dol, gelijk zijn Meester schijnt —
 Vliegt over heg en hek — zet over groeve en grachten —
 En meet de ruimte met onuitputbre krachten!
 De stad, het dorp, het akkerland verdwijnt;
 De wildernis vangt aan; geboomte en struiken naadren
 Elkaar al digter en al digter. 't Hollend Dier
 Houdt vol te runnen! tot in 't leste met een gier
 De Ruiter nederploft.

Een bed van dorre blaadren
 Ontving hem, en hij rijst met ongekreukte leên.
 Maar 't paard vlood uit het oog! alleen
 Het paalloos hout bleef staan, in welks geheimenissen
 De honger, of een scheurziek wolvenbroed
 Van Marco's einde zal beslissen!
 Dit schriklijk denkbeeld jaagt hem 't bloed
 Al saam terug naar 't hart. Hij blijft nogtans bezonnen:
 De Hoop blaast lieverleê het vonkje van zijn moed
 Ten vlam, en 't pogen is begonnen,
 Om regtdoor 't onherbergzaam woud
 Te klieven: of ter andre zijde
 De grenzen ligtlijk aan een Wachter zijn vertrouwd,
 Wiens gastvrij huisdak hem verblijde.

Twee uren zwoegt hij voort, en de uitgang bleef verspard:
 Daar treft hem een gevaart' van klippen, naakt en zwart.
 Met huivering! 't Geboomt' houdt, als teruggestooten.
 Den barren steenklomp op een afstand ingesloten.

Een mengeling van kruid, ten spijt van 't jaargetij'
 Met bloei gesierd — met zaad of bes beladen —

Vervult het open; maar 't gevogelte ijlt voorbij:
 't Vond hier geen aas! Geen beet mag hier het ree verzaden.
 Al wat hier wast is gif: 't bedrieglijk akoniet.

Dat door den scheerling heen zijn blaauwe trossen schiet;
 De dorenappel, met de bilzenplant vereenigd

Pest walmend door de lucht; het doodkruid, van de menigt'

Der glimmervrucht gekromd: aan DEZEN is 't gebied
 Uitsluitend ingeruimd.

De wind sliep in; men ziet
 Hetgeen daar groent nogtans met vreemd geritsel beven:
 't Zijn schorpioenen, 't zijn tarantlen, 't is een broed
 Van adders, wriemlend aan den voet

Der stronken, of door 't loof onrustig omgedreven!

En welke is nu de onkwetsbre hand,

Die hun venijn braveert? die hier van plant bij plant,
 Geen uur geleên, als blijkt! een buit kwam plukken?

Wie is 't, die, langs dit slingrend pad

Zoo kortst, ten klipwand heen, met naakte voetzool trad?

De Zwervling waagt, met schroom, het open spoor te drukken,
 Dat naar den steenklomp wijst, De deur, waaraan het stuit.
 Verbergt een Hol, Schoon haar geen grendel sluit.

Heur dorpel, door 't betreên, diep uitgeschuurd, zegt luid:
 Het klipgewelf heeft een bewoner.

Zij laat de lucht voor hem door spleet bij spleten in;
 En boven haar bloeit, op de steile tin

Der klip, een rozenstruik: geen meimaand teelde schooner.

Hij bloeije daar, mijn Hoorders! Ik verlaat

Een poos den keufvelstoel, want ik ben moêgepraat.

M A R C O.

II.

Eer aan den Ouden Tijd, en weg met de EEUW DER REDE!
Vivant de Dooden! roep ik mede!

ZIJ DEDEN WONDEREN — WIJ DOEN 'T GEEN WONDER SCHIJNT!

ONS VliegEN lijkt wat groots, maar, wel bezien, verdwijnt
Het gansch mirakel! een ballon, van lucht gezwollen,
Draagt ons omhoog! — Wanneer, in 't Stoomland, wagens
(hollen,

Al loopt er paard, noch paardsgelijke, voor: —

De Kétel met zijn toébehoor

Vervangt het rennend span! — Of, gaat er een te water —
Zinkt vijf, zes vaàmen diep — en staat er

Te metslen? — Die het doet huist in een Duikerklok!

Armhartig kruimelwerk! Een ebbenhouten Stok
Kon in des Wijzen hand, voorheen het zwerk regeeren,
Een enkel Woord kon berg tot dal vernêeren.

Zòò vèr ging Wetenschap! Maar nu ging ze achter uit —

Gelijk al 't Goede! en liet haar drossen tot een buit
Aan snoodheid, om, misbruikt, een nageslacht te plagen,
Onwaard het heilgenot der Zalige Oude Dagen!

Wie ondervond zulks meer dan Marco, die bleef staan
Voor een doorluchte Deur!

Met handen niet te raken,
Hing boven hem een Rozengloed te blaken:

Hij schouwt dien met verbazing aan,

En voelt zijn hart van nieuwe vrees bekruipeu:

„Neen, 't is voorzigtigheid, geen blooheid, heen te sluipen!”
Doch, zonder eerst door deze deur te gluipen,

Den weg naar 't bosch weêr in te slaan —

Nieuwsgierig als hij is — hoe zou' hij zulks vermogen!
Hij staat des voor een reet, met strakgevestigde oogen;

En 't geen ze ontwaren . . . is de booze Tooverkol
Urocha! 1) zichtbaar bij het licht, dat in haar hol
Door 't welfsel valt. Zij is 't!

Terwijl, met innig beven,
Die haar bespiedt op heur bedrijven staart.
Ontsluit ze een zalfbus — èèn van zeven
Gelijken, in een kring geschaard.
Drie vingren, schraal en krom als kelderspinnebeenen.
Doopt zij daarin; bestrijkt haar voorhoofd . . . en verdwenen
Is 't Wijf! Zij werd een Kraai, en vloog het open uit,
Waardoor het spookhol van den middag wordt beschenen.

Weg rent ook Marco, eer zijn aftogt wordt gestuit!
Hij trouwt het heksen niet! — Doch, vòòr in 't bosch
(gekomen.

Hoort hij een fladdren door de boomen.

De Kraai, teruggesnel, schiet, langs den rozelaar
Onstuimig gierend, naar beneden,
Met een geplukte bloem; zij scheurt die uit elkaâr;
Slikt ze op; en 't Wijf hernam haar menschelijke leden!
Waartoe? — om met een vaart te keeren in haar grot,
En kort daarop, uit d'eigen pot
Bestreken, zich van nieuws in vogeldosch te kleeden.

Daar vliegt de Kraai weêr heen! maar, bij hervatte vlugt,
Draagt zij een voorwerp, flus, zoo 't schijnt, in 't hol vergeten.
Een talisman, als vracht meê door de lucht.

Dat ziet hij die daar staat. Geen tijd heeft meer gesleten
Met raadslaan! kenlijk is 't wat ij lens moet gedaan:
Hij worde òòk Vogel; plukke een Roos; vlieg' west-
(waard aan,
Naar 't strand; en heeft hij daar zich weêr ten Mensch
(gegeten,

Dan blijkt de Stad misschien eer 't nacht is te BEGAAN.

1) In de voorafgaande Vertelling, SIGNOR ANELLO, den Lezer bekend gemaakt.

Zoo dacht hij, en de moed deed al zijne aders zwellen.
Hij draalt niet om naar 't hol te snellen;

Hij grijpt de Zalfbus, die de Heks greep, naar 't hem
Besmeert zich mild; en krast met een (scheen;
Victorie... mits hij slaag! maar KRAST hij, Hoorders?
(— neen!

Hij werd een EZEL, en hij BALKT! — Genomen
Uit een verkeerden pot, is 't Magiesch Liniment.
Zoo 't spreekwoord zegt, den Patiënt
Gelijk den hond de worst bekomen.

En, ach zijn kleinte reikt tot gindschen bloemstruik niet:
Hij blijft hetgeen hij is, en vliedt.

Hij vlood! en 't woud dat hem geen open wilde gunnen.
Zoolang hij op twee voeten ging,

Begint zich, voor den viervoet, straks te dunnen;
Tot aan de koningsbaan, olijf de beuk verving.

Een avontuur stond Langoor hier te wachten.
Geschreeuw van moord gaat op! waarbij een vrouwen-
Terwijl ze erbarming smeekt, klinkt deze hem (stem:
Als Julia's! Hij loopt ter hulp, uit alle krachten;
Vergetend wat hij is, en Man in zijn gedachten.

Daar ziet hij 't arme Kind! Het lastdier dat haar droeg
Ligt, als haar leidsman, zonder leven.

Het Rooverpaar, welks boosheid hen versloeg,
Schijnt spottend aan de Jonkvrouw moed te geven.

Versteend schouwt dit de onweerbre Marco aan.

En een der guiten ziet hem staan —

Springt toe! en heeft hem vast bij de ooren.
Eer zijn bezinning keert. — Wat lot is hem beschoren?

De zadel, van zijn dooden stamgenoot
Naar 't uiterlijk, wordt op zijn rug geladen.

En Julia, die gaarne weêrstand bood,
't Bestijgen van het dier met blanken dolk geraden.

De togt gaat nu, langs heimlijk spoor.
De naaste heuveln in. Eerst was het ij lens vlugten;

Maar — een valei met ruigt' bewassen doòr —
 Schijnt eindelijk 't geboeft' geen volgers meer te duchten.
 En een gesprek vangt aan, terwijl zij 't vlietend zweet.
 Van 't aanzigt wisschen. »Onze Hoofdman staat gereed.
 Zoo 'k denk, om 't restjen van zijn goudbuil te besteden.
 Voor zulk een Vangst'' zegt de een. »De Hoofdman.
 (dat ge 't weet.

Roert aan dit Kluifje niet!" " zegt de andre. "»'t Hoort
 (met reden

Aan mij! Ik hield haar aan' — Ik stiet den Schreeu-
 wer neêr.

Die naast haar draafde — en Gij... 't ontsnappend Dier!
 (Niets meer

Was uw bedrijf! — De gouden keten.

Daar aan heur hals, u toe te meten.

Kan gaan, doch haar persoon, goê vriend.

Is juist wat mij uitsluitend dient.

De Hoofdman... neem, voor zijn pistolen.

Den Graauwen, zoo 't hem lust." "

Een gloed van helsche kolen

Blaakt uit het oog van hem tot wien hij 't zegt.

En 'tschelmenpaar begint een woedend tweegevecht.

»O, red mij nu, goed beest!" zucht Julia. Haar handen
 Aanvaardden bij die zucht zijn vrijgelaten toom;

Doch, eer dat stuur beveelt, is reeds de gast niet loom
 Met wenden! Als begon de grond vooruit te branden.

Stormt hij terug langs 't verschbetreden pad.

De Roovers volgen! maar, ter dood toe afgemat.

Verzaken zij 't weldra. 't Lukt Julia te landen.

Waar thans de koningsweg meer veiligheid belooft.

Zij vest een natten blik, op die van 't licht beroofd
 Daar achterblijven moet, en op het dier — verslagen

Met hem. Eilaas, geen menschenmagt

Die hier meer helpen kan! en 't moordgespuis te ontjagen

Dringt nog te sterker, daar de nacht

Allengskens naakt. Zij spaart des nutloos klagen,
 Om onverwijld haar dier te nopen, werwaarts heen
 Haar reis ging. — Moederlijk werd ze aan dien oord
 (ontvangen,
 Toen juist de dag van Somma's 1) top verdween.

Ik zwijg van 't wederzien; zwijg hoe Elvira's wangen
 Bestierven, bij 't verhaal van 't geen haar Dogter leed;
 En hoe Mama, door geen *da capo* te verzaden,

TWEE DAGEN aan 't erkaauwenswerk besteedt.
 Den DERDEN vinden wij Vriend Marco, voor zijn daden,
 Lijf-ezel van zijn Julia verklaard;

Doch vrij, gelijk de hond die 't huis bewaart:
 »Martino» ('t werd zijn naam) »Martino, zoo bescheiden,
 Zoo wezenlijk! verdiende 't regt van weiden.

Naar onbepaalden wil." En hij misbruikt het niet.

Als zijn Meestres verschijnt, het blijkt dat hij haar ziet;
 Den ganschen dag; hoe vroeg, hoe spaà 't moog' wezen;
 Fluks hulde doende aan HAAR, wier trouwe knecht hij
 (hiet.

Heur zinsverandering betoont hij klaar te vreezen,

Wanneer ze een woord slechts van een ridje vallen liet:
 Hij draaft zijn tuig te moet! Haar meening kan hij lezen,
 Zelfs uit een enklen blik; zoo goed als hem haar taal
 Verstaanbaar is. Men vindt hem telkenmaal

Waar zij zich heen begaf. Hij volgt bedaard heur schreden;
 Toeft als zij toeft; strekt dicht bij haar zijn leden.

Als 't Meisje nederzit; en — welk een School doorloopt
 De Cicisbee, in twalef weken,

Dat hij-zoo doet! Hoe duur hij ook de Lessen koopt,
 Die hij ontvangt, geen offer komt, geleken

Bij haar waardij,

Den prijs dier Lessen bij.

1) *Monte di Somma*, een berg met den Vesuvius samenhangend.

M A R C O.

III.

Van LESSEN sprak ik; doch (om misverstand te weren)
Van VOORBEELDSLESSEN was 't. Door deze nog te leeren
't Geen vroeger werd verzuimd, viel onzen Held ten deel.
Hij wordt van 't Lot gekweld, maar ook het schenkt hem
Hij mogt het labirint waarin hij zwierf ontkomen. (veel!
Gewenkt door Julia!

Zij wijdt aan bezigheid
Haar dag. Heur naam wordt op de tong vernomen
Van heel 't gezin, terwijl zij alles leidt:
Stil, nogtans, als de veêr, in 't uurwerk, door haar drijven
De wijzernaald heur cirkel doet beschrijven;
Niet met luidruchtig onbescheid,
Gelijk de beek op 't rad eens molens neêr komt stooten,
Hoe zedig wordt de schat van haar verstand ontsloten,
Als eenvoud raad begeert! Hoe heimlijk wrocht haar
Het goede, aan oud en arm bewezen! (hand
En wie toch zou' de Heilig, opgerezen
Van voor het bed der smart, waaraan zij troostend zat,
In 't Meisje groeten, dat, gastvriendlijk onder 't loover
Gekeerd bij haar vriendin, een luit heeft opgevat.
Zij stemt ze op nieuw, en speelt het lied weêr over
Dat ze onvolspeeld gelaten had.

Te diepbeschamend tuigt het leven
Van Marco tēgen hem, daar 't hare, zòò besteed,
Zich aan zijn oog vertoont. Wat nuts heeft hij bedreven?
Hij WENSCHTE vaak genoeg, dat hij iets loflijs deed';
Hij WENSCHTE stad of staat, naar burgerpligt, te schragen;
Maar 't WILLEN rijpte nooit! Aamechtig van zijn jagen
Naar schijngenot — met zich en elk te onvreên —
Sloop, iedren spaden nacht, de Ledigganger heen —
Verzwoer 't vervelingsjuk, en ving 't weêr aan te dragen,
Bij 't volgend licht!

Dit zelfverwijt

Liet nimmer af van aan zijn hart te knagen.

Het goede zaad, in zijn verdwazingstijd
Aan Julia's doordringend oog gebleken
Te schuilen in dat hart, en dat al vroeger teeken
Van kiemen gaf! sproot nu geworteld op.

»Waarom gedraald, o Mei! schenk deze streken

Uw VOLLE gunst! Laat ook DE ROZENKNOP
Van uw bevruchtend' adem zwellen:
Laat eindelijk Martino zich herstellen —

Ten Marco! — Ja! — maar die het beetre thans verkoor,
En, na gedragen kruis, zich blij genot durft spellen!"

Zoo zucht hij menigmaal, sinds heldre lentegloor
Natuur verjongen deed; de vlieten zijn geslonken;
En 't gras den beemd, het loof aan 't bosch is weêr-
(geschonken.

Zoo zucht hij, tot, in 't lest, de Roos bloeit! —

Spits van oor

Beloert hij ze in den hof, en eet ze al met zijne oogen!

Het verdergaan wou' 't lathek niet gedoogen! —

Daar trad de Maagd, van uit de woning, struikwaart

Zij zag de bloemen, plukte er een. (heen:
Stak ze aan haar keursje vast, en trad door 't hek naar
(buiten;

Doch om het ras weêr voor den Gluiper toe te sluiten.

Die, door haar komst, gelijk zij meent, verrast,
Baarblijklijk voorhad, om zijn regt van overweiden
Ook tot den hofgrond uit te breiden.

En op de jonge groente vlast.

Wat zal hij doen? Hij laat zijne ooren hangen,

En volgt, verdiept in zwaar gepeins, haar gangen.

't Gaat weêr ter boschkapel; hij heeft tot peinzen tijd.

»Die Roos" peinst hij »haar met geweld te ontrukken? —

Zou' ik zulks doen! — Maar ligt raakt zij ze wand-
(lend kwijt!"

Hij houdt ze dus in 't oog! — »of — (honderd zal ze er
(plukken,

En meerder, eer 't seizoen verloop')! —

Een andren dag vervult een andre bloem zijn hoop
Dan maakt hij met zijn buit zich vliegens op de beenen —
Het bosch in! en een hap, zoo is het vel verdwenen,
Dat hem de foltring lijden deed
Van Herkules, gedoscht in Nessus kleet."

Dit was zijn plan. Maar 't Lot, schoon 't hem zijn gunst
(wil toonen,

Doet zulks op eigen wijs: een dagelijksch geval,

Bij 't rustloos op 'en neêr van 't sublunaris ch dal,
Waar de onverzaadbre wenschers wonen.

De Maagd heeft nu het kleine Heiligdom.

Als ze iedren ochtend doet, betreden.

En stort daar knielend haar gebeden.

Wat de afgoôn heeft behoord, ruim duizend jaar geleden.

Hoort nu Madonna toe, Oud muurwerk rijst alom
Nabij de Bidplaats, en getuigt, dat hier voordezen.

Eer Romes glans moest ondergaan.

Een Landpaleis de zetel plagt te wezen

Van praal en overvloed. Nog ziet men zuilen STAAN:

De Tijd sloeg, op haar schacht, reeds zeis bij zeis te stukken;

Haar ZUSTERS zijn vergruisd — zij wisten van geen bukken;

Maar 't rankend eiloof kleeft er aan,

En aller kapiteel is van zijn vracht ontlaân.

Vond Marco, als hij 't wederkeeren

Van Julia, na 't vroom vereeren

Der Heilige, hier toefde, op 't groene mos gestrekt,

Zich menigwerf tot onderzoek gewekt:

Wat heldenstam hier voormaals mogt regeeren;

En rees hij op, en zocht naar 't geen hem 't puin kon'

't Was sprakeloos. (leeren;

THANS is 't geen ZOEKENS tijd:

Pas had hij zich geduldig neêrgevlid.

Waar 't bosch aan bouwval stuitte, als voor zijn glurende
 iets raadselachtigs zich, in duistre welfselbogen. (oogen
 Van ver bewoog.

Bij 't licht, dat door een muurbres schiet.
 Blijkt hem, ten langen leest, het voorwerp, dat hij ziet.
 Een paard te wezen. 't Staat gezadeld aangebonden.

„Waar mag de Ruiters zijn?” — Zie ginds! hij is gevonden!

Een Guit, bij ons bekend, die uit de Bidplaats stoof.

Begaat aan Julia ten tweede maal een roof! —

Zij worstelt gillend in zijne armen

Martino, dubbel, door jaloersheid en erbarmen

Gespoord, heur Schaker na! en eer hij 't welf gewint,

Bereikt hem zijn gebit, en haalt hem rugglinks neder.

Doch, snel, met blooten dolk, rijst de Overmande weder;

De hand van Julia steeds meester — hoe het Kind

Zich were! Alleen, van diersch instinct gedreven,

Wendt zich Martino; doet geweld

Met de achterhoeven; mikt op 't leven

Des Roovers; en, schoon zelf niet zonder wond gebleven.

Is hij verwinnaar, en de vijand ligt geveld.

Zijn Julia, die eerst het wondenbloed zag stroomen;

Die nu al de aakligheid des bangen doodkamp's ziet,

Van hem, wien ze, als bij wonder, is ontkomen;

Bezwijmt.

Dit oogenblik wordt ij lens waargenomen.

Door onzen Held: de Roos verliet

In 't moedig weêrstandbiën, de borst der Schoone niet:

Hij vat ze met zijn ruige lippen;

Hij slaat ze binnen; en met een

Zwindt de ezelshuid! — Reeds knielt de Marco van voor-
 Naast Julia, en waait haar koelte met de slippen (heen

Van zijnen mantel toe. Haar naam klinkt in haar oor,

Met liefdes zoetsten toon, en dringt ten laatste door

Tot daar 't bewustzijn schuilt, dat meer en meer zijn banden
 Verbreekt. Ze ontsluit haar oog. Zij trekt uit Marco's handen

Bevreedmd haar regte, En waar begon

Waar eindigde ik, zoo ik u malen wilde en kon',

U, schoon tooneel van twijfling — van gelooven —
Van duurbezwoeren gloed, dien tijd noch lot zou' dooven! —

Van zedig-staamrend dankbetoon.

Dat Marco's trouw erkent; al wordt de stond verschoven.

Die blijken doe, of 't hoogste minneloon

Hem zal gebeuren, wien het tweewerf mogt gelukken.

Zijn Julia aan wis verderf te ontrukken.

Dat Julia dit loon hem niet te lang betwist.

Getuigen traan op traan, die ze uit hare oogen wischt,
Terwijl nu Marco met haar sluijer wordt verbonden:

»Voor HAAR behoud ontving hij, in 't gevecht,

Die wond, waarop zij heekruid heeft gelegd —

Het heilig teeken maakt — en driemaal *ave* zegt!"

Kon' ooit een Minnaar zich op beetren titel gronden! —

Moog' dan ons Paar alsnog geen Bruïgom zijn en Bruid.
Schatrijk aan hoop, spreek ik mijn *dixi* uit.

DE VERLOOFDEN. 1)

De Weduw VAN (dit VAN welluidend in te vullen
Staat elken Lezer vrij) — de Weduw VAN bezat
Een Buiten, en verliet daarvoor de Stad.

Een Dogter had zij, die wij Suze heeten zullen;

Zij had, tot Neef, den jongen Boudewijn;

Tot Tuinman, Kees, den man van zieke Catharijn;

En — om er dien ook bij te sommen —

Den netgepruikten Heer Fransijn.

Tot haar Notaris praktizijn.

Daar hebben we onze Akteurs: èèn sprekende en vijf

Mijn Pythagorisch PERSONEEL. (stommen.

Kon' schittrender! Maar 't STUK beteekent ook niet veel.
'k Erken zulks, eer 't begint! Blijft dus een Kijker zitten

1) Zie aant. 45.

Voor 't opgehaald gordijn, na dit vermanend woord,
 En is hetgeen hij ziet en hoort
 Vliegwerk noch hemelval, hij fluistre zulks niet voort;
 Laat staan dan, dat hij luid zou' vitten.

Ging 't ergens naar de klok — bij onze Weduwwrouw
 Ging 't naar den dag met een. In haar salon nam 't stoken
 Nooit einde of aanvang, naar de trap van hitte of kou':
 't Ontzet van Leyden 1) bragt er d'eersten turf aan 't rooken,
 En de Oude Mei 2) een bloempot in de schouw.
 Was 't beestenmarkt te Lis? 3) Haar hoofd vol zinkingstoffen
 Mogt bersten van de pijn, men hoorde de eimmers poffen:
 't Geschrob ving aan, bij bonzend klompgeklos!
 Kortom, 't was al in roer — de schoonmaaksnikker los.

Ook 't alledaagsche liet zijn wetten,
 Zoo min als 't geen naar beurtkeer ging, verzetten:
 Had 's ochtends boven 't huis, ten kleinen toren uit,
 Het dwingelandsch half acht geklonken,
 Straks lei Mama de hand op een beschuit,
 En 't eerste kopje thee werd voor haar ingeschonken,
 De twalef maanden door. Al kwam, bij wintertijd,
 Het goede Suusje vaak, niet al te regt geregen,
 Niet zeer in 't evenwigt geboekeld, aan 't ontbijt,
 Zij moest er zijn! geen preutlen hielp er tegen.

Daar zat dan menigmaal de plaaggeest Boudewijn;
 De aanstaande Schoonzoon! ('t geen gij wijslijk hebt
 (geraden!)
 Die reeds zijn Bucephaal door slijk of sneeuw liet waden,
 Om op 't half acht present te zijn.
 Dien ook somwijl de pleitzorg zò lang slaakte.
 Dat, onder èèn dak, 't minnend Paar
 Een etmaal tijds, of meer, het zoet des omgangs smaakte.
 Meesmuilend zat hij dan, en schoot, nu hier, nu daar,
 Een blik op 't Meisjen, en haar hand begon te trekken,
 Aan wat geen trekken hoefde, om schuilend blank te dekken.

1) 3 October.

2) 10 Mei.

3) 22 April.

Mama intusschen at, en breidde, las een stuk
 Van 't Woord, ten slot voor, uit een ouden Bijbeldruk
 In folio, en vatt'e, als 't negen sloeg, de kruk
 Der Keukendeur.

Kees was thans ook verschenen,
 En 't ging, na 't huisbestel, met dezen tuinwaarts henen;
 Zoo niet naar melkerij of bosch. 't Gezande pad,
 Waar langs het ging, moest, elken avend,
 Van meet aan met de klouw gehavend,
 In 't goed seizoen; tenzij het wolkennat
 Den trouwen Knelis van zijn taak ontheven had.

Dit booze pad hield Suzes gangen
 Nu reeds vier dagen in bedwang, terwijl haar Vrind,
 Met groot verlof van veertien, 't lieve Kind
 Gezelschap hield. »Na 't harken — hoe 't verlangen
 Haar trekk' — geen wandeling!» 't Is beter de avendkou
 Te mijden, sprak Mama; en wat sprak uit de Vrouw?
 't Malmoedertjen? o neen! Daar mogt vrij nevel hangen;
 Of 't zoel zuidwest door 't kille noorden zijn vervangen;

Een luchtbad werd voorheen het Meisje nooit ontzegd,
 En 't bleek *probatum* aan haar frissche rozenwangen.

De knoop zat hier: het Kind moest Bruid zijn, volgens
 (regt,
 En is 't nog niet! — Het Ampt is al te ras gevonden,
 Waaraan, voor Neef, de Bruiloft werd gebonden!

»'t Wierd daarmee HERFST" dacht Tante — en de Amp-
 (tenaar

En Bruigom *aspirant* staan reeds met BLOEIMAAND klaar!

»Neen! volle twee en twintig jaar
 Was ik, en dat zal Suze, als zij ter kerk gaat, wezen.
 Ik neem mijn woord terug, en laat mij niet belezen.
 Te herfst is 't Bruiloft; ik geef toe, den eigen dag
 Dat Suze weêr verjaart; maar, Vriendje Bouw, geen ach
 Of wee zal uwen Echt vervroegen.»

Zoo klonk het, en de hoorder moest zich voegen
 Naar 't harde woord — en naar nog meer:
 Naar wantrouw in 't gedoogen van 't Verkeer!
 Want, zie, 't arrest van Suze is ook den dag van heden
 Haar aangezegd: bij 't heerlijkst lenteweêr
 Is 't eenzaam wandlen uit, terwijl Mama heur schreden
 Gerigt heeft naar de kranke Catharijn.

Vergeefsblinkt nu, voor 't Paar, de vriendlijke avendschijn
 Door 't loover; Filomeel' heeft vruchtloos, in de dreven,
 Het voorspel van haar nachtkoor aangeheven;
 En onbezocht blijf nu de kluis, met riet gedekt.
 Wier bank van donzig mos den moeden wandlaar trekt!

De Kluis! aan 's heuvels voet, waar 't beekjen langs komt
 (schieten.

Ten breeden vijver in; zacht murmlend bij zijn val.
 Waar nog hun ouderdom met lust gedenken zal.
 Aan 't zoet, dat hier hun kindschheid mogt genieten!
 Waar 't eerst viooltje, omtrent den vliet, te vinden was;
 Het eerst gerotel van de vorschen in den plas
 Zich hooren liet; de tortel tijdigst landde;
 En onverwelklijk loof den guren winter bande.
 Waar vroeg de Min hun lessen gaf,
 Terwijl zij lagchend op den schoot der Onschuld zaten.
 Waar 't afscheid werd geweend, toen Boudewijn den staf
 Als Jongling greep, om de oorden te verlaten.
 Zoo dierbaar aan zijn hart. — Hij kwam, na 't derde jaar,
 Tot Man gerijpt terug: hiêr zocht, hiêr vond hij haar!
 Maar 't knopje werd ten roos: een Jonkvrouw stond
 (nu daar —

In al den luister van haar schoonheid opgerezen —
 En toefde zijnen groet; de vreugd door zedigheid
 Getemperd op het blozend wezen.

„Ach, Suze!” meer werd niet gezeid;
 Doch, wat de ziel bewoog was uit het oog gelezen! —

Hier! — in dit Heiligdom! — had eindelijk beider mond
 Het woord gefluisterd, dat voor 't leven hen verbond! —
 En derwaarts mogen zij geen avondbeëvaart rigten! —

Viermaal heeft, na die wet, de nacht den dag doenzwichten;
 't Bezoek aan 't krankbed is de vijfde keer herhaald,
 En 't Paar heeft weder bij de t'huiskomst niet gefaald.
 Hun tijdverdrijf ontwaart men zonder vragen:
 Het Nichtje knoopte — en Neef? een boek ligt opgeslagen —
 Hij las. Zoo deden ze! en 't was GISTREN geen KWANSUIS
 THANS? ... kleefde er aan een sjerp een vlok verraadlijk
 (pluis:
 Mos — mos ontdekt Mama! echt BANKMOS uit de KLUIS!

„Kan 't mogelijk zijn! Geen andre stappen,
 Dan van haarzelve en Boudewijn, vernam
 Haar blik op 't mulle pad, tot raaklings aan de trappen
 Der deur, waardoor hij binnenkwam.

Wat in haar boezem woel', niets laat ze er van ontsnappen.
 Doch 's andren daags heeft, daar het avond wordt,
 De Krankentroosteres haar liefdewerk bekort;
 Zij gluuroogt door een heg, of Neef komt aangetreden;
 En uit het bosch komt NEEF — met afgepaste schreden —
 En DOGTERTJE op zijn rug! —

Staat MOEDER overstort
 Van koude schrik, zij is weldra bekomen;
 Heeft daadlijk haar besluit genomen;
 Keert naar de Zieke; en veinst dat ze iets vergat:
 „Een boodschap, die de Baas te brengen had.”

De Heer Fransijn komt, op die boodschap, uit de stad;
 En 't EINDE... „kan men nu in ieder Blijspel lezen!”
 Roept menigeen; doch, met dat al,
 Kon' 't Eind' hier even goed een Treurspelakte wezen! —
 Indien men tranen storten zal?

Hoor toe: dan kreeg de Weeuw een overloop
(van gal.

Den Heer Fransijn laat zij de Wet doorblaären.

Daar haalt hij uit, wat Oudren wapens geeft,

Als wrevel Kroost hun magt weêrstreeft.

Geen tusschenspreking brengt de zaken tot bedaren;

Een storm berst los, waar 't huis van beeft.

Het Huwlijk raakt glad af. Maar Suzes raam gaat open,

Bij duistre nacht; de Minnaar wacht, beneên.

Op 't afgedwaalde Kind; 't is in zijn arm gegleên —
Vooruit de weg — en 't Paar ontloopen! —

Straf volgt hen op de voet; de kleine schat verdween,
Die, in de reismaal meêgedragen,

De Liefjes onuitputlijk scheen;

Verbeurd is alle hulp van magen;

Geen andre keus rest Boudewijn,

Dan krijgsman, voor een mondvol brood, te zijn!

Nu komt een kogel aangevlogen —

Verbrijzelt hem een arm — en maakt hem bedelaar!

Sinds kruist, ten einde raad, het Tweetal met elkaar
Door 't land. Een Wichtje, van 't gebrek hol uitgezogen,
Is 't wat elk hunner torscht. Zij naadren — diepgebogen! —

Zij naadren ... welk een oord? — Wie is 't die vòòr hen
(treedt,

En, door hun jammer tot milddadigheid bewogen,

Niet gist, aan wie heur aalmoes wordt besteed? — —

Voltooi het schilderij, zoo 't u vermaak kan geven,

Mijn Lezer, om verzierde ellend'.

Tot kwelling van uw naaste, saam te weven.

De waereld heeft, tot aan haar uiterste end.

Geen mangel aan waarachtig lijden;

Ik dicht er graag zoo weinig bij

Als mogelijk! en, staat het hier aan mij,

Of de UITKOMST TREUREN zijn zal, of VERBLIJDEN

Zoo maak ik Bouw en Suze blij,

Met een vervroegde Trouw!

De Weeuw had Cats gelezen:

Bij de afgeneusde klucht verscheen haar voor den geest
»De Nichte van Pepijn» die DRAAGSTER was geweest.

Aan Suze viel te beurt, dat zij de VRACHT moest wezen;

Dit gaf het werk meer voeg! maar »des al niet te min»

Mama had in dit spel geen zin.

En schikte zich, voor 't eerste van haar leven.

Deed zij verkeerd? — mij dunkt haast neen!

Haar *veto's* werden dies genadig opgeheven.

»Om redenen van staat,» en 't Bruiloftsfeest gegeven.

Eer Meimaands laatste dag verscheen.

GRIETMAN SJUCK VAN BURMANIA.

DOOR MUITERS IN ZIJN LANDHUIS BEDREIGD. 1)

Historische Anekdote.

De Muiters waren voor de gracht;

Aan de overzij' stond Sjuck;

Hij wees den Volkshoop met de Lont

Op een geladen Stuk.

En sprak: »zijn orde en wet van kant.

Hebt nog respekt voor dezen kwant.

Uw ballen krijgt gij warm terug;

Wij staan gereed; speelt op!

Maar beter bragt ge iets anders t'huis.

Dan een bebloeden kop:

Gaat, haalt een Roes in 't Zwarte Hoen

'k Zal morgen uw gelag voldoen.

Vecht nu, of zuipt! 2) Gij hebt de keur."

Dit sprak de Grietman Sjuck;

1) Zie aant. 46.

2) *Tjuechte oef suwpje sey Sjuck* bleef sinds een Vriesch spreekwoord.

En, zie, zijn Lont bleef ongebruikt —
 Onafgebrand zijn Stuk :
 Het Zwarte Hoen weèrgalmt weldra
 Van »Vivat Sjuck Burmania !”

Hij leev'! Hij leve in eere voort!
 Dat, bij den laatsten neef,
 Zijn Naam, gelijk zijn manlijk Woord,
 Nog op de tongen zweev'
 En, stak ons ook de Muitpest aan,
 Zijn voorbeeld leer' de Braven STAAN.

HET MIRAKEL.

Anekdote.

Coert volgde Romes Leer, maar Pruissens Oorlogsvaan :
 Hij vond Maria's Beeld in Breslaus Domkerk staan,
 Met paerels opgesmukt, wier glans aanlokkelijk straalde ;
 En 't bleek, dat eèn daarvan naar 's Krijgsmans zak
 (verdwaalde.

Coert nogtans handhaaft dus zijne onschuld voor 't Gerigt:
 »Wat mijn Beklager zegt, is half waar, half verdicht,
 Die Paerel — ja! die plagt op 't kleed der Maagd te pronken ;
 Doch — vond men ze in mijn zak — zij heeft ze mij
 (GESCHONKEN !

Zou' ik haar plunderen, aan wie 'k, van kindsbeen af,
 Tot tweemaal daags toe, op mijn knieën eere gaf?
 Ik! — neen! — maar zij! groot in miraaklen! zij vereerde
 Mij, met haar eigen hand — wat tot mijn onheil keerde!”

De zaak komt voor den Vorst. Die vraagt den Kapellaan
 Van 's Keizers Afgezant: »Neemt gij als mooglijk aan,
 Dat met zijn houten hand een Beeld iets weg kan geven?”
 » »De Wondren, Sire, zijn bij ons niet opgeheven.””

»Pardon dus! — Maar, betoont een Beeld hem andermaal
Zijn gunst, dat Coert ze weigre, of ze aan de galg betaal'»

DE DOODENDANS. 1)

Een Sprookje.

't Sloeg twalef. Als de volle dag
Scheen de onbewolkte maan;
En huivrend zat de Torenwacht
En staarde een Wonder aan :

De Kerkhof roert zich ; graf bij graf,
Wier diep zich openspert :
't Is UITGAANSNACHT voor elken Doô,
Die tot GERAAMTE werd.

Zij springen van hun leger op,
En zijn, met rasschen loop,
Weldra, nabij het Kerkgebouw,
Vergaard tot èenen hoop.

't Gezelschap buigt, en nijgt, en steekt
De holle hoofden saam' ;
En maakt gebaar, of 't krijg of vreë
In overlegging naam'.

't Bleek ligter zorg! Bij paren geeft
De troep elkaâr de hand,
En neemt, ten afgesproken Dans,
In dubble rij zijn stand.

Geen speelman wordt er bijgehaald,
Als 't op een walsen gaat :
Het beengeklepper rept zich luid :
Elk slaat zich zelv' de maat.

1) Zie aant. 47.

Zoo zwiert men lustig om de Kerk;
Dan uit, dan in 't gezigt;
Men scharrelt langs een graf — en ziet!
Iets flonkrends kwam aan 't licht.

»Wat blijft daar tintlen op den grond?
Een glans als diamant! —
Werd niet Sibyl, voor twintig jaar,
Begraven naar dien kant? —

Wie weet! misschien nam de Ijdeltuit
Wat Pronks meê in de Kist? —
Die Buit was altoos halens waard,
Indien men 't zeker wist!

Doch waarom twijflen? 'k Loop er heen;
Dan blijkt het iet of niet.
Staat weêr de kerkmuur tusschen ons,
Geen spooksel, dat mij ziet.” —

En als de Dans weêr kwam en zwond,
Doorvliegt, met diefschen haast
De Wacht, die 't sprak, de smalle ruimte —
En heeft den Pronk genaast:

Sibylles Boot! 1) Hij raadde juist. —
Hoe brandt nu onze Man,
Dat hij ze, als 't Bal gesloten wordt,
In rust begluren kan!

Zijnwensch, naar 'tschijnt, wordt dra verhoord:
Het Dansfeest liep ten end;
De Dansers keeren tot hun Graf,
Na 't afscheidskompliment.

Doch Vrouw Sibyl toont kwade luim,
Terwijl ze om 't hare dwaalt.

1) Halssieraad.

En boot, noch boots gelijk ontdekt,
Hoe zeer 't aan licht niet faalt.

In 't eind, haar stompneus rook de lont:
»Den Dief zal regt geschiên!»
Zij laat hem, dreigend, van omlaag,
Haar knekelvuisten zien —

En naar de kerkdeur stormt zij heen!
Maar met dat koopren Kruis,
Ten sleutelplaat op 't hout gehecht,
Was 't voor geen spook hier pluïs!

Dies wendt ze 't naar den torenvoet;
En — luttel klimmenstijd —
Droog zit ze! daar zij, halverhoogt',
Op de omgangsleuning rijdt.

Thans wierp, in stervensangst, de Wacht
Zijn roef van boven neêr:
Vergeefs! een muurbloem ving dien op;
En 't Spooksel kloutert weêr:

't Zag, van omlaag, door 't ruig belet,
Den val der Halsboot niet;
En nu ook, van ter zij', geen glans
Die wat er schuilt verried.

Zoo streeft Sibyl 't Juweel voorbij —
Steeds onvermoeibaar vlug:
Zij klimt, gelijk de spanrups klimt,
Met hoogen bogchelrug:

Zij haakt (om 't lijstwerk buigend) zich
Aan al wat uitsteekt vast;
Tot dat zij 't raam van 's Wachters cel
Met dorre hand betast.

Ras volgt het hoofd! — De mond gaapt wijd!
Het ledig ooghol vlamt!

En roerloos zijgt de Wachter neêr;
De schrik heeft hem verlamd.

Nu komt de lange kranenbals,
Waar 't kale hoofd meê bukt —
De beenderknie, waarmee 't Gespens
Den vensterdorpel drukt; —

Twee armen strekken, 't weltsel in,
Zich naar den Roover uit;
Terwijl de vleêrmuis luider piept;
Terwijl de lijk-uil fluit; —

Tien spitse vingers naadren; — Dàar...
Valt — bom! de klokslag èèn!
De Spookten-Viertijd is voorbij,
En Vrouw Sibyl verdween.

HET BEZOEK VAN FOHL. 1)

Daar reisde een Man; ('t is wijd van hier
Voor jaar en dag gebeurd)
Zijn rug was krom, zijn baard sneeuwwit,
Zijn schaamle rok gescheurd.
Door 't avondduister liep zijn baan
Op 't hutjen van een Weduw aan.

Behoeft woont daar bij de Vlijt;
Maar gastvrij is 't onthaal:
Geen laafnis faalt den Reiziger —
Geen krachtherstellend maal;
En 't leger, voor hem toebereid,
Heeft, die 't hem bood, zichzelve ontzeid.

Zij WAAKT, en zorgt voor 't nieuwe kleed,
Hem mildlijk toegedacht,
De Weefster neemt het van een web,

1) Zie aant. 48.

Die op den koopman wacht,
En legt het, eer het donker zwicht,
Ter sluik, waar 't afgedragen ligt.

Zijn afscheidsgroete brengt haar Gast,
Zoo dra de morgen blinkt.
„God loone u!” spreekt hij; maar daar volgt,
Wat als een raadsel klinkt:
Het luidt: »En 't geen gij EERST begonst
Dat hou niet op, voor de avondstond.”

De Weeuw staat peinzend op dit woord —
Doch ledig blijft zij niet:
Zij meet, wat van haar Webbe nog
Tot koopwaar overschiet; —
En 't Web . . . golft zonder eind haar toe!
En eindloos meet ze — en wordt niet moè!

En bergswijs hoopt het Doek zich op,
En maakt steeds plaats voor meer;
En, rees een stapel tot het dak,
Een nieuwe rijst alweêr:
Als de avendzon het west verguldt,
Is 't hutjen van een Schat vervuld.

„Dank, Fohi!” stamelt zij, geknield.
Die nu eerst knielen kan. —
Ja! Fohi! zelf bezocht haar stulp,
Vermomd als Reizend Man:
Weldadige Armoè loonde hij,
De Vlijt is van haar zorgen vrij!

Doch ras vernam een RIJKE Weeuw
Het Wonder hier geschied.
Al is zij rijk, zij gunt dien Schat
Aan zijn bezitster niet:
Zij meent, van 't hare ging het af
Wat Fohi goeds aan andren gaf.

De Grijsaard, dringend aangezocht,
Keert thans tot HARENT in,
Waar DIERKOOP Weefsel op hem wacht,
Opdat zij meer gewinn
Haar dienaars doorwaakt den nacht,
En 't zedig reiskleed zwindt voor pracht!

En, vroeg, gelijk in de arme hut,
Bereid ten verdren togt,
Herhaalt heur Gast het afscheidswoord,
Dat zulk een Wonder wrocht :
Bij HAAR wordt meê ten slot gehoord
» Wat ge aanvangt duur' tot d' avond voort."

Zij staat reeds, waar zij 't overschot
Van 't WEB geborgen heeft ;
Maar slaat, vergramd, door 't SPINNEWEB,
Dat voor de bergplaats zweeft ;
En 't EERSTE WERK, door haar gedaan,
Houdt straks — met eindloos RAGEN — aan!

Hoog stapelt zich het GOEDKOOP WEB,
En maakt steeds plaats voor meer ;
En, roert een hoop den zolder aan,
Een nieuwe klimt alweêr ;
En 't Rag berst, als de kim zich sluit,
De Raagster nà, heur woning uit,

Geen Fohi geeft, in ONZEN tijd,
Aan Deugd of Ondeugd loon,
Men ziet geen groeiend Wonderweb,
En geen vermoimde Goôn,
Maar Hebzucht, die zichzelve bedroog,
Vertoont zich daaglijks voor ons oog.

MENGELDICHT.

„Les Muses sont des Abeilles volages.”

CRESSET.

G R O E T E,

AAN HARE KONINKLIJKE HOOGHEID,

MEVROUW DE PRINSES WEDUWE VAN ORANJE-NASSAU,

BIJ HARE TERUGKOMST IN NEDERLAND,

LOCHEM DOORREIZENDE; 1) DEN 8 JANUARIJ 1814.

Zijt welkom! — zij 't uw TELG met U,
Op haar GEBOORTEGROND!

Hij kaatst (weêr vrij!) ons feestgejuich
Langs al zijn dalen rond!

Zijt welkom, als ons de ENGEL was,
Die voor u henen ging!

Als 't WICHTJE, daar, met 's MOEDERS oog,
Ons zeegnend hart aan hing!

O weêrzien, na een scheidingsnacht,
Van tien paar jaren duur!

O berg op bergen tusschen ons,
Geslacht door Gods bestuur!

Nog blijft zij uit de wolk gestrekt,
De Hand, die 't Wonder deed! —

Haar weegschaal wikt; — Hij valt te ligt,
Wiens trots naast de Almagt treedt!

1) Met wijlen Mevrouw de Hertogin Weduwe van Brunswijk-Luneburg;
twee dagen na de Souvereine Vorstin (thans Hare Majesteit de Koningin)
en de driejarige Prinses Marianne.

Haast boort de heldre Vreugdezon
 De laatste neevlen door!
 Zij streelde uw Jeugd, zij koestert ook
 Uw Grijsheid met haar gloor.

Dat zoo de Spruit der Hope groei',
 Ten wortelvasten Boom!
 Europe, in schaduw van zijn kruin,
 Weldra te feeste koom'!

Dat zoo des Hemels gunst op U,
 O KONINGSZUSTER, daal';
 En 's waerelds twist in vree' verkeer',
 Opregt als onze taal!

AAN DE STAD PARIJS. 1)

In Maart 1815.

Waart gij het niet, die, breinloos uitgespat,
 Den mijter en de kroon in 't slijk vertradt;
 Die 't zaad des oproers zaaidet, wijd en breed;
 Die voor den Korzikaan in 't bloedperk streedt;
 Tot de Overwinning, daar uw trots van zong,
 Snel rugwaart in uwe eigen muren drong?

Gij waart het! Gij! En als gij, bleek en bang,
 Nu 't vonnis toefdet van uw ondergang,
 Doorsneed het staal, tot uw verderf ontbloot,
 Den band, waarin 't Geweld uw vrijheid sloot;
 Behieldt ge uw Prooi, vergaderd van alom;
 Het siersel van paleis en heiligdom;
 Vergode Kunst, te schendig saamgehaald:
 Een Krijgstrofee, waaraan de lauwer faalt!

En gij...? Des Waerelds Hoofdstad, in uw waan!
 Hebt ge iets, uit dank, voor 's waerelds heil gedaan?

1) Zie aant. 49.

Uw moed, eens blind misbruikt, herleefde hij,
 Tot steunsel der verjongde maatschappij?
 Viel, op uw Konings wenk, de Dwingeland,
 Met diefsche list gekeerd van Elba's strand?

Laaghartige! — verschoond door zwaard en dolk,
 Toog hij — toog, neven hem, dat oorlogsvolk —
 Aan spade en spoel, aan orde en rust ontwend —
 Dat, zonder wet, alleen zijne aadlers kent!

Zoo huldte gij dan, van nieuws, tot overheer
 Den Afgod, 1) die zijn wagentroon weleer
 Zag voortgesleept, door eene ontzinde schaar,
 Toen Dweepzucht in heur bloed smoorde, achter haar;
 Toen, omgevoerd op alverplettende as,
 De wreevle Grijs een schrik der Menschheid was? —
 Europa staarde weêr dien gruwel aan? —
 Dit hoort gij? — 't Zal den Afgod nederslaan!
 Zijn Priisterdom, van 't vet der offren zat,
 Met Hem! en deelen zijner Tempelen schat!

Droom' vrij een Onverlaat, die redding vond,
 Waar — (boven Moskows puin!) — Gods Engel stond,
 En tot het zwerk en tot de waatren sprak:
 »Verdelgt!» Waar angst, noch smart, noch dood ontbrak,
 Al zwierf de lans ver af, al sliep de kling;
 En minst rampzalig scheen, wie vroegst verging!
 Hij droome, daar Hij 's Regters wraak belacht,
 Van meerder zegepronk, u toegedacht,
 Lutetia! 2) — Zie ginds — zie rondom uit;
 Wat vindt uw oog, als 't aan den grenskring stuit? —
 Geen LEGERS — neen! 't zijn VOLKEN! opgestaan
 Van d'eenen tot den andren oceaen.
 Zie duizend duizenden! hun schrikbaar tal!
 En... 't is DE HEER, die hen geleiden zal!

1) Men herinnere zich den Indischen, bij onzen W. Schouten afgebeeld:

3 Boek, 11 Hoofdst,

2) Parijs.

F E E S T Z A N G ,

VOORGELEZEN AAN DE PLEGTIGE MAALTIJD, BIJ DE INWIJDING
VAN HET GELDERSCHE ATHENEUM, TE HARDERWIJK;
DEN 23 VAN LOUWMAAND 1816.

*»Juventuti consulere, ferorum mores emollire, omniaque ad
priscum aureae aetati statum redigere.*

JUSTI VLIJH, Toparch. in Isendoorn. Acad.
Curat. Prim. de Erig. Acad. caus. Praef.
hab. die Apr. duod. anni. 1648.

De feestkelk blinkt; een Lied zij aangeheven,
Uit vrije borst — met blij gelaat!
Mogt Academus Perk niet langer schaduw geven;
Athenes Leerschool staat!

Een milde hand zal 't licht des Bakens voeden,
Dat weêr aan 't Geldersche oever glanst.
Den stoel der Wetenschap zal 't zwaard des Helds behoeden,
Dien Schelde en Iber kranst.

Geen Gauler zal op nieuw ons sinaad doen hooren.
Geen Omar, in Augustus schijn.
Drijft plundrend andermaal de Wijsheid uit haar koren,
En roemt zich Groot te zijn.

Geen storm, (gelijk aan die zoo toomloos gierde!)
Die weêr, daar 1) Zwedens Plinius.
Daar Neêrlands Hippokraat' eens de achtbre Tabbaard
(sierde,
Het vlammend Outer bluss'.

1) Linnaeus en Boerhaave, beiden te Harderwijk gepromoveerd.

Het vlamt; de wierook geurt; den reinen Tempel
 Vervult een heilige Priesterschaar!
 Zij roept »Kom, Jonglingschap! kom nader, van den
 Zoek leering bij 't altaar! (drempel;

Veredel 't hart, door 't Goede en 't Schoone tevens;
 Word ingewijd, uit liefde en plicht;
 Grijp aan, met mannenmoed, de groote taak des levens,
 Die wachtend voor u ligt!" —

Zij volgen 't woord met vaderernst gesproken,
 En jeugdige ijver spoort hun treên.
 De zegels der Natuur zijn voor hen opgebroken;
 Der tijden nacht verdween.

Hun Leerzucht weidt langs de Idumeesche stranden;
 Zij gaart gebloemde in 't Attisch Veld;
 Het roemrijk Latium ontsluit hun zijn waranden,
 Daar gouden ooft in zwelt.

Zoo vormden Venema's en Bijukershoecken
 Hun jonkheid; zoo wies Hemsterhuis
 En Zwieten op; zoo sleep zich 't brein der Musschen-
 Het fijn vernuft van Ruysch! (broeken —

Gi, Gaaf eens Gods, met onzen druk bewogen —
 O KONING, zie van uwen troon!
 Aanschouw in Hen—in 't nut van hun erkentlijk pogen—
 Uw Weldaad, en uw Loon!

DE GRONDLEGGING

VAN

RUSLANDS ZEEMAGT. 1)

FEESTELIJK GEVIERD, DOOR PETER DEN GROOTEN,
OP DEN 23 VAN OOGSTMAAND 1723. 2)

Ziet Vorsten knielen aan uw troon.
Veroveraars; werpt schepterstaven
Daarheen, als krijgsbuit voor uw slaven;
Geen krans wordt u door MIJ geboôn.

Maar HEM, die Neva's dood moeras
Des levens helle stem deed hooren;
Die, in barbaarschheids nacht geboren,
Verlichter van zijn volken was;

HEM Leeraar, Priester, Regter, Held!
HEM groet ik! Bij zijn zegepralen,
Glanst ieder oog van vreugdestralen;
Is 't vreugd waar ieder hart van zwelt.

1) Zie aant. 50.

2) [Nog in de uitgave van 1837 luidde de aanhef van dit schoone dichtstuk als volgt.

Hoe lang zal Heerschzucht veinzerij
Met onuitdelgbre bloedschuld paren,
En dankpligt huichlen aan de altaren,
Als stond Gods gunst heur snoodheid bij!

Hoe lang; daar ploeg en sikkell roest;
Daar wetenschap en kunsten sneven;
Zal 't heer, ter slagtbank weggedreven,
Aanbidden, die het vloeken moest!

O zegeroem, op erts en rots,
Gij blinkt me als Babels Wandschrift tegen!
't Heelal hebbe aan uw kniën gelegen,
VEROVERAARS, ik smaatte uw trots!

Voor deze drie coupletten stelde de Dichter later alleen het nu Eerste in de plaats.]

Een Bootje, met de palm der eer
Bekroond in 's MAKERS jonglingsdagen,
Werd feestverkondend aangedragen,
En daalde op 't huiwend zeevlak neêr.

De Stamheer is 't der grootsche schaar,
Wier kielen ginds het diepste peilen;
Wier dubbele reeks de onmeetbre zeilen
Verbreedt, aan 't spoor, dat mij bevaar'!

Het Bootje komt! en 't stuur regeert
DE MAKER, dien, van Zemla's rotsen,
Tot daar de Euxijnsche baren klotsen,
Een waereld als haar Meester eert.

Hij ziet naar u, zijn Schepping! heen:
Naar u, zijn Heerkracht op de plassen —
Zijn Burg, zoo hoog aan 't slibbe ontwassen!
Maar 't beidend volk ziet Hem alleen!

Het Bootje komt! — Van plecht en mast
Eert ieder wimpel zijn banieren,
En kust, in 't statig nederzwieren,
De zee, hoovaardig op haar last.

Het »leve!» klinkt, uit mars en wand,
Dat Kroonslot davert, met zijn wallen!
En trommelen en trompetten schallen;
En 't antwoord klatert weêr, van 't land!

De donder der kartouwen broemt;
De rook verhult het vlaggewemel;
Uw schaatrend io stijgt ten hemel,
Gij Keizerstad! — Het Bootje komt!

Doch Hij, die 't kleine roer bestiert,
Verbleekt; ontzetting treft zijn leden,
Van uit den troon der zaligheden,
Blijkt God op hem die zegeviert!

De wenk der Almagt sterkt zijn oog;
 't Erkent de Toekomst: door haar duister,
 Verschijnt, in ALEXANDERS luister.

De zon zijns roems op 't middaghoog!

»Des grondslags pijlers zijn beproefd,
 Waaraan hij 't zwoegend leven wijdde!
 Of de overmoed een Rijk bestrijde.

Dat slechts zich zelf ten steun behoeft —

Of, buldrend voor dit klipgevaart',
 De vloën van 't west zijn voet bestoken —
 Zij dwarlen, op arduin gebroken,
 Als ijdele damp weër achterwaart:

Een talloos Volk, in vredes glans,
 Blijft PETERS grooten Eerdag vieren!
 Zijn NAZAAT reikt, om HEM te sieren.
 Zijns eigen schedels burgerkrans. (1803)

4) Of 't zwaard, van Oost- tot Middelsee
 Op 't wenken eens Tirans getogen,
 Den REUS bestrij', 't vermetel pogen
 Haalt, voor lauwreren, schande en wee:

Van Don tot Nimen stroomt het bloed
 Der afgevochten plunderscharen!
 Uw vleugelkracht, o Adelaren,
 Word mede een prooi van Moskows gloed! (1812)

En durft toch Machmouds blinde waan
 Van nieuws den Onverwinbren trotsen,
 De Hemus neigt zich met zijn rotsen,
 Held NIKOLAAS ten zegebaan." (1828)

Dit ziet zijn oog, daar de Almagt wenkt.
 Hij kan 't verhoogd gevoel niet toomen,

1) Hier volgen twaalf regels later bijvoegsel.

En worstelt vruchtloos met de stroomen .
 Waarmeê de vreugd zijn boezem drenkt :

Hij zwijmt ! maar kleint eens VRIENDEN HAND !
 Maar ligt aan 't HART eens VRIENDS gezegen !
 »Wie is hij ?» — Wie ? — Ik juich u tegen :
 't Is CRUYS ! een telg van NEDERLAND.

AAN DE EENVOUDIGHEID.

Breng mij , zachte Eenvoudigheid ,
 Waar de stulp uw schreden beidt ,
 Die de wijnstok half omvangt ;
 Daar de bloeitak over hangt.

Leid mij tot uw klein gezin ,
 Als een trouwen jonger , in ;
 Doe mij , luistrend naar uw mond ,
 Waarheids echte leering kond.

Dat mijn oor geen woest geschal
 Boven eedlen zang geval' ,
 Noch mijn oog een bont vertoon ,
 Meer dan oudheids zedig schoon.

Waag ik eens de lier te slaan ;
 Spoort mij pligt tot handlen aan ;
 Schoone Nimf ! ontsta mij niet :
 Tooi mijn Leven en mijn Lied.

4793.

NA EENE ZWARE KRANKTE.

Daar stond een teedre Bloem ,
 Van God op de aard' geplant ,
 Om tot zijne eer te bloeijen.
 De vruchtbre morgendaauw

Droop mildlijk op haar neêr.
En deed haar welig groeijen.

De wandlaar, die haar zag;
Die hare scheuten zag;
Gaf dikmaal haar zijn zegen:
„Groeï” sprak hij „Bloemtjen, groei,
Voor zeis en storm bevrijd;
Gedrenkt met milden regen.”

Doch vjlings kwam een bui
In 't huilend noorden op,
Met schrikbaar ijs geladen;
De losgeborsten wolk
Hing donker boven haar,
En kletterde op heur bladen.

Hier viel het jeugdig loof,
Van haar gebogen steng
Wreedaardig afgereten!
Daar lag haar groene knop.
Die vrolijk zich verhief,
In 't stuivend zand gesmeten!

Maar Hij, die 't waakzaam oog
Op haar verdelging hield,
Gebood den storm te wijken;
De blijde zon kwam weêr;
Zij stónd, gelijk voorheen.
Met loof en knop te prijken.

Nu stijge dankbre geur
Uit haren kelk omhoog,
Om Gode roem te geven!
Het zwerk toog saam; 't werd nacht!
Der bergen cedar viel!
Een Bloemtjen hield het leven!

H E R D E N K I N G.

Wij schuilden onder dropplend loover,
Gedoken aan den plas;
De zwaluw glipte 't weivlak over,
En speelde om 't zilvren gras;
Een koeltjen blies, met geur belaân,
Het leven door de wilgenblaân.
't Werd stiller; 't groen liet af van droppen;
Geen vogel zwierf meer om;
De daauw trok langs de heuveltoppen,
Waar achter 't westen glom;
Daar zong de Mei zijn avendlied!
Wij hoorden 't, en wij spraken niet.
Ik zag haar aan, en, diep bewogen,
Smolt ziel met ziel in een.
O tooverblik dier minlijke oogen,
Wier flonkring op mij scheen!
O zoet gelispel van dien mond,
Wiens adem de eerste kus verslond!
Ons dekte vreedzaam wilgenloover;
De scheemring was voorbij;
Het duister toog de velden over;
En dralend rezen wij.
Leef lang in blij herdenken voort,
Gewijde stond! geheiligd oord!

H E T K L E I N E V E I L I G S T.

Vergaären de grimmige wolken haar magt;
Doorkruisen haar pijlen den donkeren nacht;
Ontworstlen de stormen van 't noorden hun band;
Bezwijken de wouden, voor de eeuwen geplant?
Laat grimmige wolken zich scharen in 't perk;
Laat vliegen de pijlen van 't kampende zwerk;
Laat storten de wouden, als 't Noorden ontwaakt:

Geen kommer die 't nederig hutje genaakt!

Staan bloedige helden van eere beroofd;
Zien vorsten den glans van hun troonen gedooft;
Ontvaren den rijke, met ijlen vlugt.
De schatten, daar angstig een waereld naar zucht?

Laat bloedigen helden de lauwer ontstaan;
De glans van den zetel der vorsten vergaan;
En vlieden de schatten, daar 't alles om zwoegt:
Wat heeft hij te zorgen, dien 't Kleine genoeg!

AAN MIJNE GADE: 1)

JOHANNA ANDREA CHARLOTTE VAN
DER MUELEN.

Het flonkrend Poolgesternte scheen.
Door 't groen der olmentoppen heen.
En 'k hield mijn blik omhoog gerigt.
En staarde op 't lieflijk Hemellicht.

Maar 't Koeltje schoot, met stille vlerk.
Naar onder, uit het kalme zwerk;
Een blaadrig Lootjen boog zich neêr.
En 'k zag den schoonen glans niet meer.

Toch bleef mijn oog daarheen gewend.
Vanwaar het tintlend firmament
Zijn stralen, uit het blaauwe rond.
Door 't lenteloover tot mij zond;

En, zie! 't onrustig Koeltje week,
Al zuizlend, naar eene andre streek:
't Gekromde Telgjen rees weêr op;
En 't Licht doorscheen weêr d' olmentop!

1) Zie aant. 51.

VRIENDIN! ons daagde een heilrijk Lot,
Een Dubbel Viertal schonk ons God;
Een Achtstal, dat uw borst genoot;
Bij eendragt, welstand, rust en brood!

VRIENDIN! wanneer een klein Verdriet
Somwijl dien Heilglans tanen liet,
Versage ons hart, noch weene ons oog,
Om 't Lootjen, dat de wind bewoog!

DE ISRAËLITISCHE LOOVERHUT.

Wie smalend tot Uw Hutje kwam —
Niet ik, gij Kind van Abraham!
Ik schenk, uit een opregt gemoed,
Den drempel mijnen vredegroet!

Gij viert uw Feest, en zit getroost,
Te midden van uw talrijk kroost,
In schaduw van uw loovertent,
Als Mozes u heeft ingeprent.
Judea's wijnstok groent hier niet;
Olijf, noch vijg teelt ons gebied;
Gij gaardet hier, in raauwer lucht,
Min weeldrig blad, min zoete vrucht;
En toch, gij zit, uw lot getroost,
Te midden van uw talrijk kroost;
Uw Feesthut staat bij ons geplant,
Als eens in 't Palestijnsche Land.

Drieduizend malen kwam de zon
Terug, waar zij uw jaar begon,
En nog bouwt gij uw loovertent,
Als Mozes u heeft ingeprent.

Jeruzalem ligt diep verneerd;
Des Tempels grondslag omgekeerd;
Verduisterd blijft die gloriëdag.

Toen Isrel beider grootheid zag;
 Maar eeuwig jong herrijst uw TENT,
 Bij aller volken tal gekend;
 Zoo vaak de schaal, aan 's hemels boog,
 Der dagen maat weêr elfen woog.

Wij — tasten rond, in 't ongewiss';
 Op onze wieg ligt duisternis;
 De stond, dat ons Gods wil hier bragt,
 Bleef ongevierd; werd niet gedacht!

Maar u heugt, dertig eeuwen door,
 Dat u Jehova nitverkoor;
 Dat, als 't geweld u vlugten deed,
 Een reddend spoor het diep doorsneed;
 Dat, zonder huisdak, levenslang,
 Uw schaar zwierf, op haar kronkelgang;
 Waar Vuur- en Rook-zuil voor haar toog,
 En 't Man haar spijsde van omhoog.
 Gij viert het, tot op dezen tijd,
 Dat zoo Gods arm u heeft bevrijd.

Dies breng ik, met opregt gemoed,
 Uw Hutje mijnen vredegroet.
 Wie smalend tot den drempel kwam;
 Niet ik, gij Kind van Abraham!

EEN GELDERSCH LIED. ¹⁾

Ik ben uit Geldersch bloed;
 Geen vleitoon klinkt mij zoet;
 Mijn volksspraak, luttel rond,
 Geeft nog den klank terug,
 Uit onzer vaadren mond.

1) Zie aant. 52.

Bij de eiken , aan den top
 Eens heuvels , wies ik op.
 In heiden zonder baan ,
 Leerde ik , ter jagt geschort ,
 Mijne eerste treden gaan.

Mijn *arm is 't wild geducht :
 Den reebok helpt geen vlugt ,
 Het zwijn geen scherpe tand .
 Als , in mijn dreigend roer ,
 Een snelle dood ontbrandt.

Ik smaa den lauwer niet ,
 Dien 't koor des Vredes biedt ,
 Maar schat een andren meer !
 De krans , door 't zwaard verdiend ,
 Is ook een krans der Eer !

En gesp ik 't barnas aan ,
 Ik volg geen vreemde daan :
 Op Rossems heldenspoor ,
 Zweeft mij , in stralend licht ,
 Het beeld der zege voor.

Ik ben uit Geldersch bloed !
 Opregt is mijn gemoed ;
 Aan eenvoud heb ik lust :
 Met pracht en weeld komt zorg ;
 Genoegzaamheid baart rust.

1789

DE MIN.

Gij moeders ,
 Gij hoeders
 Der bloeiende jeugd ,
 Wat mort gij , wat noemt gij
 De spijtigheid deugd !

Wat keert gij
 En weert gij
 De listige Min
 Van rijpende boezems?
 Hij raakt er toch in!

De kruiper.
 De sluiper
 Houdt ijverig wacht;
 Hij ligt op zijn luimen.
 Bij dage, bij nacht

Al sluiten
 Hem buiten,
 Met grendel en boom,
 Benagelde poorten;
 Al dreigt hem een stroom;

Twee achjes,
 Twee lachjes,
 Hij 's binnen, de Guit!
 En duizend sermoenen . . .
 Hij is er niet uit!

AAN FAVONIUS. 1)

Wilde Razer,
 Holle Blazer,
 Chloë sluimert — wek haar niet!
 Andre kusten —
 Ver gebied,
 Moge uw storm ontrusten.
 Laat dien toren
 Schrikbaar hooren.

1) De Westenwind.

Waar Geweld het vonnis strijkt;
 Waar der Manen
 Luister wijkt,
 Voor Potemkins vanen.
 Knak de lansen,
 Die daar glansen;
 Blus de lont, verdoof de trom;
 Huil den naren
 Moordroep stom;
 Schei' de dolle scharen.
 Wekt geen kermen
 Haar ontfermen;
 Bruids, noch kinds, noch moeders klagt!
 Zwijgt de Rede,
 Woest verkracht —
 Roep dan DONDREND »Vrede!»

1790.

 DE BRUIDEGOM AAN AURORA.

Blonde Auroor, uw Tithons jeugd
 Moest voor lang vergrijzen;
 De eenzame echtkoets baart geen vreugd;
 En gij toeft te rijzen!
 Heeft een droom u afgemat,
 Op uw kille rozen?
 Hield uw arm Cephaal gevat?
 Leer, bij Zeus! leer bloozen!
 'k Zwijg; gij naakt! — 't Is Amors schuld,
 Zoo 'k uw rust kwam storen.
 Nimmer zal mijn ongeduld
 Weêr dien toon doen hooren.
 Morgen, als hier 't kuisch gordijn
 Hymens kus ontsluijert,

Zal mijn prijs te grooter zijn,
Hoe gij langer luijert.
1788

DE OOIJEVAARS. 1)
(De trant van Cats gevolgd.)

Wanneer de Vorst een Werk begeert,
Dat nog geen Burger heeft geleerd;
Het zij een nuttig ambacht faal',
Waaruit de Steëman winsten haal';
Het zij den stuurliën van den Ploeg
Niet langer de oude sleur genoeg';
't Zij woelend zand, of holle baar
Het trage volk te magtig waar'.
En d' akkergrond in duin verkeer'.
Of 't weivlak in een golvend meer;
Men doet de weet, aan alle kant;
Men spreidt de mare, in 't verste land;
Verhopen, dat de vreeinde man,
Misschien 't gebrek beregten kan.

Ik achtte dit een wijs bestaan.
En heb 't, in 't mijne nagedaan!
Mij deerde hier, op 't vrije veld,
Een hinder, die geen steelhui kwelt;
Een dier, dat, voor de zon vervaard,
Als bergman huishoudt onder de aard;
Een spitsgeneusd, breedhandig dier,
Erfvijand van de naakte pier,
Dat groeide tot een legermagt;
Dat viel mij aan, met alle kracht;
En hoog en laag werd omgewroet,
Als waar' mijn erf zijn eigen goed.

1) Zie aant. 53.

De Bouwknecht raasde heel den dag;
 De Melkmaagd kwam, met heur beklag:
 Zij sprak de Huisvrouw krijtend aan,
 En riep: »och arm! hoe zal 't hier gaan!
 Waar klaver wies en vrolijk gras,
 Rijst aard- bij aardhoop, op dit pas!
 Het groen daartusschen staat verschroeid;
 Zoo dat de koe van honger loeit;
 En, of ik schoon mijn zweet vergiet,
 Heur schrale melk en botert niet.»
 Kortom! het stuk moest aangevat,
 Opdat mijn huis weêr vrede hadd';
 Opdat de gramme Bouwknecht zweeg',
 En onze karn goed zuivel kreeg'!

Fluks werden knippen zonder tal,
 En menig scherpgepinde val,
 En ik en weet niet wat gekocht,
 Dat hier ter zake dienen mogt.
 Ook had men vriend en buur bevraagd,
 Wien soms een middel was geslaagd;
 En ging bij boek aan boek te raâ;
 En toog ten strijd, met schup en spaâ.

Verloren geld! Vergeefsche gezwoeg!
 Dies wendde ik 't op een andren boeg:
 Ik maakte kond, omhoog in 't zwerk:
 »Bereisde Vliegers, zoekt gij werk?
 Gij, die door Nijl en IJssel waadt,
 En 't vangen uit den grond verstaat
 Van ongediert', voor 't oog bedekt,
 Dat rustloos wroetend schaâ verwekt!
 Zoo komt tot ons!»

Het vliegend Volk

Verstond mijn meening, zonder tolk.
 Een boomkruin, van een rad voorzien,
 Sprak klaar genoeg voor deze liên.

Uit Memphis, met der vaart, geland,
Verscheen een rankgebeende Kwant;
En, eer de Maart ten einde ging,
Een Wijf, dat met hem Mollen ving.
Dit Wildbraad was hun staag gerigt,
Van ochtend- tot aan avendlicht;
Hun kortswijl, of hun drok bejag;
Naar 't viertij' was, of werkendag.
Zij dwaalden alle weiden rond;
Zij zwierven om mijn akkergrond;
Zij grepen, met een fellen bek,
Het zwart gebroedsel bij den nek;
En, jong of oud, ontleed of heel,
Het glipte door hun lange keel.

Doch, als de laatste Mol verdween,
Wat toen? zij wendden 't grachtwaart heen!
Zoo slechts een Vorsch naar adem hapt,
Hij wordt er daadlijk uitgesnapt.
Men polste tot den modder na;
En 't rikkikkikken zweeg weldra!

Ik was — voldaan van zulk een vlijt —
Voor ééne Plaag, een dubble kwijt;
Maar 't EIND (zoo 't oude spreekwoord zegt)
BEKROONT EEN WERK, en 't Eind ... was slecht!

De Gracht werd stil; de Grond kreeg rust;
Doch onverzaad bleef de etenslust!
Dies zet nu 't Paar zich in postuur,
En wandelt naar de Bijenshuur,
En jaagt, eilaas, het halve rot
Der Honigmaaksters door den strot.

't Was niet genoeg! daar volgde meer!
Zij vlogen op; zij streken neer;
Juist waar een Huishoen, onvermoeid,
Zijn goudgeel Kroost had uitgebroid;

Het vratig Tweetal zag het Jong,
 Dat piepend om de Moeder sprong:
 Met weinig pikken was 't gedaan!
 De sloof bleef zonder kindren staan.

„Gaaf, Fielten!” riep ik, gansch verstoord,
 En joeg de maagre schrokken voort.
 „Gaaf, Fielten! Doet IN AFRIKA
 De Fransche Staatshervormers na!”

BEDE AAN MAVORS. 1)

*„Hoe blijft — — — het doentliks ongedaen,
 Daer Eer, en Voordeel, en Vermaeck te samen gaen?”*

CONST. HUYGENS.
 Zeestraet.

Een Dichter, maar wat schuw voor 't Hippokrener Nat;
 Met Nereus Volk bevrind, doch vijand der Najaden,
 Knielt bij een outer neêr, dat schuilt in lauwerbladen,
 Aan Bergens Duin met bloed bespat. 2)

Gij luistert, Mavors, ja gij luistert naar mijn smeken!
 Ik ben, door Phebus dienst, uw gunstige aandacht waard:
 De vreêgezinde Lier is, als het Oorlogszwaard,
 Aan 't hemelwelf een sterreteken!

Zoo help, zoo red mij dan, die hopen tot u vlood!
 Ik zie geen dielschen tros hier in de bosschen loeren;
 Mij dreigt geen vork of zeis, 't geweer van dolle boeren;
 Het ergste dreigt mij! Watersnood!

In 't hart der heuvels, die mijn worstlend Erf bezoomen,
 Verborg de Poelgod, ons ten Dwingland opgeleid,
 Zijn kruik, uit leem gekneed, en laat onvruchtbaarheid
 Naar de overstelpde Vlakte stroomen.

1) Zie aant. 54.

2) Den 19 van Herfstmaand 1799; na de Landing der Engelschen.

Een kracht, die graan zou' voën, wordt door de bies verslokt!
De kruipwilg rooft een gunst, waarvan ons ooft zou gloeijen!
Het welig zuiglam kon in malsche beemden stoeijen.

Waar nu de vorsch in modder wrokt!

Wie waagt den Halfgod onze grenzen uit te dringen! (eer:
Gij waagt het, Mars, en strijdt, niet slechts voor ons en de
Een Vest, u toegewijd, 1) bescherm' zich door dat Meer.
Dat ons verdervend kwam bespringen.

Belang van Vrede en Krijg! te schaars vereend belang!
Hoe godlijk is de magt, die u te saam zal paren!
Triomf! de Vloed krimpt weg! 't Moerasteelt nikkende aren!
Het poelgeschreeuw wordt veldgezing!

Ginds jaagt nu 't loome nat; o Berkel, met uw plassen.
Wanneer de Nood gebiedt, aan 't eigen perk gestuit;
En breidt, om Zutphens Muur, zich in de kolken uit.
Die zijn bespringren tegenwassen.

Ja, 'k ziede Toekomst reeds van Wondren zwaar! De stroom
Laat vlot en vrachtboot, op zijn spiegel, veilig wiegen.
Ik zie, door 't bruin der hei', de blanke zeilen vliegen.
Genoeglijk schouwspel! Gouden Droom!

Vervul hem, Juno's Telg! Zoo dichters waarheid spreken.
En 't minnewekkend schoon u zoet in de oogen speelt?
Geen Voorspraak boven haar, die mijn verlangen deelt!
De blonde Ceres helpt mij smeekeu!

1801.

SPOOR AAN DEN NANEEF.

AANHANGSEL VAN DE

BEDE AAN MAVORS.

'k Riep Mavors aan, te lang gesard;
Den Poelgod sloeg de vrees om 't hart;

1) Zutphen.

Hij week uit onze dalen !
 Hij kwam den IJzen Wreker voor !
 De hand der Onmagt dolf zijn spoor.
 Bekneld in enge palen.

O, had hij voor 't vermeesterd veld
 Zich kampend in de bres gesteld !

Hij moest, als nu, ook wijken ;
 Maar liet, door Hemelkracht betemd.
 In minder slaafschen bloei geklemd.
 Nog Godenafkomst blijken !

Wee hem, dien Zwakheid overmogt !
 Hoe rekt hij daar zijn kronkeltogt
 Aamechtig door de zanden !
 Zoo had geen Mavors hem verneêrd !
 Een Held wordt door een Held vereerd.
 Al klonk hem 't Lot in banden.

Wee hem ! geen zeil, in top gezet,
 Mag, spelend op zijn bogtig wed.
 Eens landmans oog verheugen !
 Geen buit, dien 't rijpe woud ons gaf.
 Vlot ooit zoo schaamlen ondiep af ;
 Mijn Gouden Droom werd leugen !

Maar Gij, als nu de Hooijer juicht —
 Het logge Rund zijn weelde tuigt.
 Waar eens de baren gingen —
 Als 't koude Leembed Oogsten draagt,
 En 't Veenlijk ruischende Eiken schraagt.
 Dan kroont mijn Werk, Nakomelingen !
 1804.

AAN MIJNE DENNEN. 1)

Vloot oudtijds aan der EIKEN tronk
 GEHEILIGD druivensap ;

1) Zie aant. 55.

Deel gij, o Pijnboom, mijnen drank
Uit ONGEWIJDE nap!

5- Uw deugd bepaalt dit eerbewijs;
Geen Luim, die 't nieuwe preekt;
Die nu 't Milaansche Popelrijs;
Die dan 't Atheensche kweekt.

U hongert naar geen weeldrig land:
10 Gij kleedt het naakte duin,
En houdt om Zwedens poelen stand,
Als om der Alpen kruin.

't Zij schip of roeibark op den plas;
Gij biedt ze uw diensten aan,
15 Gij helpt, als wiek, de snorrende as
Van duizend raders gaan.

De toren heft zich op naar 't zwerk,
Gestevigd door uw kracht.
Gij schoort, in 't slib, zijn metselwerk,
20 En overleeft uw vracht.

Gij wekt de ontslapen haardsteëvlam,
En 's winters guurheid zwicht.
Der vondrijke Armoe' schenkt uw stam
Een toorts, die voor haar licht.

25 Waar gulle vreugd de citer stemt;
Waar harptoon ons verrukt,
Wordt zij aan 't maagdenhart geklemd
Van maagdenkniën gedrukt,

Het Noorden, door uw schors gevoed
30 Brengt u, den Redder, dank.
Het Westen huwt, met blijder moed,
Uw geuren aan zijn drank.

Wanneer 't vijandig jaarseizoen
Het lied der velden smooit;

35 De kraai, op 't jeugdig akkergroen.
Alleen het zwijgen stoort;

Hoe pronkt dan, tusschen 't weeklijk kroost
Van 't afgebladerd woud,
Uw heldenrij, het ijs getroost,
40 En met den storm vertrouwd!

Hoe strekt gij dan, in fieren stand,
Den onverwelkbren tak:
Bij windvlaag ons ten luwen wand;
Bij sneeuwvlaag ons ten dak!

50 Dat wild gerang en stekelruig
In andre bosschen tier';
Het moeilijk pad in kronkels buig';
Voor 't naauwe doorzigt zwier';

Gij bant elk hindrend warrelnet
55 Uit uw gewijden kring;
Gij spaart den voet bezorgden tred;
Het oog verbijstering;

Gij spreidt, in uwe ontelbre schaar,
Een grootsch geheel ten toon,

60 En boeit den stillen wandelaar
Door hartvereedlend schoon.

Zoo rigt dan, rigt uw zuilen op —
Breidt uit uw schaduwnacht.

O Pijnen, om een heuveltop,
65 Die mijn gebeenten wacht!

Geen ijde trots verhoog' den zerk.
Noch sparre d'opgang toe.

Het Landvolk ruste er van zijn werk,
Als ik van 't leven doe.

OP HET GEZIGT VAN TREKKENDE
KRAANVOGELS. 1)

(De trant van Cats gevolgd.)

Laatst, als ik, op mijn eenzaam pad,
Door Wijnmaands bleeke loovers trad,
Zoo kwam van ver een vreemd gerucht;
Zoo kwam een lange Kranenvlugt,
En hield naar 't wijkend avendlicht
Het spitse van heur schaar gerigt.

Ontging ze 't volgend oog weldra,
Zij liet me een diep gepeinzen na,
Ik dacht: wat hier omlaag geschiedt,
Des kreunt zich ginds de Vogel niet.
Of bergen siddren op hun voet,
Door 't worstlen van den sulfergloed;
Of stroomen steigren uit hun boord;
De Vogel zweeft gelaten voort.

Hem trekt zijn doel, naar 't eind der baan,
Door 't vredig zwerk, staåg westwaart aan.
Hoe lang zijn togt ook duren mag,
Hij roert de vleugels dag aan dag;
Hij vult de lucht met blij geschal.
Gedenkend waar hij rusten zal!

Mijn ziel, raap wijsheid uit dit werk;
Streef hooger dan dit aardsche perk.
Of, hier beneên, de waereld woel'.
Blijf gij gedachtig aan uw doel!
Staar, vrolijk juichend, naar de Kust,
Waar aller Zorgen woeling rust;
Waar Smarte knaagt, noch Twistvuur brandt,
Noch Zinbekoring strikken spant!
Mijn Ziel — daar is uw Vaderland!

1818.

1) Zie aant. 56.

DE VEENROOK. 1)

Wat droevig zwart misverwt den hemel dus?
Werd Lochems Berg verkeerd in een Vesuvius?

Of zijn de Dooden

Der GROOTE SLAGTING 2) baas, aan 't Stygisch Wed?
Komt Pluto, door de muiters nagezet,
Met dezen kwalm den afgrond uitgevloten?

Geen zonnestraal schiet koestrend naar beneên!
In 't voelbaar donker, is de Louwmaand op haar schreên
Teruggeslopen.

Het trage vocht stolt in den loovertak;
't Genot, dat ons Pomona's gunst versprak,
Ligt voor ons oog de telgen afgedropen.

Het Meigewaad van Flora heeft geen kleur.
Zij poogt ons vruchteloos met haar syringengeur
Nog bij te springen;

Wij slepen 't levenspak mismoedig voort!
De Nachtegaal, half door den damp gesmoord,
Bezwijkt met ons, en krast in steê van zingen.

Wie laadt dien ramp, ons op 't onschuldig hoofd? —
Ik zie 't! de HEBZUCHT is 't, die ons van licht berooft
En lentezegen.

't Is BOERENWERK! — Een Salamanderbroed
Ontkroop den poel; en, uit zijn turfascgloed,
Paart dit Geslacht geen beê met de onze, om regen.

O Middeleeuw! de Kruistogtsrazernij
Voerde u naar 't Heilig Land; gij gingt er Lazarij
En Boekweit halen:

't Een was verderf; — het ander scheen gewin;
Maar 't bragt den Twentenaar zijn Veenbrand in den zin,
En laat wat Koekebak ons al te duur betalen!

1) Zie aant. 57.

2) Bij den Franschen Aftogt uit Rusland; in den winter van 1812.

DE WINTER.

De Winter heeft, hoe grijs van kin,
Een kleur als melk en bloed.
Hij tafelt lang; schenkt naarstig in;
En 't maal bekomt hem goed.
Hij ploegt, hij delft, hij snoeit, hij plant,
Door buldervlaag, noch sneeuw vermand;
En zorgt voor 't bloembed zoo getrouw,
Of Flora's kus hem loonen zou.

Als 't ijs den tragen plas houdt staan,
Ontsluit hem de Eer haar spoor;
Hij zweeft kunstkeurig op de baan
De schaatsenrijders voor;
Of schuift een Meisjen in de sleê.
En zwiert er als een veder meê:
Het licht, en tart tot sneller vaart,
Haar speelnoot achter 't rinklend paard.

Zijn haardsteê lokt de jeugd bijeen;
Zij wemelt om zijn stoel.
Hij pleegt terwijl zijne oude leên.
En schatert in 't gejoel.
Een sprong in 't ronde mag hij wel,
Doch voegt zich liefst bij zang en spel;
Of kort den nacht met gul gekok,
En heeft geene ooren voor de klok.

Omsingle 't West, met slibbe en plas,
Zijne ongenaakbre stulp,
De Tijd gaat met geen trager pas;
Dank zij der Muzen hulp!
Gemis wordt in genot verkeerd,
Als 't Oosten op zijn beurt regeert;
De vorst het grondloos pad bestraat,
En vriendschap weêr uit bureu gaat.

Wie dan den Winter lastren mag,
 Wij roemen 't geen hij doet!
 Zijn langen nacht, zijn korten dag
 Besteedt de Grijsaard goed.
 Hem zij, bij ons, tot eerbetoon,
 Een krans van palmgroen aangeboôn;
 En klank van gouden snaren zweev'
 Door 't feestgeroep: »De Winter leev'!"

AAN DEN HEER, MR. A. H. SPANDAW. 1)

Ja, Spandaw, 'k wil met lust genieten.
 Wat ieder Jaartij schenkt;
 Tot 's levens leste teugjes vlieten,
 En de Onverbidbre wenkt.

»Laat Kus en Jok de zorg verpoozen;
 De Druif ons vreugde biên!
 Urania doen wij niet blozen;
 Minerv' niet donker zien."

Zoo zongt ge! Ik ben niet traag gebleven
 In 't handlen naar dien raad;
 Maar u als Dichter na te streven
 Eischt kunst, die mij ontstaat.

Weërgalmt mijn Lier, zij leent heur snaren
 Tot geen vermeetlen kamp!
 Als Phebus opsteeg uit de baren,
 Doofde Epicteet zijn lamp.

Mijn handvol kranke heidebloemen
 Zal ras na mij vergaan!
 Gij meugt op oogst van lauwers roemen,
 Die aan den tijd weêrstaan.

1) Antwoord op den *Meizung*, in deszelfs *Gedichten*, uitgegeven ten jare 1815; herdrukt in 1836.

Onthul, van nieuwen gloed gedreven,
 Het schoon van nieuwe stof:
 Gij hebt der Lente een krans geweven,
 Schenk ook den Herfst zijn lof!

Zie, zie hem op de heuveltoppen,
 Omglands van wijngaardooft!
 De lok, bezwaard met neveldroppen,
 Daalt achtloos van zijn hoofd,

Zijn blik staart op de vlakke neder,
 Waarover 't veldhoen trekt:
 Hij grijpt weldra zijn pijlen weder;
 Daar hem de jagtlust wekt,

Verhef zijn prijs, met stoute toonen!
 Wij luistren naar hun klank,
 Zing, Dichter! Meer dan onze kroonen —
 Zijn Nektar geeft u dank!

Septbr. 1815.

TEN GELEIDE VAN EEN' HAAS, 1)

AAN EENEN VRIEND GEZONDEN, OP ZIJN' VERJAARDAG.

Rhetorijckelijke ghecomponeert, den neghentienden van Wintermaent.

Neemt dees Gifte, als gheen versmaedere,
 't Is een Haesken, ghejaegt met honden snel;
 Twee daghen gheleden; verstaedij wel?
 Doe de bosschen, ontreet van groen ghebladere,
 Ruyschten van winden en reghen fel.

Een paer sijner maeghschap wert mee ghegrepen.
 Springoelen en sluperkens, bijster wreet,
 En het brackengheslachte, scherp van beet,

1) Zie aant. 58.

Terden hun proye, en janckten en pepen.
 Als des jaeghers correctie hun swichten deet.
 Ook moeste daer struycklen in sijn bloede
 Reijnart, die gluypere, getroffen saen,
 At hij de hoenderkens onghebraen.
 Ons Gaerdenier, met grimmigen moede,
 Wees sijner schalckheyt het danckloon aen.

Maer Ghij, gheseten op den stoel van Justitiën,
 Bedwingt, in stee, de menschlijke malitiën.
 Ghij viert er u jaerghetij met jolijt,
 Des winters tempeesten en vloën ten spijt.
 Treckt vaecken u herte tot melodijen,
 Ghij hoort er liedekens, waermee u verblijen
 Berthe of Ulricke, vrientsaemigh en jent;
 En 's werelts beroeringhe turbeert u een twent!
 Reckt langhe noch, onghestoort van sinnen,
 Het draedeken dat u de Parcen spinnen.
 Weest noch op u leste jaerdagsfeest
 Ghesont van maeghe en verfraeyt van gheest.

*»Van een — Goubloemken, uit jonsten" reyn
 Neemt dit in dancke verstandighe sinnen,
 Al ist ghestelt, slechtelijc na der konsten »treyn,
 Vrientschap heeft alzulcx doen beginnen."*

VAN GHISTELE. De 12 Boeken AENEAS,
 ghenaemt int Latijn Aeneidos. 1603.

A A N L U N A.

NA DE BESCHOUWING VAN EEN' LUCHTSTEEN. 2)

Vrouw Maan! (of moest het JONKVROUW zijn,
 Trots Latmus wildernissen?)
 Vrouw Maan! de lamp heeft schijns genoeg;
 Men kan uw WEËRSCHIJN missen.

1) Zie de noot, onder aan bladz. 87

2) Zie aant. 59.

Spaar vrij die ongevergde gunst —
Dat malsch gelonk voor andren;
Ik hoor, sinds ik uw parten ken,
Niet tot uw medestandren.

Hiet dit een vreedzaam hemelbuur,
Naar voeg en pligt, bejeegnen.

Wanneer uw goedwil keijen gaart,
Die ge op ons erf laat reegnen?

Gij moogt dan mikken — al of niet;
Een blinde smee kon raken;

En steenproefd weet men, hier te land,
Geen vilten hoed te maken.

Kortom, de maat is boordevol.
Dit had ik u te melden.

LA LANDE staat als schildwacht uit; —
Nog eens, dan zal 't u gelden!

Hij spreekt, en Po en Rhone zwoegt,
Om luchtballons te weven.

Men stormt naar Vlootvoogd GARNIERIN,
Uit lust van meê te zweven.

Daar schuimt en dampst het zwavelzuur,
In honderd duizend tonnen!

De Maanarmee verlaat den grond,
Bij 't baldren der kanonnen.

Zij klimt; zij is het zwerk al door,
Waar in uwe Etna's branden;

Om plotslijk, aan de Nektarzee, 1)
Met drooge keel te landen.

Buig, Keijenraapster, buig den nek;
Laat straks uw *vivat* hooren;

En zet, als wij, de kaars voor 't glas —
Het vendel op den toren!
1804.

1) *Mare Nectaris*, op de Maankaarten.

HET STOOMTUIG. 1)

Te lang genoegde 't ons, het Ros tot dienst te dwingen;
Den stroom van Lucht of Nat te keeren te onzer baat:
Het Vocht, door Vuur beziel, schonk zwakke Stervelingen
Kracht boven aller krachten maat.

Die Kracht, nooit werkensmoê, beheerscht ontembrewellen,
En rukt, uit peilloos diep, der Mijnen schat aan 't licht.
Gedreven door zichzelf, mag ginds de Wagen snellen,
En de afstand als verslonden zwicht.

Het scheprad gonst — de Kiel komt over 't Wad gevlogen —
Van zeil en riem ontbloomt — getij en wind te moet
Veelvingrig Kunsttuig spint. — doord'eigen Damp bewogen,
Die logge Hamers smeden doet.

2) Gebie het, Nederland! en, zeewaart afgegleden,
Ruimt slibbe en zand den weg, waar langs uw vloeiden
(gaan.

Gebie! de Plassen in zal zich uw Erf verbreeden,
En waar zij golfd en wiegt het graan.

't Eenzelvig spoor ten eind, dat Waan en Sleur betraden,
Klom zò 't Vernuft bergrop — gewon het trans na trans,
En vlocht, aan 't rijzend pad, onwelkbare lauwerbladen
Een Wondereeuw ten gloriekrans.

Zò streeft het vòort! dat Hoog met iedre poging nader,
Waar Eenvouds Godspraak in haar stillen tempel woont.
Ach, werd — eer 't graf mijne asch bij dierbare asschen
Volhardings eedle moed geloond! (gader' —

Werd zienlijk voor mijn oog, wat nog der Toekomst duister
In zwangren schoot verheelt! Werde vòl de groote Dag,
Wiens Ochtendschemering — wiens blijden Morgenluister
Ik, met aanbiddend hopen, zag.

1) Zie aant. 60.

2) Eene toelichting van dezen en de drie volgende regels is in aant. 60 te vinden.

1823.

*„Saeculo festas referente luces
Carmen.”*

Het lo klonk uit Haarlems muur!
Na honderd jaren keerde op nieuw het plegtig uur!
Viert »wat geen Jeugd weêr ziet; geen Grijsheid zag;”
Viert KOSTERS Jubeldag.

Ja, komt uit aller Volken naam.
Gij Feestgezanten! Vloeit tot Haarlems Eeuwtij saam!
Dat Griekens lof den Eersten Kadmus loon’;
Heel de Aard’ den Tweeden kroon’!

Het zwerk ontsloot zich, waar hij stond,
Wiens hand de Boekstaaf van den Beukenstam ontbond.
Een hemelglans omscheen de looverkruin,
En trof het siddrend duin.

Zoo werd dat heerlijk Licht voorspeld,
Dat stralen zou’ van ’t Werk des Vinders; dat geweld.
Noch list zou’ dooven! trots der eeuwen vloed.
Een onuitblusbre gloed.

Dat Licht! het ruim der waereld door.
Naar ’s Hoogsten wil verbreid, om, als de Morgengloor,
Elks vreugde; niet, als schaamle Nachtlampschijn,
Eens enklen heul te zijn.

Zoo kwam Gods Geest op Hem, die ’t Schrift
Met scheidbre Teekens prentte, en ’t ruwe Letterstift
Ter erve aan Mentz liet: Haarlems roemgenoot....
Benijdstster.... en min groot.

O Wetenschap! bij ’t Voorgeslacht
Gegriffeld in Paneel; met trage Vederschacht,

1) Zie aant. 61.

Door Kloostervolk aan 't Pergament betrouwd;
Slechts veil voor Koningsgoud!

O Wetenschap! nu daalt gij zelfs
Tot arme slaven, in het diep eens mijnzewelfs.
O Wijsheid! o Vernuft! waar schuilt het oord.
Dat nog uw stem niet hoort?

Hoe zonk vergeetle nacht weleer
Gelijk op 's Meesters naam, zoo op zijn arbeid neêr!
Wat viel er bloeis, die hoop op vruchten gaf.
Voor 't smachtend Menschdom af!

't Verloor den Pijl van Abaris:
Het Luchtschip, welks bestuur der tijden raadsel is;
Het spiegland Erts, dat op Marcellus vloot
Zijn bliksems nederschoot.

Vraag de Oudheid af: vanwaar de Naald,
Gids van den Scheeping, als gestarnte en oever faalt?
De Citer, die de taal der englen spreekt.
En ijzren harten breekt?

Vanwaar zijn zij? Wiens vindingkracht
Heeft Spade en Kouer, heeft den Weefstoel uitgedacht?
Het antwoord faalt! Zij werden vòr den dag.
Die KOSTER wòrden zag.

Vuur sloopte, en Zee, en Krijgsgeweld,
Wat Priem of Schrijfrijet van hun oorsprong had gemeld,
Eer de eedle Kunst door Haarlem was gebaard.
»Die de andre saam bewaart.»

Thans BLIJFT wat is! Thans welkt geen lof!
Thans sterft geen daad meer, binnen hut noch vorstenhof!
De Zigtbre Spraak voert ze om langs 't wijde rond.
En zwijgt ter geener stond.

Het heilig snoer der Kennis bindt,
 Wat afgrondscheidde en berg; 't Oost, met het West bevrind,
 Staat kampend tegen Leugens dwinglandij,
 En strijdt de Waarheid vrij.

Dat heil heeft KOSTER voorbereid!
 Hij schreef een grens om 't rijk van drieste Onwetendheid;
 Toen 't Kruis van Konstantijn moest ondergaan,
 Voor Mekka's Halve Maan.

Hij, wiens Gedachtniszuil dit Oord;
 't Geschenk van wiens Vernuft den Aardkreits toebehoort.
 Wiens Geest, omhoog, zich in zijn werk verheugt,
 Bij onze Jubelvreugd.

Komt! Schaart dan, Feestgezanten — schaart
 U mèt ons binnen 't Koor, waar LOURENS blik op staart!
 Hier schuilt geen wrok! Hierspreidt ook GIJ uw glans,
 Gij EEREKROON VAN MENTZ, naast KONINGS BURGERKRANS.

V O O R L E Z I N G.

BIJ HET MAAL, TER INWIJDING VAN EEN NIEUWGEBOUWD LANDHUIS,

gegeven door den Stichter, op den 22sten Julij 1820.

Om Zangsters en Poëten los te krijgen.

Daar hoort somwijlen heel wat toe!

Doch, hebt ge ze eens te gang, en zijt gij 't luistren moê —
 Geen mondsloot (zegt men) brengt dat volkje wêer tot
 [zwijgen;

Zij brommen voort, en tot den laatsten drop
 Van uw geduld moet op!

't Kan wààr zijn, Vrienden, maar altòòs wààr is het niet!
 Bestond reeds Toon- en Zang- en Dichtkunst u te streelen —
 Apollo zweeg te ras — te ras der Muzen lied;
 En ik zal Comus, op mijn beurt, geen tijd ontstelen.

In deez' bespraakten Kring — bij zulke een goeden Wijn —
Verstaan het Zangsters en Poëten, kort te zijn.

Aan al wat leeft, is 't Bouwen ingeschapen! —
Daar zijn excepties: menig Dier
Verlangt, uit deur noch vensterraam, te gapen;
't Geeft om kombuis, of bottlerij, geen zier;
En hoeft verdek, noch wand, om, als een roos, te slapen!
Maar 't grootst getal maakt ook den regel hier.
Des: al wat leeft, dat bouwt.

Zoo bouwen

En bouwen nu maar 't zelfde was!
Een Otter duikelt, door den plas,
Zijn huis in. Spreekt, wie zou' voor halfwijs hou'en,
Die hem, als architect, zijn werk ging aanbetrouten!

De Reiger, met zijn maats, laat, op een hoogen tak,
Zich dronken wiegen, en geen dak
Beschermt zijn broed, bij onweêrvlagen.

Grimbaard, 1) de Das, is ook geen bol!
Hij zorgt voor lucht, noch licht, in 't hol,
Waar hij zijn eikels zit te knagen.

Wij Menschen — maken 't, voor de rest,
Niet beter:
Een vlottend huis heet goed, in Sina. Menig weet er
Niets raarders op, dan dat hij ook zijn nest
laat schommelen, tusschen 't groen; of, als de Samojeden,
Den Das volgt, op zijn kruiptogt naar beneden.

't Bouwmeesterlijke Handwerk blijft
Dan eere waard, schoon elk het drijft.
Geen beunhaas mag het roemrijk Effen
Der Kunst, ten hoon van 't Gilde, treffen,

1) De Naam van den Das, in Reintje de Vos.

En billijk groeten wij, met zegenwensch en lof,
Den Stichter van dit Huis, die juist dat Effen trof.

Hier vreest een zwaklijk hoofd geen draaijen;
Het stroomend vocht, dat Sinte Griet
Nu tot den derden dag van boven neder giet,
Raakt ons zoo min, als 't boomenschuddend waaijen; —
Den podagrist bedreigt, van onder op, geen nat; —
De long en de oogen krijgen zat
Tot hun behoef; — ook ligt men niet te zwaaijen,
Voor de ankers, op zijn Sneesch; noch vindt zich, in
Van A naar B of C verbragt. (den nacht.

En, Dischgenooten, let eens even,
Hoe Bouw- en Gastheer zich de hand,
Als broeders, in deez' Woning geven:
De Keuken — waar het haardvuur brandt —
Het Kelderwelf — dat alle vuur verbant —
Waar 't hoort, gescheiden in hun palen —
En hier — in zulk een ruimt'! — vereend om ons te onthalen!
Is 't alles goed — dat is nog 't allerbest;
Naar MIJN smaak!

Maar! — wat zei' er lest
Een gek? — »Per arabier» zei' die »kan veel gelukken!
Zelfs Meesterwerk slaagt, voor en na, aan krukken;
Doch, wordt de proef herhaald, zij gaan hun lauwrē
kwijt! —
't Is goed getimmerd! goed! roep ik meê — zonder nijd;
Alleen — 't geen Toeval deed, kan mij zoo niet verrukken.»

Stop, wie dus praat, den mond, Vriend Bouwheer. —
(Spreek uw kist

Nog èens aan! Dood is toch de Twist,
Zoo ver Europa strekt. Uit Denemarken, Zweden —
Uit Rusland, Oostenrijk — welhaast uit Spanje meê —
Kortom! van Noord en Zuid — van over Land en Zee —
Komt rente op renten naar uw zakken toegegleden!

Besteed daar wát van, aan een Tweede Meesterstuk;
Dat zich de kroon der eer vast op uw lokken drukk'.

Nog èens aan 't bouwen! —

»Waar?» vraagt gij:

Ja, . . . HIER, . . . is 't vol! — maar ik heb plaats, bij MIJ! —
Gij Geld! — ik Plaats! — dat past, als saamgegroeide
schelpen. —

Ziet toch, hoe 't eene mensch het andre weet te helpen!

Gij BOUWT des — of VERBOUWT; — het staat u billijk vrij.
Den pot naar eigen smaak te koken.

EEN punt slechts wordt er afgesproken:

Ik krijg, in steê van MIJN Kajuit,
De *bis* van dit Vertrek, waarin men aâm kan scheppen.
En de ellebogen met het mondstuk tevens reppen.

Uw Beeld (dat spreekt *per se!*) zet ik, ten voeten uit —
Van steen naar uw begeeren —

Gelijk mijn pligt eischt, in de Nis

Wier schoon model hier ledig is.

d' Inwijdingsdag, gij Dames en gij Heeren.

Berigt ik u.

Uw bijzijn, hoop ik, zal mijn Zaal dan oòk vereeren —

De Vreugd ook met ons zijn, als nu.

ADA VAN HOLLAND, 1)

ALS GEVANGENE OP TEXEL,

in 1203.

In 't gedruis des winds verloren;
Over 't woelig ruim der zee,
Laat zich Ada's harptoon hooren;
Jammert dus haar hulploos wee:

1) Zie aant. 62.

Feestlicht, aan de toorts ontstoken,
Die mijns Vaders Lijk bescheen ;
Echt, van morrend Volk weêrsproken,
Van verbitterd Bloed bestreên.

'k Draag uw schuld ! In Moederhanden
Blonk de Bruidstooi, mij ten val :
'k Sleep een boei, aan Texels stranden . . .
'k Was Gravinne, in Dordrechts wal !

Ach, dit hart ! (aan Hem ontreten —
Mijn genoot in 't kort gezag —
Nu op 's waerelds vloên versmeten,
Waar mijn trouw niet volgen mag !)

Ada's hart, doorboord van wonden,
Kweekt geen aardsche wenschen meer ;
't Voelt zijn laatste kracht verslonden,
En geen balsem heelt het weêr.

Zwaait niet langer, Krijgsbanieren,
Voor de Gaâ van Lodewijk.
Willems vaan blijv' zegevieren !
Dat ze op Leydens Burgtin prijkt

Vloei', neen ! vloei geen bloedstroom weder,
Om mijn regt, op Hollands grond.
'k Leg den Staf gewillig neder,
Die me op zooveel tranen stond.

Groent voor andren, Eikenkruinen ;
Hagen, bij dat Graaflijk Slot,
Waar, in 't luw der witte duinen,
't Roosje met den winter spot.

Lustoord van mijn kindsche dagen !
Heuvel, aan den Vijverkant ;
Zwanen, op den plas gedragen,
En gespijzigd uit mijn hand ;

Duifjes, die mij plagt te omzweven,
 Daar ik in mijn Bloemhof zat,
 Of, in schaauw der hooge dreven,
 Zingend langs den oever trad ;

Uurtjes, als de maan kwam lonken,
 Op de stille Maagdencel :
 Viertijd aan de Vlijt geschonken,
 Bij gejak en snarenspeel ;

Andren moog' de vreugd verzaden,
 Die gij eens mijn jonkheid bood !
 Andren zij, op 's levens paden,
 Zoete hoop ten togtgenoot !

Vreugde, Hoop is mij ontvaren,
 Uitgespeeld de droeve rol.
 Maak, o Dood, mijne achttien jaren
 Met het uur der slaking vol !

A A N M I J N E G A D E. 4)

DEN 22sten JULIJ 1823.

De Tijd ontdroeg ons 't vijfde vijftal jaren,
 CHARLOTTE, sinds gij naast mij stondt —
 Het zedig maagdenoog gekluisterd aan den grond —
 De Bruidspalm in de blonde haren !
 Toen ik 't heelal vergat, om slechts op u te staren —
 Toen ons het Ja verbond !

Wij zijn 't niet meer, die leed noch last deed sagen;
 Voor wie 't gezellig levenspad
 Geen klimmend hoog te steil, geen bogt te kronklig had:
 De Grijsheid nadert met haar plagen !
 Zij nadert ! en de Vreugd — de Lust van vroeger dagen ...
 Sluipt heen, met stillen trat ! — —

1) Zie aant. 63.

Neen, mijn Gaà! CHARLOTTE, neen!
 Zeven kinders (faalt er één; —
 Rust ook 't Kindskind aan een harte.
 Nog verscheurd van Weduws Marte; —
 'k Zie voorbij den sombren zerk,
 Liefde staan de Dood te sterk!)

Zeven Kinders (voert de Zee
 Een en van drie Broeders meê; —
 Hoort hij Scylla's branding klotsen; —
 God gebie' waar zijn de rotsen! —
 Lengt zijn togt op 't Uiterst Meer; —
 God gebie' wij zien hem weêr!)

Zeven Kinders dulden 't niet.
 Dat de Vreugde van ons vliedt —
 Dat de Lust van vroeger dagen
 Zwicht voor wijfmoedig klagen! — —
 Alles roove 't ongeval.
 Blijft ons slechts dat zevental!

Was de zorg van 't kweeken zoet,
 Toen ons 't kinderlijk gemoed
 Enkel Bloesem gaf te plukken —
 O! wij zaamlen, met verukken,
 d' Oogst van rijper levenstijd.
 Nu ons de eedle Vrucht verblijdt —

Nu ons teedre erkentnis loont:
 Èene ziel in Zèven woont,
 Om ons pad met heil te kransen;
 En de Deugd haar heldre glansen
 Op die rij van Telgen spreidt! —
 Dit, CHARLOTTE, is zaligheid!

Moeder — die voor geene zwicht!
 Gade — trouw in elken pligt!
 Blijv' het beste van dien zegen
 Uw gewin! 't is wel verkregen.

Praal met uw verdiende Kroon!
 Boven Bruidspalm blinkt haar schoon!

Laat dat schoon uw Feesttooi zijn!
 In zijn zachten stralenschijn
 Dronk het hart staâg jeugdig leven,
 Dat, met blijdschap u gegeven,
 Blij terugdenkt aan den stond,
 Toen het JA ons zamenbond.

Liefdegroet van Kind bij Kind —
 Wenschen, Scherts van Maag en Vrind
 Doen het kloppen, doen het jagen . . .
 Gloeijen als in priller dagen!
 Wakkre Zorgster, Moeder, Vrouw,
 Neem mijn hand, op Nieuwe Trouw.

IN EEN VRIENDENROL.

1823.

Elk zoekt Geluk; maar talloos zijn de paden,
 Waarlangs wij zoekend grafwaarts gaan.
 De zucht naar Goud, naar Weeld', naar Magt, naar Lau-
 Kiest onderscheiden baan. (werbladen,

Op ònzen weg zweeft, lokkend, voor ons henen
 Der Kunsten en der Muzen Koor.
 Met ons kwam Liefde zich, als togtgenoot, vereenen —
 Houdt Vriendschap 't eigen spoor.

In milden glans ontluikt voor onze treden
 Een bloei, des nijvren plukkers waard,
 Wiens oog niet, afgedwaald, voorbij 't Genoeg van Heden
 Op 't Veel van Morgen staart.

Dat zòò — mijn Vriend! — dat zòò ons heil moog' duren!
 Dat ons erkentlijk offer geur' ;

Tot eens de jongste koom' van de ons bescheiden uren,
En de aardsche voorhang scheur'!

ZILVEREN-BRUILOFTSDICHT;

OP EEN LANDHUIS VOORGELEZEN.

*„In allen Brudlachten dat drüdde Gericht
Ijs wistlik een Hochtijd-gedicht“.*

LAURENBERG.

Huwt oud met jong — huwt oud met oud —
Na vijf en twintig jaar, wat kan zulk brodwerk geven?
De Paren, die hun Zilvren Feest beleven,
Zijn wederzijds, of — erger! — half ijskoud.

Moge ons een elfen Paar een eerst exempel schenken!
Neemt aan; Bejaard bleef met Bejaard
Een vierel eeuws in droomig' echt vergaard,
En wil zijn Trouwdag, naar der vaadren wijs, gedenken.
Met onze hulp is hun *soupé* gebragt
Tot over elf: daar merkt ge een heimlijk wenken.
Bij 't Grijsze span, en fluistert: »Zie de kracht
Der Zilvren-Brui洛夫svreugd!» Al zacht, goê Liên! al zacht!
'k Leg u dat wenken uit: de sabbatschoenen drukken
De kromme Bruid, die aan de voetjicht lijdt!
En 's Brûigoms heldendaad wou ook niet best gelukken.
Om slaapmuts en japon te ontberen over tijd —
Te weten 't puntklikk uur, dat hij, van 't krantenlezen
En 't Whist, pleegt thuis te zijn! De spijt
Haalt eindlijk duimendiep heur voren op zijn wezen;
't Onthutst Gezelschap druipt uit een;
Philemon sloft met Baucis heen;
En 't loome »Goeden nacht» geeuwt Morpheus aankomst
tegen.

Zie daar

Onze Oudjes! — Is er èèn van 't Paar —

De Bruid misschien — alnog van zessen klaar?

'k Meld onbeziens, hoe dan, na 't legen

Van 't afscheidsglas, het Tweetal met elkaâr

De vreugd herkaauwt: Paai Bram — is van vermoed-
heid gaar;

Hij snorkt reeds eer hij slaapt, en snorkt dòòr tot half negen;

Spijt al het woelen van zijn blonde Saar!

Het Vrouwje moog bezorgd naar zijn gezondheid vragen,

En hoe 't lang tafelen zijn zwakke maag bekwam?

Plat als een molensteen ligt Bram,

En antwoord boe noch ba.

Wat wilt gij meer? De plagen

Zijn *dito* soort, als, omgekeerd.

Vrouw Saar op krukken balanceert,

En Bram nog schaatsenrijdt! Dan staat de conversatie

Ook, na een Feest als dit, bot stil, of heeft geen gratie.

Kortom: huwt oud met oud — huwt ouderdom met
jeugd —

De Zilvren-Bruiloft baart, noch tijdverdrijf, noch vreugd!

Maar hier!... 'k Wed zeven van mijn spaarpotsdukatonnen!

Dat alles hier heel anders gaat —

Ten einde toe! — Ons Paar heeft, vroeg, zich wijs bezonnen.

En 't ingaan tot de Fuik van d' Echtenstaat

Is, naar den eisch, van wederzijds, begonnen.

De Herfst loont wat de Lente wrocht!

Zij, die gelijke kracht in tijds tesamenspanden,

Hoe lieflijk rusten zij, na welbesteden togt;

Daar 't Hulkjen, hun vereende handen

Betrouwd in voor- en tegenspoed,

Zijn Feestdagswimpel nu mag luchten, op den vloed;

Daar Blijdschap nu de Zorg in zoeten slaap mag zingen,

Terwijl ze, aan 't stille roer, op bloemen ligt gestrekt;

Daar nu een Vriendenschaar, de wakkre Schepelingen
Begroetend, hunnen geest nog meer tot blijheid wekt!

O kalm terugzien, langs de baren,
Doorkruist in vijfmaal vijf tesaamgesleten jaren!
O zoet bepeinzen van uw effen lot,
Gelukkig Paar! — O meer dan jeugdsgenot!
Den schoonen Boom van eer en welstand (opgeschoten
Uit vasten wortel!), die met bloesemrijke loten
En lommer, u verheugt — dien boom heeft beider zorg
Geplant en opgekweekt! — De heldre zon verborg
Somwijl haar licht; — door 't stormweêr afgereten,
Viel soms wat loofs ter aard! Gij hebt dat leed vergeten;
Maar wat gij, één van zin, en 't eigen doel in 't oog,
Bestondt, werd tot een band, die enger samentoog
Wat reeds de Liefde hield verbonden,
En vestte uw huwlijksmin op onverwrikbre gronden!

Blijv', blijv' nog lang, in elk seizoen,
De frissche Telg van uwen Voorspoed groen!
Viert — waar dit Dak, dat Veld uw wijs beleid verkonden —
Viert dààr nog menigwerf, van 's levens kommer vrij,
Een Huislijk Feest, met Vrienden, trouw als Wij.

DE BURGT TE BRONCKHORST

AFGEBROKEN, IN 1824. 1)

*„Für zertrümmerte Grösse das hohe Gefühl
Es ist aus dem Leben verschwunden:
Der Vortheil ist nur das einzige Ziel.“*

KÖRNER.

Gij Muren, die 't geweld van zoo veel storms moest dragen;
Die zoo veel eeuwen bleeft weêrstaan;

1) Zie aant. 64.

Uw eerkroon ligt vertrappt — het vonnis werd geslagen —
En gij zult ondergaan!

Wat strekt mijn hand zich uit! zij kan uw val niet keeren;
Slechts grijpen naar de zwakke Lier;
De lang ontspannen snaar alleen een treurtoon leeren.
Waarmeê ze uw uitgang vier'.

Hoe statig reest gij daar, met breede torentinne,
Uit rotsgelijken grondslag op!
Hoe flonkerde, aan den stroom, de Vaan der Banheerinne
Van haren heuveltop!

Hoe willig huldigde u der Burgten schaar in 't ronde
(’t Min edel kroost van later dag!),
En gaf uw grijsheid eer, die aller wordingstonde —
Die veler omkeer zag.

’t Herinrend woord des Tijds klonk van uwe achtbre transen;
Door ’t loover van uw olmenkring:
’t Sprak vaak den wandlaar toe, wanneer in de avondglansen.
Zijn pad lang: d’oever ging.

Weldra — uw praal is puin! gij laat dien Klank verstommen!
Maar — nòg verrijst ge in majesteit.
En ziet, in ’t blaauwend west, een Heuvel langs het krommen
Van ’t Waalbed uitgebreid:

Dàar plagt ook grijs gesteent dat blikkend Dak te schoren,
Waaronder Barbarossa 1) sliep;
Dàar liet ook, aan den Vloed, weleer een Stem zich hooren.
Die luid »Civilis!» riep.

Dier Muren kracht zwond meê! die Stem heeft meê ge-
zwegen!
(Ach, dat de schuld mijn leeftijd drukt!)

1) Op de Burgt te Nijmegen, in 1797 gesloopt, vertoefde Keizer Fredericus Barbarossa menigmaal; ook werd zijn Zoon en Opvolger in 1164 daar geboren.

Gij — is er troost voor leed in 's broeders ramp gelegen —
Zie derwaart, als gij bukt!

BIJ HET GRAF VAN RHIJNVIS FEITH.

Ontslapen Bard, ik strengel geen laurieren,
Om 't Marmer op uw Graf:
Een Waardiger moge uw Gedenksteen sieren!
Wie ben ik, dat ik U een eerkrans gaf!

Laat mij mijn Dank, ter schuldige offerande,
Betalen bij uwe Asch.
O gij, wiens hand de Citer hulprijk spande,
Die 't stil genot van mijne Jonkheid was.

Te vaak, uit pligt, mismoedig weggehangen;
Te vaak mij wreed ontruikt,
Verwierf zij schaars het loon van grootscher zangen;
De Palm des Roems, op steilen top geplukt.

Maar 't eigen Schoon, dat uwe Hymnen prezen,
Gaf zij ook haren lof;
En achtte nooit een dichtklank rein te wezen;
Die braven griefde, of wereloozen trof.

Door U gewenkt, heb ik haar niet verbroken;
Niet, in mijn smart, vertreên;
Toen Overmoed het vonnis had gesproken!
Toen Neêrlands Taal met Neêrlands Naam verdween!

Gij hoordet mij haar toon naar d'uwen stemmen,
Als weêr, op vrijen grond,
De klaauw des Leeuws zich om zijn Zwaard mogt klemmen;
En 't Nieuwe snoer zijn Pijlen vaster bond.

Zij bleef gespaard, om u nog dank te geven,
Nu gij verheerlijkt blinkt.

Waar Thirza's Geest uw Geest temoet kwam zweven;
 Eloa's Harp bij uw Gezangen klinkt.

AAN DEN WINTER. 1)

OP DEN EERSTEN SNEEUWDAG, IN DECEMBER 1827.

Ha, oude Kennis! weèr in 't land?
 Ontzie een Koudkleum, zoo 't kan wezen:
 Mijn levenskerfstok geeft u dra
 Zes kruisen met een krap te lezen.

En; deed mijn jeugd, min kil van bloed.
 De citersnaar uw roem gewagen;
 Gij hebt het loon thans in uw hand —
 Betaal het aan mijne oude dagen:

Een Feest vergoê, bij 't slot van 't jaar,
 Wat ons zijn aanvang liet verduren:
 Moog', door uw hulp, de Waterloo 2)
 Het eind zien van heure avonturen.

Schenk — schenk ons haast dien zoos terug —
 Den ZEEMAN, daar ons hart voor saagde;
 Toen — menig zwarten stond! — de dood
 Zoo menig dierbaar hoofd belaagde!

Toen 't groeiend ijs, het dreigend Rif,
 En de onbetrouwbre luim der winden
 De schaar, vermoeid van 't werk des dags,
 In banger nacht geen rust liet vinden!

1) Zie aant. 65.

2) Dit Oorlogsschip, in Januarij 1827, bij deszelfs vertrek uit Texel da-
 delijk door storm belooopen, kwam, na masteloos ankeren voor het Bor-
 kumsche rif, enz., te Sheernes aan; werd aldaar hersteld; en zettede
 eindelijk in Mei zijne reis naar Batavia voort.

't Zuidwesten vulle, op uw bestel,
 Het zeildoek aan de Britsche masten,
 Geplant in 't Neêrlandsch zeekasteel,
 Dat Sonda's golven sinds omplasten.

Dat ras de loots, voor Hollands wal
 Den boeg, die huiswaart ziet, bejegen!
 Dan toeft u hier eene eerekrans,
 Als onzen Zwervling de ouderzegen.

TER BRUILOFT VAN EEN DOGTER.

DEN 11den JULIJ 1828. 1)

Verhef een Maagd niet, om haar deugd,
 Met schelle loftrompet;
 Geen kroon, die aller blikken trekt,
 Zij haar op 't hoofd gezet:

Beschaduw't de Eik, van ver te zien,
 Het stormtergend hoog;
 't Viooltje schuile in 't veilig dal,
 En wachte een zoekend oog.

Maar! viel het lotbeslissend JA,
 Gesproken door de BRUD,
 En trad ze, aan 's Jonglings hand, den kring
 Van haar spelen uit;

En werd haars levens lentetijd
 Niet beuzelend verkwist —
 Het regte spoor, hoe smal gebaand,
 Niet door haar voet gemist;

Dan volg' haar prijzend juublen na,
 Tot in der VROUWEN rij!
 Dat dan haar Eerepalm de trots
 Van haren Echtvriend zij!

1) Zie Aant. 66.

MIJN DOGTER! zegnend vlecht ik u,
Door 't Bruiloftsmirteblad.

Die PALM — met dank aan God geplukt —
Van oudertranen nat.

Ik schenk ze uw kinderlijke deugd —
Uw zusterlijke trouw —

Gij Raadster, Helpster, Troosteres,
Beproefd in druk en rouw!

Gij! Pleegster, Leidster van dat Kroost,
Nà u, aan de eigen borst
Met moederlijke zorg gekweekt —
Op d' eigen arm getorscht.

Ik schenk ze uw Vriendenhart, door nijd,
Noch eigenbaat onteerd!
Dat hart, dat steeds eens anders vreugd
Gedeeld heeft en vermeerd;

Dat, steeds ontsloten voor Natuur
(Gelijk 't opmerkzaam oog),
Den Schepper zocht, in 't groenend veld,
En aan den hemelboog.

Blijf zòò in elken pligt bestand!
Boei zòò uw GADES min!
En leid met u 't verdiend Geluk
Ter zijner woning in.

Dat zòò uws levens herfsttij nog
Des BRAVEN liefde loon!
Dat eens het ZILVER dezen Dag
En de Ouderwenschen kroon!

»All angel now, —

*— — the garland, twined to deck thy hair,
Be hung upon thy hearse!"*

W. SCOTT. *The Lord of the Isles.*

BIJ EEN BRUILOFT.

1827.

De Franschjes zijn aan 't Kloosters bouwen ,

En lokken weêr van nieuws de Meisjes in de val ,
Of kruipen zelve in La Trappes Munniskouwen.

Geen Kapucijn preekt ons zoo mal
Wij blijven TROUWEN.

Bedenkt : als ADAM eens in 't Klooster was gegaan ,
En 't Eerste Paar de waereld leêg had laten staan?—
Een mooi stuk! dat wij nu geen Bruiloft konden hou'en.
Dat , naast een wakkren Bruïgom , daar
Geen Bruidje zat ; van oogen en van haar
Gelijk gekleurd ; een Bruidje — rood van wangen —
En blank ! . . . daar komt geen lelie bij !
Een Bruidje , waard , uit Hymens Loterij
De hoogste prijs te erlangen.

Neen ! Lof zij Adam , dat hij trouwde ! Dank en lof
Hem , wiens vernuft dit uitvond ; toen zijn Hof
En Kluiznaarsleven hem ten leste minder smaakte ;—
Wien (als hij aan den Phrat uit diepe rust ontwaakte)
De Koningin van 't Scheppingrijk verscheen.
Zij — sprak zijn hart — zij — van zijn vleesch en been!
En door verschil te meerder één
Met die haar in zijn armen drukte ,
En voor den eersten kus den eersten weêrkus plukte.

Vermits dien dubblen kus
Was dus
De baan ten huwlijk straks gebroken :
Vast lag hun trouwknoop , eer de Maan werd opgestoken ;
En feestloos was hij niet gelegd :
De Leeuwerik bleef kwinkelerend waken ,
Al hield het zonlicht , aan de Westkim , op met blaken ;
De Nachtegalen zongen *tutti* , bij hun Echt.

Zij zongen! en van toen af heeft het zingen —
 Bij groot en klein — bij stede- en dorpelingen —
 Zich onafscheidbaar aan de Bruiloftsvreugd gehecht.

Dies: wie er meer, na mij, mogt PRATEN;
 Schoon 't allerzinrijkst uit het zinrijkst wierd gezegd;
 Men moet het veld, bij slot, den Muzikanten laten!
 En reppen mag hij zich, wie vóór dat slot, in dicht
 Of proza, nog een vracht, die hem op 't harte ligt.
 Alhier ontladen wil! Reeds zijn de citersnaren
 Gestemd; een Lied, om aan haar klank te paren,
 Zweeft op mijn Buurtjes lippen! Ik . . .
 Ben van 't komplot! Nog één klein oogenblik
 Voor SPREKERS!— spreekt dan!— spreekt!— niet langer!
 Wie talmde zwijge, of vrage een beurt als ZANGER!

HET KAMELEON. 1)

„Think others see, as well as you.”

MERRICK.

Een Vreemdling wandelde aan de kust,
 Waar de asch van 't groot Carthago rust:
 Daar kwam een Tweede hem te moet,
 Als landsman kenlijk, bij zijn groet.
 Men zet zich neêr, en 't lijdt niet lang,
 Of 't reisverhaal is drok te gang:
 Elk brengt wilvaardig voor den dag,
 Wat raars of schoons hij zwervend zag.
 Tot A. begint: „Het koddigst Dier,
 Mij ooit bejegend, huisvest hier:
 Van maaksel schier een hagedis;
 Zijn staart — lang tien duim, naar ik gis;

1) Zie aant. 67.

De tong voor mug en vlieg te gaauw;
En nu de kleur? — denk! hemelsblauw!"

...„Blaauw! blaauw!" smuilt B.'k Herken uw Beest;
Maar, Vriend, dat is nooit blaauw geweest.
Men hiet het een Kameleon.
Ik vond het, schuilend voor de zon
In 't lommer van een dadelbosch;
Daar kroop het, net zoo groen als 't mos!"

„Noch boom, noch struik, een mijl in 't rond,
Waar ik het ~~mijne~~ kruipen vond;
Ginds; aan dien naakten puinhooptop.
Het volle daglicht scheen er op;
Geen mooglijkheid tot oogbedrog;
En 't Beest was blaauw; dat zeg ik nòg!"

.. „Groen! groen! geloof mij!" ..'k Zeg u blaauw!"
...„Groen!" ..„Blaauw!" Zoo gaat het; snaauw op snaauw.
Men stampvoet, blikoogt, vloekt, en zweert:
De vriendschap was in grim verkeerd!

Als, zie, een Derde Wandlaar kwam,
Die reeds van ver hun twist vernam!
Zijn woord is: „Heeren, kiest in mij
Uw Scheidsman! 'k Hoor tot geen partij.
Bij 't lamplicht, ving ik, heden nacht,
Het Dier, dat u aan 't kijven bragt.
En draag 't, in dit servet geknoopt,
Naar Tunis, of 't er iemand koopt.
Ik weet naauwkeurig wat ik ving:
Zwart! gitzwart is het leelijk Ding!
Is 't blaauw, of groen, dan sta ik klaar,
En eet het op, met huid en haar!"

Hier slaakt hij 't, en, voor zwart als git,
Vertoont zich 't arme schepsel wir! —

Gèèn sprak er , dan 't Kameleon ;
 Juist van een ras , dat spreken kòn'.
 Het sprak : „Goè Luidjes , hoort hoe 't is :
 Elk had gelijk , en elk had mis !
 De kleur , bij dieren van mijn slag ,
 Verwisselt zesmaal op een dag .

Doch laat mij nu in vrede gaan !
 'k Bied u een raad , als losgeld , aan :
 Schijnt andren wat u krom scheen regt ,
 Heet niemand daadlijk dom of slecht .”

H A N S E N L O U W .

„De Gekken zijn der Wijzen plaag”
 Die waarheid blijkt ons alle daag ;
 Maar 't Bijgeloof zorgt , nu en dan , dat Gekken
 Zich onderling ten plaag verstrekken .

De Schoorsteenveger Hans , en Louw de Molenaar
 Doorkruisten 's nachts het veld ; tienschreden van elkaâr :
 Allengskens dunt de wolk , die 't maanlicht kwam bedekken ;
 Daar wordt Hans Louw , en Louw wordt Hans gewaar !
 „Een Spook !” denkt de een ; „De Droes !” denkt de ander ;
 Het Tweetal , weèrzijs even schrander ,

Stond stijf op 't wit en 't zwart te zien ;
 Geen voet dorst , hier noch ginds , bewegen ;
 Tot , eindelijk aan de kim gestegen ,
 Hun 't morgenlicht zijn hulp kwam biên .

G O D - S E R A P I S E N D E R O O V E R .

NAAR DE ANTHOLOGIE .

Door 't muurgewelf , waarin een Roover sliep ,
 Klonk God-Serapis stem , die luidvermanend riep :
 „Onzaalge , berg uw leven !”

De ontwaakte vlugt, en 't welf stort achter hem tot puin!
 Der Goden gunst beschut mijn kruin!
 Denkt de onverlaat; en pas is 't licht aan de aard' hergeven
 Of met een offerand knielt hij bij de outers neêr.
 Op zijn misbruikten dag volgde eindlijk de avond weêr —
 En nacht, en slaap — als, voor de tweede keer,
 Het woord van God-Serapis werd vernomen:
 »Gij waant dan, booswicht!» klonk het nu
 »Een Godheid, waant gij, zorgt voor u!
 Neen! Hoordet gij mijn stem, en zijt ge een dood ontkomen,
 Die, plotseling en smartloos, even goed,
 Den Brave treffen kon', zoo was 't, opdat uw bloed
 Aan 't kruis, dat gij verdient, moog strooznen.”

ODINS HELA - VAART. 1)

OUD-NOORDSCHE POËZIE, VRIJ VERTAALD.

Odin verhief zich —
 De Koning der menschen!
 Hij besteeg zijn ros,
 En reed naar beneden,
 Naar Hela's Burgt;
 En Hela's Wachter,
 De Hond sprong hem tegen,
 Zijn borst was bebloed;
 En hij sperde den muil op,
 En baste hem aan,
 Afzigtig van zwadder
 Was zijn gebit
 En Odin verwijlt niet;
 En de aarde siddert!
 Daar stijgt voor zijne oogen
 De Burgtin van Hela,
 En hij wendt zich ten opgang.

1) Zie aant. 68.

Naar Hela's poort;
Waar diepbegraven
De Zienster ligt.

En toovergezag,
Dat dooden kan wekken.
Begint hij te zingen,
Naar 't noorden gekeerd.
En met Runen bezweert hij
De Grafbewoonster.
Tot zij toornend rijst.
En antwoord murmelt:

»Wie is de Man,
Die mijn rust kwam stooren!
Ik ken hem niet.
Ik lag zoo lang,
Onder ijs bedolven —
Van vlietenden regen —
Van daauw besproeid.»

Een Zwerver ben ik;
Eens Krijgsmans Zoon.
Ik kom, en meld u
Wat daarboven geschiedt;
Meld mij de dingen
Van Hela's Rijk.

Voor wien staat die Zetel
Van goud bereid?
Op wien toeft ginder
Dat gouden Bed?

»Met een schild bedekt,
Wacht hier op Balder
De Honigdrank.
Haast zullen om Balder
De Goden treuren.

Gedwongen sprak ik,
En eisch weêr rust."

Ik weiger u rust!
Ik vraag nog meerder,
En hou' niet op,
Tot ik alles weet:
Wie is 't die Balder
Van 't licht berooft?

»'t Is Hoder! — Hij is 't,
Wiens hand zijn Broeder
Den dood doet smaken!
Die 't licht zal ontrooven
Aan Odins Telg.
Gedwongen sprak ik,
En eisch weêr rust."

Ik weiger u rust!
En vraag nog meerder,
En hou' niet op,
Tot ik alles weet:
Zeg, wie zal Hoder
Zijn daad vergelden,
En Balders Moorder
In 't graf doen storten?

»In 't west zal Odin
Een Zoon uit den schoot
Van Rinda gewinnen,
Die, pas geboren,
De wapens zal grijpen;
Zijn hand niet zal wasschen —
Zijn lokken niet scheelen;
Tot hij Balders Moorder
In 't graf doet storten.
Gedwongen sprak ik,
En eisch weêr rust."

Ik weiger u rust!
Ik vraag nog meerder,
En hou niet op,
Tot ik alles weet:
Wat Maagden zijn 't,
Die weenend haar sluijers
Ten hemel zwaaijen?
Dit vraag ik u nog,
Eer gij rust erlangt.

„O gij — geen ZWERVER,
Zoo 'k dwalend vertrouwde! —
Gij zijt ODIN zelf,
De Koning der menschen!”

En gij — geen Maagd,
Die de toekomst ontraadselt, —
Geen JONKVROUW zijt ge!
Drie Reuzen hebt gij
Als MOEDER gezoogd.

„Vlie, Odin! vlie heen! —
Beroem u, in Asgard,
Dat gij verkreegt
Wat hier geen Vrager
Na u erlangt,
Tot Lokes woede
Zijn banden breekt,
En de Goden vallen! —
Tot de Waereld vergaat,
En de NACHT begint.”

HET WEEFGEZANG DER WALKYREN. 1)

— — —
OUD-NOORDSCHE POËZIE, VRIJ VERTAALD.

't Wordt rondom duister :
Pijlwolken hangen
En breiden zich uit ,
Onweerverkondend.
Het regent bloed !

Aan lansen hechten
De Keurgodinnen
Hela's Web ,
Bloedrood van inslag
RANDWER ten dood !

De lokken van krijgers ,
Die 't scherp versloeg .
Strekken tot Schering --
Bloedige Spiesen
Den Weefstoel tot Treden.

Een rusting bekleedt
De wevende Zusters.
Haar Spoelen zijn Pijlen ;
Zij slaan met Zwaarden
Het Zegeweb vast.

Hildur , Hiorthrimul ,
Sangrida , Swipul
Kwamen , en weven
Met blanke zwaarden !

Eer het zonlicht daalt ,
Worden schilden gekleefd ,
En pansers doorboord ;

1) Keurgodinnen. Zie aant. 69.

En 't staal vaart neder,
Op klinkende helmen.

»Wij weven, wij weven
De Webbe des Slags!
Dit Zwaard droeg voormaals
Een Koningszoon.
IJlt heen, ijlt heen,
In de rij der krijgers,
Waar de onzen alreeds
Van 't strijdvuur gloeijen.

Wij weven, wij weven
De Webbe des Slags!
Gunnur en Gondula, 1)
IJlt! ijlt heen,
Den Koning ter hulpe! — —
Ziet gij haar ijlen? —
De Koning is reeds
Gedekt met heur schilden!

Wij weven, wij weven
De Webbe des Slags!
IJlt heen, ijlt heen,
Waar wapens klettren,
En Helden kampen! —
Wij laten de dood
Den Koning niet treffen:
Over leven en dood
Gaaf ons beschik.

Het Volk, dat daar zwierf
In woest gebergte,
Zal 't vlakke beheerschen! —
Verneem, o Koning,
De mare u verkondigd:

1) Ook namen van Keurgodinnen.

Een flits kwam gevlogen;
Uw Vijand sneeft.

Ontroostbaar zitten
De Zonen van Erin,
En plegen rouw.
En 't Web is volweven:
Het breede slagveld
Met bloed geverwd.

Maar twist blijft woeden,
Van land tot land;
't Is al verschrikking,
Waarheen wij zien!
Bloedige wolken
Vliegen rondom.
Het zwerk is bespat
Met krijgersbloed;
Voorspellend wat nog
Naar ons woord geschiedt.

Nu zingen wij Zusters
Een Zegelied.
Heil zij den Koning!
Ook valle ons Zusteren
Heil te beurt!
En 't Lied dat wij zongen,
Dat zing, die 't beluistert,
Gekeerd tot de zijnen,
Den Krijgeren voor."

Zoo zongen de Zusters,
En stegen te ros.
Hoog door de lucht,
Met blikkende zwaarden
Reden zij heen.

J. C. J. VAN SPEYK.

5 FEBRUARIJ 1831.

't Noordwesten joeg, bij wilde vlagen,
De golven op de Scheldestad,
Waar 't Muitgespan te wrokken zat,
Getuchtigd met verdiende slagen. 1)
Waar nog, ten ijzren burgmuur af,
Een liere Grijsaard 2) wetten gaf.

Toch rustte 't zwaard! Het Vredeteeken
Siert ginds, als hier, der masten top;
En vreemde en landzaat trouwt daarop,
Ter haven in den storm ontweken,
Maar 't oog gehecht op Neêrlands Vloot,
Wie de OVERKUST geen schuilhoek bood,

En daar! door wind en stroom aan 't gieren,
Scheidt zich een Krijgsboot van 't getal,
Drijft weg van Vlaandrens hooger wal,
En blijkt door zeil noch roer te stieren! —
Een leste vlaag — de steven kraakt —
Zij heeft der muitren grond geraakt!

't Was Vreê; de weg terug stond open;
Aan rappe manschap faalde 't niet,
En 't is VAN SPEYK die hen gebiedt:
Hun hart wordt van geen vrees bekropen —

1) Het Bombardement van Antwerpen, op den 27sten October 1830.

2) De Luiten. Gener. Dav. Hendr. Baron Chassé, als Bevelhebber der Citadel.

't Vertrouwt op HEM, wiens mannelijk woord
Den moed met hoop van redding spoort.

Maar Vreêbestand, noch Regt mag baten,
Waar 't graauw ten troon geheven zit!
Op werelooze prooi verhit,
Besteeg een schaar van onverlaten
Den bodem die daar worstlend lag.
En dreigt, en schreeuwt: »Haalt nêer de Vlag!"

MEN STRIJKT ZE NIET! — — Nu wagen 't handen —
Onwaardig ieders braven druk!
Nu wagen zij 't, met driesten ruk —
Zij wagen 't heilige aan te randen!
En woest getier en hoongelach
Verkondt den smaad van Neêrlands Vlag.

Wie wreekt haar? — Zie! zij is gewroken! — —
VAN SPEYK, Gij straftet 't vuige rot!
Een blik beval uw ziel aan God;
De Scheepsmijn vlamt; de golven rooken!
De Vijand werd met u verplet;
En Neêrlands Vlag voor schand gered! — —

Stijg! Stijg verheerlijkt! Bij dat dreunen
Eens Donderslags, van oord tot oord
Verbreidend door 't getergde Noord:
»Op welk een trouw zijn Vorst mag steunen!"
En meldend aan 't verbijsterd Zuid:
»Waar 't perk staat, dat zijn hollen stuit!"

Vaar, in triomf, vaar op ten hoogen;
Getoefd met prijzend wellekom,
Bij Neêrlands digten Krijgerdrom.
U hemelwaart vooruitgetogen!
Wij, ONVERGEETBRE! wijzen hier
Ons laatste kroost op uw lauwrier.

Wij stichten u een Eereteeken.

In de IJstad die u 't LEVEN gaf.
 Aan 't bruischend Diep, uw statig GRAF,
 Blijft Egmonds Baaklicht van Hem spreken,
 Wiens Daad *der Vaadren* Heldentijd
 Een Spiegel bood in *Onzen* Strijd.

Waarheen ook Neêrlands stevens zwieren:
 Gedragen langs d'onmeetbren kolk
 Völgt hen uw roem! — het verste volk
 Staart óp naar onze mastbanieren,
 En leest daar met ontzag uw Naam,
 Geschreven door de hand der Faam.

DE VELDTOGT TEGEN DE BELGEN. 1)

TOT HERINNERING VOOR DE MIJNEN.

OOGST- EN HERFSTMAAND 1831.

Drie Zonen had ik nog, en had er Drie gegeven,
 Mijn Vaderland, voor u ten kamp bereid:
 Ach, èenen riep de Dood, eer 'tanker was geheven
 Van de oorlogskiel, vertrouwd aan zijn beleid!
 Èen, binnen wal en gracht 2) door harden pligt gekluisterd;
 Op Gelders zoom bij 't wachttrental gesteld;
 Zag treurig heen naar 't Zuid, en daar zijn hoop verduisterd,
 Als (niet voor hèm!) het »voorwaarts!» klonk door
 ('t veld.

Maar Gij, die, Pallas tempelmuren
 Ontvloën, na Leydens trouw vaarwel,
 Bij 't flakkren van de legervuren
 De lamp vergat der arbeid-cel;

Gij! Zoon — dien vroeger 't palmloof kranste
 In ander dan Bellona's perk —

1) Zie aant. 70.

2) Te Nijmegen.

Gelukkig Gij! Een lichtschijn glanste,
Waar gij stondt, door 't gebroken zwerk.

Hij blonk op 't pad des roems, ontsloten
Voor Neêrlands jonge krijgerschaar,
Maar dunkt den Belg een straal, geschoten
Uit wolken van verdelging zwaar!

Blèek stàart hij op Oranjes vanen,
Langs de overschreden grens ontrold:
Vergeefs is 't, hem ten strijd te manen,
Wien 'teerloos bloed in de aadren stolt!

Hij mikt, in grebbe en struik verscholen;
Door pijnwoudsdonker sluipt hij aan;
Doch eischt mèèr schuts: in Kelderholen —
Op Brussels daken moet hij staan!

Hier deinst — hier vlugt hij! — Vijf paar dagen,
En, zie! op wieken van haar moed
Werd Nassaus heerkraft voortgedragen,
En legert aan den Dijlevloed.

Gij òók, mijn Zoon, mogt Hasselts vesten
Als overwinnaar binnengaan;
Gij — 'toor gekeerd naar 't starloos westen —
Het dal der Velpe 1) gadeslaan.

Gij hebt ook dàar — ook dàar gestreden,
Waar 's Veldheers ros ter aarde zonk,
En, werd uws Konings REGT vertreden,
Zijne EER met nieuwen luister blonk.

Ook Gij! gij zaagt de vaandels zwieren,
Bij Hollands luiden welkomgroet —
Uw schedel ook met krijgslauwriren
Getooid door Leydens Maagdenstoet!

1) Tusschen Tienen en Boutersem. Den nacht voor de slag van Leuven.

O AFZIJS-NACHT, vol zwarte zorgen.
 Wat kroopt gij traaglijk voor ons heen! —
 Maar nu! — o blijde WEERZIENS-MORGEN.
 Die 't ouderlijke dak bescheen!

Verdool ik vaak, met schreijende oogen.
 In raadsels, die geen brein ontwart;
 En klaag, om 't VIERTAL mij onttoogen;
 Nog kent gij VREUGD, mijn vaderhart!

D I C H T R E G E L S. 1)

TEN SLOT EENER VOORLEZING BINNEN LOCHEM UITGESPROKEN,
 OP EENEN FEESTELIJKEN GEDENKDAG.

En nu, vereerde Schaar, wier heusche gunst bleef luistren
 Naar te onbespraakt een tong, de DICHTKUNST eischt het
 (woord :
 Zij poogt uwe aandacht met geen woordenpraal te kluistren;
 Haar spreken is gebed! — Het zij van God verhoord!

Hij plante 't goede hier; en dat hij, 't kwade werend.
 Den Vaadren wijsheid leen' — den Zonen volgzaamheid.
 Dat hier de Maagd, haar plicht van 's Moeders voorgaan
 (leerend.

Ten kroon strekke aan den Man, die haar ten outer leidt.
 Rigt hier, om daaglijksch brood, een blik zich naar den
 (hoogen.

De hand des bidders zink' nooit flauwend in den schoot;
 Dan zal de wortel van zijn voorspoed niet verdroogen;
 Dan wast hier klein begin onmerkbaar aan tot groot,
 Dan dringt der burgren tal uit de overvolkte muren.

En, bloeiend schoon, omkranst een Jonger Stad hun
 (gracht;
 Dan ziet, ten bergrug af, het oog den ploeg besturen.

1) Zie aant. 71.

Waar nu het eenzaam veld nog op het meetsnoer
(wacht. 1)

Geen toomelooze Vloên, die dan meer tooms behoeven. 2)

Geen effen Heerbaan faalt, tot dienst van Weelde en
(Vlijt.

Zoo moge een weidscher Feest het talrijk Nakroost toeven!

Zoo pronk', naast Lochems Vest, de Meerdere 3) onbenijd!

1) Woestliggende Gemeentegrand aan de Stad behoorend.

2) Deze en de volgende regels doelen op plaatselijke behoeften.

3) Deze Meerdere is Zutphen.

B R I E V E N. 1)

I.

*No Lover of the desert, hail!
Say, in what deep and pathless vale,
Or on what hoary mountain's side
— — — — you reside! etc.*

II.

*Tell me the path, sweet Wand'rer, tell,
To thy unknown sequester'd cell,
Where woodbines cluster round the door,
Where shells and moss o'erlay the floor! etc."*

WARTON'S *Ode to Fancy*.

BRIEF. AAN EENEN VRIEND, 2)

IN HET MUNSTERSCHE.

Gij vraagt mij »of ik, eergisteren nacht thuis komende, nog, zoo mijn voornemen was, aan het lezen der Kluizenaars-legenden van uwen Oom den Kanunnik ben begonnen? Of mij die wèl bekwamen, op hetgeen gij mij uit Veit Weber had medegedeeld? En, eindelijk, of er wat van mijnen inval geworden is, om, met de noodige vrijheid, een dier koolzwarte Vertelsels in nieuwen stijl over te gieten?"

Deze vragen kan ik alle drie, meer of min, met ja beantwoorden.

Als ik, om half een, onder de vracht van mijn Legendensboek zuchtend, van u scheidde, liep mijn weg onvermijdelijk over den grooten Kerkhof der Barvoeters. Zulk eene uitgestrektheid, geheel met grafteekens bezaaid, maakt

1) Zie aant. 72.

2) Zie aant. 73.

reeds, op helderen dag, onder het gewoel der menschen, eenen zekeren indruk; en nu overzag ik dezelve, bij het licht der maan, en eene stilte, die mij duidelijk het heen- en wedergaan van den slinger, ja, zelfs het kraken der zakkende gewigten aan het uurwerk liet vernemen; terwijl ik, enkel oor en oog, op den deurdrempel van den toren zat.

Niets stoorde het diepe zwijgen, dan, voor en na, het ritselend klatergoud van eenen lijkkrans, of een bij nacht zwervend dier, in het rommelend beenderhuis.

De gezellige lamp straalde niet meer uit de verre woningen. Slechts enkele glimwormen flonkerden, tot vergoeding, hier en ginds tusschen het bilzenkruid, aan den voet van den kerkmuur. Het was aan de zijde, daar wij, voor drie of vier weken, een praatje maakten, met den zonderlingen Doodgraver, wiens geleden tegenspoeden ons zoo veel belangstelling inboezemden. Ik herinnerde mij weêr, hetgeen hij ons van zijn lot verhaalde: en wat hij ons verder nog, in uitdrukkingen ver boven zijnen stand, mededeelde; het gesprek, namelijk, dier twee Vrienden, onbemerkt door hem aangehoord, terwijl de eene hier, met smartelijke aandoening, een graf bezocht.

De schoone Zon, die daagde voor mijn jeugd,
In 't zoet genot van onvermengde vreugd;
Als nog de Trouw aan mijne zijde ging;
De Liefde mij met zachten arm omving;
Die schoone Zon... wanneer, wanneer
Bestraalt haar licht mijn duistre paden weêr!

'k Zie rustloos uit, en vraag de doodsche kim,
Of ook op nieuw dat Heilgesternte klimm'?
Of ook de nacht, waarin 't zijn glans verloor,
Ten leste wijk' voor heldren ochtendgloor?
Vergeefs! vergeefs! ach, nimmermeer
Bestraalt het licht mijn duistre paden weêr!

Gij, die, met mij, eens treurdet aan dit graf,
De hand des Tijds wischte uwe tranen af;

De Blijdschap keerde in uw vergetel hart,
 Dat laafnis zocht, en heeling voor zijn smart!
 Mij lokt, mij streelt geen Blijdschap meer;
 En rust naast HAAR is al wat ik begeer!

Ik zag, dunkte mij, ter zelfde plaats onzen Man nog
 staan. Zijne taak was afgewerkt; en nu zong hij, in eene
 zwaarmoedige houding, van zijne spaâ gestut, de woorden,
 die ik, op HEM denkende, gemaakt heb. Gij kent ze,
 naar de eerste lezing. Naderhand zijn zij dus door mij
 veranderd :

Graven — rondom graven!
 Onder 't angstig slaven,
 Van 't Verderf bespied!
 Armoës zwoegend zweeten;
 Armoës wrange beten —
 Maar haar zielsvreë niet!

Galmend klokgedommel,
 Met het dof gerommel
 Van een kist vereend!
 Waar mijne oogen waren,
 Aaklig zwarte baren,
 Treurend lijkgesteent'!

Gindsche groene zoden
 Schonk ik lieven dooden:
 Ouders, vrouw, en kind!
 Wat ik 't laatste minde,
 Ligt aan deze linde:
 Ach, een eenig Vrind!

Graven — rondom graven!
 Armoës angstig slaven,
 En haar zielsvreë niet!
 Strijd met duizend nooden;
 Tot ge ook mij, mijn Dooden,
 't Broederwelkom biedt.

Nog was de naklank van de treurige wijs, op deze woorden gaande, niet volkomen uit mijnen geest geweken, toen ik op mijne kamer kwam, en den Foliant begon te doorbladeren.

Hoe meer ik las, des te meer wakkerde de lust aan, om mijn' vlugtigen inval metderdaad werkstellig te maken; en, uit de beelden, mij, door het lezen, en door het beschouwen der houtsneèplaatjes, voor den geest gebragt, vormde zich ongemerkt een samenhangend schilderstuk, dat een der helden van mijnen schrijver gevoegelijk als hoofdfiguur kon stofferen. Ik schetste ook onverwijld eene en andere partij, met ruwe trekken, af; gelijk, bij voorbeeld:

DE ROTS, in 't Lybisch zand,
Ten doel der zon geplant;
Daar, waar geen lente bloeit;
Geen vriendlijk koeltje stoeit;
Maar treurig mos alleen
Verschompelt aan den steen,
Wanneer de Wind ontwaakt,
Die uit het zuiden blaakt, 1)
En, met de Dood bevracht,
Des kemels ijl veracht.

HET HOL, waarbinnen 't licht
Voor tastbaar duister zwicht;
Dat diep, naar 't hart der aard,
In bogten nedervaart;
Waar 't piepend nachtgespuis,
De vale vledermuis,
Aan wand en bogen kleeft;
De pad haar schuilplaats heeft;
De kille hagedis
Bij d' ingang wachter is.

1) De Egyptische Kamsin.

Maar, toen ik nu mijne Kandidaten tot het kluizenarschap begon te monstereu, bragt het groote aantal, waaruit ik te kiezen had, mij in verwarring, en ik begreep eindelijk, dat de taak minder overijld zou dienen aangevat te worden. Nogtans wilde ik van mijne tegenwoordige luim gebruik maken! Ik wendde dezelve, ten koste van wat slapens, aan, tot het voltooijen van eenen arbeid, dien ik, sedert lang reeds, op stapel had; te weten: de omwerking van mijne Balladen EMMA EN ADOLF, EN FOLPERT VAN ARKEL. Zij gaan te zamen hierbij. 1) Gij zult u daarmee, voor als nog, moeten vergenoegen.

Onder mijne goede vrienden, tusschen Hont en Dollert, zouden deze stukjes geen' bijzonderen opgang maken. In de eerste plaats, omdat wij, door zeer vruchtbare Engelsche schrijvers en schrijfsters, van Fransche vertalers bijgestaan, sinds eenigen tijd, wat al te rijkelijk met prozaïsche voortbrengsels zijn voorzien, waarbij het »*Ah, ma Bonne, j'ai grand peur!*» ons telkens moet invallen; en ten andere: omdat de *Vindex nodi* der ongestrafte boosheid, in Folpert van Arkel optredende, bij ons niet meer als een ernstig personaadje wordt geleden, in letterkundige opstellen, welke geene, zoo men 't heet, GEWIJDE stof behandelen; en wij denzelven slechts op den kansel hooren noemen. Doch, tot uwent, schijnt, oost- en zuidwaarts op, het tegengestelde (eene verhuizing van dien *Vindex* uit de preek naar de boeken) plaats te hebben gehad, en, over het algemeen, het VOLKSVERSCHRIKKELIJKE, met veel toegevendheid, in sommige voortbrengsels der Dichtkunst, van het publiek te worden geduld. Vermoedelijk, dat gij dan ook mijne Balladen zult kunnen verduwen.—Of bedrieg ik mij? Zijt gij, als P., in weêrwil van eene zoo lange afwezigheid, »*van ons volk*» gebleven? Zoo ja, dan zijn uwe oogen bestand tegen het geflakker van de toortsen der westersche Wraakgodinnen, met haar slangenhaar; maar niet tegen de vurige verschijning van den oosterschen Booze, die, als een Pro-

1) Dezelve komen voor onder de VERHALEN, Bl. 20—26.

teus, allerlei gedaanten aanneemt. Gij kunt met de grieksche Heroën, en niet met de onze, uit den Riddertijd, (wel met eenen Theseus, b. v., maar met geen en Bireno) te regt komen. Gij hebt vrede met eene tooverende Circe — met den geest van Cretisa — maar niet met eene hek-sende Lodippe — niet met het spooksel van Colma's Geliefde. De Sirenen zijn half meisje half visch voor u, doch onze Meerminnen slechts vrouwelijke patiënten, die, met schafanders aan, het zeebad gebruiken. Gij spaart uwe toegevendheid alleen voor de oude verzin-sels, welke der Heidenen bijgeloof opsmukten; welke het elektriske licht op de scheepsmasten de tegenwoordigheid van Goden lieten aankondigen; en gij ont-zegt den nieuweren dichter, nu en dan ook de stof te bearbeiten, die hem het bijgeloof van Christenen aan-biedt; een licht om de plaats te laten zweven, waar een misdadige moeder het bewijs van hare schuld in de aarde verborg, enz. *Summa summarum*: »Dat ik dan ook mijne Balladen terug neme?" Ver van daar! ik blijf dan evenwel mijn woord gestand doen, maar gij stuurt den plaatsvervanger van Folperts Schenker, met Folpert zelve . . . waarheen gij wilt. Vaarwel.

1787

18..

T W E E D E B R I E F, 1)

AAN DENZELFDEN.

Gij hebt het vreesselijk met mij verbrod, Heer FREDERIK! Aan uwe Zuster te gaan verraden, dat ik mij op die rampzalige Legendes wil te broeijen zetten! (Gij ziet, tusschen twee haakjes, dat ik voor onderhand-sche verstandhouding zorge!) Wat zal de Vrouw wel van mij denken! Voor welken naargeestigen suffer en zwartgalligen boetpreker zal zij mij beginnen aan te zien! Geloof het toch niet,

1) Zie aant. 74.

MEVROUW !

dat ik, in ernst, de Biograaf meende te worden, van een' of anderen Bernulphus, Grimbaldus; of wat harder namen die Bullebakken, met hunne haren rokken en schrikverwekkende tuchtgordels, mogen gedragen hebben. Ge-loof het toch niet, bij alle meer menschelijke Heiligen !

Ik mag niet ontveinzen, dat de Verhalen, uit den Foliant van den Heer Kanunnik, meer of min beweging in mijne schrijfsenuwen hebben gebragt, en dat ik, binnen weinige dagen, eene Kluizenaarslegende van eigen opstel hoop neder te leggen; geenszins in den Doolhof van Frederiks Boeken- en Geweerkamer, op eene der zeven volle tafels; maar aan UWE VOETEN, Mevrouw ! in de kleine, nette Zaal, door uwe bloemen bewierookt, en bestraald door het afschijnsel der heerlijke Madonna, te Florence voor u nageschilderd. Doch, ten einde U te overtuigen, hoe weinig kans ik heb, om, voor dien arbeid, met het Historieschrijverschap van mijne lieve bureu, de Barvoeters, vereerd te worden, behoef ik slechts eenen enkelen trek hier en daar uit mijn gemaakt ontwerp te ligten, en voorloopig aan U mede te deelen.

Mijn Hermiet zal Diëgo heeten, en zijne Kluis moet in Andaluzië staan. Zulke namen laten iets goeds verwachten ! ja, ik twijfel niet, Mevrouw, of uwe levendige verbeelding ziet reeds, in Diëgo's naam alleen, den minsternstigen Spanjaard, die ooit zijn' gluiphoed voor eene pijkap heeft verwisseld. Jeugdig en schoon als een Apollo, en met een citer in de hand, welke de plaats van eenen rozenkrans vervult. En . . . An-da-luzië ! 't Was immers onmogelijk, dat een plek op de aarde, met zulken naam gedoopt, geen Land van Belofte wezen zoude ! Maak ook staat, dat ik dit gunstig vooroordeel, in mijn Legende, dubbel zal pogen te billijken.

Ik wil den Man een' boomgaard geven, die Adams Hof, in Miltons Verloren Paradijs, naar de kroon steekt.

Hier zwelt Hesperisch ooft;
Dezelfde telg belooft

En geeft een gouden dragt!

Van tusschen dorens. lacht

Een blozende Granaat

De Amandels toe, die 't glinstrig dons verraadt
Aan zachtgewiegde twijgen.

Daar schuilen, groen in groen, de nederige vijgen.
Het wijnloof, in 't verschiet, bekleedt der olmen stam.
enz.

Doch, ik heb hem nog meer toegedacht! Ik meen ook alles, wat voor padde of hagedis kan gelden, en slechts in eenige betrekking tot dezelve staat, om uwent wille, Mevrouw, uit zijn erf te verbannen. Het Giftlooze Guernsey zoude u geen veiliger wandelingen kunnen opleveren, dan ik voorheb hem te schenken.

De woning durf ik, om het *costume*, niet wel anders, dan in een' klipsteen aanleggen; maar ik wil deze klip op eenen kleinen heuvel, te midden van een helder water, zetten. Voorts bouw ik dezelve, in plaats van uit die treurige, graauwe platen, die ons te Spa zoo mishaaagden, uit eene zuiverwitte of schoongeaderde kalkrots; en eene brug van keijen, boven 't water opstekend, zal er henen leiden. Ook wil ik de ruimte binnen de rots geen Hol, maar een Grot genoemd hebben! [Haar ingang is met welig klimop bezoomd. Voor een zijdelingsche opening wiegt het koeltje de bloeiende struiken, en spreidt hunnen lentegeur door de ruimte daar binnen. Een vloertapijt van donzig mos bekleedt den grond. Boven wemelt de zonneglans, dien de rimpelende plas terugkaatst.

Als Diëgo zijne woning in bezit komt nemen,

Verschijnt, om hem met zang te ontvangen
De zwaluw, uit haar nestje, aan 't welsel opgehangen.] 1

1) De tusschen [] gestelde proza- en dichtregels zijn door S. in de plaats gesteld voor de volgende schoone verzen in de vroegere uitgaven:

Een vloer van donzig mos; de doorgang wild gesierd
Met geitenblad; het veil, dat aan de wanden zwiert,
En, in een spelend licht, gebroken op de plassen,

Ook 't nijvre bijenvolk, dat buiten in den steen
Zijn schuilplaats heeft, komt op en dwarrelt om hem heen.
Haar vrolijk brommen heet hem welkom in zijn woning.
En noodt hem op 't geregt van verschgegaarden honing.

Zoo veel van het verblijf, dat de Kluizenaar heeft te
wachten! En begeert gij, Mevrouw, om, ook, bij voor-
raad, iets van den naasten omtrek te weten? Volgen wij
dan den Waterloop, die met de kom samenhangt, waar-
meê het kleine Lampeduze van onzen Vriend omgeven is!

Nu baant zich 't Nat
Een heimlijk pad.
En tjlpt en fluistert.
In bloem en blad
Voor 't oog verduisterd.
Nu dartelt vrij,
Op gouden zanden.
De stroom voorbij.
Hij schuurt zijn randen
Allengskens uit,
En sleept den buit
Van kleiner vlieten
Geweldig voort;
En golven schieten,
Van ver gehoord,
Langs 't rotsig boord.
Nu vangt een dal
Den Waterval.
Een glinstrend kleed

Met heller verwe blinkt; 't lacht al, bij 't zoetst verrasschen,
Den moeden Pelgrim toe! Een zwaluw, die aan 't rond
Van 't hoog gewelf haar vredig nest verbond,
Ontglipt haar kroost, om op een groene rank te springen,
En haren Gastvriend blij haar groete toetzingen.

Aant. van den Uitg.

Ligt stil verbreed ,
 In 't nieuwe perk.
 Het loofgewemel ,
 Het bonte zwerk ,
 De blaauwe hemel ,
 Zien statig neêr
 Op 't effen Meer.

Wat nu de bezigheden van mijnen Kluizenaar aanbetreft: deze mag hij, in de bewerking van zijn' tuingrond, naar genoegen zoeken. Ik laat het arbeiden, zoo wel als de *ave's* en het vleeschdooden, zijner bescheidenheid over. Maar neemt hij, tot tijdverdrijf, zijne citer op, dan zal ik mijnen invloed weten te gebruiken; want hij diende ons geene te droefgeestige litaniën daarbij aan te heffen. Eischt de afwisseling, nu en dan, wat treurigs, dan zij het iets, gelijk het „Wreedgescheiden” van FEITH, of BELLAMIJS „Hier ligt mijn Damon;” en eer hij het te lang maakt, komt een vriendelijk duifje, medeinwoner van de gastvrije klip, hem op de knieën zitten; vervolgt, al pikkend, zijne vingers langs de snaren;

En stremt, met schuldloos spel, zijn tranen en zijn lied.

Tegen 't „bang vervelen” zal Diëgo een ruimen voorraad herinneringen uit de waereld medenemen. Men kan, naar de stof van zijne ERNSTIGE zangen, berekenen, tot welk eene klasse zij het meest behooren zullen.

Hoe was ook, op ZIJNE jaren, met ZIJN voorkomen, eene aantrekking te vermijden geweest, welke door de geheele ruimte der schepping werkt, en zelfs het wildste gedierte haren invloed laat getuigen.

Der Leeuwen muil, in Barca's zanden ,
 Leert gij, o Liefde, doffe klagt!
 Door u ontwaakt, met zachter zinnen ,
 De Beer uit IJslands winternacht!
 Uw lokstem roept van de alpentoppen ,

En de Aadler volgt in 't zwerk zijn gaà!
 De Zeewolf bruischt, door u gedreven,
 Zijn weêrhelft in den afgrond na!

Of waarom moest een gevoel hem onbekend gebleven
 zijn, dat, in ons veredeld, zoo veel schoons, zoo veel
 wonders baart? Alles toch vermag de Genius der Liefde!

— — — Hij zendt zijn koestrend licht,
 En bloemen spruiten op, in 't kleumde brein
 Des Rendiermenners. ZIJNEN beker dankt
 De Zwakheid krachten, dat haar willige arm
 Den last van bergen torscht Met HEM braveert
 Een teedre maagd de golven; zij beklint
 Der rotsen top met HEM, en 't nachtgehuil
 Der wouden hoort zij niet! Sta ver, o Roem!
 Sta ver, met uw bedwelming, Heerschappij!
 De Liefde wenkt, en Alexander ijlt
 Zijn zegewagen vol verlangen af!
 De hand des Halfgods voert het zwaard niet meer;
 Zij streelt een elpen hals.

Dat is, (met Vader Maerlant, eenvoudig en kort, in
 vijfhonderdjarig RIJM, gezegd)

Alrehande edel fruit
 coemt van minnen vut en vut,
 die noyt dorper en kinde. 1)

En gesteld, dat onze jeugdige Pachomius, door het
 lokaas van zijn herinneringen werd verleid; — dat hij
 allengs weêr naar de booze waereld terug getogen werd!
 Gesteld, dat zulks gebeurde, hoe fraai wij zijne woning
 mogten opgeschikt hebben; hoe rijkelijk zijn hof door ons
 van vruchten voorzien, en (dit sprak van zelf!) zijne
 Waterkom, voor de vasten, met forellen als Zalmen
 ware bevolkt geworden! Gesteld, dat hij, in een aan-

1) Het Zutphensche Handschr. Fol. 207.

val van gezelligheid, zijne rol vergat, en op een' goeden dag begon uit te roepen :

Een Eden, voor de vreugd geschapen.
Is, ongedeeld, een woestenij !

Geen nood ! laat hij het roepen, en zijne plunje ten aftogt in gereedheid brengen. Hij behoeft toch met geen grooter kracht van geest te pronken, dan bij een' en ander' Vorst is waargenomen : vrijwillig stapten zij van hunne verheven zetels, maar vonden weldra de leuningstoelen op gelijken grond min gemakkelijk, en zagen naar de hooger staande met een oog vol spijt terug.

Kortom : wij houden den rijken schat van 's Kluize-naars geheugen voor geene sluikwaar, en zijn onbezorgd over de gevolgen. Ja ; wat meer is ! de Vizioenen ; bij zijne professie niet te ontberen, en waarvan wij hem, in den slaap ten minste, behooren te voorzien ; deze Vizioenen, zeg ik, zullen, zoo weinig mogelijk, zweemen, naar de hersenschimmen van wijlen zijne dikbloedige voorgangers, in de Thebaïsche Wildernis. Het zullen Verschijningen zijn, ten naaste bij als die der eerste helft van Huons Droom, in Wielands Oberon : eene Cecilia

Vergun mij hier, MEVROUW, dat ik weder tot uwen Heer Broeder terugkeere ; van wien ik niet als onvriend scheiden mag !

Eene Cecilia,

FRITS,

bij den klank van engelenharpen extatisch verrukt
Neen ! — Liever de wreede Belisa ; die wij, in der haast, aannemen, zijne jongste liefde te zijn geweest, en hem tot eenen Tweeden Rijnoud 1) gemaakt te hebben ! — Zij is, op HARE beurt, zoo goed als Ada, verteederd.

1) Zie de Ballade Ada en Rijnoud.

en gaat, als zij, mede op het zoeken van haren Balling uit. Doch harnas en lans zijn, bij onze Doña, een korte mantel, met schelpen bezet, en een lange staf, waaraan een kalabassflesch hangt.

Dus uitgerust, begint zij de reis. San Iago, in Galicië, is het voorgewende doel van haren togt; maar weldra is zij niet ver meer van San Diëgo 1), in Andaluzië.

De laatste dagstraal verwt ten top

Der klippen; de dartele mug danst uit haar schuilhoek op;
De zangers in 't geboomt verstommen;
De kever snort in 't rond; de logge vlinders brommen;

en haar Minnaar heeft, bij gebrek van vlugger afgezant, juist eenen van de laatstgenoemde gasten een Spaansch-galante boodschap aan zijne Onverbiddelijke toebetrouwd.

„Di” zuchtte hij... ja! het mooi van Quevedo zou' door MIJNE, naar de lamp ruikende, vertolking te loor gaan! Zie eens wat gij er zelf, met Sobrino's 2) hulp, van kunt maken; en laat dit *Pensum* de straf zijn van uw klappen. Ik bepaal het, uit genade, tot vier regels.

„Di, que vive entre las penas,
porque en lo duro la imitan;
y que por esso las besa
mas veces que otros las pisan.”

Dus verzuchtte hij; en wat wil 't geval! De Beëvaarts-gangster, hem zoo nabij niet vermoedende, is, op geen vier treden afstands, bezig, om een klein *toilet* te maken, aan de Beek, langs welker oever ik de eer heb gehad, om Mevrouw uw Zuster een' arm te mogen bieden. De verrassing bij 'thooren van zijne stem; — misschien ook het hartverbrijzelende van Diëgo's uitboezeming, tegen zijnen gevelegelden *estafette!* vermeestert de

1) In het spaansch beteekent Diëgo, zoo wel als Iago, Jacob.

2) Een Woordenboek.

zinnen van het arme Kind ; doch de uitroep , haar , bij het nederzijgen , ontsnapt , doet Vriend Diëgo toeschieten !
Hij ziet zijne Belisa !

Het maagdelijk schoon , waaraan de sluier faalt ,
Een zilveren wolk gelijk , door Phebe's licht bestraald ;
Het jeugdig hoofd , op eenen arm gebogen ,
Die in haar vlechten schuilt ; de zacht geloken oogen ;
En nu die lach , die 't keerend leven meldt ;
Dat rozenbloed , dat langzaam weêr in de aâren zwelt ,
En tusschen wintersneeuw de lente doet ontluiken !

Drooms genoeg , om den Kluizenaar , ook eens buiten toedoen van zijne muggen , wakker te maken ! » en hem dadelijk zijne valies te laten pakken » hoor ik u mompelen . Wel nu ! hij weet , dat de weg langs zijne keibrug open ligt ! Doch verkiest hij af te trekken , zoo begeer ik zijn huisbewaarder niet te zijn , en maak mij bij tijds uit het voetzand .

Vaarwel ! enz.

1787.

18—.

KERKGEZANGEN. 1)

»De insteller van onzen heiligsten godsdienst heeft — de hemelsche vreugde ook onder zulke beelden voorgesteld, waarin de muziek geen geringe plaats bekleedt, en waarom zouden wij dan ook deze kunst in al hare krachten aan den godsdienst hier op aarde niet toewijden?»
VAN ALPHEN.

OPDRAGT DER KERKGEZANGEN.

AAN

WINANDA MATHILDE ,
CAROLINE SOPHIA ,
HUGO KAREL ,
MAURITS EVERARD HUGO ,
WINAND CAREL HUGO ,
CHARLOTTE EVERDINA WINANDA ,
WILLEM CONSTANTIJN ARNOLD ,
MIJNE LIEVE KINDEREN.

(Geschreven in Sprokkelmaand 1819.)

MIJN ZEVENTAL; (zoo lang geen ACHTSTE Pand 2
De Kroon siert, die uw MOEDERS hoofd omspant;
Zoo lang geen Nieuwe Zorg het Hart belast,
Aan 't uwe en 't mijn met dubbele snoeren vast)
MIJN ZEVENTAL, ik wij' u deze Blaân!
Moog' hier, na mij, dit Liefdeteeken staan,
Verdorr' mijn Krans, maar spreke nog dit Woord
Uw Grijsheid toe, en zij 't van God verhoord!
»God blijve uw schild! Uw paden rigte Hij.
»Het dreigend en het lokkend Kwaad voorbij.

1) Zie aant 75

2) CONSTANTIA ERNESTINE THEODORA, aan ons gegeven den tweeden April 1819.

»Hij veste uw oog, door 's waerelds neevlen heen,
 »Op 't eindperk, dat, na 't scheiden, ons hereen'.
 »Is u geen Hooge Staat, geen Weeld' bereid,
 »Zijn Vaderhand geve u Genoegzaamheid.
 »Zij geve u rust na zwoegen; kalmte in leed;
 »En, prangt de Nood, een Vriend tot hulp gereed,
 »Zij schenke, uit al het aardsche, u 't Beste Goed:
 »EENS DE OUDERVREUGD, DIE GIJ MIJ SMAKEN DOET!"

KERKGEZANG.

VOOR HET

FEEST VAN JEZUS GEBOORTE.

Z A N G K O O R.

I.

Jezus kwam als Mensch op aarde:
 Menschdom, 't is uw schoonste Feest!

Gij Geringen, kent uw waarde:
 Armoede is zijn deel geweest!

Kindren, juicht met ons te zaam:
 Die u lief had, droeg ook uwen naam!

II.

Judea slaapt; der Wijzen oog alleen
 Ontwaart de ster, die aan de kim verscheen.
 Door Bethlehem weêrgalmt een hemelsch lied;
 Judea slaapt, en hoort de zangen niet.

't Is zegepraal — 't is waereldsche oppermagt
 Wat Israël van zijn Messias wacht!
 Hij komt; maar, ach, het ijdel zelfbedrog
 Vindt Jezus Kribbe, en zoekt den Heiland nog!

't Voorspelde aan Abraham zien wij vervuld !
 Geen waan , die ons met twijflings nacht omhult !
 Een Christenschaar knielt naast de Herders neêr :
 "Maria's Zoon is Gods Zoon , onze Heer !"

III.

Ja , Christnen , zinge ook uwe stem
 Den Lofzang , boven Bethlehem
 De wolken uitgedrongen !
 Al straalt Gods licht het zwerk niet door ,
 Gelijk het straalde , om 't heilig koor ,
 Toen duizend Englen zongen ;
 Hij schenkt toch Bethlems Lied gehoor !
 Zingt ! Prijst , met dankbre tongen !

GEMEENTE.

IV.

- (Evangel. gez. Nr. 117.)

Halleluja ! looft den Heer !
 Hoogste heemlen geeft Hem eer !
 Halleluja ! loof Hem , aard !
 God geeft zijnen Zoon aan d'aard ;
 God heeft in den mensch behagen.
 Vrede op aarde , Jezus leeft !
 Alles loov' wat adem heeft :
 God heeft in den mensch behagen.

(EERSTE RUST.)

ZANGKOOR.

V.

Zoon des Menschen , vreugde en vreê
 Bragt u komst den volken meê.
 't Juk der Wet zoudt gij verbreken ;
 Licht voor onzen voet ontsteken ;

EENEN band van broedermin
Strenglen om heel 't aardsch gezin.

In uw wandel, vrij van smet,
Werd een voorbeeld ons gezet;
Door uw Leer een God verkondigd —
Eindloos goed, waar zwakheid zondigt —
Liefde, ontferming zonder peil —
Aller hoop, en aller heil!

Telg van Juda, zaligheid
Was uw Moeder toebereid!
Moest een zwaerd haar ziel doorsnijden;
Jesse's Dogter kent geen lijden,
Als haar Zoon — haar Zoon herleeft!
Als de Leeuw verwonnen heeft!

VI.

Voor ons zal ook een dag van blijdschap gloren!
Wij zullen eens des Vaders Uitverkoren,
In 't stof der needrigheid met ons geboren,
Op 's hemels wolken zien!

Hem, die, gekweekt in Armoës schaamle woning,
Versmading oogstte, en smart, voor deugdsbelooning —
Hem zullen wij — ja, Hem! der eeuwen Koning!
Als de Englen hulde biën!

GEMEENTE.

VII.

(Evangel. gez. Nr. 189, vs. 6.)

Die hoop moet al ons leed verzachten.
Komt, reisgenooten, 't hoofd omhoog!
Voor hen, die 't heil des Heeren wachten,
Zijn bergen vlak, en zeeën droog!
O zaligheid, niet aftemeten!

O vreugd , die alle smart verbant !
 DAAR is de vreemdlingschap vergeten ,
 En wij , wij zijn in 't Vaderland.

(T W E E D E R U S T.)

ZANGKOOR.

VIII.

Gij Feest , gevierd door 't juichend Christendom ;
 Gij Feest van Bethlems Nacht !
 Gij Lied , des Danks , die naar den hemel klom ,
 Voor 't Heil ons toegebracht !
 Bind gij eens 's waerelds volken saam ;
 Van op- tot ondergang !
 Zij Jezus Komst , en Jezus Naam
 Eens aller Feestgezag !

De ster gelijk , die , boven Ephrata ,
 Ten Wonderteeken stond ,
 Blink' Waarheids glans , dat ieder tot Hem ga ,
 En luistre naar zijn mond.
 Dat , wie daar twijfelt , kome en zie ,
 En spreke : »uw juk is zacht !"
 Dat Liefde als hoogste wet gebiê ,
 Bij Adams Nageslacht.

Daal zoo de Geest op al uw Kindren neêr .
 O Vader ! wek dat licht ! —
 Voltooi uw werk ; ontsluit elks oor , o Heer ,
 En open elks gezigt ! —
 Roepe EEN altaar de Volken saam ;
 Van op- tot ondergang !
 Zij Jezus Komst , en Jezus Naam
 Het GROOTE FEESTGEZANG !

— — —

KERKGEZANG,
VOOR HET
FEEST VAN JEZUS OPSTANDING.

ZANGKOOR.

I.

Schoon u 't GEZANG DER HEEMLEN prijz' —
Ons AARDSCH in zonde en zwakheid rijz' —
Versmaad, o God, het offer niet,
En heilig door uw Geest ons Lied.

II.

Jezus Schaar, in 't stof gezeten;
't Hart van jammer opgereten;
 Klaagt het Lijk des Heeren na,
 Daar het rust, bij Golgotha;
Ziet van nieuws den nacht verzwonden;
En geen balsem zalft haar wonden.

GEMEENTE.

III.

(Evangel. gez. Nr. 24, vs. 1.)

Als de nacht van bange zorgen
't Uitzigt uwer hoop bedekt,
Als de lichtstraal van den morgen
Ons uit dezen nacht van zorgen
 Slechts tot nieuwe zorgen wekt:
Ach! wie geeft dan nog voor menschen
 Troost in zulk een bitter lot?
Ja, aan d'eindpaal uwer wenschen,
Christen! staat er hulp voor menschen,
 Staat uw Vader en uw God.

ZANGKOOR.

IV.

Hoopt! gij die hem sterven zaagt;
Die zijn Lijk in 't Graf zaagt dalen:

's Vaders woord, noch 't zijn, zal falen!
 Hoopt! De Derde Morgen daagt!

V.

Gods Engel komt! Een stralengloed
 Omschijnt de rotsspelonk;
 Het aardrijk beeft, dat Jezus bloed —
 Het bloed der Onschuld dronk!

De grafsteen wijkt voor Hemelkracht;
 De bleeke wachters vliên.
 Daar rijst hij, uit der dooden nacht,
 Die geen verderf zou' zien!

Triomf! hij won de zegekroon;
 Hij heeft den Dood vermand!
 Haast praalt, in 't eeuwig licht, de zoon,
 Aan 's VADERS regterhand!

(E E R S T E R U S T.)

ZANGKOOR.

VI.

Des Heeren voet, doorboord bij 't smadig lijden,
 Verlaat het graf, het eindperk van zijn strijden,
 En om hem juicht de morgenstond.
 De nevel slinkt; hij ziet den Kruisberg glimmen;
 Waar nu geen smart, geen wreevle haat meer grimmen;
 Waar kalmte heerscht, en vrede in 't rond.

Hoe zou' hem daar — hoe zou', met feestgezangen,
 't Verzameld Koor der Englen HEM ontvangen.

Die 't Rijk des Afgronds zwichten deed!
 Maar toevend slaat de Helper Vol Genade
 Haar, die hem zoekt, in heur bedruktheid, gade,
 En stilt met blijden troost heur leed.

VII.

Kent Magdaleen' — (voor allen uitgekoren ,
 Dat zij van 't Wonder tuignis gaf!)
 Kent Magdaleen', in droeven rouw verloren,
 De stem niet , die daar vraagt bij 't Graf:
 »Maria!» spreekt Hij zacht; zij kent hem weder;
 Haar boezem voedt geen twijfel meer!
 Zij valt ontroerd aan Jezus knieën neder .
 Staart op , en noemt hem haren Heer!

VIII

Al zwijgt voor ons die Liefdetoon ,
 Wanneer wij twijflend sagen;
 Zijn oog blijft , van den eeretroon ,
 Op Adams Kroost geslagen.

Hij toeft de Zijnen , ongezien ,
 Nabij de Doodsspelonken:
 Daar zal hij ons het Leven biën; —
 't Is ons , in Hem , geschonken.

Moog' de aardbol wentlen uit zijn baan;
 Die hem volgt , zal niet dwalen!

Moge aller zonnen glans vergaan;
 Ons Licht zal eeuwig stralen!

GEMEENTE.

IX.

(Evangel. gez. N^r. 137 , vs. 5.)

Jezus leeft , dit is gewis;
 Waar ons pad ook heen moog leiden;
 Zelfs geen magt der duisternis ,
 Niets zal ons van Jezus scheiden:
 't Steunen op zijn mogendheên ,
 Dit is onze troost alleen.

(T W E E D E R U S T.)

ZANGKOOR.

X.

Hoe wordt een treurend hart bewogen,
 O Jongren, als 't uw vreugd gedenkt!
 Hij staat verrezen voor uwe oogen,
 Wiens liefde boven bidden schenkt!
 De Mond der Waarheid faalde niet;
 't Is Jezus, dien gij wederziet.

Wat heil, de Dierbren weër te aanschouwen —
 De Dierbren, ons vooruitgegaan,
 Waarop, in weërspoed, ons vertrouwen,
 Gelijk in voorspoed, vast mogt staan!
 Wier danklied mede in 't onze klonk;
 Wier wijsheid ons ten leidstar blonk!

GEMEENTE.

XI.

(Evangl. gez. Nr. 182. vs. 4.)

Vrome, vroeggestorven vrienden!
 Slechts zijt gij mij wat vooruit;
 'k Zal u allen wedervinden,
 Als ons Jezus 't graf ontsluit;
 Eerlang zal ik met u rusten,
 'k Rijp al vast voor d'eeuwigheid,
 'k Staar vast op die blijde kusten,
 Daar mij 't hoogst geluk verbeidt.

ZANGKOOR.

XII.

Kroont eens eindloos heil daarboven
 't Moedig strijden — 't vast gelooven; —
 Toeft ons eindloos heil daarboven,

Hier op aarde, in hoop verbeid,
Is 't, bij voorsmaak, zaligheid!

Stijg' dan 't Feestlied aller volken!
Uit de wolken
Galme weêr:
Roem en dank zij onzen Heer!
Halleluja! God' zij eer!

GEMEENTE EN ZANGKOOR.

XIII.

Ja! het klinke uit hart en mond!
't Lied van Aarde en Hemel stijge!
Hef het aan, gij Uchtendstond!
Dat geene Avendscheemring zwijge!
Juich, o Nacht, den Dag te moet:
God zij eere! God is goed!

K E R K G E Z A N G .

VOOR HET

FEEST VAN JESUS HEMELVAART.

GEMEENTE.

I.

(Evangel. gez. Nr. 146. vs. 1.)

Triomf, Halléluja! triomf!
Ja, tot in eeuwigheid triomf!
O glorie aller dagen!
Halléluja! Halléluja!
Wij staan niet meer op Golgotha.

Maar bij den zegewagen,
 Die onzen Vorst, met blij geschal,
 Door lucht en wolken voeren zal,
 Ver boven duizend zonnen,
 Om, ons tot heil, voor God te staan,
 En zijnen vrienden voor te gaan,
 Die hier den strijd begonnen.

ZANGKOOR.

II.

Den kelk der smart had Jezus uitgedronken;
 Verraad omgaf hem, in den nacht;
 Met smaad bedekt werd hij aan 't kruis geklonken;
 Hij neigde 't hoofd, en 't was volbragt!
 Zoo klom zijn baan door rotsen op ten hoogen!
 Niet lang behield de Dood haar buit:
 De ontslaapne rijst; hij zweeft, voor aller oogen,
 Den grenskring van 't verganklijke uit!

GEMEENTE.

III.

(Evangel. gez. Nr. 143, vs. 1.)

Aarde, zucht niet meer,
 Kom den hemel nader,
 Zing uws Redders eer:
 Hij, de Vorst der aard,
 Jezus Christus vaart
 Tot zijn' God, zijn' Vader.

(EERSTE RUST.)

ZANGKOOR.

IV.

Gods paleis ontsluit zijn deuren;
 't Voorhof zendt zijn wierookgeuren,

Bij der englen vreugdegroet ,
Hem, die stierf en leeft, te moet.

Talloos vloeit de schaar hem tegen ;
Heilig palmloof dekt zijn wegen ;
Beurtlings dreunt bazuingeschal —
Tilt de harp , in Sâlems wal.

Ziet , hij nadert ! Starend knielen
Serafs , Cherubs , Menschenzielen ;
Harpklank en bazuinalgalm zwijgt .
Daar hij Sions kruin bestijgt !

's Heeren burgt verheft zijn tinnen ;
Hij , die stierf en leeft , gaat binnen ;
Op zijn paden stroomt het licht
Van zijns Vaders aangezigt !

GEMEENTE.

V.

(Evangel. gez. Nr. 145 . vs 2.)

Des hemels Heer , des Menschen Zoon
Stijgt in triomf op 's Vaders Troon ,
Nu juichen alle Troonen :
»Hij komt , de Heer der heerlijkheid !
Hij komt , bekleed met majesteit ,
Om eeuwig hier te wonen !»

ZANGKOOR.

VI.

Hoe drong die juichtoon door de wolken !
Nog kaatst zijn galm op aarde weêr ;
Maar 't lofgezag van 's waerelds volken
Geeft Jezus als VERLOSSER eer !

Het Menschdom durft hem BROEDER heeten ,
 Al volgde 't luistrend zwerk zijn stem ;
 Toen 't , boven hem , werd opgereten ,
 En dienstbaar neêrboog , onder hem .
 Ja , 't Menschdom durft u BROEDER heeten ,
 Gij Vorst van 't rijk der zaligheid !
 Nabij den stoel , door u bezeten ,
 Heeft ons uw liefde een plaats bereid .

GEMEENTE.

VII.

(Evang. gez. Nr. 143. vs. 7 en 8.)

Schoon geen oog hem ziet
 (Wat zou' 't zien hier baten !)
 Hij vergeet mij niet.
 Schoon 'k zijn bijzijn mis ,
 Voor den Godmensch is
 't Heengaan geen verlaten .

Deed hij aan het kruis
 Ons zijn liefde blijken .
 In zijns Vaders huis ,
 Waar hij 't heil voltooit ,
 Zal zijn liefde nooit ,
 Nooit weêr van ons wijken .

(T W E E D E R U S T .)

ZANGKOOR.

VIII.

Poogt Hem een lied te danken ,
 Wiens gunst den Redder zond ;

Te zwak zijn onze klanken ,
 En te onrein hart en mond.
 Doch wijdt uw Naam de toonen ,
 Gij , die in 't stof kwaamt wonen ,
 Zoo schenkt des Vaders oor
 Het prijzend lied gehoor.

Laat dan een lied hem danken ,
 Wiens gunst den Redder zond ;
 Al flaauwen ook de klanken ;
 Al feilen hart en mond.
 Laat blijvereende wijzen
 Des Vaders goedheid prijzen ;
 En aller stemmen koor
 Klimm' feestlijk tot zijn oor !

GEMEENTE.

IX.

(Evangel. gez. Nr. 4 , vs. 1 , 7 en 8.)

De Heer is God , en niemand meer !
 Verheerlijkt hem , gij Vromen !
 Wie is , als aller scheps'len Heer ,
 Zoo heerlijk , zoo volkomen ?
 De Heer is groot , zijn naam is groot ,
 De luister zijner deugden groot ,
 Oneindig groot zijn wezen.

Gij zijt regtvaardig , heilig , goed ;
 Bij reinen wilt gij wonen.
 Hem , die uw' wil met vreugde doet ,
 Zult g' ook met vreugde kroonen.
 Gij hebt d' onsterflijkheid alleen.
 Hoogst zalig zijt g' in eeuwigheên ,
 O rijke Bron van vreugde !

Of zou' de gloed dier majesteit
Mij zondaar ook verteren?
Neen! nu 't geloof uw heerlijkheid
In Christus mag vereeren,
Nu klimt mijn lied: De Heer is groot!
De Heer is onuitspreek'lijk groot!
Oneindig groot in liefde!

ZANGSTUKKEN. 1)

» Wer hebt das Herz, wie du, Harmonia —
Wer rührt das Herz, wie du — »

EBELING.

ARIADNE.

De Koningsdogter neigt het hoofd;
Zij sluimert in, van smart verdoofd,
Op 't zand aan Naxos kust;
Maar ach, een droom hernieuwt, te wreed,
De foltring van 't gedragen leed,
En gunt haar ziel geen rust!

Verbeelding sleept haar weg; zij hijgt nog eens,
Door 't wilde diep der wouden, Theseus na;
Hangt luistrend over iedre steilte; roept
In alle bergspelonken »Theseus! Theseus! —
Ontschaakte uwe afgunst mij mijn Bruidegom,
O Nymfen? Trof een zwijn, met scherpen tand,
Des Jagers zij? Verkortte een slangenbeet
Zijn jeugdig leven?" Argwaan, jammer, wanhoop
Doorvlijmen beurtlings haar den boezem; drijven
Haar aàmloos voort naar 't meer. Zij ijlt het langs;
Den rotshoek om; en ziet; en staart; en ziet. . .
Een deinzend schip! — De Trouwelooze . . . vliedt!

Dat, wie daar vlood (de Trouwelooze!), beve!
De Man, wiens trots den pligt te onroemlijk vond —
Den pligt des danks, waaraan een Maagd hem bond!

Ja, siddre hij, dat hem 't geluk begeve,
Die Menschlijkeids en Liefdes wetten schond.

Zou' hem eens Vaders welkom beiden;
 Een Feestrei zingend tegengaan;
 En hier, van 't gansch heelal gescheiden,
 Zijn Redster zelfs een graf ontstaan?

Neen, Theseus, neen! De star zal tanen,
 Die gunstrijk neêrzag op uw vaart;
 Maar 't loon voor Ariadne's tranen
 Heeft haar een God, een God! gespaard.

Hij nadert onverzeld,
 Des Hemels Lust, de sterke Held,
 Die Rhetus wreevle schaar kon stuiten;
 Die tucht en wet aan 't ruw geslacht,
 O Indus, op uwe oevers bragt.
 En naast uw rieten graan deed spruiten.

Hoe licht zijn vriendlijk oog! hoe glanst
 Zijn aangezicht van onverwelkbare jeugd! —
 Zijn linke draagt de spies met veil bekranst;
 Zijn regte houdt de schaal der vreugd.

Hulpzaam liet het Paphisch Wicht
 Vocht uit Lethe, van zijn schicht,
 In den Wijnteug droppen.
 Niet vergeefs! de Slaapster voelt,
 Als 't nat haar dorren mond bekoelt,
 Geen smart meer in heur boezem kloppen;
 Slechts blijft de min! Doch Theseus beeld
 Versmolt in Libers wezenstrekken;
 Om schooner vlam — om toovergloed te wekken;
 Wiens wederschijn ook op 't verleedne speelt!

O zoet bedrog! gekust van 's Minnaars lippen,
 Ontwaakt ze, en groet een God als Bruidegom.
 Haar treft geen vrees, al rankt, aan de oeverklippen,
 Op eens de milde wijngaard om.

Door haar gelokt, verschijnt, van tusschen 't loover,
Het tijgerspan. Zij stijgt ten wagen in,
(Lyaeus Bruid!) en draaft de stranden over;
Daar 't woelt van naadrend hofgezin.

't Io klinkt! Bachanten springen,
Onder 't zingen,
Voor den gouden wagen uit.

Io roept, met wild geschater,
Faun en Sater;
Roept Sileen', die d' optogt sluit.

Triton huwt zijn kronkelhoren
Aan hun koren.
Pan, op 't galmend duin, blaast meê.

't Io klinkt! Bachanten zingen,
Onder 't springen:
Io, Evan, Evoë!

Nu rinklen de bommen,
In 't vreugdegeschal.
Nu dreunen de trommen.
Nu daver't het dal,
Waar de Telg van Dione
De Minnenden beidt,
En het leger der Schoone
Met rozen bespreidt.

't Io klinkt! Bachanten springen,
Onder 't zingen,
Naar de omkranste grot vooruit.

lo roept, met wild geschater,
Faun en Sater,
Als de grot het Paar besluit.

Nu rinklen de bommen,
In 't vreugdegeschal!
Nu dreunen de trommen!
Nu davert het dal!

CANTATE.

VOOR HET NATUURKUNDIG GEZELSCHAP TE ZUTPHEN,

ONDER DE SPREUK :

NUT IS ONS DOEL. 1)

De vogel dartele op den tak,
Met glanzend ooft belaan;
Het lam spring' vrolijk over 't vlak,
Getooid met spruitend graan;
Het lam, de vogel acht het niet,
Vanwaar, of hoe de zegen vliet'.

Tot hooger stand heeft ons Gods gunst verheven!
Een rijker gave is ons gegeven!
Het licht, dat gij, o Rede, spreidt,
Beschijsnt Natuur; geen duisterheid
Verbergt meer 't wonder van haar raders;
En 't hart erkent de gunst eens Vaders,
Die al wat ademt heil bereidt.

Welk een grootheid, Mensch te wezen

1) Zie aant. 77.

En waardgekeurd, en toegerust
 Met kracht en lust,
 Om, in 't verbazend al, des Makers roem te lezen!

Geen afgrond zinkt te diep; de wetenschap
 Peilt zijn verborgenheid. Geen grenspaal wijkt
 Te ver de heemlen in; zij reikt er bij.
 Het wriemlend leven, in een waterdrop,
 Slaat ze als Saturnus wentling gaà, Het vuur
 Ontleedt ze, en weegt de lucht. Een Chladni grijpt
 Haar tooverstaf, en de oogen zien geluid.

De Kunstvljt laat heure aandacht weiden.
 In 't veld, waar Baco's eerzuil rijst;
 Zij leert den schicht der wolken leiden;
 Zij smeedt de naald, die 't noorden wijst.

Het zwarte zwerk rukt voort.
 Met aaklig wit omboord;
 Het komt; de vuurflits schiet,
 Door 't dondrend ruim; al 't schepsel vliedt!
 Wij staan alleen, en vreezen niet.

Moog' zon noch maan,
 Op d' oceaàn,
 De kiel bestralen;
 Een wenkend spits
 Verhoedt, als gids,
 Haar spoorloos dwalen.
 Al heeft de zee
 Geen licht of palen,
 Zij vindt de reë.

Hebt ge ook vaak voor ons gezigt
 Hier uw sluijer afgeligt,
 o Natuur! erkenden wij

Hoe weldadig groot Hij zij,
 Die, ten hoogsten zetel af.
 Door een blik u 't aanzijn gaf;
 Joeg ons hart van dankgevoel;
 Niet vergeefs was NUT ONS DOEL.

 DE ZEE. 1)

Moog' hij 't zalig veld bezingen,
 Die de Mei ontwaken zag;
 't Groen der heuveln zag ontspringen,
 Bij haar eersten zegenlach.
 In bepeinzing opgetogen,
 Staarden wij van de elfen reê:
 't Ongemeten boeide onze oogen —
 En ons lied zijt GIJ, O ZEE!

Hoe lieflijk is uw rust,
 Als de avondstille uw baren sust;
 Het keerend tij uw spiegel naauw doet kroken;
 De heldre lamp der maan,
 Aan 't blaauw gewelf ontstoken,
 Den visscher toeglanst op zijn baan!

Uw ruim verbreedt zich niet,
 Waar 't ons geen gouden oogsten biedt, 2)
 Van 't weemlig vlak tot in de diepste kolken.
 Gij draagt des waerelds schat!

 1) Zie aant. 78.

2) [Op een los blaadtjen vond ik by dit gedicht de volgende regels:

Der velden oogst, der mijnen schat
 Draagt gij van strand tot stranden.

En, waarschijnlijk als variant voor de eerste twee regelen van dezelfde strofe:

Zoo ver op uw gebied
 Het oog der starren nederziet,]

Door u is 't heer der volken
Al samen burger te eener stad !

De schare komt , van Zuid en Noorden ,
Uw paden langs. Van Nijl en Rijn ;
Van Zilvervloeds 1) en Indus boorden ;
Bij vredes milden zonneschijn.

Herbouwt, breidt uit, met feestgezangen ,
De muren door hun vlijt bezocht !
Ach, vrede, vrede leidt hun gangen ,
En blijde welvaart sluit dien togt !

De schare komt , van Zuid en Noorden ,
Ter haven in ; van Nijl en Rijn ;
Van Zilvervloeds en Indus boorden ;
Bij vredes milden zonneschijn !

Laat hun dank den Redder prijzen .
Die de orkanen bond !

Wiens sterke hand de kiel deed rijzen .
Boven bank en slibbergrond.

Laat hun dank den Redder prijzen !
Menig zag het land verrijzen ,
Waar zijn lijk slechts berging vond.

1) De Rio de la Plata , in Amerika.

Hoort, het murmelt luider in de touwen,
 En al woester zwalpt het toornig meer.
 De oever, straks zoo lieflijk aan te schouwen,
 Kaatst den golfslag onheilspellend weêr.

Terug, vermeetlen! In de branding loert
 De Dood, van 't steil der klippen. Boven haar
 Ontvlamt de donderwolk. Terug!

Eilaas,
 Reeds huilt de stormwind; de oceaan verheft
 Zijn waatren, met gebulder; duisternis
 Omhult het diep; het raatlend zwerk verdooft
 Des scheepings angstgejammer; toomloos vliegt
 De kiel ten hemel; schiet ten afgrond neêr;
 Botst krakend tegen 't rif; en is niet meer!

Der Tijden Jeugd zag dus zich 't oproer paren
 Van wolken en van baren:
 Vergeefs stond duin naast duin geplant;
 De Zee, haar grenzen uitgevaren,
 Verzwolg ze, en scheurde 't effen land;
 En 't rotsig Hoog werd langs haar baan ten strand.

Getuige er van dat woelig Breed,
 Dat Neêrland scheidt van Albion: 1)
 Het perk, waarin DE RUYTER streed;
 De moed van TROMP lauwbieren won;
 En ZOUTMANS glorie blijken deed,
 Dat rust ons niet verbastren kon'.

1) Het Kanaal, geacht te zijn ontstaan, door het indringen der Zee
 tusschen het tegenwoordige Frankrijk en Engeland.

Bedwing een kracht die met vernieling dreigt,
O Zee ! Blijf staåg beschermend ons geneigd.
In uw kring wijke , al teistert Twist het LAND ,
De schepter nooit uit Eendragts regterhand.
Onschendbaar zweev' , zoo ver uw palen staan,
De Mastbanier van Neêrland af en aan ;
En 't heilig erfgoed van haar eer
Behoev' geen wreker meer.

KLEINE LIEDEREN.

KRIJGS LIED.

In December 1813.

Wij zwaaijen , met ontboeide hand ,
Het krijgsstaal boven 't hoofd ;
Niet langer meer van Vaderland ,
Van eer en naam beroofd !

De glorie , daar ons hart naar haakt ,
Ontstak der vaadren ziel ,
Toen Willem ons heeft vrijgemaakt ,
Hij , die voor Neêrland viel.

Wij gaan , waarheen ons God verzelt !
Zijn arm ontsloot de baan.
Een Willem riep ons weêr in 't veld !
Oranje riep ! Wij gaan !

Wiens voet nog angstig wijflen mag ,
Gedenke aan kroost en gaâ ;
Aan 't ijzren juk , dat op ons lag :
Aan Woerdens ongenaâ !

Wat hoopt hij van dat tijgerbroed ,
Dat wraakziek henen vlood !
't Ziet dreigend om ; het hijgt naar bloed !
De keus is »vrij of dood !"

WILHELMUS.

DISCHLIED 4)

„Wilhelmus van Nassouwe”
Gij waart der Vaadren zang :
Een band van liefde en trouwe

1) Zie aant. 79.

Bleeft gij sinds, eeuwen lang!
 Waar onze Wimpels zweven —
 Ons Vaandel staat geplant,
 Wordt gij steeds aangeheven,
 Gij lied van Nederland!
 Het beeld van vroeger dagen
 Treedt vòòr ons op uw stem:
 Toen WILLEM 't al dorst wagen,
 En Held bij Held met hem;
 Toen, stralend van den hoogen,
 De Dag blonk door den Nacht,
 En de Eendragt klein vermogen
 Tot Groei en Grootheid bragt.
 Paar gij dan ook uw toonen
 Aan 't klinken der bokaal;
 Weërgalm voor Neêrlands Zonen,
 Als feestvreugd heerscht bij 't maal!
 »Wilhelmus van Nassouwe»
 Gij waart der Vaadren zang;
 Gij waart een Band van Trouwe;
 Blijf gij 't nog eeuwen lang!

VOLKSGROET.

AAN DEN KONING. ¹⁾

Zweve aller harten zegengroet
 Den Koning met gejuich te moet!
 Hij keer' verwelkomd tot ons in,
 Een Vader bij zijn Huisgezin!
 Hij leev'! Hij leev'!
 Dat Neêrlands Koning leev'!
 Wat Naam de tong der Volken noem'.
 Den Naam van Nassau zij de roem!
 Hij klink', met dankbre trouw gevierd.

1) Zie aant. 80.

Zoo wijd de Vlag van Neêrland zwiert.
 Hij leev'! Hij leev'!
 Uw Naam, o Koning, leev'!

TER EERSTE VIERING

VAN DEN

SLAG BIJ WATERLOO. ¹⁾

in een n Vriendenkring op het land gezongen;
 den 18 van Zomermaand 1816

Gij Heldenschaar, in 't eigen perk gevallen,
 Waar Nassaus Telg zijn bloed vergoot.
 En 't woelig Hoofd van Frankrijks duizendtallen
 DE LESTE MAAL 't vergeldend zwaerd ontvlood!

Wat klaagden wij, dat u geen eerkrans loonen,
 Geen juichend lied ontvangen mogt?
 Niet ONZE HAND — zij zelve moest u kroonen,
 Die ongezien aan uwe spitse vocht.

Ruischt golvend graan ons, waar gij sluimert, tegen,
 Dien grond, eens daavrend bij uw strijd,
 Heeft, van omhoog, des Derden Willems zegen —
 Heeft Marlborough — heeft Freedrik ingewijd.

Uw stem, den duistren grafkuil uitgedrongen,
 Zal spreken tot ons Nageslacht;
 Als 't Vaderland, door nieuwen krijg besprongen,
 Zijn redding weêr van u gelijken wacht!

¹⁾ Zie aant, 81.

ALGIEERS GESTRAFT. 1)

DOOR DE VEREENIGDE

BRITSCH EN NEDERLANDSCHE VLOOT.

op den 27sten van Oogstmaand 1816.

Wie donderde op uw schuldig strand?

Brittanje was 't en Nederland,

Onmenschlijk Africa!

Laat los uw Prooi — dat Slavental,

Wier keten 't roest verteren zal; —

Juiche Atlas uit het verste dal,

Hun „vrijheid! vrijheid!” na!

Hoe blinkt, in 't licht der gloriezon,

't Heldhaftig Kroost van Albion,

En Bato's eedlen grond!

Wat Hebzucht brouwe, of Tijd verkeer',

De nieuwe band scheurt nimmermeer —

De hechte band van moed en eer,

Die hen zoo schoon verbond.

Eendragtig (als der kielen schaar

Vereend, bij 't grijnzen van 't gevaar,

In 't enge kamperk streed!)

Wordt Exmouths — wordt Capellens naam

Gevoerd op vleugels van de Faam,

En snelt, met steile vlugt, te saam,

Zoo wijd zich 't zwerk verbreedt.

Het IJ, te lang van tooi beroofd,

Omlauwert weêr, op 't statig hoofd,

Den gulden Keizerhoed.

Naauw brak de boei, of 't greep naar 't zwaard —

Betoont zich straks der vrijheid waard.

En koopt ze, aan de achtbre Theems gepaard,

Voor andren, met zijn bloed.

1) Zie aant. 82.

Zoo wast de roem van Waterloo!
 De Palm des Viersprongs 1) meedert zoo,
 Door snelgedijend zaad!
 Zoo brult de Leeuw ook langs de Zee!
 En dwingt de wrokkende Afgunst meê
 Te juichen, bij zijn krijgstrofee —
 Te zwijgen van zijn smaad.

Vaar nu, o Scheepling, rustig door!
 Geene Ontrouw, die den vrede stoor';
 Der Roofstad heugt haar brand!
 Vier feestlijk, vier alom den dag,
 Die 't laatste Juk verbrijzlen zag,
 Groet dankend, na Brittanjes Vlag,
 De Vlag van Nederland.

VERLANGEN, 2)

Wat toeft gij, die, in 't eenzaam duister,
 Gelijk een engel voor mij zweeft!
 Wat toeft gij, die me een zacht gefluister
 Als mij bestemd verkondigd heeft!

Ik reik, van zoeten waan bedrogen,
 Mijne armen naar uw beeldtnis uit;
 Zij deinst terug; zij is vervlogen,
 En laat me alleen, der smart ten buit!

Wat toeft gij, dat een vruchtloos haken,
 Als middagbrand, mijn bloei verzeng'.
 Zal nooit... ach, nooit! de stond genaken,
 Die u mijn' wenschen tegenbreng'?

Genees het hart, aan u geschonken;
 Eer 't in zijn duldloos wee verkwijn';
 En laat, uit uwe hand gedronken,
 Mij 's levens kelk tot vreugde zijn!

1) Quatrebras.

2) Zie aant. 83.

VERTROUWEN. 1)

Gefolterd hart, o staak uw angstig jagen!
Eens komt het uur van 't juichend wederzien;
De scheidingsnacht zal met zijn kommer vliên;
Ons morgenrood in luister dagen!

Haar trouw staat vast; en zou' de mijne falen?
Des hemels as wierd eer haar wentlen moê!
Wat grint ons dan 't vijandig Noodlot toe?
In 't eind moet Liefde zegepralen!

't Is weinig slechts, wat ons de Tijd kan rooven!
Opregte Min versmaadt zijn kort gebied.
Schoon 't leven hier ook in gemis vervliet',
Zij slaat een moedig oog naar boven!

HET GELUK.

*«Die hem laet ghenoughen in dat hij hêift,
Es de rijkste man die ter waereld lêift.»*

ANDR. VAN DER MUELEN:
Een zuverl. Boucxk. enz. 1543,
Fol. 38 vso.

Wat baat den stervling al zijn zwoegen?
Wat noopt de waan hem vroeg en spaà?
Wat klimt hij 't lokkend schijngenoegen.
Van rots tot rots, aamechtig na?

In 't eind op hachlijk steil verheven.
O arme vreugd! hij staart in 't rond,
Om fluks weêr naar een kruin te streven.
Gezien van breeder horizont.

Een Dwaze hang', met gierige oogen.
Aan roem, of magt, of goud, of eer;
Tevreên in 't lot haar toegewogen,
Knielt stille Wijsheid dankend neêr.

1) Zie aant. 84.

't Geluk is veil voor zweet noch zorgen;
 't Ontvlugt hem, die naar hooger staat;
 Maar toeft, in 'tschuilend dal verborgen,
 Als huisgenoot, bij Middelmaat.

R O O S J E.

Een Liedjen uit den Riddertijd.

« Wat wit den ooghen is, is haest vergheten.»

COLIJN VAN RIJSSELE;

Spiegel der Minnen.

Held Diedrik nam, de Min ten spijt,
 Zijn slagzwaard, van den Paus gewijd;
 Zwoer trouw in Roosjes handen,
 En trok, langs zee en zanden,
 Voor Acris muur, ten strijd.

Zijn Liefje kreet hare oogen rood:
 De bronwel van haar tranen vloot,
 Twee nachten en drie dagen!
 Toen zeeg zij, mat van klagen
 Een trooster in den schoot.

Ten laatste op zoeter krijg belust,
 Komt Diedrik weêr van de Ooster Kust:
 Hij vindt het ja gesproken;
 Het Roosjen afgebroken;
 En gaat alleen te rust!

Gij Jongers uit de school der Min,
 Let wel! mijn zang heeft leering in:
 Geen smart kan eeuwig duren!
 Een togt voor Acris muren
 Kost menig zijn vriendin!

A A N D E M A A N.

Toon ons uw luister, o zilveren Maan!
Rijs uit het meer,
Lach den zwervenden scheeppling aan.
Straal, op 's wandelaars donkere baan,
In uw lieflijkheid neêr.

Waar zonder hoop de Verlatene smacht,
Schemere uw gloor,
Waar, na troostelooze afscheidsklagt,
Blij hereenen de Minnenden wacht,
Breke uw glinstering door.

Schoon is de Dag, als zijn purpere gloed
Vorstelijk stijgt; —
Als hij ZINGEND de ontwaakten groet!
Maar uw KOMST is den PEINZENDE zoet,
Gij, die flonkert — en ZWIJGT!

Z E F I R E N C H L O R I S. 1)

Zefir lag ontsluimerd neêr,
Bij den gloed der middagstralen;
't Avendlied der nachtegale
Wekt den slaper weêr.

Zachtkens wiegt de berk haar kruin;
Fluistrend staan de popeldreven,
Als hij vrolijk aan komt zweven,
Langs het scheemrig duin.

O, hoe geurt het van rondom;
Nu zijn vlugt in 't bosch blijft hangen!
Chloris lokt, vol zoet verlangen,
Haren Bruidegom.

1) De Bloemgodin.

Zie , daar zweeft hij 't loover uit !
 Door de struiken afgezegen ,
 Plengt hij dartlend bloesemregen
 In den schoot der Bruid.

1814.

— — — — —
 ADELIN E VERBEID. 1)
 — — — — —

Schooner prale uw milde lentezegen .
 Bloemrijk oord , langs Adelines wegen.
 Nachtegalen , juicht haar »welkom !» toe .
 Als zij nadert , wie ik hulde doe.
 Paart uw lied aan 't lied der filomeelen .
 Minder zangkoor , uit de hooge abeelen.
 Laat het meigroen met het beekkristal
 Samenruischen , bij den waterval.
 Moge uw schaar , gij zefirs in de hagen .
 Balsemgeur haar offrend tegendragen.
 Toeft niet langer ! Adeline komt !
 Zwevend naakt zij , en mijn zang verstomt.

— — — — —
 MEIZANG.

't Is Lente ! Lente !
 Hel feestgeschal
 Van »Lente ! Lente !»
 Klinke overal !
 Hoe geurt de wasem
 Der berkenspruit !
 Hoe zacht is de asem
 Van 't vriendlijk zuid !
 De bijtjes dragen
 Weêr honig aan ;
 De tortels klagen ;
 De wachtels slaan.

1) Zie aant. 85.

In weide en dreven —
 In vliet en poel —
 Zwiert vrolijk leven —
 Is blij gewoel.

Was 't meerder weelde,
 Dan lenterreugd,
 Die Adam streelde,
 In Edens jeugd?

Of breidde de aarde,
 Toen de Eerste Bruid
 Haar bruidkrans gaarde,
 Zich schooner uit?

L E N T E Z A N G.

«Ferreus est, cheu, quisquis in urbe manet.»

TIBULLUS.

Geen nevelig duister
 Bedekt meer het veld;
 Geen blinkende kluister,
 Die 't beekje meer knelt;
 Het stormen is over;
 De buijen zijn heen;
 Wat ritselt in 't loover,
 Is zefir alleen

Vol bloeisel van boven,
 Vol bloemen omlaag,
 Staan velden, en hoven,
 En telgen, en haag!
 De vrolijkheid dartelt,
 In klaverrijk Gras;
 Zij wemelt, zij spartelt,
 In vlieten en plas.

De wouden herhalen
 Hun feestelijk lied;

Ook zwijgt , in de dalen ,
 De Leeuwerik niet.
 Van Echo vervangen ,
 Bij 't rijzen der maan,
 Heft gij nog uw zangen ,
 O Nachtegaal , aan!

Geen nevelig duister
 Bedekt meer het veld ;
 Geen blinkende kluister ,
 Die 't beekje meer knelt !
 Ontvlugt nu de steden ,
 Wie vreugde begeert !
 Ontvlugt ze nog heden —
 De Lente regeert !

 O O G S T L I E D .

Sikkels klinken ;
 Sikkels blinken ;
 Ruischend valt het graan.
 Zie de bindster gaären !
 Zie , in lange scharen ,
 Garf bij garven staan !

 't Heeter branden
 Op de landen
 Meldt den middagtijd ;
 't Windje , moê van 't zweven ,
 Heeft zich schuil begeben ;
 En nog zwoegt de vlijt !

 Blijde Maaïjers ;
 Nijvre Zaaïjers ,
 Die uw loon ontvingt !
 Zit nu rustig neder ;
 Galm' het mastbosch weder,
 Als gij juichend zingt.

Slaat uwe oogen
Naar den hoogen :
Alles kwam van daar !
Zachte regen daalde ,
Vriendlijk zonlicht straalde
Mild op halm en aar.

DE WINTERROOS.

Versliept gij 't zoet der Lentedagen ,
Traag Roosje , dat gij nu nog waakt ?
Uw Zusters toefde , in hof en hagen ,
Een rust , die gij alleen niet smaakt !

Moge u de storm ten Zefir wezen ,
Arm Bloemtje , spreek , wat wint ge er bij ?
't Genot der vreugd , hoe uitgelezen ,
Is , ongedeeld , van geen waardij .

ZANG BIJ DEN HAARD.

Welkom , Winter ! kraakt uw ijs ?
Vult uw sneeuw de dalen ?
'k Heb hier dooiweêr aan den haard ,
En geen brand te halen .
Blaast gij storm , door 't vliegend zwerk ?
Muur en dak kan 't lijden .
Giet gij vocht in stroomen neêr ?
't Valt mijn glas bezijden .

Krimpt de dag ? te minder nood ,
Om bij licht te gapen .
Rekt de nacht ? het komt hem wel ,
Die gepaard mag slapen .
Laat de hof geen sappig ooft
Op mijn tafel blinken ?
Drooge spijs teert even goed ,
Bij wat ruimer drinken .

Plas dan , Winter , met uw nat ;
Storm en vries daar buiten ;
Jaag uw ligte vlokken rond ,
Voor mijn digte ruiten ;

Geef ons half rantsoen van dag,
 En een schotel minder;
 Welgemoed, bij zang en wijn,
 Klaag ik van geen hinder.

EEN NIEUW LIED. ¹⁾
 VAN EEN MEISJEN EN EEN SCHIPPER.

Stem als 't begint.

(OP EEN BRUILOFT GEZONGEN.)

't Was ochtend; een Meisje ging wandlen aan strand;
 Een Bootje, dat vlagde, lef reê;
 En straks was de vriendlijke Schipper ter hand,
 Die sprak: »Schoon Kind! wilt gij meê?
 't Is het regte getij om te varen.
 Nu de morgenzon glanst op de baren.
 Grijp moed, Schoon Kind, en vaar meê!»
 Het Meisje, met blosjes op voorhoofd en wang,
 Stond peinzend aan 't ruim van de zee;
 Daar klonk uit den hoogen een Toovergezang;
 Daar murmelde 't zacht langs de reê:
 »Ga varen, Lief Kind! ga varen!
 De morgenzon glanst op de baren:
 Gij voert het Geluk met u meê!»
 Maar tranen bedauwden een moederlijk oog:
 Het scheiden, het missen doet wee!
 En troostend begon weêr de Zang van omhoog,
 En blijder herhaalde de reê:
 Laat varen 't Jong Paar! laat varen!
 Gelijk van gemoed en van jaren,
 Doorkruist het een veilige zee!»
 Wat deed nu het Meisjen? Het waagde de kans;
 En luid riep de Schipper »hoezee!»

En de golljes droegen , met vrolijken dans ,
Hun Bootje van de effene reê.
Blijf varen , Jong Paar ; blijf varen ;
Gewiegd op de hupplende baren ,
In 't Zonlicht van Voorspoed en Vreè !

ENCOMIUM PATRIAE. ¹⁾

(AD MODOS CANTILENAE »TANTA SUNT GAUDIA.«)

Patriam canimus ;
Inclytam plaudimus ,
Rheni , Scaldis , Isalae ,
Vasti Maris accolae ;
Sursus ad prospera
Vecti per ardua ;
Proavita juncti copula.

Masculae
Frisiae
Nomen quod exsuperet ;
Batavo compar nomen quis insultans celebret ?
Utraque Laurea , ²
Palladis Olea
Nostra circum virent tempora !

Orbis a termino
Resonat ultimo
Vox bona precantum ;
Exsurgit orantum .
Hoc nostro cum Choro :
Crescas , o Patria !
Sit , bene merita ,
Dos tibi per aevum gloria !

1) Zie aant. 87.

2) Martis et Apollinis.

DE LOF DES VADERLANDS, 1)

VOOR

NEDERLANDERS.

VERTALING VAN MIJN TEGENOVERSTAAND LATIJN.

Wij verheffen zingend
Ons roemrijk Vaderland ;
Wij , aan den Rijn , aan Schelde en IJssel ,
En aan den breedten Oceaan gezeten ;
Tot voorspoed opgeklommen
Langs 't pad van tegenspoed ;
Door voorouderlijken band tesaam verknocht.

Wie zal ons trotsen , door een naam te prijzen ,
Die uitsteek' boven dien
Der manhafte Vriezen ;
Die den naam der Bataven gelijk zij ?
De dubbele Lauwerkrans 2)
En de Olijf van Pallas
Sieren groenend onze slapen.

Van de uiterste
Grenzen der aarde
Gaet een heilwensch op —
Paart zich eene zeegnende stem
Met dit ons Koorgezang :
O Vaderland , uw voorspoed groeije !
Moog' welverdiende roem
Uw deel zijn , alle tijden door !

1) Zie aant. 88.

2) Van Mars en van Apollo.

GEBED VOOR DEN KONING. 1)

KERKGEZANG,

op voorgeschreven Koraalmuziek.

Sta gij, o Heer, aan 's Konings zij'.
Wees hem met trouwen raad nabij.
Werp neder die zijn troon belagen.
Uw goedheid sla
De Zijnen gaà,
En kroon' met vreugd zijn levensdagen.

Dat zoo zijne eer —
Zijn rijk vermeer'!
Dat voorspoed om zijn zetel wone;
Erkentlijkheid zijn zorgen loone;
En hij in vreê regeer'.

O, dat, op al zijn wegen,
Uw regterhand hem zegen'!
Uw vaderhand den Koning zegen'!

HET VADERLAND.

EEN FEESTELIJK LIEF.

Gij Erf, vergeefs van zee en vloed
Vijandig aangerand;
Gij Grond, besproeid met Willems bloed,
Bevrijd door Maurits hand;
Gij Naam, bij 't Namental genoemd
Daar 's Waerelds oog op staart:
O Nederland, wees hoog geroemd;
Gij zijt ons loflied waard!
De zon van 't regt bestraalt de kroon,
Die 't hoofd uws Konings draagt.

1) Zie aant. 89.

Voor omkeer veilig staat zijn troon ,
 Van aller trouw geschraagd.
 Eendragtig houdt zijn Volk het spoor ,
 Gebaad bij 't Voorgeslacht:
 Den weërspoed kampt het moedig door ,
 En won , steeds , worstlend kracht.
 Bloei' voort dat heil ! woon' hier die deugd ,
 Tot 's aardrijks laatsten stond !
 Worde eindloos Nassaus Stam verjeugd ,
 En heersche op Neêrlands grond !
 Hij heersche in Vreê ! maar woelt de nijd —
 Valt snood geweld ons aan —
 Vaarwel dan , Rust , en welkom , Strijd !
 Geen schand dreigt ONZE vaan.

W A P E N R O E P . 1)

1830.

Blink' het zwaard , voor het Erf onzer Vaadren ;
 Voor ons Regt ; voor Nassouwe ; en voor de Eer !
 't Neêrlandsch bloed , onvervalscht in onze aadren.

Lij' geen hoon van verwatenen meer !
 Ziet het slagveld strijdenden vallen ;
 Krimpt de schaar op daavrende wallen ;
 Blijk' »Dood boven schand' !"
 In ons hart geplant ,

Als de Leus van uw Telgen , o Vaderland !

Stond Hij niet , Die regeert in den hoogen ,
 Ons , als Helper , door de eeuwen ter zij' ?

Welk een duister de kim had omtogen .

Dreef de nacht op zijn woord niet voorbij ?
 Van zijn troon zal licht voor ons stralen :
 Dreigt de nood , geen hulp zal ons falen !

Vergaat , wie daar , stout ,
 Eigen kracht vertrouwt ,

Hij bestaat , die op HEM DEN ONWANKLEN bouwt.

1) Zie aant. 90.

LIED ¹⁾
VOOR DE
EDELHARTIGE JONGELINGSCAP
ONZER AKADEMIËN EN ATHENAEUMS,
in 1830 vrijwillig tot den krijgsdienst ²⁾ overgegaan.

Minerva greep haar oorlogsspeer;
»Ten strijde!» was haar kreet;
Een Konings-hand gaf ons 't geweer;
Wij zwoeren Krijgsmans-eed:
Wij zwoeren Vorst, en Orde, en Wet
Eene onverbreekbre trouw,
En hebben 't leven opgezet,
Voor Neêrland en Nassouw'.
Heft aan, gij horens! Galme uw koor
Een antwoord op ons lied:
Het galme een valsch gespuis in 't oor,
Dat loerend op ons ziet.
Wie zijn 't die daar vijandig staan?
Zij dragen 't merk der schand'! —
Met eer ontrolt zich ONZE vaan,
Voor 't Regt en 't Vaderland!
Het snoer dat milters samenbindt,
Die taal en oorsprong scheidt,
Is plunderzucht; hun trouw verzwindt
In 't uur van tegenheid;
Maar verwe ons bloed het slagveld rood;
Maar grijnзе alom 't gevaar;
Vereend staan wij! in nood en dood
Een trouwe Broederschaar.

1) Zie aant. 91

2) Grootendeels tot het wapen der Jagers en Flankeurs.

WELKOM, 1)

TOEGEZONGEN AAN DE SCHUTTERS DER STAD ZUTPHEN, NA
DEN VELDTOGT TEGEN DE BELGEN WEDERGEKEERD.

Wij paren juichend stem aan stem,
En groeten u, en danken hem,
Dien wij dankt, eedle Schaar!
Die krijgsmoed in uwe aadren goot,
En — loerde uit woud en haag de dood —
Uw schild bleek in 't gevaar.

Eendragtig stond uw mindertal
Aan Limburgs heuvlen strijdend pal,
En 's Vijands kreet was «vliedt!»
Wat hier der jaren roest verderv';
Wat naam in Zutphens palen sterv';
Uw namen sterven niet.

Hoe zagen ouders, kind en gaâ
In tranen u bij 't afscheid na!
Hoe was elks hart te moè! —
Thans keerdet gij, met roem gekroond;
De Zege heeft uw trouw geloond;
En 't io galmt u toe!

Blink' haast de vreugde in al haar glans!
Haast vlechte zich ten hoogtijkrans
Olijf om 't sluimrend zwaard!
Doch stoort de wrok zijn sluimring weêr,
't Ontwaak' van nieuws tot Gelders eer,
En blijf steeds lauwren waard!

1) Zie aant. 92.

J A M B E N. 1)

— sanctum nihil est —

Non matrona laris, non filia virgo.

JUVENALIS.

Hoe staat gij dus, Gerechtigheid, en huwt,
Aan ons gelijk, den blinddoek met het zwaard!
Gij straft den man, die, van 't Geweld vertreên,
Zich door een gifkelk wreekt; en, zie, gij spaart
Den booswicht, die, uit moedwil, zielen moordt!
Die de Ontucht voor 't jonkvrouwlijk oog vertoont.
In 't schemerlicht der Dubbelzinnigheid,
Dien spaart gij? Hij heeft meer dan gifgemengd!

Eer 't Vaderland den zwier van uitheemsch volk
Voor eigen zeden koos; toen blijder jeugd,
Bij rondgezing en dansen, wars van kunst,
Nog kortswijl vond; toen eerbare vrijheid nog
Den jongling kluisterde aan een maagdenrij,
Waar tusschen gulle Vreugd, als speelnoot, zat;
Toen schond geen koene hand de leliekroon,
Die de Onschuld sierde!

Nu heeft pronkende Ernst
Den stoel der Blijdschap in. Zij zit en schudt
Haar kaartspel vaakrig door; of staart, bedwelmd,
Als de eerste steenworp, aan de dobbelbank
Haar geldloop slecht.

Die strijd behaag' den Man!
De Jongling, die alleen het goud waardeert,
Wanneer 't hem faalt; die vreugd bejaagt, geen winst;
Vliedt morrend weg van al te laf een spijs,
Bij hooger kringen voor hem toegerigt.
Hij zoekt verzadiging, waar ruw Vermaak,
In lage sferen, om een wijnkruik tiert.
Hij zoekt, en vindt! Maar 't is het voedsel niet,
Dat beetre menschheid past! Hij keert van daar.
Ontadeld, naar den geest. Door vuile scherts

1) Zie aant. 93.

De hyacint, die het doek dien

Aan oor en hart bedorven, aarzelt hij,
 Ten man gewassen, naar dien stand terug.
 Dien hij uit walg verliet, uit dwang herneemt.

Nu werpt zijn Boert, aan grof gemeen zoo vaak
 Te afzigtig naakt vertoond, op 't nieuw tooneel
 Een sluijer om, het Coïsch floers gelijk,
 Dun voor den tast geweven, ijl voor 't oog!
 Met lippen, dorgeschroeid van heilloos vuur,
 Verschijnt de Onwaardige! Zij jaagt heur aâm
 Der Kuischheid in het glorend aangezigt;
 Zij kittelt stout hare ongeraakte leën;
 En houdt niet op, dan als de laatste roos
 Der schaamt', tot asch gezengd, op 't aanzigt bleekt —
 Het laatste strafwoord der Gevoeligheid
 Stikt in vergevend lagchen!

Poos, mijn Zang!

Ai, poos hier! Laat mij treuren op een graf,
 Waarbij Gods Englen weenend naast mij staan;
 Op 't graf der Onschuld!

Ja! 't bederf ging uit

Van u, Verdoolden! Maar van Dezen ook,
 Die een ligtzinnig Volk, met handgeklap,
 Den wijsgeerstitel, en den lauwer schonk!

Zij noemen Tucht een roest van plomper eeuw;
 Den bos der Schaamte een lokaas, voorgezet
 Aan de Onervarenheid, Als Philips Zoon,
 In 't veeg Persepolis, zoo slingren zij
 Ontstoken fakkels rond! De vlam gaat op!
 De pijlers, die 't geluk van duizenden
 Door wentlende eeuwen schraagden, staan in gloed!

Ontvangt het licht, die nog in 't duister tast;
 Die min en vriendschap, in een teedre ziel,
 Te samen smolt! Gij, die den eed der trouw
 Een' gade toezwoert, en 't gezworne houdt,
 Ziet heller, bij den brand, door hen gesticht!

»Werpt af uw ketens! Vrijheid zij de leus!
 Bedriegt, en wordt bedrogen. Wekt het hart,
 Waar 't ergens in een blanken boezem slaapt.
 De man, die stout met woorden spelen durft!
 Vindt geen Lucretia's! Verbeelding is 't,
 Die u den weg ter zege banen zal.
 Help háár aan 't hollen; en verrasch uw buit!"

Zoo leeren zij! Hoe zwaar klaagt Dezen ook
 Uw wreevle schennis aan, o Eerbaarheid!
 Een basterdkroost haalt lessen in hun school,
 En acht zich vroeggerijpt, als 't maagdelijk schoon
 Niet meer zijn eerbied, slechts zijn togten wekt.
 Nog baardloos treedt een jonge Grammont 1) op,
 Vol zelfvertrouwen. Spits van oor, zoo ras
 Een argvrij hart zich jokkend hooren laat,
 Vangt hij elk vlugtig woord, en kaatst het weêr.
 Bestempeld door den geest, die in hem woont.
 't Geliefkoosd doel van zijn verguizing is
 Een moeder, bij wier naadren de achtbre schaar
 Der grijzen oprijst.

Kracht, vermaken, rust...

Zij had het alles voor haar dogter veil!
 Heur dag was èene lange zorg; heur nacht
 Werd vaak in angsten, in gebed, doorwaakt!
 Zoo kweekte zij, van God gezien, de spruit,
 In 't luw' des huisdaks, tot zij bloeisel gaf
 En vruchten, Edens velden waard!

Maar hij -

Hij acht het niet! Zijn wuftheid smaadt
 Het heilig offer, dat een moeder bragt!
 Hij fluistert spottend zijn geleend vernuft
 Der jonkvrouw toe. Hij maalt, met ligten trek,
 Haar nagepeinzen dartle beelden voor!

En gij, te werelooze, dultt dien hoon?
 Laat eedle gramschap, en geen schaamte alleen.

1) Hamiltons *Mémoires du Comte de Grammont* zijn algemeen bekend.

Uw wangen verwen ! Is uw binnenst rein ?
De spiegel van uw ziel nog onbezwalkt ?
Zoo wandelt gij , omstraald van hemelglans !
Wie is hij , die , uws ondanks , in den kreits
Waagt door te dringen ? Onschuld , duld het niet !
Hef op die oogen , die ter aarde zien !
Hef op die oogen ! Voor hun fieren blik
Verzinkt de Lafaard in zijn nietigheid !

1790.

PUNTDICHTEN.

17 . . — 1820.

*»Een kleinen Hamer, snel gedreven, heeft meer macht
Dan een zwaer Yzer dat maer op den bout geleght werdt».*

HUYGENS.

GEENE ONTDEKKING VAN HERSCHEL.

(HET FRANSCH VAN PARDAILLAN VERKORT.)

»Weer NIEUWE Maan?» riep Jochem »'k wou wat geven.
Zoo me iemand zei', waar al die ouwen bleven!»

Dat 's klaar genoeg!» sprak Koster Jan

»Ze slaan er starren van.»

1790.

AAN ADRAST.

Wat zwiert en tiert gij langs de straat ;

Dat ieder van uw kuren praat ?

Blijf thuis , of druk , als andren doen ,

Een steekhoed op uw zotskaproen.

WOORDSPEL.

Flip heeft er , voor grof geld , den regter VLEUGEL staan ;

Nu moet er links een *dito* aan :

Thans VLEUGELS aan zijn Huis—laatst VLEUGELS aan zijn Stal!

Hoe schoon dat alles VLEGEN 1) zal.

1789.

1) Voor schuld.

HUISKRAKEEL.

Piet Fop was met de Vrouw aan 't kijven.
 Zij smeet hem, naar den aard der wijven,
 De sleutels naar den kop!
 Piet nam ze lagchend op.
 En sprak: »mijn Kind, zal ik nadezen
 De sluiters in dit Dolhuis wezen?"

1789.

SPREKENDE ROOK.

(ARISTOPHANES, DE WESPEN: VS. 136 ENZ.)

Jaloersche Geurt kwam thuis, waar Jasper 't uur vergat,
 En malziek, aan den haard, bij 't snoepig Klaartje zat.
 Geen schuilhoek, links noch regts! Jas door den nood
 (gedreven).
 Beklimt de schoorsteenplank, op Klaartjes rug verheven;
 Maar 't is te laat! Geurt komt! hij wordt de lont gewaar,
 Vliegt toe, en schreeuwt met eenen:
 »Voor duizend" ... (en zoo voorts) »wie daar!"
 »DE ROOK!" roept Jasper — wint het hoog — en is verdwenen.

HEIN.

Wat onze Hein van goeden smaak zal vinden,
 Behoeft de voorproef van zijn vrienden.
 »Als Hein trouwt" zei' een spreekw.
 »Zoo trouwt hij vast een weeuw."

DE D* VERTOOND.

(UIT HET FRANSCH ONTLEEND.)

't Was kermis, in den Haag, en een gelapte guit
 Riep, voor een tent, met ijzren longen uit:
 »Acht stuivers maar! hier moet het al voor wijken —
 Pinetti, Olivier en Philadelphia!

Hier is — wie zag ooit wedergaà!
De D* in persoon te kijken!"

Naauw zweeg de snaak, als oud en jong —
Als hof en burgerij zich in den tent verdrong;
Tot eindlijk stoel noch bank meer ledig was te vinden.
Nu komt de Meester! — elk verbleekt!
Hij trekt zijn geldbeurs—zucht—en spreekt:
»Ik heb ze leêg!—dat is de D*, Vrinden!"

MYRONS KOPEREN KOE.

(VRIJ NAAR DE ANTHOLOGIE.)

Wat loopt gij dreigend op mij toe,
Als hoorde ik bij uw vee?
Neen, Herder! ik ben Myrons Koe,
En wil met u niet meê.

ONDER HET BEELD VAN AMOR.

(NAAR EEN FRANSCH BIJSCHRIFT.)

Geef Dezen—wie gij zijn moogt—eer:
Hij wordt eens, is, of was uw Heer.

VRIENDEN.

(UIT ENGELSCH ONDICHT.)

Neen, 't viel niet zwaar, zijn leven
Voor eenen Vriend te geven!
Maar ligt viel 't zoeken zwaar,
Om, onder duizend Vrinden,
Dien EENEN Vriend te vinden,
Die 't offer waerdig waar.

1790.

A A N K.

Is L. uw Vriend? Dat zulks toekomstig blijk'!
 Hij klimme in rang, of worde rijk.

1790.

O P E E N E K W A A D S P R E E K S T E R.

(Gevolgd.)

Met oogen, die als kolen branden,
 Sluipt Gudel rond, en spuwt venijn.
 Niets faalt haar, om een Slang te zijn,
 Dan gladder vel, en nieuwe tanden.

A A N V R O U W E N S M A D E R S.

Laat af, die 't Zwak Geslacht met bittre gal bespat.
 Of gij verdient niet, dat gij een Moeder hadt.

O P H E T B E E L D V A N E E N E S C H O O N E V R O U W ,
 D O O R H A A R Z E L V E I N G L A S G E S N E D E N.

(N A A R H U Y G E N S.)

Charlotte, weggerukt, in 't bloeijen van haar leven,
 Sneed dus haar lief gelaat in glas:
 Het eigen Beeld zou' ons te kennen geven,
 Hoe kunstrijk, schoon, en broos zij was.

1789.

T E G E N A D A M.

Wat klaagt gij uw Mannin, als uw Verleidster, aan?
 Hij volgt te schandelijk, wiens pligt was voor te gaan.

HANS TONKA'S ZOON.

Hans Tonka's fiere Spruit kwam, van 't Bataafsche strand,
 Schatrijk terug in Zwabenland —
 En kocht een Adelsbrief. 't Waar beter nooit geschied!
 De HELM, op 't Wapen van den Kinkel,
 Herinnert elk, die 't ziet,
 Den SNUIFPOT, voor zijn Vaartjes Winkel.

1788. *Tonka bruytes geven geur aan snuif*

KLEANT.

Kleant is een Genie! wat meer respect, Mijn Heeren!
 Geloofst gij 't niet? hij zal 't graag zelf bezweren.

AAN EEN' VRIEND.

Houd op, ons eindloos ERNST en WAARHEID voor te zingen!
 Uw Lier heeft lang genoeg aan Thebens muur gebouwd!
 Laat Amalthea's kroost eens op haar toonen springen,
 En 't kopervoetig hert, uit Griekens tooverwoud.

AAN EEN' NAVOLGER.

Alcest, wilt gij den Zandberg op?
 Zoo rijd een eigen paard; geen huurknol haalt den top.
 1789.

BEKROMPEN OORDEEL.

Jaap ziet mijn werk, en bromt,
 Als Cerberus! »Het wil hem niet behagen!»
 'k Geloof den Man! 't is op geen leest geslagen.
 Die uit zijn winkel komt.

HET LANGE PUNTDICHT.

Een Boertig Heldendicht? ja! Rijmen zonder fout;
 En, aan 't gestolen slot, het eerste graantjen zout!
 Herdrukt den Titel, om geen koopers meer te vangen:
 Voor HELDENDICHT, stelt PUNTDICHT... IN TIEN ZANGEN.

1 Heldend., 2 koopers, onderwereld bevoorrecht

A A N X.

Wat u smaakt hoeve ik niet te weten,
 Heer Zoilus! gij hebt een kwade maag
 Wat, bij gezonde liên, goê mondkost wordt geheeten,
 Dat is 't, waarnaar ik vraag.

D U I S T E R H E I D.

Krijn las, en zei', zoo tusschen waken
 En dutten in: »dat — kon — wel — klaarder zijn!»
 Voor die half slapen, lieve Krijn,
 Kan 't een, die droomt, slechts duidelijk maken.

H O M E R I S C H E V E R M A N I N G.

(Ilias: Zang 4; vs. 197.)

DWAALT MIJNS GELIJK, ik zie 't lankmoedig aan:
 Geene oogen, die op ons, als op een voorbeeld, staren!
 Maar zwiert EEN KLOEK VERNUFT moedwillig van de baan,
 En lokt zijn Volgers uit, om blindlings meê te gaan,
 Ik trok het graag terug — al was 't ook bij de haren!

O P O R G O N.

Heer Orgon heeft een wondre gaaf,
 Om, wat een ander dicht, in eigen rijm te wringen.
 Gelukt het Orgon niê, met Phebus ZWAAN te ZINGEN,
 Hij STEELT, voor 't minst, met Phebus RAAF.

1789.

O V O O R Z I G T I G H E I D.

Kies geen Partij,
 Of maak vooraf Bedingen.
 Schaars houdt Verdedigd Regt zich gansch van Onregt vrij!
 Nooit werdt er Leer verbreid, of, bij haar Volgelingen,
 Schoot soms de drift haar doel voorbij.

○ OP COO, DEN REFORMATEUR. 1)

— — —
 Coo smulde, tot hij hongren moest;
 Zijn keukenreeschap staat en roest!
 Dit deert hem niet, in 's volks vertrouwen:
 Men zweert bij zijn *specificum*,
 »Dat warring weert uit staatsgebouwen»
 En die geen spij te gang kon hou'en,
 Knoeit vrij aan 't *Planetarium*.

17—

— — —
 ZUCHT VAN EEN' BOER.

TER GELEGENHIED VAN ZEKERE PUBLICATIE, IN 1800.

Menschenke ons brood bij »rust», dan zijn de Heerenschran-
 Want die het eerste mist, kan dood zijn met het ander. [der;

○ GEENE VERKLARING. 2)

Een Vrag'er zat en vroeg — ik bragt mijn doen alleen,
 Maar geen gedachten voor een regtstoel, hier beneên!
 't Was ver van Goa, — ver van Spanjes *Quemadoren*; 3)
 En gij, wien, op uw beurt, dezelfde Vrag'er vraagt,
 Zoo gij een zelfde »neen» laat hooren,
 Komt ge ongebraden vrij, al is 't niet ONGEJAAGD. 4)

— — —
 AAN A. B. C. ENZ. 5)

Hebt gij een Vaderland, zoo kleef niet aan een ander!
 Wees Gal noch Brit — wees Nederlander.

○ DOOP-TEGEN DOOP.

AAN DE BRITTEN.

Gij noemt hem Camperduin, die, voor 't Bataafsche strand,
 Een mindre magt deed wijken.

1) Zie aant. 94.

2) Zie aant. 95.

3) Fornuizen, ter CHRISTELIJKE strafoefening, aan KETTERS.

4) »Illico» uit de Nation. Vergad.

5) Zie aant. 96.

Wij noemen CRABBENDAM, die, uit het Berger zand,
 Voor mindre magt ging strijken.
 1799.

VERBODEN TRIOMF.

Eischt harde pligt, dat gij een Vriend bevecht,
 Verwin! — maar geen trofee blijf' tergend opgeregt.

VOOR EEN AFBEELDSEL VAN DEN SCHEEPSBEVELHEBBER

J. A. BLOIS VAN TRESLONG. 1)

Ik heb geen hand, om lauwen in te dragen,
 Gelijk een ander deed.
 Mijn Regter heeft een kogel weggeslagen,
 Op 't worstlend schip, dat ik den Brit ontstreed!
 De Linker moet, als rusten volgt op hollen,
 Voor 't Nageslacht mijn Vonnis² openrollen.

MARTEN VAN ROSSEM. 3)

't Was deez' toch, die een buit aan Hollands Leeuw ont-
 Het Sticht gebreideld hield; Parijs versagen deed; [streed;
 En Brabands overmoed met wrekend vuur betaalde?
 Zoo rijz' dan, Betuwers, een teeken voor den Held!
 Of zwijgt, dat op uw grond hem 't eerste licht bestraalde,
 En blijf' zijn Wapenroem door uw mond onvermeld!

AAN W.

Gij doet den menschen wel, en ondank is uw Loon?
 Getroost het u! gij deelt het met de Goôn.

+ SCHOONE SMART.

O gij, die zongt »hoe 's Hemels Heir
 Zich spiegelde in het effen meir”

1) Zie Aant. 97.

2) Vernietigd, onder den Koning van Holland.

3) Zie Aant. 98

Zie Chloë's minlijke oogen stralen,
 Door tranen, die heur hart vergiet.
 En grijp de lier, en durf herhalen:
 »De Starbewoners weenen niet!»

DE DOOD.

(DE GEEST VAN GAMBERUCCIS SONNET «LA MORTE.»)

O stervling, 't eerste graf werd mij ten wieg gegeven!
 Geen Slaaf — ontduikt, geen Vorst — tart mijner pijn
 (len kracht,
 Mijn naam wordt dood genoemd! maar, hebt gij deugd
 (betracht,
 Zoo heet ik dus voor u: DE GIDS NAAR SCHOONER LEVEN.

VERDRAAGZAAMHEID.

Van 's Heeren Woord, in MENSCHENTAAL geschreven,
 Is 't regt verstand den MENSCH verbleven.
 Wie aan dat Woord den besten uitleg gaf,
 Onthult eens de andre zij' van 't graf;
 Maar die zich grondde op 't Woord, en Broeders van zich stiet.
 Gewislijk, die begreep het niet.

HOLLAND.

Gods Almagt wenkte van den troon,
 En SCHIEP elk volk een land ter woon;
 HIER VESTTE zij een grondgebied,
 Dat zij ons zelveu scheppen liet.

4790.

BIJSCRIFT.

VOOR MIJNE GEDICHTEN, IN 1820 UITGEGEVEN.

Is 't weinig Dichterloofs, wat ik tesaam mogt gaaren.
 Gij Velden om mij heen (bedwongen Woestenij!)
 Vlecht pijngroen in den krans, en Ceres gouden aren;
 Dat hij mijn Vaderland een waardig offer zij.

PUNTDICHTEN.

1820—1827.

HET VROEGE KIEVITSEI. 1)

Piet Smul trad in de Schuit van Leyden op den Haag.
En toefde bij het roer, terwijl een Maartsche vlaag
Verkeerde in zonneshijn; daar kwam een Knaap geloopten:
»Een Kievitse! wie wil 't voor twee zesthalven koopen!»
»'t Is vròèg» zei' Smul »ik neem 't — voor èèn
(zesthalf.» »Zeg twee.

Mijn Heer; ik geef u 't Ei in 't Mandje meê!»
De koop lukt, en de Schuit wordt van den wal gestooten;
Metroept de Knaap: »Mijn Heer, haast was mij iets ontschoten;
Het vuur dient voor uw Ei niet al te hard gestookt;
Ons Grootje heeft het al verleden jaar gekookt.»

NAAR BEAUMARCHAIS. 2)

Coo, gek van jaloezie, kreeg eindelijk wat hij zocht:
Een waakschen Hond. Het beest valt 's nachts in 't honderd
Op ieder aan, de Vrijer uitgezonderd,
Die Sultan heeft verkocht.

HET KANON TE LIMA. 3)

Men kwam in 't koffijhuis te praten,
Van zeker groot Kanon. Bereisde Roel nam 't woord.
En sprak: »Ik zag weleer een Monster van dat soort!
Zwol met zijn Lange Griet 4) moest daar de kroon aan laten!
Dit stuk (het hiette de Olifant)
Lag op den wal te Lima. 't Is verdwenen,

1) Zie aant. 99.

2) Zie aant. 100.

3) Zie aant. 101.

4) Arrhemische Oudheden, IV. D, 82.

Sinds ik dien boek doorkeek, De grond heeft in dat land
Nooit rust, en slokte 't op. Gij moest geen blaaspijp meenen.

Van zes Palm diameter! Zes

Goè Ellen was de ruimt! Verbeeldt u slechts, Mijnheeren:

Eens liet er de Pikeur mijn Normandijsche Bles
In traverseeren!

»Sterk — zeer sterk!» riep hier Fop »maar ik kan'tattesteeren:

Bles kwam vòdrin — en ik — was achterin juist druk

Aan 't meten van ons stuk!

Het tramlpen nadert en bedreigt mijne eksteroogen;—

Gaan loopen is hier zaak — doch buiten mijn vermogen —

Als langs een vreemden weg! Ik maak, met ras besluit,

Den meetstok tot mijn pols, en wip het zundgat uit.

HET HONDENGECHT.

Bereisde Roel zag op zijn togten

Geweldig veel! Twee Bullebijters vochten.

Voor 't wijnhuis, in een kleine Poolsche stad,

Terwijl hij juist aan 't venster zat:

»Zulk vechten, Menschen! — — Zij verslonden

Malkander letterlijk! Met iedren hap, ging oor

Of poot er af — en glad als vet er dòor!

Ons scheiden kwam te laat! wij vonden

Het restjen: — op mijn eer,

De staarten, en niets meer.»

JOB GIL. 4)

De Methodist, Job Gil, stond op een vat te preken:

Hij blaakt, dat hij een ziel voor Wesley's hemel winn',

En stamp't vandrifft; maar, ach, twee hoepels zijn geweken —

De bodem zakt — hij schiet het okshoofd in!

's Mans laatste woord werd middendoor gebroken;

Zijn rede niet! Job hield den leidraad vast,

En 't geen hij boven, tot verklaring, heeft gesproken,

Wordt straks beneèn, door 't bomgat, toegepast.

HET STERRENSCHIETEN.

Hein Simpel zag d' Oudstuurman Zweër,
 Op zeeken avend, met een Sextant in de weër.
 Hij vroeg hem wat hij deed: »Ik wasaan 't Sterrenschieten.»
 »Hoe? met dat koopren ding?» »Ja; kijk; hier loert
 (men door.»
 Hein — 't oog aan 't glas! Een ster verschoot er voor,
 En hij borst uit: »Mag dat geen kaerlswerk hieten?
 Gij, die 't verstaat, troft nietmetal! en ik
 Schiet raak met de eerste mik!»

AANGEBRAND.

Aagt Morsebel nam kleinen Piet
 In kost, en als het kind, te middag aangezetten,
 Haar soms zijn walging merken liet:
 De vieze bijsmaak van heur knoeisels werd geweten,
 Aan kaarsvet, roet, noch snuif; 't was altoos: »Lekkertand,
 Wat zou' het zijn, als aangebrand?»
 Nu kwam er eens een schotelvol groen eten
 Te voorschijn, die Kok Aagt spinazie had geheten:
 Hiervan kreeg kleine Piet zijn deel op 't bord gesmakt;
 Hij roert er in; hij vindt twee achterpooten
 Van 'd armen kikvorsch, onder 't warmoes kort gehakt,
 En legt, met de oogen half gesloten,
 Zijn eetvork neêr, terwijl hij vraagt:
 »Heeft aangebrand ook voetjes, moeder Aagt?»

JAAPS LAATSTE WOORD.

--- --- *video meliora, proboque;*
Deteriora sequor.

Jaap lag en stierf; de Zoon, meer naauwgezet
 Dan zijn Papa, stond ernstig neven 't bed:
 »Denk, Vader, aan de Preek, die ik met u nog hoorde!
 Denk aan den vuurpoel, waar de Rijke Man in smoorde!

Wat zegt gij — 't nieuw perceel, daar aan de steenen

[brug —

Gewonnen... met dien Eed... geeft ge onzen Neef terug?"

»Gij hebt gelijk, Jan! 't kwam mij ook al in gedachten;
Zulk Zweren heeft geen *bon* te wachten! —

Maar zulken Land! het puikje van de klei —

En voor ons melkvee juist de naastgelegen wei' —

Dat kroontje van den boël, dien 'k in mijn rustarm leven

Voor u heb saamgewroet, goedschiks weêr af te geven! —

Gij voelt het zelf — dat gaat niet, lieve Jan! —

Hou' wat gij hebt — 'k zal lijden wat ik kan." "

Z O N N E V L E K K E N.

1824.

Een regen zonder eind verkeert al 't land in plassen.

Gij vraagt er de oorzaak van: de Zon, werdt ons berigt.

Kreeg Vlekken in 't gezigt.

En is, zoo 'k denk, aan 't wasschen.

W O O R D A A N E E N' D I E F.

De Weleerwaarde Jan; 'k gis *Jani Filius*;

(De een hiet hem zòò en de andre zùs)

Stond op een dorp en had beroekte Preken,

En Kinders geen gebrek; maar 't groot artikel Geld

Was vaak bij *Jani* schraal gesteld!

Wat beurt er op een nacht: een Dief poogt in te breken!

De Huisheer merkt het, en roept luid, door 't bedgordijn:

Gij doet mijn slapers noodloos hinder.

Goê Vriend! Vind ik hier niets bij vollen middagschijn.

Gij vindt er, zonder licht, nog minder.

G O E D O V E R L E G.

In zeker Scheepsberigt stond veel van Waterhalen:

»Welk tijdverlies" riep Jan »om met die sloep te dwalen!

Zoo 'k Reeder was, ik zond geen schip in zee,
Of 't kreeg een Put, in plaats van ballast, meê."

ASSESSOR X.

Schout Y. ging reizen; een Assessor deed het werk —
Trouw in Diana's dienst, maar met de Pen min sterk.
't Was Huberts-dag; men jaagt; men schiet — links! — regts!
(Twee knollen,

Die 't braakyeld ploegen, op de loop!

De Assessor overhoop!

Hij trekkebeent naar huis, van boosheid blaauwgezwollen,

En schrijft een order, tot *maintien* van zijn respekt:

"Geen Paard zal zich verstouten weêr te hollen,

Na publikatie! in- noch uit-direkt!"

GRAFSCHRIFT VOOR SANDER ONRUST.

Hier ligt een man, die altoos voorwaarts runde:

Zijn leven was bedrijf — regeeren al zijn lust!

Wat hij zichzelve en ons niet gunde

Zij met zijne asschen — Rust.

R A A D.

Gij hebt verdienste, en wenschet voor uw Loon
Eer, of profijt? — Schreeuw! schreeuw luidkeels! Met zwijgen
Mijn beste Maat, is niets te krijgen.

Bij Opper- noch bij Ondergoôn

PUNTDICHTEN

OP ZIJN ROEMER VISSCHERSCH.

I.

Met haasten en reppen is Keesjen een Vent!

Eer ik halfweg ben, vliegt hij aan 't end.

Maar, door spoedig alleen wint de kok geen gunst:
Spoedig en Lekker 1) eischt de kunst.

II.

Aller eeuwen verstand heeft Louwtjen in pacht.
Over 't laag en 't hoog moet zijn wijsheid zweven:
Pas kan hij 't zijn doode Mama vergeven.
Dat zij, buiten zijn raad, hem ter Waereld bragt.

III.

Roel Kras-pen titelt zich Advokaat:
Gaauwdief en sluiker ontkomt door zijn raad;
Maar hij pleegt dien, voor appel noch ei, te verkoopen.
Want cijferen kan hij! dat zou' hij hopen!
Hij zoekt »om te denken" de stilte in 't kantoor;
Slaapt; wordt wakker; zet een schuifraam open;
En schrijft er vier vakaties voor.

IV.

De Ster, op de borst van den Braven Man,
Moest door de wolk van zijn needrigheid stralen,
En, wat geen zilver, geen goud mogt betalen,
Daar spreekt de Gunst des Konings van.
Zòò strekt de Brave ten baak voor ons allen!
Maar de Ster, op den rok van een Gek of een Guit.
Lokt het regterlijk oog van de Menigte uit:
Dat schande en spot verplettrend op hem vallen.

AAN EEN' SCHRIJVER.

Het strekke uw moed ten spoor, doch mag uw Kroon niet
Aan Seine, aan Teems, aan Rijn, [wezen:
Vertaald te zijn.
Maak dat u. Onvertaald, Frank, Brit, en Duitscher lezen.

1) De naam van een Gebak.

† DE LETTEREEUWEN.

't Was de Eeuw van Goud toen Vondel Heins vervong —
 't Was de Eeuw van goud, toen Smits met Hoogvliet zong —
 En 't is weêr de Eeuw van Goud, waar op wij thans braveeren!
 Maar... Goud! Goud! Goud! — tot driemaal toe, Mijnheeren?
 Een lijnregt front, waarin Drie Eeuwen staan! —
 Niet zòd! — De Paarden Eeuw brak na de Gouden aan;
 En nu; ten spijt van Schoolpedanten,
 Vol koud Latijn en heete gal;
 Nu zingen we enkel hemelval,
 En juublen in de Diamanten!

† AAN PEGASUS.

Pegaasjen, hou' eens stil!
 Ik ben geen vriend van vitten;
 Ik zuiver slechts, uit goeden wil,
 Uw schoone manen van de klitten.
 En lees de noppen uit uw staart:
 Laat Pluto 't haavloos kinhaar zitten,
 Apollo scheert zijn baard.

† POLIJSTEN.

Gij zonen van Apol, die min doldriftig ijlt,
 En 't warmgesmede Vers bedachtzaam koelt en vijlt.
 Gedenkt: schoon 't Beerenjong bij Moeders lekken winn'.
 Als 't lieve Leven faalt, dat lekt geen tong er in.

† AAN EEN BEGINNEND DICHTER.

Zulk roffelwerk zou' onvergankelijk leven?
 Neen, Vriend! Geschoeid won Bilderdijk
 Het steil der Kunst; maar achter hem in 't slijk
 Blijft gij met uw Pantoffels kleven.

*Pluto: god onderwereld
 Plutone: uw dijkloos*

HOERA. 1)

»Is 't hòèra? is 't hoerà?' 2)
 Wat drommel kan 't u schelen?
 Brul, smeeik ik, geen Kozakken na!
 Als Freedriks batterijen spelen —
 Als Willems trommen slaan —
 Blijf' Neêrlands oorlogskreet »valaan!»
 Waar jong en oud de vreugd der overwinning deelen —
 Bij Quatrebra's Trofee —
 Blijve óns Gejuich »hoezee!»

 + O P PLAGIARIUS. *W. H. van der*

Heer Plagiarius vent zijn geroofden buit
 Voor eigen goed; en, blijft de schelmerij verholen,
 't Gaat zòò toe: die hij schrijvend heeft bestolen,
 Maakt hij bij elk voor zotten uit.

 DE LANGDRADIGE PREEK.

Ik ging bij A. ter preek; Z., onder 's Mans gehoor
 Meê luisterend, begint mij aan te stooten,
 En mompelt: »Goede kost, maar met lang nat begoten!
 Men dient ze best op een vergiettest voor.»

 (DE LEER DER ULTRA'S. 3)

Bij Licht, en vrije Tong, schroomt Willem geen Verraders,
 »Dàs mis!» weergalmt het, in de Buurt
 »De Bron van 't Licht dient toegemuurd;
 De Troon bewaakt, door . . .» stomme Heksenbraders.

 1) Zie aant. 103.

2) De Duitschers zijn, zoo goed als wij, onzeker, hoe het accent te plaatsen.

3) Zie aant. 104.

LICHT, VRIJE PEN EN VRIJE TONG. 1)

„Nee“

KREKELZANGEN.

Ja! Licht — voor Vorst en Volk! maar geen verkleurde
 [stralen,
 Van Frankrijks Ultra's, noch van Frankrijks Liberalen.
 Ja! Vrije Pen! maar — schrijft ze bij dat licht —
 Dan tot gehoorzaamheid aan Neêrlands Wet verplicht.
 Ja! Vrije Tong! maar in bescheiden mond,
 Niet sijflend als een slang, niet blaflend als een hond.

HET PAARD VAN NAPELS

in 1821.

De kolder steeg den Ruin
 Van Napels in de kruin;
 Men ging een Dokter halen:
 't *Cauterium* 2) werd g'ordonneerd;
 Dát Middel kòn' niet falen!
 De naam alleen heeft Schimmel gecureerd.

HET PAARD VAN NAPELS

in 1825.

Het Paard van Napels was door enklen schrik genezen:
 Tom ging het wonder zien, en gromde: »wat zou 't wezen!
 Zulk doktren brengt de Kunst geen eer:
 Zijn Kolder is vergaan — zijn Slaapziekte is er weêr.”

HET GEREDDE SPANJE 3)

in 1825.

Laat waaijen de vlaggen van toren en plecht!
 Het duister in Spanje begint al te klaren:

1) Zie aant. 105

2) De Brandpijlen, bij het Bezettingsleger der Oostenrijkers.

3) Zie aant. 106.

't Geloof zal er heerschen ! Wat pligt zij , of regt —
 Wat waarheid of leugen — Toledo beslecht !
 De galg te Madrid zal den wrok doen bedaren ;
 De Heilige Kas weêr den Spaarpot bewaren ;
 En , wordt aan 't Officie de Brandpaal ontzegd ,
 Dan blijft toch een christelijk Bullengevecht
 Steeds Nut met Verlustiging paren.

VERSCHILLENDE UITLEG.

Een van dat Gild, dat blindlings knielen preekt ;
 Van 't Godlijk Regt der Vorsten spreekt ;
 En sluiks hun aanzien poogt te ontwrichten ;
 Een van dat Gild stond in den kring ,
 Waar Karels hoofd de Wonderzalf ontving ,
 En vlammend was de zon deed zwichten : 1)
 Gejuich gaat op ; een Vlucht van Duiven is geslaakt !
 Doch zij vangt aan zich naar den Gloed te rigten,
 En wordt er smartlijk door geblaakt !
 »Ziedaar» zegt onze Man »ziedaar het Volk, en 't voordeel,
 Dat Licht en Vrijheid geeft !» »De Tekst heeft, naar mijn
 Een andren zin» » (oordeel .
 Is 't weêrwoord van zijn Buur » » Ik vind er dezen in :
 Licht , Vrijheid zijn de kostlijkste aller panden !
 Maar zie, hoe 't ons vergaat, wanneer we, in kerkerwanden
 Bekneld, de vleugels slaan, en ons verbijsterd oog,
 Van 't Zonlicht af , naar 't schijnsel toog ,
 Waarmeê valsch Kaarslicht staat te branden. » »

1) Bij de Krooning te Rheims , den 29 Mei 1825.

PUNTDICHTEN.

1827 – 1835.

UIT HESIODUS.

Een Dwaas begeert het gansche! een Wijze weet, hoeveel
De Helft het wint van 't Heel.

VERTAALDE GNOME.

Thyrsus-dragers bij de vleet!
Weinig die men Bachus heet.

HET HOEN. 1)

(NAAR DE ANTHOLOGIE.)

De Broedhen warme 't pluimloos kieken;
Een langen nacht den guren sneeuw getroost;
Tot dat haar 't vinnig snerpPEND oost
Het leven nam, bij 't ochtendkrieken.
Bloos. Procne. bloos, Medeë, als ge aan Cocytus boord
Van deze Moeder hoort.

BEDE AAN PERSEPHONE. 2)

(NAAR DE ANTHOLOGIE.)

'k Verloor Theonoë. Zij liet heur droeven gaà,
Tot troost, haar evenbeeld, een minlijk Zoontje na.
Het onbarmhartig Lot heeft me ook dat pand onttoogen!
Maar gij, Persephone, betoon uw mededoogen
Den Vader en den Echtgenoot:
Leg zachtkens 't lieve Wicht zijn Moeder in den Schoot.

1) Zie aant. 107.

2) Zie aant. 108.

OPSCHRIFT VOOR DEN GEDENKSTEEN ,

GEPLAATST IN HET KERSPEL VORDEN WAAR DE LINDENSCHÉ
KAPEL , TEN JARE 1837. ALS BOUWVAL WERD GESLOOPT.

Verheft zich hier geen Bidplaats meer ,
't Heelal is Tempel voor den Heer.

OPSCHRIFTEN VOOR BEGRAAFPLAATSEN.

I.

VOOR DIE TE VORDEN.

Uit nacht rijst morgenrood :
Het leven uit de dood.

II.

VOOR DIE TE LOCHEM.

Boven den ingang , van buiten.

Verheft uw oog , wie aan een grafsteê schreit :
Keert stof tot stof , de ziel erft de eeuwigheid.

Boven den ingang van binnen.

Geen afschrik bare u wat gij ziet :
Den Dood vreest hij die God vreest niet.

VERMAAN.

Roep smeeënd God aan , in uw nooden ,
Maar voeg ook Daden bij 't Gebed :
Geen trage strijder wordt gered ;
Den sagenden geen krans geboden.
De Helper uit den hoogen staat
Naast die zich zelve niet verlaat.

KENNIS EN WIJSHEID.

't Is Naarstigheid , die vroege Kennis gaart ;
Ervaring is 't , die spade Wijsheid baart.

D A G E L I J K S C H D O E N .

De rijpe Kennis hoort ;
De onrijpe neemt het woord.

M E E S T E R E N L E E R L I N G .

De Meester . in zijn Wijsheid , gist.
De Leerling , in zijn Waan , beslist.

V R I J H E I D .

'k Was jong , en vroeg : wie is de Vrije Man ? —
Een Grijsaard antwoordde op mijn vragen :
't Is Hij , die , zonder morrend klagen ,
Het onverkrijgbre missen kan.

+ A A N E E N ' T E Z E D I G E N S C H R I J V E R .

Waarom uw Boek aan 't licht onttogen ?
't Verschijn' gerust , al is 't niet groot :
Wordt Eikenschors bij 't pond gewogen ,
Men weegt Kaneel bij 't lood.

+ D E O N M I S B A R E L E I D S M A N .

Verbeeldingskracht en Geestdrift ^{is} hiet ik veel !
Maar hebt gij voor , daarmee Parnassus op te streven ,
En is Gezond Verstand u niet tot Gids gegeven ,
Gij dwaalt , den Berg voorbij , naar Geel.

+ B I J D E T E R U G Z E N D I N G V A N E E N D I C H T S T U K .

Gij noemt dit HEMELVAL ? Ik acht het ledig schallen ;
Maar keur nogtans den titel goed :
Ja ! 't komt den hemel uitgevallen —
Zoo als het Sterrensnuitsel doet.

+ HOOP EN VREES.

De stem des Tijdgenoots, die Dichters laakt of prijst,
Velt menig vonnis, dat de Naneef anders wijst:
Eens klonk de roembazuin Jan Vos, 1) aan d' Amstel, tegen!
Eens heeft zij, aan de Theems, van Miltons lied gezwegen.

+ DE DOODENDANS.

(De Vriend des Vaderlands 1833 No. 1 bl. 20.)

Als Göthe, in 't spookgewoel dat langs den kerkhof zweeft,
Aan LIJKGERAAMTEN Hembden geeft,
Heet dit natuurlijk, bij zijn vrinden.
Ik zal 't met hen natuurlijk vinden,
Zoodra de Britsche kunst, op hooger trap geraakt,
Na 't *water-proefde* Vilt ook *rot-proefd* Linnen maakt.

+ AAN GÖTHE. 2)

Springt gij van 't regte spoor, ik weiger meê te springen,
O Göthe! Maar, hoe grootsch uw eerzuil staat geplant —
Op onbereikbaar hoog, ten spijt van volgelingen! —
Dat wees mij met zijn IJzen Hand
Vóór vijftig jaar reeds Götz van Berlichingen.

+ KNIEDICHT. 3)

'k Ben oud, maar zal 't niet lang meer zijn!
'k Heb van de Bron der Jeugd gedronken:
Papa Jerooms Bourgonjewijn,
Mij door zijn Dogter ingeschonken.

VERKEERD BEJAG.

Ik hits de Levenden verkettrend aan elkaâr:
Ik trek de Dooden in hun grafsteê nog bij 't haar,
En ga gerust langs straat; mijn arbeid is verloren!

1) Huydecoper, Proeve van T. en D. I. Boek V. 568.

2) Zie aant. 109.

3) Zie aant. 110.

Och, menschen, sloeg mij toch een heldre klink aan de ooren.
 Ten lange leste Martelaar!

STOOMRIJTUIG OP EEN IJZERBAAN.

I.

Per Stoomkoets tien uur wegs in èèn uur af te leggen,
 Slaagde op een IJzerbaan ,
 Aan gindszij van 't Kanaal. Een Ier mogt daar wel zeggen:
 Kon' 't. met Sint Patrick, nog een ziertjen radder gaan,
 Dan kwam men eer men afreed aan.

II.

„In èèn uur tien uur wegs!” Naar evenredigheid
 Dient de Aardbol uitgeleid :
 Gij Wachters met uw telescopen ,
 Zoo ge een Komeet wat digt voorbij ziet loopen,
 Eilieve , houdt den gast ,
 1829. En brugt er ons aan vast.

HET GASLICHT-MIKROSKOOP.

Een schaar boerinnen trok naar 't Gaslicht-Mikroskoop.
 En keek zich de oogen uit: vrouw Neel stond bij den hoop.
 Doch van verwondering droeg hààr gezigt geen blijken.
 Ze erkende : ja ! — 't was mooi ;
 Maar als men nu , in plaats van mijt of vlooi ,
 Haar vette varken eens met zulk een ding liet kijken ,
 1835. Hoe groot zou' dat niet lijken !

DE DIEP-EGGE. 1)

AAN DEN MOERDIJK VERLOREN , NAGEBRIEFD , 2) EN ZOEK
 GEBLEVEN.

Toen, onder Brabands wal, de Diep-eg was verzwonden,
 En haar een steekbrief nagezonden ,
 Hief Dis 3) zijn knikker als een drijfton uit het nat.

1) Zie aant. 111.

2) In de Haarl. Cour. van 16 Apr. en Staatscour. van 1 Mei 1830.

3) Dezelfde als Pluto.

Hij keek een hoop rond, die het drok met zoeken had.
 En sprak: Houdt op, goê liên, te polsen en te haken.
 Dat Sleepgerei, door de Onverschilligheid
 Verwaarloosd, eer zijn Proef was afgeleid.
 Heb ik benaderd, om den weg weêr schoon te maken.
 Voor Charons boot, die dreigde grond te raken;
 En — is de Vinding in zichzelf misschien niet kwaad?
 Of, dat het BRUXINGS (mijn Factotum voor die dingen)
 Geviel, bij 't haspelwerk dienstvaardig toe te springen?
 Genoeg! de Veerman zegt: »HET GAAT!»

WEÊRSTUIT. 1)

I.

(H. C. LICHTENBERG'S IDEËN VAN G. JÖRDENS, S. 172.)

Hans-Worst van Hessen riep (als in de Leinestad
 Het markttooneel nog stond, waar hij patent voor had):
 »Een Paard, getranslateerd in 't Hollandsch!» riep *Hans*—
 En 't was een EZEL. Die 't zich aantrok wees den borst (*Worst*
 Op een KALKOEN, en sprak: »zoo mijn gezigt niet dwaalt,
 Pronkt hier een Paauw, in uw Hoog-Duitsch vertaald.»

II.

LICHTENBERG'S IDEE, IN EEN DER STUKKEN VAN DE BIBLIOTHEQUE UNIVERSELLE VOOR 1830 MEDEGEDEELD.

Vanwaar, dat Frankrijk meê, wat Jördens uitschreef, leest?
 Een Duitsche plompheid scheen den plompen Zwitser geest.

»Infelix eorum ignorantia, qui ea damnant
 quae non intelligunt»

I.

DE VUURBERGEN. 2)

»Wenn der Wassertropfen VOLLER LEBENSKRÄFTE ist,
 müssen auch die Sonnen u. s. w. LEBEND seyn.»

Volgt goeden raad, stokblinde Geologen:
 Strijkt WAGENERS Probate Zalf aan de oogen.

1) Zie aant. 112.

2) Zie aant. 113.

En geeft dan acht, als de Etna zijn getier
Weêr hooren laat. Die pot aan 't overkoken
Is middagklaar een Steenpuist, doorgebroken
Op 't ligchaam van 't GROOT WAERELDDIER.

II.

DE MAAN.

*»Unsere Erde pflanzt sich fort, in ihrem FÖTUS,
Mond genannt.“*

»De Maan een Kind van de Aarde?“ — Ik hou zulks voor gewis!
En dat het arme schaap zoo traag in 't groeijen is —
Zoo bleek en lustloos zit te droomen —
Zou' dat niet van de Wormen komen?

1829.

DE KRIJGSGEVANGENEN.

I.

Vijf man, aan èenen hoop, nam ik alleen gevangen!
Ik, moederziel alleen! Gij zult misschien verlangen
Te weten, hoe dat ging? — Met wat beleid, heêl glâd:
Ik eischte ze op, toen ik ze omsingeld had.

II.

»Kaptein!“ »»Waar zit je? Kom! dit bosch is niet te
(trouwen.““
»'k Heb twee Gevangnen!“ »»Breng ze meê.““
»Ik word door beide vastgehou'en,
En kan niet van de steê.”

DE BELGISCHE STER-ORDE. 1)

1831.

EEN ORDE VAN DE STER! Hoe wel bedacht, Mijnheeren!
Gij maakt daar, naar uw wijsheid, dan
Gelijk het hoort, een STAART-STER van:
Dit Beeld van uw Bewind laat gij in staal graveeren,
En wie, als gij, den schop aan alle braafheid gaf,
Dien drukk' men 't, rood gegloeid, op 't schaamtloos
(voorhoofd af.

1) Zie aant. 114.

DE BELG AAN DEN NEDERLANDER.

1831.

Ondankbre leugenaars, eedbreukigen, verraders
 En moorders noemt gij ons. 1) Al hadt gij groot gelijk.
 De kortste weg ten doel ging door een beetje slijk!
 Na tachtig jaren strijds erlangden eerst uw vaders
 Den vrijheidshoed: de zon ging èenen jaarkring rond.
 En op 't GLOORJEUZE vuil staat onze TROON gegrond.

DE IJZEREN LEEUW VAN WATERLOO.

DOOR DE INGEROEPEN FRANSCHEN GESCHONDEN.

1831

Waar 't laatste glorielicht voorde Aadlerschaar verdween.
 Daar trof den Leeuw, die over 't slagveld brulde,
 Smaad van een fransche hand! Wie noem ik laagst van tweeën:
 De laagheid die hem schond, of die de schending duldde?

FRANSCHIE CHRISTENLEER.

1831.

*»Le Christianisme vient d'affranchir la Grèce, et
 de mettre en liberté les Pays-Bas.»*

Essays histor. par DE CHATEAUBRIAND Préf.

*»De CHRISTENLEER heeft Belgenland
 Geslaakt van Koning Willems keten.»*

Zoo galnde lest Chateaubriand.

En 't werd, in FRANKRIJK, voor orakeltaal versleten.

HIER, mag de CHRISTEN... huichelaar,

Noch trouwverkrachter zijn, noch dief, nog moordenaar.

1) Zie aant 115.

DUITSCH E SCHRIJVERS. 1)

MET FRANSCH-ENGELSCH E BRILLEN.

Door Venturini en door Pölitz aangeklaagd.
 Als ware 't mes bij ons gescherpt op Belgische ooren,
 Krijgt 's Gravenhaag een strafsermoen te hooren:
 Dra komt de Boetgezant uit Duitschland opgedaagd.
 Ik zie hem reeds vol vuur de grenzen overstappen.
 Hij meent het goed met u! vergeld dit, Hagenaar:
 En lukt het hem, te Delft 2) aan 't Gekkenhuis te ontsnappen,
 Heb *gratis* Nieskruid voor hem klaar.

I.

AAN DE BRITTEN. 3)

Uw hebzucht, Britten, en uw afgunst zijn voldaan:
 Maar, Vrienden, ziet gij nu, langs open WATERBAAN,
 Uw koopmanschap elks grenzen binnenstoomen,
 Of tolvrij, over 't glad van IJZEN SPOREN, gaan;
 Ziet gij, waar de eerestoel der Nassaus heeft gestaan,
 Uw Spediteur tot Koning aangenomen;
 Ei, ziet ook, op de Scheldezoomen,
 Het Nest 4) klaar voor den Franschen Haan.

II.

AAN DE NEDERLANDERS. 5)

Er staat een spreuk gegrift, in Utrechts wal,
 Daar, waar een arm van STEEN dreigt met een STEENEN bal: 6)
 »Bedreigen is geen treffen» staat er; —
 Ook hem ten troost, wien IJZER dreigt of WATER.

1) Zie aant. 116.

2) Als op den weg naar den Haag liggend.

3) Wijzen en braven niet te na gesproken

4) Zie aant. 117.

5) Zie aant. 118.

6) In Paushuizen.

VAN SPEYK.

BEOORDEELD DOOR GR. FÉLIX DE MÉRODE.

1831.

Te pronken met VAN SPEYK? Daarvoor zie ik geen reden!
 't Is klaar, dat hij te diep in 't glas gekeken had.
 Een nuchteren mensch doet als wij Belgen deden:
 Eer 't ernst wordt geeft hij 't op, of kiest het hazenpad.

DE BRITSCH EN FRANSCH ZEEMAGT

TEGEN NEDERLAND VEREENIGD.

Ga, Vlag van Albion, een Zuster krijg verkonden,
 Weleer voor 't snood Algiers aan uwe zijde ontwonden!
 Ga, voer de Britten aan, dat hun misbruikte moed
 In eigen ingewand, gelijk in 't onze, wroet'.
 Laat, pronkend voor u uit, de Fransche Wimpel zweven:
 Waar 't Regtsverkrachting geldt, zij de eerplaats HAAR
 (gegeven!)
 Ga - Neêrland, zonder u, heeft nog dien Bondgenoot
 Die, als ge op 't ruim verscheent, zijn bliksem neder-
 (schoot. 1)

JAN CAREL JOSEPH VAN SPEYK

EN

OTTO CLANT. 2)

5 FEBR. 1831 — 17 JAN. 1886.

Wien eedle trotschheid voege, u voegt zij, Nederland:
 Van Speyk stierf voor uw Vlag, en voor uw Vaan stierf Clant.

1) De Southampton werd, bij het in zee steken der Vereenigde Vloot, op den 5 Novbr. 1832, door den bliksem getroffen.

2) Zie aant. 119.

AANTEKENINGEN.

1. WICHARD VAN PONT.

Dit stuk heeft, zoo het eerst was aangelegd, ten jare 1793, een plaats gevonden in de Bijdragen van Feith en Kantelaar. Wat men van het behandelde onderwerp, bij Slichtenhorst (Tooneel des Lands van Gelder, Kap. 36 enz.) kan lezen, en mij dienstig was, bepaalt zich tot het volgende: „'t Is eene verouderde dwaling, dat Gelderland weleer door zeker gruwzaam Dier is geplaagd geweest; hetwelk, onder eenen eik schuilende, de velden rondom woest en onveilig zoude gemaakt hebben, en menschen en vee of verscheurd, of met zijnen adem gedood. Welk Ondier, door Wichard, Heer van Pont, doorstoken zijnde, heeft deze Held, naar het laatste gehuil van het Beest, dat stervend; Gelder! Gelder! had uitgeroepen, eene stad, die door hem aan de samenvloeiende stroomtjes de Niers en de Wijje gesticht werd, tot eeuwige heugenis, Gelder genoemd.

De Zeeuwsche Tijdschrijver Jan van Reijgersberg zegt, dat Gelderland in die tijden Ponthis zoude hebben geheeten. —

Wichard trouwde de Dogter van Herman, Graaf van Zutphen. — De Hoofdkerk der Stad Zutphen was, van onheugelijke tijden af, aan de Heiligen Peter en Walburg toegewijd.” — „Ponthis.” Ik lees bij mij, in Boxhorns Chronijk van Johan van Reygersbergen, II. 5. „Pont.” — „De Hemel wil 't.” In 1095 riep men ook, op het Concilie van Clermont: Diex el volt! — „Driemaal negenmaal.” Van de eerste tot ruim aan het midden der negende eeuw. Wichard bestuurde het Land van Gelder, van den jare 879 tot 910, volgens Slichtenhorst, den Vertaler van Pontanus. Teschemacher wijst aan ZIJN' Draak het jaar 990 toe. — „Gelder.” Men stelle zich Gelder voor, als èenen persoon met Geltar, wiens naam alleen in het elfde tooneel van Klopstocks Hermanns-Schlacht en nergens elders wordt genoemd. Etymologen, uit de school van den Schrijver der République des Champs Elysées, H. de Grave, zullen den naam van Geltar, of Gelder, ook nog erkennen, in dien van Gelster, een Dorp gelegen in Gelderland, Kwartier Zutphen, waar de Kleine Brukters plagten te wonen. — „Vorst.” Van Spaen, Inl. tot de Hist. van Gelderl. II. 136.

2. LENORA.

„Sulfer.” Het gebruik van het Buskruid, in den oorlog, kwam op in de veertiende eeuw. — „Het Bloedperk.” De Doodenkamp is hier bedoeld. De oorsprong van dezen naam wordt anders, door de overlevering, gebragt tot later tijd; te weten tot het begin der zestiende eeuw, toen een aantal manschappen, in een werk, tegen het Huis Ter Wildenborch opgeworpen, over de kling werd gejaagd. Zie Slichtenhorst; bij wien, zeer verkeerdelijk, de herhaalde ontzetting van gemelde Huis eene Belegering door Roelof van Anhalt wordt genoemd, en 1506 en 1507 door één verward zijn geworden. Wagenaar heet gezegden Anhalt min nauwkeurig „Anholt.” — Het „Blockhuys vur den Wildenburch” komt, onder anderen, voor, in een stuk van het begin der zestiende eeuw, zijnde de „Reeckenscappen Henderick van Twyckells,” wien, voor den Wildenborch, een paard werd doodgeschoten. „De Scholtz von Lochem,” door wien hij „verschreven” was, gaf hem een’ ouden schimmel in de plaats: „dair vur dede mij Derick van Keppel sijnen olden grawen, die nyet half soe guet en was.” — Overstichtsche en Spaansche Munt, van goud en zilver, is in den omtrek van gezegd Blokhuis gevonden. De eerstgenoemde getuigt waarschijnlijk van de Belegering door die van Overijssel, in 1490.

3. DE ZWARTE VROUW.

„Staavren.” Staveren of Staverden is een Adelijk Goed en Landhuis op de Veluwe; bij Slichtenhorst „de Vlekke Staverden.” Van Spaen, H. v. Gelderl. I 331 enz. — Achter de hoven van het Huis schuilt een Eilandje, van oudsher Eleonores Pol genoemd. De overlevering wil, dat hier een Kluizenaar gewoond hebbe, en men heeft er oud metselwerk opgedolven, dat de grondslag van een klein gebouw scheen geweest te zijn. — „Zweder Rodebaard” komt bij Slichtenhorst T d. L. 93, in een Verdrag van 1372 voor, als toemalig Bezitter van den Huis en Goede ter Wildenborch.” Naar mijn Verhaal was dit bezit onregtmatig. In onzicht evenwel houde ik Zweder voor een’ zoon van Wisch, en weet geen kwaad van hem. — Binnen den „Kring Wildenborch” zagen scherper oogen dan de mijne, toen ik jonger was, nog een Vrouwelijk Spooksel „de Zwarte Juffer” des nachts omgaan. Bij onregtzinnigen, die de Bewoonsters van den Witte-wijvenkuil, in den naburigen Lochemschen Berg, met haar verwarden, werd zij de Witte Juffer genoemd, en wel eens een hulstbosch, in ’t maanlicht blinkend, voor hâar genomen.

4. ADOLF EN EMMA.

Omtrent deze en de volgende Ballade is het noodige aangemerkt in mijn Eersten „Brief aan eenen Vriend in het Munstersche”

5. FOLPERT VAN ARKEL.

De Ballade, in de Ged. van 1820 staande, overgewerkt. Men kan, bij Slichtenhorst, (Goudhoeven, enz.) ernstig genoeg verhaald vinden: dat Folpert van Arkel, wiens „galgerij” God ten laatste verdroot, en wraak riep tot den Hemel, te Haestrecht op den helderen dag, en in 't gezigt van zijne „Kamerraeden, met een vlucht” werd opgenomen, en „sinds niet meer gezien is;” alleen „droppelen bloeds” op de plaats van zijne verdwijning overblijvende. Heda zegt, dat Folpert „met wijn overladen” de locht in werd weggehaald: *ebrius in aërem raptus*. Zie ook De vita et gest. Dom. De Arkel, Matthaei Anal. ed. sec. V. 212. —

6. ADA EN RIJNOUD.

Goldsmiths schoone „Edwin and Angelina” gaf mij, ruim vijftig jaar geleden, aanleiding tot het vervaardigen van deze, sinds veel veranderde, Ballade. Onze DICHTER, bij uitnemendheid, heeft de Engelsche aan de Nederlandsche Lezers door zijne Vertaling geheel doen kennen. Zie Mengelp. van Bilderdijk; Blz. 202.

7. HET VOGELSCHIETEN.

Het tweede viertal regels bedoelt het gebruik, in een groot gedeelte van het Kwartier Zutphen, voornamelijk den Boerensland eigen, om, bij feestelijke maaltijden, Rijstenbrij en Stokvisch op tafel te zetten. — Door de vioolsnaren boven den kam te strijken, noodigt de boerenspeelman de jonge luiden tot kussen uit. Hierop doelen de regels 11 en 12.

8. ELEONORA VAN ENGELAND.

„Alianora” in een stuk van 't jaar 1333 (No. 2322), uit het Archief der Rekenkamer van Gelderland. Zij huwde met Reinoud, in 1332. Het treffend tooneel, in de Raadzaal op den Burg te Nijmegen, en eene Voorspelling, door Eleonora, gelijk men wil, daar bij uitgesproken, heeft de Geschiedenis op het jaar 1343 geboekt. Zie Pontanus, p. 241. I. 50. Slichtenh. G. G. 130. Reinoud verliet deze waereld binnen het jaar, na het gebeurde. Zijne Weduwe zag, in 1350, den jammerlijken twist uitbersten, tusschen hare zonen; met welke de Mannelijke Stam van Gelder uitstierf. — De Kapel (Coupl. 2.) nog van den Nijmeegschen Burg overgebleven, is voor Romeinsch gehouden. — Karel van Bourgonje, Nijmegen in 1473 belegerend, verbood het schieten op den Burg, als achtende denzelven door Julius Caesar (die zoo veel beuude!); Coupl. 3; gesticht. — Het geschenk, in het achtste en de twee volgende coupletten, werd ook, door de Stad Doesborgh, in 1538, den Opvolger van Hertog Karel aangeboden, bij zijne Huldiging.

9. ARNHEM VERRAST.

De Verrassing van Arnhem, in 1514, vindt men bij Pontanus, p. 32 en 650; breeder bij Slichtenh. G. G. 332. T. d. L. 99; kortst bij Hoogstraten, op het woord Arnhem. Zie ook G. v. Hasselt, Arnh. Oudh. II. 89 en 122; Kron. v. Arnh. 79. — Karel, Hertog van Gelderland, levenslang worstelend, tegen de aanmatiging der huizen van Bourgonje en van Oostenrijk, aan wier gezag het Graafschap Holland onderworpen was, voerde deswegens ook met dat Landschap een' gedurigen strijd. Vandaar, dat hij zich van Muyden en Weesp meester maakte. — Venlo werd, voor de zaak van zijnen wettigen Heer, Hertog Karel, manmoedig door Swartsenburg verdedigd. — „een witte roos, als Leus." Dit was lang geschreven, eer ik wist dat er een Dag van de Roos was (dat is; van een gouden roos, die de Paus jaarlijks op den vierden zondag in de vasten pleegt te wijden), en ik denzelven, in een' Almanak van 1819, juist op den 21 Maart aangeteekend ontdekte. Mijne Leus op den 21 Maart 1514 is fictie. Een gemaakte roos, als de bloem, die in 't Fransch en Engelsch den naam van Geldersche Roos draagt: de Balroos; *Viburnum opulus roseum*; zweefde mij voor den geest.

10. HET SCHIP VAN BOMMEL.

Robbert van Heusden, Burgemeester van Bommel, boette, met eenen smadelijken dood, de hem uitgepijnjde, doch ongegronde bekentenis van het verraden der zaak van Bourgonje, door huwelijk de zaak van Oostenrijk geworden. De speling van Dirk van Haeften, Heer van Gameren, met het woord RIJS is door de Geschiedenis opgeteekend. — Ten jare 1304 werd de Hoofdkerk te Bommel ingewijd, door Gerhard van Nassau, Schatmeester van het Sticht van Utrecht. — Zie Pontanus, 645; Slichtenh. G. G. 330 en T. d. L. 46.; Wagenaar, IV. 366.

11. EDUARD VAN GELDER.

Albrecht van Beijeren was eerst Bestuurder van het Graafschap Holland „Ruwaard," toen Graaf. De strijd tusschen hem en Eduard van Gelder werd bijgelegd, met bepaling, dat Eduard in den Echt zou' treden met Albrechts Dogter, Catharina; wanneer zij twaalf jaren oud zoude zijn. De rampzalige twist tusschen Eduard en zijn' ouder' Broeder, Reinoud den Derden, Hertog van Gelderland, eindigde, in 1361, met een' veldslag bij Thiel, het gevangen zetten van Reinoud, en Eduards vermeesteren van de teugels der regering. — Het Guliksche bepaalde langen tijd het zuidoostelijke Gelderland, gelijk de Zee Holland tegen het westen begrenst. — Herman Bier van Heze hield het met Reinoud, den regtmatigen Hertog van Gelderland, en was eerst na

diens val Eduard gevolgd. Men kan over hem en zijne Bedgenooten naslaan: Slichtenh. G. G. 148; Pontan. Hist. 291; en Teschmacheri Annales, waarin Herman geen Bier van Heze wordt genoemd, maar, p. 399, Hermannus a Leers, en, p. 517, Hermannus Leers ex Heeso pago. — De eenige bronnen, door mij gebruikt, zijn op de aangewezen plaatsen te vinden. Uit nog een aantal andere is door den Heer Nijhoff geschept, en, bij slot, een zeer waarschijnlijk verslag van het gebeurde in het Guliksche opgemaakt, dat eenigzins van het mijne afwijkt. Zie Gedenkw. uit de Gesch. v. Gelderl. II. CXIV. — Floris de Vijfde, Graaf van Holland, was voltooijs van „het Graaflijk Hof” in 's Gravenhage, met zijne groote „zaal”; waarvan het bouwen door zijn Vader, Willem den Tweeden, Roomsche Koning, werd begonnen. In den „Slag (van Bazeweller), tusschen de Brabanders en Gulikers, in 1371 voorgevallen,” werden de eersten aangevoerd door hunnen Hertog, Wenceslaus, die, in 't begin des gevechts, den Hertog van Gulik gevangen kreeg. — Reinoud de Eerste, Hertog van Gelderland, viel, ten jare 1288, den Brabanderen gekwetst in handen, bij den Slag van „Woeringen” (Woerone, in v. Veldhems Spiegel-Hist. Derde B.): van Spaen, II. v. Gelderl. I. 302 enz.; Nijhoff, Gedenkw. I. 11, enz. — Hendrik van Kuyk, Jan Redelgem (Schoutet van Brussel) en Guido de Ligne, Graaf van Saint Paul (Sint Pol, ook Simpol bij verbastering) staan onder de aanzienlijksten en dappersten, aan de zijde van Brabant bij Bazewell strijdende, opgeteekend.

12. HERTOG ARNOUD.

Wat, bij Pontanus en Slichtenh., aangaande het hier verhaalde geboekt staat, bepaalt zich tot dit weinige: Arnoud, Hertog van Gelderland, werd, in 1465, door zijn Zoon Adolf, en door zijn Vrouw, diens Moeder, Catharina van Kleef, naar het vaste slot van Buren met geweld weggevoerd, en aldaar opgesloten. Een Begijn, uit het „Gertruden Begijnen Klooster te 's Hertogenbosch,” welke hem, gedurende zijne hechtenis, telkens bezoekt en troostte, sloeg hem voor, zich door vermomming in haar geestelijk gewaad te redden. Arnoud weigerde zulks, om haar niet in 't lijden te brengen; doch, als hij, naderhand op vrije voeten gesteld, te Grave overleed, beval hij, de hem bewezen trouw steeds gedachtig, dat zijn hart te 's Hertogenbosch in het voormelde Klooster bijgezet zoude worden. Zijn lijk werd te Grave in de Sint Elisabeths Kerk ter aarde besteld.

13. GERARD VAN MIEROP.

Wagenaar Vaderl. H. IV. 354—356. — „Poederrijens Grijp.” Maarten van Rossem; genoeg plunderaar, om zulk een naam

te verdienen. — „Hertog Karel; Koning Karel.” Karel, Hertog van Gelderland; Karel, Koning van Spanje, Graaf van Holland: als Keizer onder den naam van Karel V beroemd geworden. — Bij Pontanus en Slichten. vindt men niets, IJpesloot betreffend, aangeteekend; zoo veel te meerder bij Guil. Hermannus: *Hollandiae Gelriaeque Bellum*; in Matth. Anal. T. I.; welk boek, zoo wel als Wagenaar, door mij geraadpleegd had moeten worden. Hermannus spelt IJpersloot.

14. DE VORSTIN IN HET DORP.

„*Kleed u aan, en laat ons (de Vorstin) gaan zien.*” Denkbeeldige personen, plaatsen en omstandigheden.

15. DE VERJAARDAG.

„*De dagelijksche wijs van spreken nabijkomende*” „Nahusia.” Een tijd lang werd de Fuchsia bij de Utrechtsche Tuinlieden dus genoemd.

16. DE HOOFDIGE BOER.

„*De wet der vaadren niet bewaren Heet ze al te saam voor zot verklaren.*” De plaatselijke gesteldheid te Almen is, sedert dit stukje door mij gemaakt werd, geheel veranderd. — „Voord” Engelsch Ford; Hoogduitsch Furth; bij Kiliaan als oud opgeteekend, doch in het Zutphensche nog zoo levend als de namen van plaatsen met dit woord samengesteld, gelijk Ligtenvoorde, Bredevoort, Montfoort, Voorthuizen. In het Nederd. Taalk. Woordenb. is Voord niet te vinden. — „Scholte” is, sedert lang, een bloote titel van eer, welken sommige oude en grootere landhoeven, in het Kwartier Zutphen, aan derzelver eigenaars of bruikers, uit den boerenstand, mededeelen. Iets wezenlijks, onder mijne oogen voorgevallen, deed mijn Hoofdigen Boer ontstaan. Of bij het Engelsch Vertelsel „the Miry Way” waaraan ik het bovenschrift en de geheele kleur van mijn stukje schuldig ben, ook eenige waarheid tot grond is gelegd, durf ik niet te zeggen.

17. HET VERSCHIJNSEL.

„*Zij traden eenzaam door de duistere schaduw van den nacht.*” Die het onderwerp op eene andere wijs behandeld verkiest te lezen, kan, in het Fransch, Le Sage's Bachelier de Salamanque, in het Engelsch, de Gedichten van Gay; en, ten overvloede, in het Hoogduitsch, v. Hagedorns Poëtische Werke naslaan.

18. HOOP VERLOREN; TROUW BEWAARD.

Het Steenschrift, waarvan de vier laatste regels dezer Vertelling spreken, was in 1787 te Harderwijk nog, buiten aan de Kerk, in den voet van eenen pilaar vastgemetseld, en letterlijk dit: Anno 1647. *Spygelt v hier an vrouw ende man.* Prozaïsche

overleveringen wilden, dat de Steen met dit opschrift, van voor een afgebroken knekelhuis naar zijne latere standplaats verhuisd was. Mijn Lezer weet, waaraan hij zich te houden hebbe. — „Veluws Baak” de Harderwijcker Kerktoeren, is ingestort, den 28 van Louwmaand, 1797.

19. DE SCHAT.

„Niets is er of het wordt op onderscheiden wijs verhaald.” — Pfeffels „Der Schatz” waarin „Le Tresor” van La Motte verwerkt is, gaf aanleiding tot deze Vertelling. — „Nekromant” Zwartkonstenaar. — „Sint Stoffel”; „Die heremijt seide (tot Cristoffel) om dattu groot biste van maessel ende starc van leden wiltu daer sitten bi die riviere, ende allen luden overdragen so sal die conink” enz. „Die Legende van Sinte Cristoffels” in de Gulden Legende.

20. VULCANUS WRAAK.

De Rederijkkamer, genaamd „de Goudsbloemen” werd, in of kort vóór 1437, binnen Gouda opgericht, en hernieuwd in 1786.

21. DE TUCHTIGING DER ALGERIJNEN.

Men zal het Vriend Engbert wel ten goede houden, dat hij de Moordenaars van Bona te Algiers plaatst, waar naderhand het getal der Christen-slaven, onder het bombardement geslagt, zich tot twee en dertig bepaalde; dat hij van den Koning een' Prins maakt; de Mohametanen voor Heidenen uitscheldt; enz. enz. — „de moppen” de kogels, dus figuurlijk door de matrozen genoemd. Huygens heet ze „boonen, die na den blixem rieken.”

22. EMMA VAN OUD-HAARLEM.

De Lezer dient zich, uit het Verhaal van Hadr. Junius (Batavia, 426), niets anders, bij het mijne, te herinneren, dan de omstandigheid, dat Oud Haarlem belegerd werd, en de Vrouw haren Man daaruit droeg, als het kostbaarste dat zij had. — „Het Haarlemsch Maatje” vindt men ook, bij Langendijk, als Kleine Maat van Ligchaamsgestalte beteekenend, met deze woorden: „Waarom besloot Kajaan in Haarlems stad te wonen? De Haarelemmer Maat kon best zijn langte toonen.” Ged. IV. 352. — De Overlevering van Oud-Haarlem onderscheidt zich, aan de eerste plaats, daarin, zóó van de Deutsche „Weiber von Weinsberg” als van „König Grünwald” en „Nidda” (Deutsche Sagen I. 148, en II. 362) dat hiër het kostbaarste „ter sluik” gered wordt.

23. DE ZITBANK.

Geheel anders en meer breedvoerig verteld te vinden, in Choix de Fabliaux, par Imbert; I. 256.

24. LOCHEM BEHOUDEN.

Historiesch waar zijn, in dit Verhaal, de Krijgslist der Hooiwagens, geleid door den Waagmeester van Zutphen, die zulks met zijn leven boette; het regt, om, bij het doorrijden der stadspoort te Lochem, hooi uit geladen Hooiwagens te plukken, van's Portierswege uitgeoefend, met de ontdekking daarop gevolgd; de Hinderlaag; het lot der manschappen in de Wacht; en François Ballochi, die aan het hoofd der Bezetting weder meester werd. Zie Halma, op het woord Lochem, en Van Meteren, V., 363. — Een soortgelijk voordeeltje, als waarop de Portier te Lochem regt had, was oudtijds tot over het Kanaal bekend: waar de Portier van 't Paleis van Koning Howel van Wallis, in 948 gestorven, van ieder binnenkomende vracht hout een blok mogt nemen; mits het lastpaard niet ophoudend; en van iedere troep buitgemaakte zwijnen één stuk; mits hetzelfde, met de hand, bij de borstels, ter knies hoogte optillend. Het Wetboek van Howel, waarin men deze bepalingen vindt, werd in Engeland, ten jare 1823, in het licht gegeven.

25. DE LEERLING VAN PANKRATES.

Luciaan niet te trouw gevolgd. Merkwaardig is het, hoe het hoofddenkbeeld van soortgelijke sprookjes, als dit, zich menigmaal, op verschillende wijs ingekleed, wijd en breed over de aarde verspreid heeft. Men denke bij Pankrates aan den Knuppel in den zak, en den Brijpot, die men ook in de „Kinder- und Hausmärchen der Brüder Grimm” kan vinden.

26. DE TWEE BULTENAARS.

Het gronddenkenbeeld ben ik verschuldigd aan „Ulrich mit dem Bühel” in „Musäus' Volksmärchen der Deutschen.” — Den Griek „Kufus” zoude men vergeefs in de Gulden- of eenige andere Legende zoeken. — „Gabriël” De bekwame Hollandse Beeldhouwer P. J. Gabriël. — „Van Bree” Het kiezen tusschen de twee Antwerpsche Broeders, Matth. en Phil. Jac. staat vrij. Men kan ook Twee Bultenaars; waarvan de een ontladen de andere dubbel bevracht; vinden in de „Irische Elfenmärchen” der Br. Grimm, Seite 12 en in de Volksverhalen van Robidé van der Aa. I. D.

27. NICHTJE RIJK.

„Die regen kon' u ook bedruipen.” — Op waarheid gegrond. — „Nichtje Rijk” De voornaam Rijk wordt in Vriesland zoo wel aan Vrouwen als aan Mans gegeven.

28. HERTOG WILLEMS BEDEVAART.

Willem, oudste Zoon van den Hertog van Gulik, werd, in 1372, Hertog van Gelder, onder de Voogdij van zijn' Vader. In

1389, uit woelzucht, de Duitsche Ridders (of Heeren: Vermeestersaars van Pruissen), eerst tegen de „ongeloovigen” bijgestaan, en voorts nog een' aanval op Polen met dezelve beraamd hebbende, trok hij, van weinige der zijnen vergezeld, in pelgrims dosch door Pommeren. Op last van Wratislaw, Hertog van dat land, werd hij aangehouden, door Eggard van Demewold; bij welk voorval Diderik van Eylar en Peter van Biland omkwamen; en hij moest eenige maanden, als gevangen, op het slot Valkenborch doorbrengen. De Pruisische Ridders bewerkten zijne slaking; maar Willem weigerde heen te gaan, voor en aler Demewold openlijk erkend had, zich aan zijne persoon te hebben vergrepen. De Pommersman kweet zich van deze genoegdoening, op een' boom zittende, dien hij, uit vrees voor de Pruissen, beklimmen had, dezerzijds de grensrivier, welke reeds door Willem was overgetrokken. Zie Pontanus, 331; Slichtenh. 167. Uit deze Schrijvers had ik geput, bij het opstellen van mijn dichterlijk Verhaal. Twaalf jaren nadat hetzelfde voor het eerst was uitgegeven, verscheen het Derde Deel der Merkwaardigheden uit de Geldersche Gesch. Men vindt in dezelve, op bldz. LXXV en LXXVI, meer historische naauwkeurigheid dan bij Pontanus en Slichtenhorst, opzigtelijk het door mij behandelde onderwerp. — Hertog Willem stond in betrekking van Neef tot den beruchten Keizer Wenceslaus (of Wentzel), en van Schoonzoon tot Albrecht van Beijeren, eerst Ruwaard, toen Graaf, van Holland: verslingerd, als Weduwenaar, op Aleid van Poelgeest. — „Fin” De Finnen werden van oudsher voor duivelskunstenaars gehouden. — „Stettijn is de zetel geweest van de Pommersche Hertogen. — „Rozendaal” bij Arnhem, was dikmaal het verblijf der Hertogen van Gelderland. — „Slage” een stad in Pommeren, binnen welke eene commanderij van de Johanniter Orde bestond. Gedenkwd. uit de Gesch. v. Geld. III Dl. 76.

29. DE BIECHT.

Dat de Biecht van Thercesje niet met inachtneming van de gebruikelijke vorm wordt afgelegd, erken ik.

30. HET MYSTIEKE TESTAMENT.

Een naam, bij de oude Fransche wetten reeds bekend. Het Achtal, door mij vermeld (de Notaris met zeven Getuigen), en het openen bij de Regtbank, behoorden tot het *Testament Mystique*, zooals Pitaval het beschrijft.

31. DE VERJONGINGSCUUR.

„Heine”, Die Romantische Schule 43. (Uitgave van Binger bl. 26) „De Sparewouwer Reus” zie Matthaei Anal. ed. sec. II, 606, en Kabinet van Nederl. en Kl. Oudh. tweede uitg. II, 20.

32. IVO.

Willem de Tweede, Graaf van Holland en Heer van een deel van Vriesland, was de zoon van Floris den Vierden, die, in 1234, op een steekspel te Corbië in Pikardije, door den Graaf van Clermont uit jaloersheid werd omgebragt. — Keizer Frederik II; wiens zoon, Koenraad, sedert 1237 Roomsche-Koning was; in 1239 bij herhaling door den Paus in den ban gedaan, en van het rijk vervallen verklaard zijnde, werd Graaf Willem, in 1247, door eenige Duitsche Bisschoppen en Graven tot Roomsche-Koning verkozen; doch Aken, waar de Kroning plaats moest hebben, weigerde den Graaf binnen zijne muren toe te laten, en moest door hem belegerd worden. „De stad” zegt Wagenaar werd zoo naauw besloten gehouden, dat men er eindelijk gebrek aan leeftocht kreeg. Ook ondernamen de Belegers, het water, dat door Aken loopt, benedenwaarts te stoppen: van ’t welk de uitvinding aan de Friezen], onder Willems van dienende, werd toegeschreven. Ruim een derde van de stad werd daardoor ondergestuwd. Het een met het ander bewoog de Belegers tot de overgave, die den achttienden van Wijnmaand in het jaar 1248 geschiedde.” Zie Wagenaar, *Vaderl. Hist.* II. 384. Focke Sjoerds, O. en N. Friesland, I D. 1e St. 395, en Fr. Jaarb. III, 29. — Aangaande de „Vrijheid” welke Karel de Groote den Friezen zou’ hebben verleend, kunnen ook worden nageslagen: O. en N. Friesl. I D. 1e St. 388, en Fr. Jaarb. I, 448. — „Waslicht” een aan twijfel onderworpen offergaaf, want in ’t begin der dertiende eeuw waren de waskaarsen nog geheel onbekend. — „Snits” is de land-vriesche naam van Sneek. — Het land-vriesch „Stins” beteekent een steenen huis of slot. — Het „Paleis” der Frankische Koningen te Aken is sedert de veertiende eeuw het Raadhuis — Beninga maakt in zijne *Hist. van Oostfriesland* (Matth. Anal. IV.) geen gewag van een water, bij de belegering van Aken opgedamd.

33. DE VAMPYR.

Vampier is de naam van een soort van Vleermuis, maar beteekent ook een Lijk, waarvan, elders, het bijgeloof beuzelt, dat hetzelfde des nachts zijn graf verlaat, om levenden te kwellen, en hun het bloed weg te zuigen. Een doode, die voor Vampyr dreigt te spelen, behoudt meer kleur dan lijken plegen te hebben, en is aan geen verrotting onderworpen. Deze superstitie heerscht algemeen bij de lager volksklassen, in Polen, Hongarijen, Illyrië, Napels en Turkije. Men kan nopens het Vampyrismus inlichting vinden in „*La Gurla; ou choix de Poésies Illyriques*, Paris 1827.” In de Opera „*Der Vampyr*” is de werking van het helsche geestendom daarmede verbonden, en werd

hetzelve tevens naar Schotland overgeplant; weshalve ik te minder in bedenking heb genomen, om deze bijgeloovigheid voor te stellen, als niet vreemd aan Toskane, dat haren eigenlijken zetel zoo veel nader ligt. — De grond van mijn Vertelsel is een oud Fransch Fabliau, in de Verzameling van Le Grand. Nicolaï heeft het ook, onder den titel „Die Buckligen”, in het Hoogduitsch behandeld. Zie het Maandschr. Europa, 1840. N. I. p. 8.

34. THOR, ALS VISSCHER.

In de Noordsche Mythologie geeft de Slang Jormungandur, Broeder van den grooten Wolt Fenris, door geen platdrukken van de Polen, noch op eenige andere wijs, onmiddellijk aanleiding tot het visschen van Thor, met zijnen verleidelijken ossenkop, en tot de bedreiging met den „strijdhamer.” — Thor wierp, bij den slechten afloop zijner visscherij, den reus Hymer met een' vuistslag over boord, en zijnen hamer het ontsnappend Monster na. — Het oude „Thule” was vermoedelijk IJsland. Walter Scott schijnt, in zijnen „Pirate”, als ontwijfelbaar te hebben gesteld, dat Main-land, het grootste der 86 Schetlandsche Eilanden, het oude Thule is. — „West-Groenlands kust voorbij. Men leert hieruit, dat Jormungandur de Noordwestpassage ontdekt had.

35. DE NOORDSCHE GODEN EN HUN BOUWMEESTER.

„Odin” was het Hoofd der Noordsche Goden; „Asgard” eene stad, door de Goden in het middelpunt der waereld gebouwd; „Bergelmer” de Stamvader van het Tweede Reuzengeslacht; „Freya” een Godin. — „Thor” volgde in rang op Odin. „De Werphamer” dien Thor als wapen droeg, werd bij de Reuzen zeer gevreesd. — „Loke”, alleen om zijne loosheid bij de Goden toegelaten, stak vol kwaad en was een aartsbedrieger. — „De Kroes der Goden” werd met Meê gevuld. — „De Poel van Hela” is Nifheim (plaats der pijnen; de Hel), waarin Hela (de Dood) door Odin werd verstooten. — „Gladheim” (Vreugdeheim) is de Vergaderplaats der Goden, in Asgard; „het verdelgend Onweêr” de Godenverduistering: Ragnarockur, in „Odins Hela-vaart” aan het slot vermeld. — Weinig Lezers, die niet weten zullen, dat, te Petersburg, het standbeeld van Peter den Grooten op „een klip” (een' granietklomp) staat, waarvan de hoogte die van een klein huis evenaart: de zwaarste last, ooit door menschen bewogen; tot het driemaal zwaarder Steenblok, voor de Gedenkzuil van Keizer Alexander bestemd, te Peterlaxe aan de Finlandsche Golf bewogen werd.

36. DE SCHAKING.

Bij deze Vertelling ligt waarheid ten grondslage. Men vindt

den trek in (Malcolms) „Sketches of Persia." Dezelve is in No. 1 der Boekzaal voor 1829 geplaatst. — Het maaksel van de „stijgbeugels" der Arabieren laat toe, dezelve als sporen te gebruiken. Dit heeft ook plaats bij de Circassiërs.

37. JAROMIR TE PRAAG.

Het eerste denkbeeld van de Klucht, door den Student gespeeld, ben ik verschuldigd aan eene recensie in „the Monthly Review for June 1827." — Jochem loopt met zijnen „Sint Nepomuk" de Pauselijke Heiligverklaring van 1721 profetisch vooruit.

38. JAROMIR TE LOCHEM.

De Traditie, eene min naauwkeurige Vertelster, zegt enkel: in vroeger dagen kwam een Pastoor van eene andere parochie te Lochem: juist werd er geluid; zijn fijn gehoor merkte onraad: de Klokken waren niet met behoorlijken Doop gewijd! en, door ijver gedreven, strafte hij derzelve onbevoegde luidruchtigheid met het anathema. Dadelijk werden zij door den Booze weggevoerd, die ze nu „doopte" op zijne wijs: dezelve ieder in een' afzonderlijken waterkolk werpend. Van daar de naam van „Duivelskolken," welke den beide wateren tot den huidigen dag te meer moest blijven aankleven, dewijl Lucifer jaarlijks den Kersnacht met de menschen meê pleegt te vieren, door zijne, nog steeds aanwezige, Klokken, om twaalf uur, onder water te luiden. — De gouden en bijzonder heilige Klok van Portenhagen, die bij Dassel in een' grondeloozen poel te zoeken is, werd door den Booze „uit nijd" daarin geworpen. Beide plaatsen behooren tot Nedersachsen: Deutsche Sagen der Brüder Grimm, I, 277. — Misschien was de laatste, plechtige Klokken-doop, in Gelderland plaats gehad hebbende, die te Doetinchem, 1530: Bijdr. voor Vaderl. Gesch. en Oudh. door Is. An. Nijhoff, I, 74.

39. JAROMIR TE ZUTPHEN.

„Den Aartsengel en Heilig Michaël" plegen penseel en beitel met een schild gewapend te vertoonen. — „De Grafkelder onder de Domkerk te Bremen" is vermaard, wijl dezelve Lijken voor het vergaan beveiligt. — „De geweldige Boekerij in de Hoofdkerk van Zutphen" heeft dit merkwaardige: dat de boeken aldaar, uit den ouden tijd her, aan ketens zijn blijven liggen. Geketende Boeken vond men ook in Engeland, in de 14e eeuw. (The Literary Gazette for August 1837. p. 509.) — „Een (in vroeger dagen suspect verklaard) Hondenspoor" staat er afgedrukt in de roode vloertegels. — „Balsem uit het Paradijs" vindt men in de Historie van Valentijn en Ourson, Cap. XIX. — „Proteus", uit de Mythologie, moest men eerst binden, zou' hij profeteeren. — In de Zutphensche Kerkbibliotheek ligt toevallig

een „Augustinus” met der daad ter juiste plaats waar hij alleen liggen konde, indien hij overeen zou stemmen met het Sprookje van Jaromir te Zutphen; en dit had de Verteller geheel uit den duim moeten zuigen, dewijl hem geene bruikbare omstandigheden, het Hondenspoor betreffende, als Legende bekend waren. De vermelde toevalligheid ontdekte zich niet vroeger, dan toen er een Teekening voor 't Verhaal ontworpen zoude worden, ten dienste van den Almanak voor het Schoone en Goede, van 1829. Het oogenblik, dat zich, bij het opslaan van een geketend Boek, ter vereischte plaats liggende, de woorden „Liber confessionum” plotselijk boven aan het blad vertoonden, en de verbaasde Lezer, met den luiden uitroep: „Denkt! denkt eens! Augustinus in persoon!” het boek omwierp, om het titelblad te zien, had zoo goed een Teekening kunnen opleveren, als dat, waarin de Franskiaan zijnen ruigen Gast ontwaart.

40. JAROMIR GEWROKEN.

„Garganus” thans Monte di S. Angelo in het Napelsche. — „voor lange jaren” In het jaar 390; toen Michaël, volgens de Legende, zich het eerst, in een „Hol” als plaatselijken Schuttheilig openbaarde. — „stompgedakt” Het stompe dak is historisch veel jonger. — „Tenterkwaad” Een der Vyanden (booze geesten) in Margaretha van Limburgh; dat VIII Capittel. — „Begijntjes” Zusters van 't Gemeene Leven genoemd. Zie Lindborn, Cap. 13, par. 2. — Wat men, in Dumbars Kerkel. en Wereltl. Deventer, bladz. 555, van derzelver Kleeding vindt, komt hier op neder: deze Kleeding mogt zijn wit, donker van verw, of grijs. De Hoofddoeken waren eenvoudig, en volgens de inzetting van Zuster Hille Vriesen, overleden in 1421, achter en voor slechts met ééne spel vastgestoken. „De Covelen hadden mer eene tijnpe, bi nae al so dunne als een vinger: ende want het alsoe recht dunne was, soe plachtze tendens omme te crummen als oft een verkensteert geweest hadde.” Dat is: de Kovels (Kappen) hadden slechts een tip (op het voorhoofd) bijna zoo smal als een vinger, en door de groote smalte plagt dezelve zich te krommen als of het een varkenstaart geweest ware. — Voorts waren de Schoenen der Zusters ook niet gesnebd, maar van voren rond en van dezelfde kleur als het gewaad. — „Leonoret, schoon enz.” is de aanvang van een oud Liedjen in een Ridderboek. — „knoet” Russiesch straftuig, gelijk de bullepees aangewend. — „Pandemonium” Miltons groote Raadzaal der Booze Geesten; hier ondersteld verplaatst te zijn naar onze Volks-Hel, in 't middelpunt der aarde. — „De Strafplaats” Een Weide, bij Lochem, op den regter Berkeloever, heet van oudsher de Duivelsaars. Geen de minste prozaïsche overlevering, den

oorsprong van dien zonderlingen naam betreffend, was op te speuren. — Onder het Kerspel Lochem heeft men, in de Buurschap Barchem, ook een stuk Akkergrond, den naam van Duivels-Belt (Heuvel) dragende. Zeer waarschijnlijk is het, dat onze vaders, onder het heidendom, de voormelde plaatsen, bij wier namen thans de Booze wordt gedacht, anders genoemd, en de zelve heilig gehouden hebben.

41. DE TOOVERWIJNSTOK.

Albertus Magnus is met zijn Wijnstok te vinden bij den Klerk uit de Lage Landen; bij Lodew. van Velthem; bij Beka; en in Musäus' Volksmährchen. Mephistopheles met den zijnen in Göthes Faust. In de Deutsche Sagen, II, 189, vergast Albertus den Keizer Willem van Holland, zonder wijnstok. In dezelfde Sagen, I, 340, vindt men den Wijnstok, zonder Albertus en zonder den Keizer. — Mijn vertelsel komt in weinig punten overeen met hetgeen in de aangehaalde boeken te lezen staat.

42. DE RADJA'S DOGTER.

Men vindt in het Engelsche Werk „Rise of the Mahomedan Power in India” het artikel Koning Alla-ood-deen betreffende, dat aanleiding tot deze Vertelling gaf. — „Radja's” zijn mindere Hindostansche Vorsten. — „De Paauwentroon te Dehli” werd dus geheeten, omdat de rug van dezen troon den uitgespreiden staart van een paauw vertoonde, in zijne natuurlijke kleuren met edelgesteenten nagebootst. Zijne waarde werd op veel meer dan honderd twintig millioenen van ons geld geschat. — „Thaïs” was de bijzit van Alexander; en, toen Persepolis in asch gelegd werd, aandrijfster en helpster, zoo men wil. — „Valken-weispel” jagt met den valk — „Palankijnen” Indische draagzetels.

43. SIGNOR ANELLO.

De naam „Anello” aan sommige Lezers een, niet te vertalen, Satire van Ariosto zullende herinneren, spreekt mij vrij van plagiaat. Deze naam was anders hier, wegens zijne beteekenis (een ring) verkeerd gekozen. — „Schach Abbas Rijk” Perzië — „Schedt Barschamoth” heet Geest (Daemon), Zoon der geesten; namelijk der Maangeesten; een slag van Wezens bij de Magie uitgebroid.

44. MARCO.

Mijn „Ezel” heeft met den schaamtelozen Griekschen van Lucianus weinig anders gemeen, dan dat hem een tooverzalf van mensch in dier, en een gegeten roos weêr van dier in mensch verandert. Ook is er slechts een zeer geringe overeenkomst tusschen hem en den Engelschen, in het Kindersprookje „The enchanted Ass” van „The Christmas Box, for 1828” — „Janu-

arius" Beschermheilig van Napels. — „Akonië; scheerling; dorenappel; bilzenplant; doodkruid" Aconitum; conium; datura; hyoseyamus; atropa. — „Een ebbenhouten Stok" wordt doorgaans aan Tooveraars in de hand gegeven.

45. DE VERLOOFDEN. (of de Mannelijke Emma.)

Ontstaan als de Emma van Oud-Haarlem. „Voltooi het schilderij" enz. Wielands Leben. 3 Th. Bl. 358.

46. GRIETMAN SJUCK VAN BURMANIA.

Friesch Jierboekjen foar it jier 1830. „de Muitpest" Geschreven in 't voorjaar van 1832.

47. DE DOODENDANS.

Göthe heeft hetzelfde, bekende onderwerp, in eene Ballade van geheel andere kleur behandeld. „gelijk de spanrups" geraanten, die niet spoken, hebben min buigbare ruggraten.

48. HET BEZOEK VAN FOHI.

Fohi" De vergode Stichter van eene Godsdienst, welke zich, in de eerste eeuw van onze tijdrekening, door Sina verspreidde. — Bij „Het Bezoek van Fohi" ligt ten grondslag een Sineesche Legende, voorkomende in de „Volksmärchen der Frau Naubert." Toen ik mijn stukje vervaardigde, was zij mij enkel bekend door onvolledige aanhaling, uit het derde deel van de Kinder- und Haus-märchen der Brüder Grimm; zw. Aufl. 154. Later vond ik nog, dat een soortgelijke Vertelling staat in „Horace Walpole's Sketches etc." Fohi is daar een Protestantsche Heilig, en het Wonder gebeurt in Engeland.

49. AAN DE STAD PARIJS.

„Undique concurrunt agitatae in praelia Gentes, Conjurantque tuam, barbaram Galle, necem." Petr. Francius: In bellum comm. ab univ. Enr. gent. contr. Gall. suscept. — „den Korzikaan" Mad. de Stael noemt hem „le Corse", in haar Geschrift over de Fransche omwenteling. — „den Afgod" In de noot had ook kunnen gewezen worden op den Wagen van Jaggernaut afgebeeld in de Berigten van het Zendelingsgenootschap voor 1820, en op de onderzoekingen naar den toestand des Kristendoms in Azië, door Buchanan, 1814; waar, bladz. 35, wordt gesproken van den Tempel van Jaggernaut (Moloch) in de Prov. Orissa.

50. DE GRONDLEGGING VAN RUSLANDS ZEEMAGT.

Peter had zijne Nieuwe Hoofdstad aan de Neva gesticht, en eene Krijgsvloot gebouwd, waarvan het gedeelte, met hetwelk hij zelf, in 1723, als Admiraal, in de Oostzee verscheen, bestond, uit twintig Schepen van Linie, veertien Fregatten, en honderd Galeijen. Hij wilde de schepping zijner Zeemagt, in het bijzon-

der, feestelijk vieren. Wedstrijdend met onzen Alkmaarder Arriën Meetje, had hij, jaren geleden, eene Jol getimmerd; deze werd, tot het bedoelde einde, van Moskow, in statelijken optogt, naar Kroonstad overgebracht. Hij noemde dit Vaartuig, met alle regt „den kleinen Grootvader van vele groote Kleinkinderen;” een woord, waarop het „stamheer” in het vijfde koppelvors doelt. De Jol stond op het dek van een Galjoot (vermoedelijk het schip Amsterdam.) Ten bestemden dage werd zij over boord gezet, om zegepralend, tusschen zeven en twintig oorlogschepen door, naar de Keizerlijke Hoofdstad op te varen. De Groote Vlag van het Rijk steeg omhoog, aan den kleinen mast, en zij ontving eene groete uit drie duizend stukken geschut. Door twee sloepen werd de Jol voortgetrokken. Peter hield het roer. De Admiraal-Generaal, Graaf Apraxin, was Kwartiermeester. De Admiraal Cornelis Cruys, met de Vice-Admirals Sievers, Gordon, en Menzikof, zaten aan de riemen. Elk oorlogsschip, dat voorbij werd gevaren, streek op zijn beurt de vlag, onder 't luide hoezee der vlotelingen; onder 't roeren van de trommen, het steken der trompetten, en het losbranden der stukken. Toen men nader aan de Stad kwam, ging ook het vreugdegejuich op van de haven, waar de Keizerin, met den geheelen Hofstoet, zich in een rijkversierde galerij en in prachtige tenten bevond. Eindelijk was het scheepje ter zijner stamvaderlijke eerplaats aangekomen, naast de Linieschepen. Een nieuwe Rijksbanier werd geheschen; het kanon der schepen en der batterijen liet, op dit teeken, andermaal zijne drie duizend monden hooren; en HIJ, dóór wien en óm wien dat alles was, zeeg zijnen hartevriend Cruys bezwijmd in de armen. Men leze dit meer uitvoerig in den „Peter de Groote” van den te vroeg ons ontrukten Scheltema, II, 95—103. „Burgerkrans” Een Penning, met de Burgerkroon gestempeld, op de Kist van Peter gelegd, bij het Eeuwfeest der Stichting van St. Petersburg, gevierd door Keizer Alexander, den 16 van Bloemaand 1803. — „Den Reus” De Reus van het Noorden is een titel aan het Russische Rijk door schrijvers gegeven.

51. AAN MIJNE GADE.

„De moedervreugd, de rang van vader! De hoogste gunst, die, uit Gods volste bron, op de echtkoets stroomen kon.” Tollens Ged. III, 109.

52. EEN GELDERSCH LIED.

De zangwijs (van den heer J. W. Willems) staat in den Gelderschen Volks-Almanak, voor 1839. Tusschen dit en het volgend Vers is een klein stukjen uitgelaten, getiteld ZANG BIJ DE WEENDE, en gemaakt, ten jare 1788, aan de plaats zelve waar

de Beek van dien naam, in een engbeperkt maar bekoorlijk dal, niet ver van Göttingen zijn oorsprong neemt. Deze kleinigheid was minder dan eenige andere waard om herdrukt te worden; al behelsden deze slotregels waarheid:

Wien Neêrlands grond het leven gaf
 Gedenkt alom dien zegen;
 Hij draagt niet lang den pelgrimstaf
 Of zucht het weêrzien tegen.
 Hij snelt terug naar 't klein gebied,
 Waarin hij wieg en erve liet,
 En Eden zelf betreurt hij niet.

53. DE OOIJEVAARS.

Wat hier den Ooijevaren wordt ten laste gelegd, wordt hun ook door schrijvers over de Dierenkunde nagegeven.

54. BEDE AAN MAYORS.

Deze Verzen werden door mij gerigt aan een' Man, van invloed bij het krijgswezen en bij den Waterstaat, ten einde, door hooger rugsteuning, de vrijheid tot het ondernemen van een belangrijk werk te verkrijgen. Hetzelve kwam, zonder die hulp, min volmaakt tot stand, dan de alleszins goede en hoogst gemeennuttige bedoeling was.

55. AAN MIJNE DENNEN.

„t Milaansche en Atheensche Popelrijs” *Populus pyramidalis* (Borkhausen) et *græca*. — Van het vierde tot het achtste koppels ziet dit stukken op het nut, dat van het geslacht der Pijnen wordt getrokken, door de aanwending van derzelver hout en andere deelen, tot den Scheepsbouw; tot het maken van Roeispanen, Molenwieken en Snaarspeeltuigen: tot Daksparren, Heipalen, Brandhout en Kienlicht: ja, eindelijk ook tot bereiding van Brood en van Bier.

56. DE KRAANVOGELS.

„Wat ons moet troosten, komt van boven; Rampzalig hij, die niet gelooft!” B. H. Lulois. — De Kraan is, als Herfsttrekvoegel in het Zutphensche zeer bekend; de heldere dagen, van welke hij tot zijn overvliegen gebruik maakt, heet men den Kranenzomer.

57. DE VEENROOK.

De Rook, van de veengronden opgaande, die door vuur tot de bezaaijing met Boekweit voorbereid worden. De Zutphenaar ontvangt den Veenrook, uit de eerste hand, van Rijssen, Quartier Twenthe, in Overijsel. — „Lazarij en Boekweit.” Ik volg hier het gevoelen: dat de Boekweit, eertijds *Frumentum Saracenicum*, en

bij de Franschen nóg Sarrasin genoemd, ons, zoo wel als de Melaatschheid, uit het Oosten, door de Kruisvaarders is aangebragt De verdienstelijke J Beckmann heeft, in zijne *Beyträge zur Gesch. der Erfind.*, over de herkomst van dit Zaadgewas gehandeld. Omtrent de aanspraak, welke Jan van Gestel (van Ghistelles), in de kerk van Zuiddorp in Vlaanderen begraven, zoude hebben, op de invoering der Boekweit in de Nederlanden (Teg St der Ver. Nederl. 11, 538), heeft Wijlen de heer Staatsr. van der Borch van Verwolde mij eene briefwisseling met den Hoogleeraar J. W. Te Water medegedeeld Volgens laatstgenoemden werd Jan van Gestel in 1436 begraven. Is het dan waar, dat hij de Boekweit herwaarts heeft gebragt, zoo moet de verspreiding van dat Zaadgewas bijzonder langzaam zijn voortgegaan, want M. Schook, door Beckmann aangehaald, in 1661 schrijvende, zeide: „*Frumentum hoc vix centum annos notum fuit Belgio.* (Beckm. *Beytr.* II, 533). In een' Platduitschen Bijbel van 1522 komt evenwel reeds de Boekweit voor: Beckm. *Beytr.* IV, 310. Ik vond in Schützes Holstein. *Idiotik* I, 127, dat de waarschijnlijk bedoelde Bijbel in het jaar 1520 te Halberstad zou' gedrukt zijn.

58. TEN GELEIDE VAN EEN' HAAS.

„Springoelen en sluperkens' behooren tot de Jagtmuit, in „Dat II Kapittel der Schoone Historie van Margareta des Hertogen Dogter van Limburgh.”

59. AAN LUNA.

„Luchtsteen” Volgens La Lande (en korts nog Berzelius), uit dat Vuurgebergte van de Maan afkomstig, waaraan, van zijnen kant, Dr. Olbers de mogelijkheid van bestaan meende te moeten ontzeggen — „Garnerin” de Luchtvaarder

60. HET STOOMTUIG.

„Wie kent de grenzen van het menschelijk vernuft?” H. C. van Hall, *Inw. Redev.* 95. — „ruimt slibbe en zand” Dit doelt op een voorstel, aan de Hoogste Magt gedaan, om eene grondige en min kostbare verbetering van onze Rivieren te beproeven, met werktuigen, geschikt tot losmaking van hinderende aanhoopingen, in bepaalde rigting, door Stoomschepen langs derzelver bodem te laten voorttrekken. — „De Plassen in”. Ik duide op het zoo loffelijk bekende Werk over het Haarlemmer Meer, van den Heer Baron van Lijnden van Hemmen, en deszelfs voorslag om schepraden door stoom te drijven. — „Aanbiddend hopen” Vereenvoudiging van het werktuig, waarmede de damp kracht doet; een minder kostbaar middel, om water tot den staat van damp te brengen; één of ander ligtverkrijgbaar gas,

tot vervanging van den stoom; dit (en nog meer) zijn dingen, niet boven bereik van het genie, en uit welke het menschdom voordeelen van het allerhoogste belang konde trekken.

61. LOURENS JANSZON KOSTER.

„Pijl van Abaris — spiegland erts.” De Pijl van den Scyth en de spiegels van den Syracuser, schoon zeer problematiek, schenen mij hier, dichterlijk, de plaats te kunnen bekleeden van een aantal Kunstgeheimen, in wier bezit de Ouden blijkbaar zijn geweest, en welke verloren gingen, om den nakomeling nog te laten zoeken; of (gelijk b. v. het harden van Koper en kleuren van Marmer), na eeuwen, zich eenen gelukkigen Vinder weder aan te bieden.

62. ADA VAN HOLLAND.

Romance Heerschzucht bewoog de Moeder van Ada, om dezelve, na den dood haars vaders, wiens Lijk nog onbegraven stond, in 't geheim, en tegen dank, zoo wel van het gansche Land, als van haren Vaderlijken Oom, Willem, Graaf van Oost-Vriesland, binnen Dordrecht, te doen trouwen, met Lodewijk, Graaf van Loon. Het jonge Paar was het slagtoffer van dit roekeloos bedrijf. Willem liet zijne Nicht Ada, welke hij in de Burgt van Leyden gevangen kreeg, naar Texel voeren; hij verdreef Lodewijk, en werd gehuldigd als Graaf van Holland. — „Hagen” vóór het jaar 1200 plagten reeds de Hollandsche Graven zich in den Haag op te houden.

63. AAN MIJNE GADE.

„faalt er eèn” Onze brave oudste Zoon, den 16 April 1823, door den dood van ons weggenomen. — „Weduw’ onze oudste Dogter, Weduwe J. Brants, had in haar drieëntwintigste levensjaar het gemis van een’ geliefden Echtgenoot te betreuren. Zij werd zelve, drie jaren later, van deze aarde opgeroepen.

Eersteling, die God ons gaf;
Tweede, die het duister grat
Had verslonden;
Korte Lust van 't ouderoog;
Als een Engel van omhoog
Ons verschenen — en verzonden!
O, hoe ledig was het nu —
Hoe verlaten, zonder U,
Om ons henen!
Welk een nevel aan dien trans,
Waar de zachte zonneglans
Van uw blik had uitgeschenen!

Het PUBLIEK dulde dit stukje, met de aantekeningen op hetzelfde, voor enger cirkel alhier geplaatst.

64. DE BURGT TE BRONCKHORST AFGEBROKEN.

„Banheerinne”. De oude titel van Bronckhorst was Graafschap en Bannery.

65. AAN DEN WINTER.

Dit stukjen neemt, met het volgende, en met den „Veldtogt tegen de Belgen” te weinig plaats weg, om mij niet andermaal op versochooning te laten hopen, dat hier weder verzen, hoewel bepaald voor den huisselijken kring bestemd, buiten denzelven gedrukt verschijnen, met het doel, dat zij herinneringen, die mij dierbaar zijn, bij Magen en deelnemende Betrekkingen helpen levend houden. — „Den Zeeman” Onzen Zoon Maurits Everard Hugo; toen Adelborst.

66. TER BRUILOFT VAN EEN DOGTER.

Caroline Sophia. Gehuwd met den Heer Ant. Brants. — „All angel now etc.” Gij, nu gansch hemeling! de krans, hier voor uw hoofd gestrengeld, worde aan uw baar gehecht: 29 October 1820.

67. HET KAMELEON.

De hoofdzaken ontleend aan het Engelsch van Merriek. — Le Caméléon van La Motte is door Pfeffel in 't Hoogd. verwerkt. Een taalgenoot van dezen, de beide Dichters beoordeelend, waar-schuwde zijne lezers, dat uitwendige voorwerpen de kleur van het Kameleon niet veranderen, gelijk zulks La Motte en Pfeffel zeggen. Bij ons zijn, door de zeevaart, de Proza-Kameleons genoeg bekend. De Kameleons der Poëzie hebben, gelijk draken, spoken, heksen, de Booze der volkssprookjes, enz. enz. hunne verjaarde regten, die zij door geen gezag van natuurkennis, of eenig ander, zich laten ontnemen.

68. ODINS HELA-VAART.

Ik ben, in deze en de volgende Vertaling, hier en daar afge-weken van degene, welke de Heer Westendorp, voor deszelfs bekroonde Verhandeling over de Noordsche Mythologie, wel van mijne hand had gelieven aan te nemen. Gräters overzetting van het Weefgezag, mij later door de vriendschappelijke heuschheid van den Heer Hoogleeraar Lulofs medegedeeld, maakte mij den arbeid der Weefsters duidelijker, dan dezelve mij bij Herder en Gray was voorgekomen. Ook werd ik door Gräter versterkt in mijn begrip, dat het rijmlooze, afgebrokene en wilde, in deze beide Skaldenliederen, de voorkeur verdiende boven sierlijke netheid; hoe hoogverdienstelijk deze bij Gray in zichzelf wezen

mogt. Nogtans heb ik mij binnen zekere palen gehouden, en ook mijne verzachting in het derde vijftal regels van het Weefgezag laten bestaan: het Engelsch heeft hier getrouwer:

See the grisly texture grow:
 'Tis of human entrails made;
 And the weights, that play below,
 Each a gasping warriour's head.

Men kan over de beide stukjes voormelde Prijsverhandeling na-slaan, op bladz. 446—47—48, en 575—588. Van Odins Hela-vaart en het hier onmiddellijk volgende Weefgezag (beide uit Bartholinus genomen) vindt men tweederlei Vertaling door Herder uitgegeven: de eene in zijn „Ueber deutsche Art und Kunst,” de andere in zijne „Stimmen der Völker in Liedern.”

69. HET WEEFGEZAG DER WALKYREN.

Zie het aangeteekende bij Odins Hela-Vaart. Het Noordsche „wal” heet eene hoop verslagenen; waarvan het Hoogd. Wahlplatz, ons Slagveld. — „Kyria” is hetzelfde als ons keuren. De Walkyren kozen, uit de sneuvelende Helden op het slagveld, diegenen, welke zich de vreugd van Walhalla waardigst hadden gemaakt.

70. DE VELDTOGT TEGEN DE BELGEN.

„t palmloof” eene Medaille bij de Gentsche Akademie aan hem toegewezen.

71. DICHTEGELS, TEN SLOT EENER VOORLEZING.

Uitgesproken in eene Vergadering van Leden der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, Departement Lochem: op den 16 van Hooimaand 1833. De gehouden Voorlezing had als toen mede gestrekt, om den Zesden Honderdjarigen Gedenkdag der Verheffing van Lochem tot eene Stad, met een aanzienlijk getal genoodigde Gasten van beide kunnen, feestelijk te helpen vieren.

72. BRIEVEN.

I. „Laat mij u groeten, Vriendin der Woestijne! Schuilt gij diep in een verwilderd dal, of in het hangen van rotsig gebergte?
 II. Wijs mij den weg, bekoorlijke Zwerfster! den weg naar uw verborgen kluis; waar het geitenblad om den ingang zwiert, en schelpen en mos den vloer bedekken.” Wartons Ode aan de Verbeelding.

73. EERSTE BRIEF.

„Bireno” bij Ariosto, en bij G. Brandt den Jongen. „Lodippe” bij Cats. „Colma” bij Feith. „een licht” bij Bürger.

74. TWEDE BRIEF.

Op het eiland Guernsey worden, zoo men wil, geen giftige dieren gevonden. — „Lampeduze” Mijne meeste Lezers zullen, uit het Aanhangsel, achter de Fransche Vertaling der Brieven v. Milady Montague, dit eiland kennen, als het verblijf van een' Kluizenaar, die zich door middel van twee offerlampen; de eene voor de regt- de andere voor de wan-geloovigen; dubbele aalmoezen en veiligheid wist te verschaffen. — „Di, que vive etc.” Zeg haar, dat ik tusschen klippen leef, alleen omdat zij even hard zijn als zij, en ik ze daarom ook nog meer met kussen bedek, dan anderen dezelve met voeten treden.

75. KERKGEZANGEN.

De goede uitvoering van eene Cantate, voor het Derde Eeuw- getij der Hervorming, door mij gemaakt, en te Lochem, op den 2 Novbr. 1817, gezongen, strekte mij tot een' spoorslag, om de volgende Kerkgezangen te dichten, welke, na genoeg zoo als zij hier verschijnen, te Nijmegen en te Zutphen zijn gebruikt geworden. In Zangstukken van dien adem, scheen mij de afwisselende medewerking der Gemeente noodzakelijk, om de aandacht levend te houden.

Moge, ten lange leste, eene algemeen op te leggen verpligting tot grondig Zangonderwijs, in de scholen, door hare gevolgen, der openbare Godsdienst, bij alle Gezindheden, luister geven, en bijzonder ook den Protestanten het middel aanbieden, om de gezamenlijk uitgesprokene godsverheerlijking, gunstafsmeeiking, dankzegging of schuldbelijdenis; dat is: het Gezang! — het plegtigste van de eigenlijke GODSDIENST in hunne kerken — zulk eene treffende statigheid bij te zetten, dat bij dezelve niet meer gedacht worde, om te roeren aan hetgeen ik, in mijne boven aangehaalde Cantate, op het oog had, met deze regels:

Eenvoud siert weêr 't Huis des Heeren.

Demoed zoekt en schenkt daar licht.

't Oog van die daar troost begeeren

Is alleen op God gerigt.

„Musik von Noth wegen in den Schulen” schreef ook Luther! Dat zij er bij ons wordt verwaarloosd is een jammerlijk gebrek, hetwelk zich geenszins allèen in onze Kerken laat gevoelen; want toch onze huislijke en gezelschappelijke omgang; onze openbare vermaken; de wijs waarop onze krijgsluiden te land en ter zee hunnen tijd korten; de uitspanningen van onze jeugd op de Hooge Scholen: onze letterkundige voortbrengsels; alles geeft daarvan ook tastbare blijken. — Dit schreef ik, bij de eerste nitgaaf van de Kerkgezangen; eene groote verbetering is sedert begonnen.

76. ARIADNE.

Om te zingen, of toonkunstig op te zeggen. — „Waar de Tei van Dione.” Er stond „waar Dione.” Dione, in de plaats van Dionæa, was navolging van een misbruik.

77. CANTATE, VOOR HET NATUURK. GEZ. TE ZUTPHEN.

Dit Zangstuk werd, met eenige afwijking van het hier gedrukte, binnen Zutphen uitgevoerd. — „Het vuur ontleedt ze” Ik bedoelde de onderscheiding van het licht en warmtestof.

78. DE ZEE.

Om te zingen, of toonkunstig op te zeggen.

79. WILHELMUS.

Zingbaar, op de wijs van het oude Volkslied; mits de zingende, na het laatste woord van den vijfden en zesden regel, eenige nooten aan een speeltuig overlate. Dit moet geschieden bij alle mij bekende Wilhelmussen.

80. VOLKSGROET, AAN DEN KONING.

Ik maakte deze Groet te eenvoudiger, naar mate zij voor grooter en gemengelder schaar bestemd was. Dit zij ook van 't Gebed voor den Koning op bladz. 344 gezegd.

81. TER EERSTE VIERING VAN DEN SLAG BIJ WATERLOO.

„Derde Willem” Nederl. Stadhouders en Gr. Britt. Koning. — „Freedrik” De Tweede, Koning van Pruissen.

82. ALGIERS GESTRAFT.

„Keizerhoed.” Het Amsterdamsche Wapen moest denzelven, onder Buonaparte, afleggen.

83. VERLANGEN.

Op voorgeschreven Zangwijs.

84. VERTROUWEN.

Op voorgeschreven Zangwijs.

85. ADELÏNE VERBEID.

Kan gezongen worden op Nægeli's wijs, gemaakt voor „Die Schlummernde,” dat kleine meesterstuk van zoetvloeiendheid en bevalligheid, door den onsterfelijken Dichter Voss reeds in 1774 aan de Duitsche Taal geschonken.

86. EEN NIEUW LIED.

Te zingen op de wijs van „Der Ritter von Rosen; Musik von Meltitz.”

87. ENCOMIUM PATRIÆ.

Met de Zangwijs uitgegeven door H. C. Steup, te Amsterdam. De Woorden na 1830 veranderd.

88. DE LOF DES VADERLANDS.

Het Vaderlandsch Koorgezang, in de N. G. 1827 op den Lo des Vaderlands volgende, is hier weggelaten, omdat hetz elve gezongen, bij het klinkend latijn te zeer afstak.

89. GEBED VOOR DEN KONING.

Zie het aangeteekende bij de Volksgroet, blz. 328.

90. WAPENROEP.

Met de zeer passende Zangwijs van Gläser door den Heer Weygand in 's Gravenhage uitgegeven.

91. LIED VOOR DE EDELHARTIGE JONGELINGSCAP ONZER AKAD. EN ATHEN.

Oorspronkelijk nog korter, als Gezang voor de Leydsche Vrijwillige Jagers gemaakt. Hier, ten aandenken, meer om gelezen te worden.

92. WELKOM AAN DE SCHUTTERS DER STAD ZUTPHEN.

Te zingen op een wijs van „J. A. P. Schultz. Melod. zu dem Mildh. Lieberb. Gotha, 1817. Seite 313.”

93. JAMBEN.

Opgesteld, als ik, drie en twintig jaren oud, eenige dagen in de gezelschappen van eene Hoofdstad verkeerde. De toon, hier gegispt, was des tijds aldaar heerschende; thans zou' dezelve, op die plaats, gelijk overal, zeer slecht heeten, doch hij kan, als zoo veel anders, terugkomen. (Dit werd in 1820 geschreven.) — „dezen ook” ik bedoelde eenige voorname Lichten van die Letterkunde, welke, voor het eind der laatstverloopen eeuw, in Frankrijk bloeide, en zeer grondig beoordeeld werd, in een klein opstel met O geteekend, dat, onder den titel: „Des progrès ou de la décadence des Lettres” een plaats vond in de „Esprit des Journaux, Novembre 1810.”

94. OP COO, DEN REFORMATEUR.

„Planetarium” Kunstig Werktuig, de beweging der Hemellichamen nabootsend.

95. GEENE VERKLARING.

[In Aug. 1797 werd de Dichter tot Representant voor Zutphen verkozen in de Tweede Nationale Vergadering. Hy nam echter geen zitting omdat hy weigerde de Verklaring af te leggen, welke men van de leden vorderde.

Op deze byzonderheid zinspeelt dit stukjen.

Uitgever.]

96. AAN A. B. EN C. enz.

„Steh zu deinem Volk; es ist dein angeborner Platz. Schillers Wilh. Tell.”

97. VOOR EEN AFBEELDSEL VAN DEN SCHEEPSBEVELH. BLOIS VAN TRESLONG.

Hij stierf als Vice-admiraal in Nederl. Dienst, den 26 Jan. 1824. — „een ander” Men zie „Gedenkst. v. Neêrl. Heldend. ter zee, II, 452.”

98. MARTEN VAN ROSSEM.

Hij was een Bommelaar. Ik heb de inwoners van het Quartier Tiel Betuwers geheeten, zoo als men de Nederlanders vaak Hollanders noemt.

99. HET VROEGE KIEVITSEL.

„gekookt” Bestje had er ongetwijfeld meer aan gedaan.

100. NAAR BEAUMARCHAIS.

’t Is het vijfde *couplet* van de *Vaudeville* die LE MARIAGE DE FIGARO sluit.

101. HET KANON TE LIMA.

„Lange Griet” Haar roem is tot in het Holsteinsche doorgedrongen, en aldaar niet verkleind; getuige het bekende platduitsche rijmpje: „Groot Greetj heet ik; Neegen Miel” enz. De Gendtenaars hadden hunne „Dulle Griete” Bijdr. der Gazette van Gendt, 1839, Blz. 63.

102. JOB GIL.

„Wesley.” Ik ben ver, van den Man, om den overdreven ijver van vele zijner volgeren, te smaden.

103. HOERA

De Duitsche Dichter Bürger drukt op de eerste Lettergreep in zijn Stukje „Der Bauer:” „Wer bist du dass durch Saat und Forst — Das Hurrah deiner Jagd mich treibt” en (als Körner en Weber in het „Schwerdtlied”) op de tweede, in zijne Lenore: „Graut Liebchen auch? Der Mond scheint hell! — Hurrah! die Todten reiten schnell!” Onze Dagbladen beginnen tot de Engelsche Matrozen toe „hurrah” als vreugdekreet, inplaats van het hun met ons gemeene „hussa” te laten roepen.

104. DE LEER DER ULTRA’S.

De vier regels, onder dezen titel, zijn in den Recensent afgedrukt, toen de Nieuwspapieren ons hadden medegedeeld, dat, in het naburige Frankrijk, een gewaande Heks door onnozele menschen op gloeiende kolen was gelegd; en, volgens dezelfde papieren, aldaar de voorbereidselen werden gemaakt, tot het-

geen wij naderhand zagen ten uitvoer brengen, om de zaak van Heersch- en Hebzucht, onder glimp van uitsluitende Koningsgezindheid en Godsdienstijver, te doen zegepralen, en het opkomende geslacht met onverbreekelijke boeijen van vooroordeel, bijgeloof, en blinde gehoorzaamheid te kluisteren. Aan nieuwe heksenbraders heeft het sedert niet ontbroken! Even min aan mirakels bij het graf van den Heilige Jubin, aan Verschijningen van Geesten, aan Bezetenen, aan Duivelbanners, aan Wonderteekens in de Lucht, aan Waarzeggers en Waarzegsters, die in Parijs tot een getal van zeventienhonderd en zestig aangroeiden, enz. enz. - Het uitleggend *ja*, op dit punt dicht volgende, werd mij afgedwongen door opgeblazen weerspraak.

105. LICHT, VRIJE PEN EN VRIJE TONG.

Zie de woorden aan het slot der voorafgaande aantekening.

106. HET GEREDDE SPANJE.

„Bullengevecht” Men ziet er nu (in 1827) ook in Frankrijk (te Nîmes); naast de Kruisen, door de Missionairen geplant.

107. HET HOEN.

De lezing van den Hoogl. Peerlkamp in den vierden regel gevolgd. „Bibl. crit. nova, IV, 57.”

108. BEDE AAN PERSEPHONE.

De Beheerscheres van het Schimmenrijk; Proserpina.

109. AAN GÖTHE.

[In de op deze bladzijde aangehaalde plaats uit den „Vr. des Vad.” was de Dichter gegispt, dat hy in zijn sprookjen „de Doodendans” Göethe's voetspoor verlaten had, door de vervanging van het by dezen voorkomende „doodshemd” door „Sibylles Boot.”

110. KNIEDICHT.

Holl. Spect. CVIII. Vertoog. — „de Bron der Jeugd” la Fontaine de Jouvence; op wier ontdekking men eens in vollen ernst is uitgegaan.

111. DE DIEP-EGGE.

Dit Epigram heeft betrekking tot het Stukje „Stoomtuig.” Zij, die vermeenen, dat Proeven, om door Krabbelaars, aan Stoomvaartuigen vastgehecht, op den bodem der Rivieren te werken, ontwijfelbaar zeker een noodeloos bemoeijen zouden wezen, en, ten dezen opzichte, in begrip verschillen van den Heer Grave van Rechteren (Verhandel. over den staat van den Rijn, enz. 69), zullen, vrees ik, om het gunstig attest van Charon hun gevoelen niet opgeven. — Dit schreef ik in 1832. De ondervinding

heeft in 1834 bewezen, wat kan toegegeven worden; dit namelijk: dat men Krabbelaars meer onmiddellijk met vaartuigen moet kunnen verbinden, dan zulks bij de Diep-egge mogelijk was. DIS zal het met zijne tweede vooronderstelling getroffen hebben.

[Den 6 Maart 1828 had de Dichter een plan tot wegruimen van de ondiepten op de beneden-rivieren, door middel eener „Diep-egge” aan de regering aangeboden. By de daarmede van hooger hand op de Killen bevolene proefneming, ging het werktuig verloren. *Uity.*]

112. WEÊRSTUIT. I. II.

G. C. Lichtenberg, Professor te Göttingen, was in het Hessen-Darmstadsche geboren. Te dikwerf plagt zich dit uitmuntend Vernuft eene spottende oordeelvelling aan te matigen, over personen en zaken, hem niet dan oppervlakkig bekend; en zijne snakerijen voegden nu en dan weinig bij de achtbaarheid van die, te regt vermaarde, en steeds dankbaar bij mij gedachte, Hooge School, aan welke hij als Leeraar was verbonden. — „Beklaaglijk is de onwetendheid, die afkeurt wat zij niet verstaat” — Tot wedergaâ van 's Hoogduitschers plompheid kan strekken wat een Italiaan schreef. Toen lang reeds Sterren van de eerste grootte aan den Duitschen Dichthorizon waren opgegaan, titelde hij een' armhartigen verzemaker onder zijne Landslieden „il piu tedesco rimator.”

113. DE VUURBERGEN.

„Hubertus de Klyn (bewerende) dat Hemel en Aerde een Mens, dat eet, drinkt, enz. zou zyn, gaat al voort zeggende: de bergen die branden zyn eenige klyne vurige puysjes der Longe, die dog alsze geborsten zijn, ook de een rasser, de ander trager verdwynen. Bladz. 13 der Wederlegging, eindigende met de woorden: „En hiir mede maak ik nu maar zlegts GEDAAN, door Gerardus Steenhoven. Anno 1709.”

114. DE BELGISCHE STER-ORDE.

Project gebleven. Nederl. St. Cour. 1831, No. 27. Journ. de la Haye, 1831, No. 30.

115. DE BELG AAN DEN NEDERLANDER.

„noemt gij ons” Versta bepaaldelijk de raddraaijers, en den blinden hoop, door hen medegesleept, in eenen, als „glorieus” betitelden. Opstand; die, waar dezelve plaats had, de welvaart van ontelbare, vlijtige, verlichte, en achtenswaardige menschen vernietigde; het bestuur van zaken bragt in handen van het Jezuïtismus; en tevens de zaden van een' eindeloozen twist heeft uitgestrooid.

116. DUITSCHE SCHRIJVERS.

Pölitx, in zijn Algem. Neues Repertorium für 1833, No. 15, op den eersten Aug. 1833 het zesde deel van Venturini's Chronik recenseerende, schreef daaruit, zonder eenige teregtwijzing, den volgende echt jakobijnschen Leugen en toebehoor af: „In de meeste voorsteden van den Haag zag men, na den korten Veldtogt (van tien dagen), ooren en vingers aan de deurposten gespijkerd, welke van de lichamen der gesneuvelde Belgen waren afgesneden. In bijgevoegde opschriften waren dag en uur vermeld, waarop deze zegeteekenen veroverd waren. Uit barmhartigheid stuurt men Zendelingen naar Afrika en Amerika; — zendt ze liever naar Holland in de nabijheid.” — Was het dezen Mannen om WAARHEID te doen geweest, dan hebben zij vóór en tegen gelezen, en, behalve het schandblad, den Brusselschen Courier, ook den Lynx en het Journal de la Haye. Sedert 30 Septbr. 1831 stond de weg voor hen open, om zich door laatstgemeld Papier, No. 234, te laten inlichten.

117. AAN DE BRITTEN.

„Het Nest” Antwerpen, naar het plan van den *Gloire*-naloopeer en Menschenslagter, die in Frankrijk en elders Groot genoemd is.

118. AAN DE NEDERLANDERS.

„Bedreigen is geen treffen staat er met deze Latijnsche woorden: Non omne quod minatur ferit.”

119. VAN SPEYK EN CLANT.

De overste Taxis, ten jare 1586 de Spanjaarden bij eenen stroop door Vriesland aanvoerende, overstelpde, den 17 van Louwmaand, het Staatsche Volk, dat in minder getal en met slecht beleid tegen hen was uitgerukt. Eenige Vriezen, waar bij de Groninger Vaandrig Otto Clant, hadden zich in de kerk van het dorp Boxum geworpen. De Spanjaard bood hun lijfsge-nade; maar Clant versmaadde dezelve en hield vol met strijden, tot hij eindelijk, geen uitkomst ziende, en „teforsch (zegt Hooft) om levend van zijn Vaandel te scheiden,” zich in dat Vaandel wond, en zoo doorstoken nederviel. — Ik heb gepoogd de heu-genis van den edelen Otto Clant weder levend te maken in twee stukken van de Vaderl. Letteroefenn. voor het jaar 1832. Men vindt het gevecht van Boxum en het sneuvelen van Clant bij Winsemius, fol. 772 en 733 Strada, het gevecht te Buxum vermeldende, zwijgt onedelmoedig van Clant.

EEN WOORD TOT BESLUIT

AAN DEN LEZER.

Bij mijne Gedichten, in 1820 uitgegeven, voegde ik een voorberigt, nu genoeg van volgenden inhoud :

»De Gedichten, welke ik hier den toegeevenden Lezer waag aan te bieden, heb ik verzameld en uitgegeven, opdat dezelve MIJNE EERSTE PROEVEN, in 1786, en mijne DICHTOEFENING, in 1791 aan het licht gekomen, zouden vervangen. Alles wat ik, van het mijne, in deze bladen, niet verkoos te laten drukken, of herdrukken, hield ik voor onrijp, of geheel verwerpelijk.

Het rijmende gedeelte van mijne verzen zal, hoop ik, een paar kleine stukken, waarvan het tweede reeds voor omtrent dertig jaren is uitgegeven, en eenige weinig beduidende brokken, in vrije vijfvoetige Jamben, genade doen vinden, bij degenen, die uitsluitend, of ten naaste bij uitsluitend, voor het rijmen zijn. Het oor van Millioenen wordt door zulk een slag van verzen niet gekwetst, bij onze overzeesche en overrijnsche Taalverwanten. Zij hebben geleerd, daarin vermaak te scheppen, gelijk men leert, genoeg te vinden, in het muzikale Recitatief; in Teekeningen, met niet meer dan drie tinten gewasschen; in de maten der Oden van Horatius, wanneer men, als schoolknaap, dezelve na de Hexameters van Ovidius en Virgilius leert kennen. Wat de Heer Kinker, in het Voorberigt der vertaalde Treurspelen van Schiller, en de Heer van Kampen, in zijne Medea, over de Jamben hebben gezegd maakt mijne aanprijzing van dezelve overtollig.

Een spaarzamer gebruik van het teeken van afwending, in verzen, scheen mij navolging te verdienen. Men zal daarom, in deze Verzameling, hun, voor hunnen, zijn, voor zijnen, enz. vinden.

Wijders heeft de Drukkers mij, over het algemeen, de spelling van de Heeren Siegenbeek en Weiland laten volgen. In mijn schrijven, behelp ik mij anders met minder letters, en geef den berisper gezag voor gezag terug; daar toch elders het bezuinigen der schrijfteekens de beschaving der taal plagt te vergezellen. Immers het Latijnsche seedes is tot sedes gekrompen; het Fransche dist tot dit; het

Hoogduitsche Hohllart tot Hoffart; het Engelsche moneth tot month; zoo als, omgekeerd, groten, heren, sluier, tuschen, kuisheid, bij ons, tot grooten, heeren, sluijers. tusschen kuischheid zijn uitgedijd.

De gepaarde ae heb ik gezorgd, dat bij haar eeuwen heugend regt werd gehandhaafd, waar ik bepaaldelijk den middelklank, tusschen die twee letters zwerende, wenschte aan te duiden. Ook zal men gerigt, douw, daauw, trat, zwaerd, honing, iedel, hieten, derwaart, saam, regte, linke maar tevens geregt, dauw, tred, zwaard, honig, ijdel, heeten, derwaarts, zaam, regterhand, linkerhand, men zal ging en gong, ving en vong, druk en drok, zoo wel als hing en hong bij mij aantreffen. »En waartoe dat overtollige? Zie daar de vraag van een' barbaar, zouden de GRIEKEN zeggen! Kan men te veel verscheidenheid van klanken bezitten, wanneer men het gehoor wil streelen? En zijn Dichters en Redenaars ontcreden, als zij kiezen mogen?»¹⁾

Mijn gevoelen, de vrije, vijfvoetige Jamben en onze spelling aangaande, was onveranderd gebleven, sedert het schrijven van dat Voorberigt. Dit bewoog mij hetzelfde hier mede te laten herdrukken. De Nieuwe Uitgaaf van mijne vroegere en latere Poëzie wondaardoor ook in volledigheid.

Ik ben thans even weinig spaarzaam geweest als voor zeventien jaren met het geven van Toelichtingen in de Bladwijzers en vlei mij dat de meeste welkom zullen zijn, aan de eerste plaats bij Verhalen uit de Geschiedenis van Gelderland; welke toch, in hare byzonderheden, geenszins algemeen buiten de grenzen dier Provincie onder ons bekend is. De aanwijzing van mijne Bronnen zal, vertrouw ik, worden goedgekeurd door Lezers, die, vooral bij gedichten van de Epische soort, ook de Vinding niet onopgemerkt laten, en genoeg scheppen in na te vorschen: hoe de Dichter eene stof, hetzij ruw, hetzij reeds bearbeid voorhanden, zich te nutte heeft gemaakt, en wat door hem daar bijgevoegd of daarvan weggelaten is.

1) Woorden van La Harpe. Neêrlands Dichter zegt: strafbaar duizendmaal, Wie Dichtkunst banden geeft, of kluisters aan de Taal!"

BLADWIJZER.

	Bladz.
INLEIDING. — Loopbaan en kenschets des dichters.	III
VERHALEN.	
Wichard van Pont	3
Lenora	10
De zwarte vrouw	16
Adolf en Emma	20
Folpert van Arkel	23
Ada en Rijnoud	26
Het vogelschieten	31
Eleonora van Engeland	35
Arnhem verrast	39
Het schip van Bommel	43
Eduard van Gelder	47
Hertog Arnoud, in den kerker	51
Gerard van Mierop, in het blokhuis te IJpesloot	55
Ten geleide aan mijnen behuwdbroeder Mr. J. N. J. van Mierop	58
De vorstin in het dorp	59
De verjaardag	65
De hoofdige boer	71
Het verschijnsel	75
Hoop verloren, trouw bewaard	77
De schat	83
Vulcanus wraak	87
De tuchtiging der Algerijnen	92
Emma van Oud-Haarlem	100
De zitbank	103
Sint Nikolaas	104
Lochem behouden	108
De leerling van Pankrates	111
Het genezend maal	114
De twee Bultenaars	116
Nichtje Rijk	131
Hertog Willems bedevaart	133
De biecht	140
Het mystieke testament	141
De verjongings-cuur	143
Ivo	148
De Vampyr	156
Thor, als visser	162
De Noordsche goden en hun bouwmeester	164
De schaking	169
Jaromir te Praag	170

	Bladz.
Jaromir te Lochem	174
Jaromir te Zutphen	177
Jaromir gewroken	181
De tooverwijnstok	186
De Radja's dogter	188
Signor Anello	191
Marco	193
De verloofden	207
Grietman Sjuick van Burmania, door Muiers in zijn landhuis bedreigd	213
Het mirakel	214
De doodendans	215
Het bezoek van Fohi	218

MENGELDICHT.

Groete, aan hare koninklijke hoogheid, mevrouw de prinses weduwe van Oranje-Nassau	221
Aan de stad Parijs	222
Feestzang, voorgelezen aan de plegtige maaltijd, bij de inwijding van het Geldersche Athenaeum, te Harderwijk	224
De grondlegging van Ruslands zeemagt	226
Aan de eenvoudigheid	229
Na eene zware krankte	229
Herdenking	231
Het kleine veiligst	231
Aan mijne gade: Johanna Andrea Charlotte van der Muelen	232
De Israëlitische looverhut	233
Een Geldersch lied	234
De min	235
Aan Favonius	236
De bruidegom van Aurora	237
De oofjevaars	238
Bede aan Mavors	241
Spoor aan den naneef	242
Aan mijne dennen	243
Op het gezigt van trekkende kraanvogels	246
De veenrook	247
De winter	248
Aan den heer, Mr. A. H. Spandaw	249
Ten geleide van een haas, aan eenen vriend gezonden, op zijn verjaardag	250
Aan Luna	251
Het stoomtuig	253
Lourens Janszoon Koster	254
Voorlezing bij het maal, ter inwijding van een nieuw- gebouwd landhuis	256

	Bladz.
Ada van Holland, als gevangene op Texel	259
Aan mijne gade	261
In een vriendenrol	263
Zilveren bruiloftsdicht	264
De burgt te Bronckhorst afgebroken	266
Bij het graf van Rhijnvis Feith	268
Aan den winter	269
Ter bruiloft van een dogter	270
Bij een bruiloft	272
Het kameleon	273
Hans en Louw	275
God Serapis en de roover	275
Odins hela-vaart	276
Het weefgezag der walkyren	280
J. C. J. van Speyk	283
De veldtogt tegen de Belgen	285
Dichtregels, ten slot eener voorlezing binnen Lochem uitgesproken, op eenen feestelijken gedenkdag	287
BRIEVEN	289
KERKGEZANGEN.	
Opdragt der kerkgezingen	303
Kerkgezag, voor het feest van Jezus geboorte	304
Kerkgezag, voor het feest van Jezus opstanding	308
Kerkgezag, voor het feest van Jezus hemelvaart	312
ZANGSTUKKEN.	
Ariadne	318
Cantate, voor het natuurkundig gezelschap te Zutphen	321
De Zee	323
KLEINE LIEDEREN.	
Krijgslid	327
Wilhelmus, dischlid	327
Volksgroet, aan den koning	328
Ter eerste viering van den slag bij Waterloo	329
Algiers gestraft	330
Verlangen	331
Vertrouwen	332
Het geluk	332
Rosje	333
Aan de maan	334
Zefir en Chloris	334
Adeline verbeid	335
Meizang	335
Lentezag	336
Oogstlid	337
De winterroos	339

	Bladz.
Zang bij den haard	339
Een nieuw lied, van een meisje en een schipper . . .	340
Encomium patriae	342
De lof des vaderlands, voor Nederlanders	343
Gebed voor den koning	344
Het Vaderland	344
Wapenroep	345
Lied voor de edelhartige jongelingschap onzer akademiën en athenaeums	346
Welkom, toegezongen aan de schutters der stad Zutphen .	347
JAMBEN	348
PUNTDICHTEN. 17..—1820.	
Geene ontdekking van Herschel	352
Aan Adrast	352
Woordspel	352
Huiskrakeel	353
Sprekende rook	353
Hein	353
De D* vertoond	353
Myrons koperen koe	354
Onder het beeld van Amor	354
Vrienden	354
Aan K	355
Op eene kwaadspreekster	355
Aan vrouwensmaders	355
Op het beeld van eene schoone vrouw, door haar zelve in glas gesneden	355
Tegen Adam	355
Hans Tonka's zoon	356
Kleant	356
Aan een' vriend	356
Aan een' navolger	356
Bekrompen oordeel	356
Het lange puntlicht	356
Aan X.	357
Duisterheid	357
Homerische vermaning	357
Op Orgon	357
Voorzigtigheid	357
Op Coö. den reformateur	358
Zucht van een' boer	358
Geene verklaring	358
Aan A. B. C. enz.	358
Doopt tegen doop	358
Verboden triomf	359

Bladz.

Voor een afbeeldsel van den scheepsbevelhebber J. A.	
Blois van Treslong	359
Marten van Rossem	359
Aan W.	359
Schoone smart	359
De dood	360
Verdraagzaamheid	360
Holland	360
Bijschrift, voor mijne gedichten, in 1820 uitgegeven.	360
PUNTDICHTEN 1820—1827	
Het vroege kievitseï	361
Naar Beaumarchais	361
Het kanon te Lima	361
Het hondengevecht	362
Job Gil	362
Het sterrenschieten	363
Aangebrand	363
Jaaps laatste woord	363
Zonnevlekken	364
Woord aan een' dief	364
Goed overleg	364
Assessor X	365
Grabschrift voor Sander Onrust	365
Raad	365
Punttdichten op zijn Roemer Visschersch	365
Aan een' schrijver	366
De lettereeuwen	367
Aan Pegasus	367
Polijsten	367
Aan een beginnend dichter	367
Hoera	368
Op Plagiarius	368
De langdradige preek	368
De leer der ultra's	368
Licht, vrije pen en vrije tong	369
Het paard van Napels in 1821	369
Het paard van Napels in 1825	369
Het geredde Spanje in 1825	369
Verschillende uitleg	370
PUNTDICHTEN 1827—1835.	
Uit Hesiodus	371
Vertaalde Gnome	371
Het hoen	371
Bede aan Persephone	371
Opschrift voor den gedenksteen, geplaatst in het kerspel	

	Bladz.
Vorden, waar de Lindensche kapel, ten jare 1837, als bouwval werd gesloopt	372
Opschriften voor begraafplaatsen	372
Vermaan	372
Kennis en wijsheid	372
Dagelijksch doen	373
Meester en leerling	373
Vrijheid	373
Aan een' te zedigen schrijver	373
De onmisbare leidsman	373
Bij de terugzending van een dichtstuk	373
Hoop en vrees	374
De doodendans	374
Aan Göthe	374
Kniedicht	374
Verkeerd bejag	374
Stoomrijtuig op een ijzerbaan	375
Het gaslicht miskroskoop	375
De diep-egge	375
Weerstuit	376
De vuurbergen	376
De maan	377
De krijgsgevangenen	377
De Belgische ster-orde	377
De Belg aan den Nederlander	378
De ijzeren leeuw van Waterloo, door de ingeroepen Franschen geschonden	378
Fransche Christenleer	378
Duitsche schrijvers, met Fransch-Engelsche brillen	379
Aan de Britten	379
Aan de Nederlanders	379
Van Speyk beoordeeld door Gr. Félix de Mérode	380
De Britsche en Fransche zeemagt tegen Nederland vereenigd	380
Jan Carel Joseph van Speyk en Otto Clant	380

ERRATUM.

Men gelieve het Grieksche citaat op bl. 59 te lezen
als volgt :

„ Ἀλλ' ἔτι, τῷ μπέχονον — λαχέω.
Βῆμεν — ὁσόμεναι — — τὰν βασιλίσσαν.”
ΘΕΟΚΡ. Εἰδουλ. 16.